

Be 3280.

8

ULB Halle

3

004 079 051



VD77









ספר מזבח הזהב

טוב ויפה וכאהב • הב הב יאמר הקונה •
המכובד ישוכח ולא ינוכה • כי מה רב טובו ויפיו • לא
יסולה בזהב אופיר שויו • באשר לכולנו כראה אור באורו •
והאומרו מנין בעד עורו ודורו • להניל כפשותם מני
שסת • בעידן רתחא וחנפה יחד על עפר כסת • מדבר
הוות בעברתו יסך ויגוכן לעומת המוכר • קח את שמחטא
ושים עליה קטורת • תשובה תפלה ונדקה • יעלה כתימור
דקה מן הדקה • תכל רעה יעוור יגן ויושיע • ואמתתו אב
לכנים יודיע • שמכרו הנאון והאלוף כמה'רר שלמה
יבון כמה'רר מרדכי וכל מתושבי
קק מעודיעט :

נדפס בשנת סל"ב ע"י הארון קונראד
וואלדקינד י"ה וכנימו •
בעיר המהוללה באזליאה :

K. PRED. SEM.
BIBLIOTHEK
WITTLINGBERG

KOEN. BIBL.
DER
UNIVERS.
HALLE.





אלה המה דברי גאוני נכוני רבני מדינת

פולן יצו אשר נתנו עדיהם צדק ותלו שלטיהם וזייניהם
חתימתיים להרפים הספר הנותן אמרי שפר וזה יצא
ראשונה בדעת ותבונה:

גם אנכי אשפוך שיחי בהריחי ריח נוחי מפיטום הקטורת ותשב
רוחי וכוהי מרקת לקח טוב וטעם נועם אשר פיטם האלוף
מהרר שלמה בן מהרר מרדכי על מזבח הזהב הטהור ומצאתי בו ריח טוב וטעם
כנופת צופים אשר צפה ברוח בינתו ושלימותו גלל כן באתי בחתימתי להיות
גם אחד מן הנמנין לדבר מצוה בהסכמת הדפסתו לזכות בו את הרבים
דברי מרדכי נקרא יפה בן אא כמר אברהם ולהה בערב רח ניסן שסב

ויעף אלי אחד מן השרפים כי מלאך הצנאות הוא ותורה יבקשו מפיהו
האלוף מהרר שלמה בן מהרר מרדכי וכידו רצפה רצופה צרופה
אמרת ה אמרות טהורות ועומד ומשמש בכהונה הנדולה על מזבח הזהב אשר
חבר הרב הנל סברו ישרות צודקות ומזוקקות יפה ונחמד ועמד בסוד הקטורת
בלשון הזהב והאדרת לכאר בו סודות עמוקים והדברים עתיקים באמרי רזל כל
רו לא אנס ליה יאין ונראין מילוליה ונקראי בספר ההוא הנקרא בשם מזבח
הזהב ותהי בפי כדבש למתוק אמרתי ברוך שחלק לראיו מחכמתו ואשר לו
ככה בעולמו יראי ה ותושבי שמו אשר עמד בסוד ה אשר כסה עתיקי ימין כל
יקר ראתה עינו ומהראוי לזכות את הרבים בחיבור זה להיותו נעשה להציל
פמות בעת המגפה עם ה אלה לבלתי היות בהם משכלה ומחלה והנני
נותן לו ארז בריתי והסכמתי להדפיסו וזכות הרבים יהיה תלוי בו וצדקתו
עומדת לעד זה הכותב ספרים ומזכה בו אחרים וכל המסייע לדבר משנה זו
שכרו הרבה מאד כה דברי אפרים בן מהרר אהרן וצל איש לונטשין

גם אני עליתי במעלות מזבח הזהב הזה ושמעתי וקריתי מראשו ועד סופו
מגלת עפה אמרתו צדופה כולה יפה ומום אין בה ומביאה
האדם לירי ראת שמים כי יאמין המות והחיים ביד ה ואליו יתפלל להציל
נפש **A 2 א ב נפש**

נפשו משחת' עכ הסכמתי להדפיסו לזכות את הרבים וכל הטסייע לדבר זה
אלקינו זה' יברכהו בגלל הדבר הזה נא משה בן הקר אברהם זל היד':

ברוך ה' אשר חלק מחכמתו ליראיו' ועל ידיה יתנהנו ויתקיימו כל ברואיו'
כהיום אשר נתן בינה והשכל בלב המחבר הלזה' מצדיק ומישר לב
העם בעולם הזה' בדבריו העריבים ובנתינת טעם לשבח' ודרכים המקולקלים
מרחיק ומקפח' על מזב' הזהב מקטיר קטורת' משלם שפתיו פרים ועון
מכפרת' גלל כן להדפיסו הרשות אליו נתונה' שיהא מצוי ביד כל למנה'
וכל האומרו יום יום בכוונה' שני עולמות הוא קונה' דבריו הקטן יושע בן לאא
כמהר אלכסנדריו זצ"ל מורע כהונה' ואלק כהן יכונה'

צעיר אנכי בשנים ובחכמה' ואף כי אמרתי ונמרתי להסכמה' להדפסת
ספר ספיר בחיר כחמה' לשם שבו ואחלמה' אני מה לעמוד במקום
נדולי הקומה' שמעניקים בחכמתם גלגל החמה' יען לא באתי אלא להיורח
לעזר וחומה' אל מול האיש השלם בדעת ומזימה' האלוף תה' ותיק מהרר
שלמה' לעורר לכב הקונים להיות משכורתו שלימה' ספרו הנכבד מזב' הזהב
לצפותו בעובי דינר זהב מן האדום האדום ברה' אדומה תמימה' ובכן נזכה לבנין
העיר אשר תמיד עין ה' שמה' לתתה עליון ולרוממה' נאו הקטן שבתלמידים
ישעיא בן לאאט מהרר אברהם סגל הורוויץ':

אף כי אין דברי חכמים נאונים הנל צריכין חיזוק' ובודאי שאין דבר שאינו
מתוקן יוצא מתחת ידם' באתי כיודא ועוד לקרא' ולהיות סניף
לחסכים עם האלוף' הנל להדפיס ספר מזב' הזהב מקטיר קטורת ואף כי קצתו
ראיתי וכולו לא קריתי ינעתי ומצאתי כולו אור' מפואר משוכ' זהב
שחור' כהדברי הכותב יודא ליווא בן הרר עובדיא
זל' איילנבורג':

ויעש

הקרמה

טחבו משם . ואכ' מיתות הנהמות בוודאי בהשגחה מוחלטת לכל יתו בעליהם צטוחים כלכך
ויפשו בשעשו במעשיה' ויעשו תשובה . כי זולת זה התעוררות . ואלה הנאן מה עשו שימותו בעיפוש
אויר להם . וכי האדם בהמת השדה לבא בתשובה ובתבירא דליכא . ובתענית' לפני ארון
הכל ברוך הוא . אלא בוודאי אין זה רק לעורר האכסיה מתרדימות הזמן ויהדדו ויהזרו
בתשובה שלימה לפני הבורא ית' וית' . ויפשו בשעשו במעשיהם ולא יאמרו אך מקרה הוא ולא ה' פעל
כל זאת . כי זה ה' מידת המינים והכופרים בהשגחה חלילה . ומעתה יש לחוש ה' סן יסגנו
בדבר ולא יגיע העיפוש הנהמות לבני אדם אם לא כששש במעשינו בפרט שמהם אנו אוכלים
ומתעוררים שיש לחוש לעיפושם . וגם יאני שמעתי במקנת מקומות שכבר חוששים בני אדם
ונחלשים מחמת אכלם מהם ואיכ' מועיל בתקנתם שתקנו במקנת ק'ק שלא יביאו שום בהמה
למקולים לשחוט כי אם אחר ביקור שלשה ימים . עכ' ראיתי להקדים רפואה למכה שלא תבא .
והבאתי לבית הדפוס בהקמת גאוכי הדורות לעורר המדפיסים לדפוס סדרי פטום הקטור'
עם סיבורי זה הקטן הכקרא מזבח הזהב ועם התחכה שיקדתי בכרך אחד . כדי שיהא מנוי
ביד כל איש ישראל לקשת ולמבעט ולניכה לסוקרה מיום העברה ה' . ופכה אקוה לאלית' וית'
מיד כשיתגלה ויתפשו סדרי פטום הקטורת אלו באוויר חללו של עולם אזי מיד יוסר כל מחלה
וכל כגע ויוטהר ויזוכך אויר העולם מרוחות הטומאה . ומעיפוש האויר ומאידים העשכים
ויקוים בכו וזרחה לכם ירא' שמי שמש נדקה ומרפא בכנפיה כי בהרבה דברים נמשלה מעשה
סקטורת לשמש . אחד עשר סמכים היו בה כנגד אחד עשר יום שהחמה יתירה על הלכנה שס'ה
עכים היו בה במכיון ימות החמה . ושלשה שהיה מוסיק' כהן גדול בערב יום כפורים איכ' מן
חושבכ' כמו שפירשו רז"ל ובהתעוררות סדרי פטום הקטורת תתעורך גכ השמש בתוקף זהירותה
ובהירתה . ותהיה מרפא בכנפיה . ויעתר ה' לארץ ויקוים בכו . מאמר המשורר אדם ובהמה
תושיעה' . ועתה בני גילוי במשכה ובשנותיהם . עיככס תחזקה מה ענמו ראשיהם . ראשי
בשמים ומשקליהם . ולכל בשרם מרפא לאשר בבתיהם . ומחול יכביון ימיהם . גלל כן אל
תחוקו על זהב התכופה . וקמו המגילה עפה . מנופה בשלש עשרה נפה . וסיה עליהו
לתרופה . כשמש נדקה ומרפא בכנפיה . כה אמינא בשפה רפה .

נשלמה ההקרמה תהילה לשוכן רומה :

שאומרי' לאשר התפלה בזמן הדבר בר מינן וכרי' כוונה גדולה :

יושב

בסתר עליון בצל שדי יתלונן אמר לידוה מחסי ומצודתי
אלהי אבטח בזו כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוותו
באברתו יסד לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסתדרה אמתו לא תירא
מפחד לילה מחץ יעוף יומם מדבר באפל יהלוד מקטב ישוד צהריו
יפול מצדך אלה ורבכה מימינך אליה לא יגשו רק בעיניך תביטו שלמת
רשעים תראה: כי אתה ידוה מחסי עליון שמת מעונדו לא תאנרה
אליה רעה ונגע לא יקרב באהלךו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל
דרכיו

סדר פטום הקטרת

ד

דרכיכו על פנים ישאונך מן תגוף באבן רגלכו על שחל ופתן תדרוך
תרמס כפיר ותנין כי בי חשק ואפלטתהו אשגכהו כי ידע שמיו יקראני
ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכברהו: ארץ ימים אשביעהו
ואראהו בישועתי: ואומרים כסימן כ

למנצח

מומור לדודו יענך ידוה ביום צרה ישגבך שם אקחי
יעקבו ישלחו עזרך מקדש ומציון יסעדו יזכר
כל מנחתיך ועזלתך ירשנה סלהו יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא:
נרננה בישועתך ובשם אלדינו נרגל ימלא ידוה כל משאלותיך עתה
ידעתי כי הושיע ידוה משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו
אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ידוה אלהינו נזכירו חמה
ברעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעוררו ידוה הושיעה המלך יעננו ביום
קראנו ואומרים כסימן לים

מומור

לדוד להזכירו ידוה אל בקצפך תזכירני ובחמתך
תיסרניו כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידו אינ מתם
בבשרי מפני זעמך אין שלום בעצמי מפני חטאתי כי עונתי עברו ראשי
במשא כבד יכבדו מפניו הבאשו נפקו חבורתי מפני אולתי נעויתי
שחתי עד מאד כל היום קודר הלכתי כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם
בבשרי נפוגתי ונדבתי עד מאד שאגתי מנהמת לביו אדני נגדך כל
תאותי ואנחתו ממך לא נסתרהו לבי סחרחר עזבני כחי ואזר עיני
גם הם אין אתי אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו וקרבי מרחק עמדו
וינקשו מבקשי נפשי ודרשי רעתי דברו הוות ומרמות כל היום יהגו
ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו ואהי כאיש אשר לא
שמע ואין בפיו תזכחותו כי לך ידוה הוחלתי אתה תענה אדני אלדי
כי אמרתי פן ישמחו לי במזוט רגלי עלי הגדילו כי אני לצלע נכון
ומכאזבי נגדי תמידו כי עוני אגיד אדאג מחטאתי ואיבי חיים עצמו
ורבו שנאי שקרו ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני תחת רדפי טוב
אל תעזבני ידוה אלהי אל תרחק ממני חושש לעזרתי אדני תשועתי
ואומרים

סדר פטום הקטרת

ואומרים זמן נ"פ וימהר אברהם האלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים
קמח סלת לושי ועשי עגותו ויאמר זמן פעמים וכריך לכויין כראשי תיבות נל

כ"ו שמהם יוכל טס צ"ל נל בש

ויאמר אליהם ישראל אביהם אספן איפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ
בבליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט רבש נכארת ולוט
בטנים ושקדים

רבנו

של עולם בזמן שבית המקדש קיים היו אבותינו וזכהנינו
מקריבים לפניך את קטרת הסמים ומתכפר עליהם
ועכשיו בעזנותינו חרב בית המקדש ובטלה העבודה ואין לנו לא מזבח
ולא קרבן ולא קטרת הסמים ולא כהן גדול שיכפר בעדינו אלא
שיח שפתותינו כמו שנאמר ונשלמה פרים שפתינו לכן אנחנו
מזבירים לפניך את קרבן קטרת הסמים אשר צוית את אבותינו במדבר
כמו שנאמר ויאמר ידוה אל משה קח לך סמים נטף ושחלת
וחלבנה סמים ולבונה זכה בדבד יהיה נ"פ ועשית אותה קטרת רקח
מעשה רקח ממולח טהור קדשו נ"פ ושחקת ממנה הדקונתת ממנה
לפני העדת באהל מועד אשר אועד לך שמה קדש קדשים תהיה לכם
נ"פ והקטרת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם קדש תהיה לך
לידוהו נ"פ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את
הנרות יקטירנהו נ"פ וכהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה
קטרת תמיד לפני ידוה לרדתיכם נ"פ

פטום

הקטרת כיצר שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה
שלש מאות וששים וחמשת שבכל יום ויום כמנין ימות
החמה מחציתה בבקר ומחציתה בערב ושלשה שהיה מוסיף בה כהן
גדול בערב יום הנפודים ומחזירה למכתשת ונוטל ממנה מלא חפניו
כדילקיים מצות דקה מן הדקה ואחר עשר סמנים היובה ואלוהן
הצרי והצפורן והחלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה מור
וקציעה שבולת נרד וכרכום משקל ששה עשר ששה עשר מנה

הקושט

חקושת שנים עשר קלופה שלשה וקנמון תשעה בורית פרשינה
 תשעה קבין יין קפריסין סאין תלתאוקבין תלתא ואם אין לו יין קפריסין
 מביא חמר חורין עתיק מלח סדומית רובע מעלה עשן כל שהוא רבי
 נתן אמר אף כפת הירדן כל שהוא אם נתן בה דבש פסלה ואם חסר
 אחת מכל סממניה חייב מיתהו רבן שמעון בנגמליאל אומר הצרי אינו
 אלא שרף הנזטף מעצי הקטף בורית פרשינה לפה היא באה ששפין
 בה את הצפורן כדי שתהא נאה יין קפריסין למה הוא בא כדי לשרות
 בו את הצפורן כדי שתהא עזה והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין
 מכניסין מי רגלים במקדש מפני הכבוד

רבנו

של עולם בזמן שבית המקדש קיים היה כהן גדול מקטיר
 לפניו קרבן קטרת הסמים ומכפר על עמך ישראל והיית
 עוצר המגפה בכתוב בתורתך ^{ג"פ} ויאמר משה אל אהרן קח את
 המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת והולך מהרה אל העדה
 וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפניי החל הנגף ^{ג"פ} ויקח אהרן
 כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן ארת
 הקטרת וכפר על העם ^{ג"פ} ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר
 המגפה ^{ג"פ} וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה
 נעצרה

ועתה

בעזנותינו חרב בית המקדש ובטלה העבדה ואין לנו לא
 כהן ולא מחטה ולא נחלי אש ולא מזבח ולא קטורת
 הסמים לא נשאר לפנינו אלא שיח שפתותינו שנאמר ונשלמה
 פרים שפתותינו יהירצון מלפניי אלדינו ואלדי אבותינו שיהא זכרון
 פינו מקובל לפני כסא כבודך באלו הקרבנו לפניך קטורת הסמים
 ותעצור המגפה מעלינו ומעל כל עמך ישראל בכל הארצות ובכל
 מקומות מושבותיהם כאשר נעצרה על יד אהרן נביא קדש וועמוד
 מצאדין ושב על כסא רחמים וחמול עלינו ועל זקנינו ועל נשינו ועל
 טפינו ועל עוללינו ועל יונקינו והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ואל תתן

B א המשחית

סדר פטום הקטרת

המשחית לבא אל בתינו לנגוף ותעצור את הדבר ואת המגפה וארת
המשחית מעלינו ומעל כל עמך ישראל וכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו
ואלדי אבותינו לבלות מעלינו ומעל כל עמך ישראל דבר וחרב ורעב
ומשחית ומגפה וכל מיני תחלואים רעים וכל מיני פורעניות המתרגשות
ובאות לעולם ושמור צאתנו ובואנו מעתה ועד עולם כי אתה שומר
ישראל וצבאות עמנו משגב לנו ואלהי יעקב סלה: ג"פ עמים יי צבאות
אשרי אדם בוטח בך: ג"כ יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: ג"פ עמים
רפאינו יי ונרפא הושיענו ונושעה ביה תהלתנו אתהו שפן בתוב בתורתך
והסיר יי ממך כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לאישימם
כך ונתנם בכל שונאיך יהיו לרצון אמרי פינו והגיון לבנו לפניך יי
צורנו וגואלנו:

תחינה

זו יסדתי לאומה נכ' לאחר פטום הקטורת בזמן הדבר כרמיכן כנגון
פרשת שקלים אשר יסדתי בהיות הקדשים בקק אוסטרא. ומה ראיתי
ומה הניעני על ככה ליקד תסיכה זו. כי ראיתי ה' פכים אל פכים ותכנל כפשי וכפש כל איש
מישראל תהילה ושבח לאל בהיות האלוף הנאון מופת הדור מהלך מאיר ין אב' כר בקק אוסטרא
ינא הקנק מלפני ה' ית'. וכתחוק הדבר בר מיכן בעיר מאור ביכות הערלים ולכני ישראל לא
מת אחד תל'. ולא הבת אותו הכס יסדתי תסיכה זו להודות על העבר ולהתפלל על העתיד. על
דרך אלף בית לאהבת התסיכה להודיע זכות התורה מכלת ומניכה. שכינתה בכך אותיות
בכתיבה. וגם שמי ושם אדוכי אבי זל בניוכה. וזה הקלי במסדורה תכיינא.
בעזרת סוכן מעוכה:

- שירתו זאת גדולת הארון מספרת :
- לשוני לשון זהב צח ואדרת :
- סור ולבונה ואהליות מקטרת :
- השנתת הבורא ית כללית ופרטית מבוארת :

א	ארון כל הנפלאות	ש	ומרינו מתחלואי תוצאות
			עשה עמנו לטובה אות
ב	ורא עולם יש מאין	ל	עמך נצור כאישון עין
			מששה היוצאי בכליו זיון
ג	ער המשולו לחייתקנה	מ	כוחתיו הטומאה לו יאונה
			ולאלעדת מי מנה

תחינה

ד רך שער העליון. ה נלה לציר בחזיון.
ה לא תראה בעניינו. ה אל תפתח לרש ואביון.
ז תסך עלינו בעת הזעם. ז בך בטחו אבותינו.
ח יום בדצונך לכל נברא. ח ונפלינו מכל העם.
ט הר עולם אל כביר. ט וראות בצדק תענינו כפע' כפעם.
י אמרו הכל יש בישראל. י ובנוים לא יתחשב.
כ וחק משדך כוחות הנכוהי. כ פלא צאנך מאף ועכרה.
ל הך הכת והגבורה. ל וח השומאה תשכית ותעכירי.
מ ות וחיים בידך נמסר. מ ועה ושומר פודה וגואל.
נ ברא בצלם דמות קונו. נ למען קדושת דת יקותיאל.
ס גולת מלכי לא יועילנו. ס עולם נקרא' אלהי האלהים.
ע צה היעוצה ומי יפירנה. ע נדודי אש מפניך רועדי' ותוהים.
פ קיד נפן זאת לחיים טובי. פ ות אפינו בגויה לשומרהי.
צ זר החישנא עתידות. צ מפוע רע ומקרה בלתי טהורה.
ק רבישע לנכלמי בעמים. ק ברי גזירתך על כל בשר.
ך אשית עיירות הראינו מהרה. ר ופר לא יושת נכל הונו.
וציון נדחה קרוא בית הבחירה. ר כשנ הרוח לאשר נתנו.

B ב ב ב ש לום

שער א

ש לום תשפות לנו בארץ עייפה מ שמר היה לנו ממנופה
 עד תכונן עליון ציון השרופה
 ת רב חכמת שלמה עבדיך צ רכיו ספק מקדושת ידיך
 והעליהו לציון משכן כבודיך
 אטלים נדריו ונזרי סברי לבי מסגיאות האירי כמו לעירא היאירי

שער א

עתה

באתי לעורר הספיקות שנכלו לי בסדר טעום הקטורת בכתב ובמקורת
 הספק הראשון באמרו והקטיר עליו אהרן קטרת סמי בבוקר בבוקר בהטיבו
 את הכרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הכרות בין הערבים יקטירנה קטורת תמיד לכי יו
 לדורתיכם יש לדקדק למה תלה הכתוב הקטורת בהדלקת הכירות יספיק שיאמר והקטיר
 עליו קטורת סמים בבוקר בבוקר ובין הערבים יקטירנה ונו ולמה ליה להזכיר בכל פעם
 עבודת הכירות ואת שנה להודות סדר העבודה ושהכירות קודמות לקטורת אכ הוה ליה נכ
 להקדים תמיד של בין הערבים שהוא קודם לכירות כמו ששנו סכמים תכו רבנן תמיד של בין
 הערבים קודם לכירות כו אלא בוודאי שלא בא להודות סדר העבודה אלא למה שמכן להדדי
 דהיינו קטורת לכירות ואולם הרב הגדול הרמב"ן והנמשכים אחריו כגון החוקי ושאר
 מפרשי התורה הרגישו בואת הקושיא וכתבו טעם לשנו ופירשו טעם הסמיכות כדי להקיש
 קטורת לכירות מה כירות כשירה בכהן הדיוט דכתיב באהל מועד יערוך אותו אהרן ובניו כך
 הקטורת כשירה בכהן הדיוט ומה שכתב והקטיר עליו אהרן לאו דווקא עכ והנה הפירוש
 הזה בענינו שהם יקר וספיר ועם כל זה יש פונה פה ומנספך וכודד ככף ויש לבעל דין לחלוק
 ולשאול לא לכתוב לא ה ולא ו לא לכתוב אהרן אלא סתם כהן ותו לא כריך לסמיכות בעבור
 הקש הספק ה"ב למה הוסיף לומר בקטורת של בין הערבים קטורת תמיד לפני ה ולא
 בקטורת הבוקר באמרו בהטיבו את הכירות יקטירנה ולא אמר קטורת תמיד כו כמו שאמר
 בקטורת הערב ואת שהוא מוסב גם על קטורת הבוקר מ"מ מן הראוי היה להקדים ולא לאחר
 קטורת תמיד לדורתיכם כו הספק ה"ג מה ענין המקרא וימחר אברהם האוהלה ונו לקדר
 פטום הקטורת לאמרו בשעת הדבר בר מיכן בשלמא המזמורים שבספר תהילים הן הם שיר
 של פנעים וגם המקרא אשר דיבר יעקב אבינו ויאמר אליהם ישראל אביהם ונו גם
 הוא ראוי לאמרו בעת זרה ב"מ ככל כ"ג שמות יונאים תמנו כמבואר וגם יעקב אמרו דברו
 בעת זרתו ומסדרו ויראתו פן ימות בדרך בכו החביב בכימין כמו שאמר וקרבו אקון ש"מ שיש
 במקרא זה קבלה לאמרו בשעת הדבר ב"מ אבל במקרא של אברהם דהיינו וימחר אברהם האהלה
 אל שרה ונו לא מנאתי לו סחך ולא ראיה להתלות לסדר פה לאמרו בשעת הדבר ב"מ האמנם
 החכם השלום בעל הנדר המור כתב בסוף פרש' קרח וזל ולכן כוה משה בכאן להקטיר קטורת
 לכפר על ישראל ולהעביר רוח הטומא מן הארץ וכבר אמרו כי סוד הקטרת נלו לו מלאכי השרת
 וכבר הבטחונו שאעפ שאין עכשיו קטרת אם יאמרו ישראל בפייהם אלו הפסוקים שלשה פעמים
 בכוונה שהם עונר המנפה ושם האריכו בזה ובפרש וירא אליו הארבעתי בזה עכ"ל בפרשת
 קרח ובפרש וירא אליו כתב החכם הכל וזל ובמדרש הכעלם דרשו זאת הפרשה על כשמת
 הכדיק הרמוזה באברהם ואמרו כי לכן לא אמר בתחילת הפרשה וירא יי אל אברהם לא וירא אליו
 יי כדכתיב תוסף רוחם ינועון והוא יושב פתח האהל לנאת מהעולם וזהו כחוס היום הוא יום
 שמות כי הוא יום רע ומר אכזרי וסמה הוא ואז וישא עיניו וירא מראש השכינה מה שלא
 באה

דאז בחייו ומוזאת המראה כשאר עיניו פתוחות כמו שכתבתי על פסוק ויוסף יסית ידועל עיניך
 והנה שלשה אנשים הם אברהם יצחק ויעקב הצאין ללכותו. וכן אמרו שהם מלאכי שלום היונאים
 לקראתו וזכר כל מעשיו וחותם עליהם דכתי' ביד כל אדם יחתום וכו'. ואין דבר בעולם
 שיגין עליו אלא התורה והתורה ובפרט אינו מונא תועלת גדול כמו בקרבנות. וזהו וימחר
 אברהם זו הנשמה. אל שרה זה הגוף. וימחר אלא כפרת הקרבנות כתי' הכא וימחר. וכתי'
 התם וקולך מהרה אל העדה וכפר עליהם קחם סלת זהו סלת כלולה בשמן ואל הבקר רץ אברהם
 להניל גופו וכפשו בקרבנות פרים תודה וכפורים. וכאן רמז תחיית המתים וזהו טוב אשוב אליך
 כעת חיה. וזהו ותחוק שרה על שם ישתמש יי במעשיו. עד כאן לשון הסכס הסלם הזכר והאריך
 עוד באותו פרשה אבל אינו מענייניו. והיה דברי הרב תמוהים בעיני כי בפרש' קרא ייעד
 להאריך בזה בפרש' וירא אליו רבוכו לומר מקדר פעום הקטורת ולא זכר דבר מזה כאשר הבאתי
 שניהם יחדיו. ועיניך תחזיקה שאינו מוזכר דבר בפרש' וירא מקדר פעום הקטורת. ועוד
 כעלאתי על הרב באמרו בשם מדרש הנעלם וז' ואין וימחר אלא כפרת קרבנות. כתיב הכא
 וימחר וכתיב התם והולך מהרה אל העדה ובפר עליהם והלא לשם אינו מדבר מעניין קרבנות
 רק שילך מהרה את הקטרת על כן לא נתקרה דעתי בהכחתי זאת שלזה תקנו לומר פסוק של
 וימחר אברהם בעת צרת מלכת מלאכי רעים שהיא בשעת הדבר ב' והיותר קשה לפי דבריו
 למה יאמרו דווקא הפסוק וימחר ולא יאמרו הפסוק של אחריו שהוא ואל הבקר רץ כפי כוונתו
 וקברתו שהאריך בזה רבוכו לומר בקדר הקטרת כאשר יעד להאריך כמו שזכרתי. וכראה
 להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. ומה שמכין לה להדדי דהיינו קטורת לכירות כל
 שאלו שתי העבודות הנעשות בפנים דהיינו מקטר קטורת להדלקת הכירות. גובה אחת ויראה
 אחת להם להוראה כעלאת בניירת מעשה בראשית ושניהם עולים בקנה אחד ליחד לאחד
 האמיתי ברוך הוא וברוך שמו הגדול על שהגדיל והפליא לעשות בעולמות שברא שכי מיני
 יצירה. דהיינו בריאה וניירה. והשגחתו הנפלאה. בכללים ובפרטים כאשר אבאר.
 ומתחילה אקדים הקדמה קנרה. ואחר כך אבא בחיל לבארה. טעם לסמיכת שזכרתי
 במדרש בעשרה מאמרות כבדא העולם ומת' והלא במאמר אחד יכול לבדאו' אלא לפרוע מן
 הרשעים שמאבדין את העולם שכבדא בעשרה מאמרות ולתן שכר טוב לנדיקים שמקיימין את
 העולם שכבדא בעשרה מאמרות. שכו דבותינו הכי' מלכויות כנגד מי אר' יוחנן כנגד עשרה
 מאמרות שבהן כבדא העולם. ומאי כיהו איכימא ויאמר ויאמר דבראשית. הכי תשעה הוי
 בראשית כמי מאמר הוא דכתיב בדבר' שמים כעשו. עכ' המדרש. אמרתי טוב ממני ומאתי
 להבין תחילה תוכן הפשט ולעורר הספיקות שנפלו לי בזה המדרש מימיה וביה קודם התעוררות
 הספיקות שנפלו לי ממקום אחר מתנגדות לזה המדרש. הספק האחד באמרו הכי' מלכויות
 כנגד מי למה שאלו אות ורמז לעשרה מלכויות ולא לזכרויות ושופרות והלא כולם שווים לטובה.
 וכולם כוסדו על אדני פז יסודי התורה כאשר הביאם הפוסקים ראשונים ואחרונים מדרז'ל
 הספק ה'כ באמרו מאי כיבהו איכימא ויאמר ויאמר דבראשית הכי תשעה הוי זה המקשה מתחילה
 מאי סבור ולכסוף מאי סבור הלא אין כאן מקום לקושיא זו. במסכת ר' שאינה גופה דשמעתת'
 אלא בפרק אבות הוי ליה לאקשווי באמרו בעשרה מאמרות כבדא העולם מיד היה ראוי להקשות
 הכי תשעה הוי. כי שם גופא דשמעתת'. הספק ה'ג באמרו אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין
 את העולם. כינד מאבדין את העולם והלא אלו מתכשין כל מלכי מזרח ומערב אינם יכולים
 לבטל אפי' בריה אחת אפי' יתוש אחת כשם שאיכ' יכולין לבדאו' כך אינן יכולים לבטלה ולאבדה
 להעדירה. אכ' מהו זה שאמר התנא שמאבדין את העולם. יכולני לתרץ ספק זה בדרך דרש
 ולומר שזה מדבר מענין הרניחה עד המדרש. לפיכך כבדא אדם יסודי לומר לך כל המאבד

B 3 3 3 נעש

בשופר להעיד על מלכותו וית' ויהוא ברא העולם . והיום הרת עולם . אז הקב"ה מתחיל
עברה ומבקש להאבד ולהחריב העולם . וכשמסתכל בנדיקי' אלו ישראל שממליכים להקב"ה
בשופר מתקרב דעתו וית' ומקיים את העולם עד שחמרו רז"ל בכתוב והוא עומד בין ההדסים
אשר במזולה . ודרז"ל ביקש הקב"ה להשך את העולם לתוהו ובוהו בשביל כבוד כנר וחביריו
הרשעים וכשנסתכל בחכמה מישראל ויצויה נתקרה דעתו . וזוה הותר ג"כ הספק ה"ד באמרו
מת' והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא לפדוע מן הרשעים שמאבדין וכו' . והקשיתי שוי
זונו לשכויי כדשיכין במדרש במקב' ר"ה שהם כנגד י' מלכויות באמת כן הוא כדפרישית ר"ל כדי
לפרוע לרשעים שאין ממליכין להקב"ה בי' מלכויות כאלו מאבדין את העולם וליתן שכר טוב
לנדיקי' שהם ישראל שממליכים להקב"ה במלכויות ומקיימין את העולם . ומה שאמר שמאבדין
את העולם שהקב"ה חושב לאה' מחשבת עבירה כמעשה כמו שפרש' גבי ארמי אובד אבי פרש'
כיתבא ע"ש . והכני כשנע לך אתה הקורא קרוב לשנה ומסנה אחרי כתבי זה עיינתי לפי תומי
בספר חסידי' ומנאתי כדמות ראייה לדברי אשר כתבתי . ואניע לפיכך אתה הקורא לשון ס"ק
סימן רכ"ט וז"ל . בסדר אהללה אלהי אשרם עזו בסדר ראש השנה התחיל הפסוקים מכאן ואילך
והונרך לכפול תיו תחנור גיאות תקום גוים ב' תווי' בתחלת חרוזים . ואם היה מתחיל הפסוקי'
בכו"ן לא היה נריך לכפול תווי' אלא כשאתה אומר . אב גד' הו' זח' ע' זא' יב' יג' יד' טו' יו' יז' יח'
יט' ק' כ' כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה
מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ס' הרי כשתמנה עד ס' שם יהיה להיפך שטן
וזה שאמר בבראשי' רבה שאין סת'ך עד ויסגור בשר תחתנה שככנס שטן עמה לכך מסיים בתפוק
בסמך של מלכויות וזכרונות ושופרות בס' להגן עליהם מן השטן וכבר אמרנו שבהשבוך עד כ"ט ס'
סטן להפך וכשקרא תשרק נפעם קנף שיקניף סטן על ע' אומו' . עד כאן לשון פשר חסידי'
ולפי דעתי שלזה תקנו לברך בברכת המזון בהתוכה דוי הסר וגם חרון ואז אילס בשיר ירון
שהוקשה לי ימים רבים ושאלתי חכמים סרבה ואין מניד לי למה זה מכרכים בסעודת כשואין
דוי הסר והלא ת"ל אוכלי' ושותין ושמים וכמתן ביתר שמחה כי לו הכסף ולו הזסב ולו היפיפיה
אכ' כלפי לאי באו להזכיר דוי הסר . אלא בוודאי כראה בהיות כי החתן ובלה דוגמת אדם וסוה
והשטן ככנס עמה . דהיינו עם חוה ע"כ מתפללין שיסיר ה' ית' כל חולי וכל מדוה שהוא השטן
הגורם וכל זה בזרע עתה בהכנסת הכלה שהיא דוגמת חוה שהביאה כל מיני מדוה לעולם
וגרמה מיתה לעולם ע"י השטן הככנס עמה כידוע לחבמי הקבלה וכל זה גרמה ע"י אכילה
שהאכילה לאדם כידוע ע"כ תקנו לנו לברך ג"כ בשעת האכילה דוי הסר . ר"ל שיוסר השטן
שככנס עם חוה ולא יקטרנו עוד בהכנסת זאת הכלה לסופה ואז ממילא אין חרון אף בעולם
ומה שיסד ואז אילס בשיר ירון רומז לכחש שנתאלס כי כחש עפר לשמו . ומה שיחזק עוד כוונתי
זאת והא ראייה שהמיסד דוי הסר דונש שמו ומה ראה החכם ליסד רק ג' בתים משמו ומתחיל
בר"ת שמו רק דוי ואז כתיבו ולמה לא התחיל ג"כ חרון רניעי משמו בש' וכולל השין בבית אחד
דהיינו בחרון כתיבו במעגלי נדק שעה וכו' . ועוד יש לדקדק מה ראה המיסד הכו' לסיים כל
בתים בסוף כל חרון ככו"ן דהיינו חרון . ירון . ישראל . אלא כראה שבא לרמוז בראשי' הבתים
בנימטר' סמך שהוא שטן ומכין רומזים לכחש הקדמוני שהוא ג"כ השטן וכמו שכתב רבינו בקוה
ז"ל פרש' בראשית השטן בגומטר' הכחש עם המילה אכ' כשתייעו דברי רש' ואביון כמוני וק"ל כל
זה הבכתי' תלשון בראשית רבה שהביא בעל פשר חסידי' . והנה דברי החסיד ז"ל קשי ההבנה
ונריכין ביאור וכראה לפרשם כיד' ה' הטובה עלי' . ומה שאמר בסדר אהללה כו' בסדר ר"ה
התחיל הפסוקים מכאן ואילך והונרך לכפול תיו' ר"ל בדרך הפייטנים שכופלי' פסוק האחרון
בהשלמת העניין כמו שפירש בסידורין שלו . כל הכחש תהלל יה הללויה . לאחר סיום
סמואורים

ומומרים להודיע שנמרו המומרים של סוף תהילים כדרך כיום הפרשה כפולין פסוק
 האחרון וכן נשירת הים כפולין פסוק ה' ימלך לעולם ועד מפני שהוא סוף השירה עכל
 אבל כשאין הענין שלם אין כפולין והא ראייה שאין כפולין כהתיה בלש בשופרות במומור
 הללויה הללו אל בקדשו בשביל שאין המומרים כולם שלימים שהתחילו בסוף המומור ככוכ
 וכן ה' ימלך לעולם ועד שנשירת הים אין כפולין במלכות ברה בשביל שאין שירת
 הים שלם שאין אומרים אלא פסוק זה וכן דוגמתו ממש בכאן בשביל שהוא סוף וגמר
 השפיקים לל המרוזים המיוסדים על דרך אלף בית ואם היה מתחיל כנון לא היה נריך
 לכפול תוין כל טענות סופרים הוא ונריך להיות ואם היה מתחיל בעין כי בכל הקדרים
 מסוימי בסוף ומתחילין בעין דוק ותמנא שכך הוא ותמניי איך כפל הטעות הזה בכל ספרי
 חסידים במדשים וגם ישיבים ולפי דעתי שהטעות בא להם שכחוק רגל התחתון שבעין
 וטעה הסופר וסבר שהוא כוון לו כזה ואם היה מתחיל בעין כך נריך להיות וכחוק רגל התחתון
 שבעין ונעשה כעין לו כזה בע עכ כפל הטעות וכתבו בלון ונריך להיות בעין והיה אם
 לא תאמינו לי הנה האמת יורה את דרכו דוק במחזורים בתפילת רה ותמנא שכן הוא
 שהחזן מסיים בס' ואחר כך מתחיל הקהל בעין כגון בסדר ראש השנה שהביא מסיים החזן
 בקול רם סגב חלקת היות גביר לאסיווכו ואחכ מתחיל הקהל עשה לך בניון סם כוראות
 וכו' ובאמת כיון שמתחיל הפסוקים מכאן ואילך דהיינו מאות האלף שהוא אהללה למה
 קוור ומתחיל מאות העין כמו שפירשנו ולכך נתן טעם בסת' באמרו לכך מסיים בפסוק
 בסוף של מלכות להגן עליהם מן השטן וכו' ומה שאמר וכשקרא תשרק נפעם לל בסדרים
 של יום ראשון קראו בסדר אכסיכה מלכי בזכרונות וזל זכר תחילת כל מעש' כו' ומיוסד ע"ד
 תשרק נפעם כו' ופי' סת' שכווכ' הפייטן תשרק נפעם קנף שיקנוד השטן על ע' אומות ולכך
 אין מסיימין בסוף לרמוז שיקניף השטן על ע' אומות לכך מיד סמוך לסוף מסביר' ואומרים
 גכ סרוו של ע' בפעם אחת כגון במלכות בסדר אכסיכה סוד אל אלים הבו בני אלים
 כו' ומיד ע' דהיינו עווז יד בהשיאו כו' וכן בסדר שופרות סוד יום גאולה בחספו
 לדגולה ששון וגילה קול ישמיע שופר ומיד אומרי בפעם אחת בלי הפסק חרוו ע' לסמוך
 ע' לט' דהיינו עשור דוסה עוכב מדקה עבודות מוסה כדי שיקנוף הסטן המרומו
 באות ס' על אומות שבעים המרומו בע' ולכך אין נריך לכפול תוין כי פשיטא דפשיטא
 הוא שהפסוקי דהיינו המרוזים מתחילין מאות ה' ותו אין נריך לאורכו לן כפילות תוין
 כי ידוע הוא שהמרוזי מתחילין באות א' כאשר פרשתי אך תימה למה קורא החסיד המרוזי
 בשם פסוקי באמרו בסדר רה התחיל הפסוקי כו' ועוד כרא' לפרש דברי החסיד באמרו
 וכשקרא תשרק נפעם לל כשקרא המתקיע בסדרו של מלכות תקיעה שברים תרועה תקיעה
 שהוא לל תשרק אזי קונף הסטן על ע' אומות ומפני מה אלא בוודאי מפני שאין ממליכ' להקב"ה
 במלכות וזכרונות ושופרות כמו שביארתי כבר אבל ישראל שהם ממליכי' להקב"ה במלכות
 וזכרונות ושופרות כמו שביארתי כבר אבל ישראל שהם ממליכי' להקב"ה נערכין וכמתקין
 התקיעות לפני מלך מלכי המלכים ויהיה נפעם מלשון טף ועסיק כמו שפירש בסידורים
 בקדושת היום של שבת שהיא תכונת שבת וזל אשרק שמונדין בל"א: נפעם ע"ש דכתי' בסוף
 יואל והיה ביום ההוא נטפו הרים עסיק וגו' ונף וטף אסד הוא ועם כמו עסיק עכל' וכן
 כראה בכאן תשרק נפעם לל מה שתוקעין תשרק שהוא תקיעה שברים תרועה תקיעה והוא
 גכ כעין שריקה מרוח המנשב בשופר הם לכושת נופים וכיין עסיק דמוכי לפני אדון הכל ברוך
 הוא וזהו לשון נפעם מלשון נף ועסיק וכמו שאנו מתפללי' שחרית יום ראשון ברה ויערב לו
 מלמטה שלש תקיעות וכו' ואל תתמה שאני מהסך כוונת החסיד זל שהוא פירש לאותו' תשרק
 נפעם

מעם לרעהם לאומות ואכי משרשו לטוב להם לישראל זה אינו מן התורה הלא כתבתי לך
שלישים שאותיות תורתיו הקדושה מתקפכת לכמה פנים שונים לישראל לנועם ולאומות
לזעם. הכרזה לעניות דעתי כתבתי. הרי מאתו ראייס ברורה שרירא שהקב"ה קונף
ומקניף השטן על ע' אומות בשביל שאין ממליכי להקב"ה במלכות וברכות שופרות ועתה
בסתייעו דברי וק"ל:

ולתתיר

הספק ה"ה. ראיתי להקדים מאמר אחד מדברי רז"ל גרסינן במסכת
סוכה ערק החליל. א"ל אלעזר הכי ע' פדים כנגד מי כנגד ע' אומות
פר יסודי למה כנגד אומה יחידה משל למלך ב"ו שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה.
ליום אחרון אמר לאוהבו עשה לי סעודה קיגה כדי שאהכה ממך א"ל יוספן אוי להם לאומות
העולם שאבדו וא"כ יודעי מה שאבדו בזמן שבית המקדש קיים מובח נוכח עליהם ועכשיו
מי מכבד עליהם ע"ב המאמר. ופרט כנגד ע' אומות לכפר עליהם ובפ' פנחס פירש' פרי הקב
מתעטים והולכי' קישן כלייה להם ובימי המקדש היו מניכין עליהם מן היוסודי' ע"ל רש"י
ז"ל וק"ל בזה המאמר קושיא אחת או יותר. ה"א באמרו ע' פדים לכפר על ע' אומות ולמה
באין אלו הקרבנות חובה בחג יותר מנשאר רגלים כגון בפסח או בעגרת או על איוה עון
מעונתם מכפר הלא גדלו עד לשמים ומטאמם כבדס מאוד. וע"ק בדברי רבי יוספן באמרו
ועכשיו מי מוכפר עליהם והלא גם עלינו יש להתאונן מי מכפר עלינו ואם הקובלכא והתרעומו'
עליהם שהמריבו ואבדו מ"מ לא הוס ליה למימר בזה הלשון. אלא כך הוזה ליה למימר בזמן
שבית המקדש קיים מובח מכפר גם עליהם. ועכשיו מי מכפר ויכלול בזה גם בית ישראל.
וע"ק לפרש' הלא דבריו קותר' זה את זה פעם פירש שהפדים מכפרים עליהם. ופעם פירש
שהם קימן כלייה להם. וע"ק לפרש' מאי בא לאשמועינן באמרו ובזמן המקדש היו מניכין
עליהם. פשיטא שבימי המקדש היו מניכין כי באין המקדש ומובח אין כאן קרבן ולא שום זבח
ומכחה. וכרזה לתרץ כל הקושיות הזכרו' על הדרך שביארנו מטאת כל הגוים. ואיך הם
מאבדים את העולם בהיות שאין ממליכים להקב"ה ביום הכבד שהוא רה' כמו שישראל עושים
באשר ביארנו ובחמלת ה' על עולמו כי לא לתוהו ברואו לשבת ינרו כתן להם כפרתן כבידן תקף
למטאתם ברה' כפרתן בחג הסמוך וכיותה החכמה האלהית להניא עליהם ע' פדים לכפר
לשמות עון זה בשביל שלום העולם שלא יתקרב ויאבד כאשר פירשתי וכרזה לי שבשביל זה נ"כ
באו בכיוון ע' פדים כדי לכפר עליהם שאינם ממליכים להקב"ה בשופרות שהם ע' קולות דהיינו
שלשים קולות שמישב. ושלשים לאחר התפילה. ועשרה קולות בסדרים לדעת האמור כגון
בעל הרוקס והכמשי' אחריו שבתוך התפילה דהיינו בסדרים מוקעין קשר' למלכות. קשר'
לזכרונות קר' לשופרות א"כ סך הכל שבעים קולות והאומות אינן ממליכים בשופרות ומאבדין
את העולם ע"כ בא תקנתן בעבור תיקון העולם בע' פדים בחג הסמוך לרה' מידי שנה בשנה
וישראל ת"ל ממליכים למלך מלכי המלכים בקולות ההם בישיבה ובתוך התפילה ואחר סיום
התפילה ע"כ אינם נריכי' לכפרתן זאת. לזה אמר רבי יוספן בהתאונכות דווקא על האומות
באמרו מי מכפר עליהם ולא על ישראל כי אינם כתפשים בעון זה וכיוכא בזה. ומ"מ יקשה לי
עוד על החסיד רבי יוספן באמרו ועכשיו מי מוכפר עליהם. ומתאונן על חסרון כפרתן וא"ס
איפה עוכשן אמור ויראינו בא כבודו איזה עוכש בא עליהם בעון זה א"כ אדרבה יותר הוס ל"ס
למתאונן שאין להם בעונותינו שום עוכש אדרבה והם עושים גדוד ונבא כאשר התאונן הפייטן
ז"ל עתך ישראל דקושים וקפופים ומדולדלים והם יושבין שלוים ושקטים א"כ כך הוזה ל"ס

C 1 ג א לאתו

שער ב

לאותו הסקיד רבי יוחנן להתאונן לא על חסרון כפרתו. וגם ראוי היה שיתאונן על אריכות
 גלותו בעוה הנס שיי' מלכיו ומחוקקיו ואנחנו זרע ברכ' יי' ממליכים להקב"ה ועם כל זה
 לא נושענו ואין לאל ידינו. אלא כדאח' לתרץ קובלנא דרבי יוחנן. כל יקר ראתה עיניו. זה
 רבי יוחנן וראה מראות אלהים ברוח קדשו אשר הופיע עליו תענוג האמיתי. שאין לו סוף
 לישראל. וגם ראה העוכש הגדול התר והתמהר לאומות העולם אשר עתיד לבא עליהם ע"כ
 שתאונן עליהם בדרך הדיוקים בפרט בעלי התלמוד המקודש שהם רחמנים ומסידים אפילו
 על שאר אומות. ומסיבן ראה. בכבואת זכריה ע"ה באמרו. וזאת תהיה המנפה אשר יגוף
 יי' את כל העמים אשר נבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו ועיניו תמקנה
 בחוריהן. ולשוכו תימק בניהם. והיה ביום ההוא תהיה מהומת יי' רבה וגו'. וכן תהיה
 מנפת הסוס השרד הגמל וגו'. והיה כל הכותר מכל הגוים הבאים על ירושלים ועלו מידי שנה
 בשנה להשתחוות למלך יי' בבאות ולחונ את חג הסוכות ע"כ. ופירש דל"ק המק בשרו זה כיפול
 האיברים. והוא עומד על רגליו בעוד שהוא עומד על רגליו ומסו בשרו ואיבריו. בחוריהן
 כשתמקנה העינים יהיה מקומם חוד והיה כל הכותר הכותרים הם שהשיבו אל לבם במלחמה
 שהיא ושבו אליי בכל לבם. את חג הסוכות. לפי שבאותו זמן תהיה המלחמה ויראו כפלאות
 שבזרא יתברך ויבואו מידי שנה בשנה לזכרון אותו היום ע"כ וקשה ליקנת בעיני המניפה
 אשר עיף יי' במלחמת גוג ומגוג למה כשתכית ממנפת סכמריב וחילו אשר נבאו על ירושלים
 שאותו המנפה הייתה כשריפת כשמה. וגוף קיים. וכאן במלחמת גוג ומגוג להיפך שריפת
 הגוף וכשמה קיים כמו שאמר והוא עומד על רגליו הכשמה היא שמעמדת האדם כחשד"ל בפ'
 חלק ולא יעזוב להם שורש ועכף וכו' לא שורש וכו' הכשמה. ועכף זו הגוף. ופרש"י זו כשמה
 שמעמדת את והגוף כשורש שמעמיד האילן. ועוד קשה באמרו ועיניו תמקנה בחוריהן
 ולשוכו תימק בניהם למה פרט דווקא אילו האיברים והלא בכלל המק בשרו הם. ועוד קשה
 למה תהיה הכס הכפלא הזה דווקא בחג הסוכות כאמור ועלו מידי שנה בשנה להשתחוות למלך
 ה' בבאות ולחונ את חג הסוכות. וכדאח' ליישב כל זה בהנעה אחת. ואומר כי הטאת שכי
 לאומים ושכי גוים האדירים האלה דהיינו סכמרב וגוג ומגוג טעא אחת להם ומנפות חלוקות
 לחם על פי מדותיו של הקב"ה שהוא מודד מדת כנגד מדה וכדאח' ששניהם ברועה ישראל שגו
 ולא המליכו למלך מלכי המלכים ביום הכנבד והכורא שהוא ר"ה במלכויות זכרונות שופרות כמו
 שאמרתי ומ"מ לא היתה גזירתן ושורענתם שווה ועכ"ז כשכנין בעוכסם תמנא שהיא מדה כנגד
 מדה כפי מדתו ית' וית' הא כינד אלא כך היא האמנם שגם סכמריב וחילו היו ראויים לעוכש
 הגזירה המרה של גוג ומגוג להמק בשרם אך ודק שבית המקדש היה קיים בימיו והיו קרבים
 השבעים פרים בחג שהיו מכפרים עליהם ומחל הקב"ה על כבודו שאינם ממליכים אותו ית' וית'
 כאשר זכרתי אמנם על חורבן בית המקדש שסכמרב וחילו בקשו להקריבו לא אבה יי' כלום לו
 ודנם בשפטים גדולים בשריפת כשמה. וגוף קיים מידה כנגד מידה. כי כפי הכדאח' המקדש
 דומה לכשמה כי כמו שהכשמה באמנע הגוף כך המקדש באמנע העולם. ועוד כדאח' כלם
 שהכשמה כקראת כר דכתי' כר אלהים כשמת אדם הבית המקדש כקרא כר. דכתיב וכהרו
 אליהו כל הגוים כמו שאמר בבא בן בוטא להורודום אתה כיבת"ו כרו של עולם עסוק בכרו של
 עולם שהוא בניין בית המקדש כו'. אבל בימי גוג ומגוג כבר נחרב הבית ובעלו הקרבנות
 דהיינו שבעי' פרים שהיו מכפרים עליהם על אותו העון שאין ממליכים כמו שביארתי ע"כ הם
 מאכדין את העולם לכן חלתה עליהם הגזירה כדי שתהא כפסם וגופם שהוא העולם הקטן
 כופר תחת העולם הגדול ואל יאבד העולם מפני השועים ולכן תהיה זאת המנפה בחג הסוכות
 בשביל שנקרב הבית המקדש שהיה להם לכפרה בשבעים פרים בקובות ועכשו חרב א"כ כסתלק

סכמריב

פשטיגור והקטיגור עומד במקומו ומקטרנו ולזה אמר אשר נבאו על ירושלים לל שהמדיבוס לכן
 פרט אלו הג איברים דהיינו עיניו תמקפה בחוריהן זהו שמבקשי לאבד את השמים שבהם
 קפעים שכי המאורות הגדולים שהם השמש והירח דוגמה להם העינים שהמאור יונא מהם
 וגם עיניו של אדם כולל כל העולם השפל הלובן שבעינים דומה לים הגדול המקיף כל העולם
 כך הלובן מקיף העגול שבין שקורין לו בלשון רזל קירא העגול שבין רומן לישוב העולם
 שמור שבין רומן לירושלים הנורה שבשמו שקורין איסון עין רומן לבית קדשי קדשים שבו
 הכרובים והאמות דימו לאבד את הכל במה שאין ממליכים להקב"ה כאשר ביארתי עכ
 עיניהם תמקפה בחוריהן ומה שאמר ועלתה ידו על יד רעיהו לל שתפק ידו כמו שפי' רד"ק
 זל זהו גכ שביל שמסבו לאבד את העולם שבו כתיב אף ידי יסדה ארץ ולשוכו תימק בפייהם
 זהו גכ מידה כנגד מידה שהם ביקשו לאבד את הים שכתוב ביה והקרים ה' את לשון הים
 שם שהים נקרא לשון לכן לשוכו תימק בפייהם לכן פרט הכביא אלו שלשה איברים שהם
 רומים לשמים וארץ וימים שהם כלל הכבראים כולם דכתי' עושה שמים וארץ את הים
 ואם כל אשר בים אב' עולם הקטן כופר לעולם הגדול כאשר ביארתי והכל בנדק ובמשע
 מולך מלכי המלכים הקב"ה והכל מידה כנגד מידה לצי עידתו ית' וית' אב' בזה הותרו כל
 הקוסיות שהקשיתי בדברי הכביא זכריה עה' ולזה נראה שאמר הכביא הכל להשתחות למלך יי'
 נבאות לל שיקבלו עליהם עול מלכותו וימליכוהו ויחדוהו כמו שכ' אז אהפוך וגו' לקרוא
 כולם בשם המיוחד עכ פתח הכביא זכריה להאי פרשתא הנה יום בא לי' וכי' רד"ק ליי' יהי
 אותו היום שכבודו ונבורתו באותו הזמן יראה והוא זמן שיבא גוג ומגוג על אדעת ישראל
 עכ שירוש רד"ק:

והנה

למדכו עוכשן של רשעי' ומכאן כלמוד גכ שכן של נדיקים שממליכים
 להקב"ה מן הידוע הוא שהעוכש אשר זכרנו למעלה פועל בשני דרכים
 מכרית הרשעים ומקיים הנדיקים כינד כשכשכיל וכבין תקילה תוכן עוכשם של מלחמת גוג
 ומגוג ומאין תבא להם העוכש המר שהוא כפול איברים שהוא המק בשרם וכימוק גוסם
 ושארם זה אינו כי אם על ידי אש ולזה רמו בוודאי המשורר באמרו כהמם דוכנ מפני אש
 בן יאבדו אויבך מפני יי' וכן הוא אומר הרים כדוכנ כמסו מלפני ה' מלפני ארון כל הארץ
 וכראה לי הרים רומן למלכים ושלטוני אומות העולם וימסו כדוכנ עד שיקבלו עליהם עול
 מלכות שמים וידו שהוא ארון כל הארץ וכן הרבה אב' משמע שימסו מפני אש ואיזה אש הוא
 אלא ה' ית' וית' יוציא חמה מנרתקה וזהו שכ' וליהט אותם היום הבא שהוא השמש שלעתיד
 שעליו אמר הכביא והיה אור הלבנה כאור החמה ואומר החמה שבעתים כאור של שבעת
 סימים ותרנגום יובתן בן עזויאל על סד תלת מאה וארבעין ותלתא זימנין כושכיה ידוע כי אור
 החמה של שבעת ימי בראשית שנכו הקב"ה לנדיקים הוא אור בהיר ומבהיק ז' פעמים ז' משל
 עכשיו הרי הם מט' ואור העתיד יהיה זך וזהו ז' פעמים משל שבעת ימי בראשית אב' תהא
 זוהרה ז' פעמים מט' משל עכשיו אב' הקשבון מכוון תלת מאה וארבעין ותלת וכראה לומר
 שלוש רמו המשורר באמרו גשם כדבות תניף אלקי' מן הידוע גשם כקרא אור דכתי' יפיץ ענן
 אורו כי הוא מתילד מן האור השמש וכל אור שנכו בנגן עדן וזהו גשם כדבות תניף דת' גכ
 רומן לגיכת הביתן ששם נכו האור וכתוספה אורה כמניין גשם כמו שתירגס יובתן בן עזויאל
 ומתוקף האור הזך הוא הרשעים יכרתון וימסו כעכש קמודם שהוא בשרם לבאותו אור הזך
 שגמו יתעדכו הנדיקים בדשן נששם ונתעכנו שאין לוסוף ועליו כאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש

C 2 ג ב נדק

דקה ומרפא בככסיה - כדגדגין במס' כדרים פראק ראשון כל כווי נדרים אל' שמעון בן
 לקים אין גיהנם לעתיד לבא אלא הקב"ה מוניא חמה מנחתיקה נדיקים מתרפאין בה ורשעים
 נדוכים בה - נדיקים מתרפאין בה דכתי' וזרסה לכם ירא שמי וגו' ולא עוד אלא שמתעדיין
 בה שכ' וינאחסו ושתם בענלי מרבק - ורשעים נדוכים בה שכ' כי הכה היום בא בוער בתכור
 זהיו כל הזדים וגו' - וליהט אותם יום הבא אמר יי' נבאות ולא ישאיר להם שורש ועקב - והכח
 הרשעים יכרתון בה - ואם אין ראיה לדבר זכר לדבר שאמר ישעיה הכניא על עובדי עז' כטע
 אורן וגשם יגדל פאועו ידוע - ויש לדקדק למה נקט דווקא אורן ולא ארו אלא לרמוז אכדון
 של עז' שיהיה מתוקף אש שלמעלה שזכרנו - וזה שאמר הכניא כטע ארן ר"ל אורן מלשון אור
 שיהא אורן ששורפתו כטע ומפריק במכין נשם לפי חשבון תרגום יונתן בן עוזיאל - וזהו שאמר
 וגשם יגדל ר"ל במכין גשם יגדל - וישראל יתעננו בה על רוב ברכה ושלוה - כמו שרמו המסורר
 גשם נדכות וגו' - כמו שביארנו למעלה - ואם תאמר איך כאמר שאור העתיד תהיה שבעתיים
 כאור של שבעת הימים והלא הכל אחד הוא האור ענמו שגזו הקב"ה לנדיקים כראיה ליישב עד
 שאמר המסורר אור זרוע לנדיק ולישרו לב שמחה כוכל לפרש שאותו האור הגזו עשו כמו
 כטע ומפריק מיום שגזו - וכנגד זרועיה תנחית כן גדלה ונמחה וכתוספה אורה כמו שזכרנו -
 ובאותו העת יזכו כל ישראל להחסות בסוכת עורו של לויתן אשר רפידתו זהב - ולדעתי שלזה
 רמוז ר"ל שנתכו שיעור לסוכה בשעתה ז' על ז' ובגו בה י' טפחי' לרמוז לסוכות לויתן - כי תמנא
 בסוכה תן טפחים כינד עשה ז' רועות כל רועה ז' טפחי' רוסב כמנא ז' פעמים ז' הם מ"ט
 טפחים וגובה י' טפחי' כמנא כל טפח על טפח גובה י' קרי י' פעמים מ"ט הם עולים תן טפחים
 ואשר עיוכי זה מנאתי כתוב כספר ברוקח שכתב הסכות גימטרי' תנא כמכין הטפחי' של סוכה -
 ומשכנ"כ הטפח של גג וכתבתי דעתי החלושה ודעת בעל הרוקח כי מנאתי כתוב להאלוף הנאון
 מהר"ר משה ין כספרו שאובר הכקרא מ"ט משה שכתב ז"ע טפחי' בסוכה פחות ב' טפחים וכו'
 ואקרא ולא אכין - וישכתי דברי הרב שן אבל על ידי דוסק וכסוזר לכוונתי שיש בה תן
 טפחי' כמכין לויתן ו' יתירה בשם לויתן רומז לשנים עשר שבטי יעקב כי אותה ה' הן במבטא
 הן בכתיבה היא כעולה ויעלה לחשבון שנים עשר ר"ל שלא יזכו שום אומה ולשון לאותה
 הסוכה המבוארת כי אם זרע ישורון זכ שבטי יעקב ועוד כראה שלזה רומז הו"ו על שכתב
 בעל הטורין ז"ל בסכות תשבו שבעת ימים כנגד שבעה חופות שיזכו - ואול הן - ענן -
 ועזן - ונונה - אש - להבה - כבוד השכינה - סוכות לויתן - ודרשו רז"ל בבבא בתרא פראק
 הקשיכה ועשן בחופה למה אל' חניכא כל מי שעניו נרות בתה בעולם הזה עניו מתמלאות
 עשן בעולם הבא - ואש בחופה למה אל' חניכא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו
 וכו' - אוילה לאותה בושא אוי לה לאותו בלימ' עכל וכראה שלזה כיוונו רז"ל במדרש קוהלת כי בנל
 החכמה בנל הכסף אל' יוחנן כל המעיל מלאי לבים של תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של
 מעלה שכ' כי בנל החכמה בנל הכסף - ר' ירמיה בשם ר' חייא בר אבא מנינו שעתיד הקב"ה
 לעשות נל וחופה לבעלי מנות אכל בעלי תורה שכ' כי בנל החכמה בנל הכסף - יש לדקדק מאי
 בא להוסיף על דברי ר' יוחנן או למה אמר בזה הלשון מנינו שעתיד הקב"ה לעשות וכו' - אלא
 כראה שהוא כמו אזורה לבעלי כסף שלא יהיו נדי עין בתה כי תהיה חופתך סמוך לעתיד לבא
 אכל חופות בעלי תורה כמו שהראייה משורקמת באמרו כי בנל החכמה בנל הכסף אכ' בעלי כסף
 אם היו בעולם הזה טוב עין לת"ח הלא שכרם אתם עם בעלי תורה להתענב מזיו כבודם וחופתם
 ואם היו ק"ו נדי עין לעל יתמלאו עיניהם מחופת בעלי תורה כאשר ביארנו - ואכ' יהיה מולת
 הכסף משמע לתרי לישכא מלשון כסף נכמר - ומלשון כי סופא כמו שאמרו רז"ל אוי לאות בושא
 או לאותה בלימה אכ' הו"ו של לויתן רומז לו חופות הנזכרים ולויתן היא קופה השביעית וגם
 המקרא

המקרא מסייעט שלא יזכו שום אומה ולשון לאותן החופות וסוכות לויתן פי אס תל זרע ישראל כי
יש לדקדק למה כפל המקרא באמרו בסכו' אשבו שכעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות
וקשה למה כפל ועוד למה אמר בתחילה לשון כוכח ובסוף המקרא בלשון נסתר באמרו ישבו
בסוכות לפי פשוטו כראה לתרץ מה שאמר ברישא דקרא בלשון כוכח והו' הנווי בא למשה
ולאמרן שיזכו גם הם בסוכות כמו שמינו כפרש' בא אל פרעה לגבי פסח כתי' וילכו בני
ישראל ויעשו את הפסח כאשר צוה ה' את משה כו' כן עשו ופרש' מהו כן עשו אלף אף משה
ואהרן כן עשו אל' גם כאן כראה ליישב בך ועל דרך המדרש כראה לישב ברישא דקרא הוא
ביאור המנוח ובסיפא דקרא היא רמז והנעשה לדורות שלא יזכו לסוכה העתידה בא' אומ'
ישראלית ולזה לא חזר לומר שבעת ימים כמו שאמ' ברישא דקרא אך אמר בעין הכתובה רק
כל האזרח בישראל ישבו בסוכו ולא שום אומה ולשון אשר לא מבני ישראל המה ראה זה מנאיתי
עוד עד השכל שאין לאומות העולם שום חלק וכחלה בסוכות לויתן כי אדרבה יקחו בושנה
ויהיו דראון לכל בשר כמו שאמר הכניא זכריה עה' הוא וראה כל המועדות שיש לנו תל כגון
פסח וענדת דהיינו שבעות הם גם כן עושים כאשר בדו מלבם חכמיהם וכומריהם כלו' להדמות
אליו שסם נ"ב מחזיקים המועדות ורונים להשוות אלינו כמו הסוס שיגא עם הסטה ולקח הסוכו'
תל לא מנאו להם שום חיבור שיעשו הם בערמה דוגמתיו כאשר עושים בשאר המועדות כל זה
הוא כפלאה שלא יזכו לאומות הנאלים כמו שאנו אומרי' בפיוטיום שכי של סוכות ובעוד רומי
נדון בקרבי משהומם על האומות שהרחיקו והתעיבו את חג הסוכות הזה ולא בדו מלבם שום
דוגמ' כאשר עשו בשאר מועדות ומילתא בליבי נפל לומר הלא הם שלשה דברי' נפלאו מהם
וארבעה ידעתי בשגם כן כפלא מהם הראשון רה' שאין ממלכים להקב"ה וגם אין עושין
דוגמתו השני יום הכבוד והנורא שהוא יום כיפורים לפי דעתי שלזה כיוון המקרא באמרו אך
בעשור לחודש ופרש' כל אכין ורקין מיעוטין הן מכפר לשבין ואינו מכפר על שאינן שבין
וכרא' לומר לשאינן שבין רומו לאומ' ומהיבא תיתי שיתכפרו שלא יעלה על דעתך כשם שהפרי'
מכפרי' עליהם בזמן שבית המקדש קיים כך יום כפורים מכפר נ"כ עליהם לכך בא הכתוב
ומיעטם וזה יוכיח נ"כ עד השכל שאין להם חלק וכחלה בכפרה זו והא ראייה שאין להם יום
דוגמתו כמו בשאר המועדי' שדו להם דוגמתם כאשר ביארתי ה' הוא סוכות כמו שזכרתי
ה' הוא סכמת התלמוד המקודש הוא מרוסק בעיניהם ועם עיניהם מראות כל זה שלא יהא
להם שתחון פה לעל כמו שאמרו במדרש מפני מה לא ביתן להיכתב תור' שבעל פה כי יודע הקב"ה
שיבאו ישראל בגלות מדסי אל דחי וימשלו בנו אויבינו ורדו בספרינו הקדושים להעתיקם
ללשנותם כאשר עושים עוד היום עמנו בתורה שנכתב על כן מנע הכתובה לתורה שבעפ' כי
לעל יקח הקב"ה כפר תורה בסיקו ויאמר מי בכס ויגיד את זאת ואין זאת אלא תורה מיד יביאו
ספריהם דהיינו המקרא שלקחו ממנו בזרוע ואז ישאל הקב"ה והיכן פירושה שהוא התלמוד
ולא יענו דבר ויבושו רגע ולא יהיה להם שתחון פה וגבי ישראל כתיב ולך אתן שתחון פה
בתוכם ר"ל בזכות תורה שבעפ' וכראה תיבת בכס וגם ויגיד רומו לתורה שבעפ' כי בכס נגמט' סג'
חסר חד' שאינו מוזק בכל מקום ורומו לקג' מקבחות והסימן יהא לכך נ"כ בה' וגם מלת
ויגיד רמו לתלמוד שהם דברים קשים כנידום הרי לך ארבע מנות כבחרו מדובר בהם שלא
זכו שום אומה ולשון לעשות בהם זולת ישראל העם הנבחר וכל זאת הוראה שלא יזכה שום
אומה לסגולתם ולמתן שכרם אך טובת הנאתן שמור לישראל הוא וכראה עוד שלזה אמר
בויקרא רבה פ' אמור ולקחתם לכם ביום הראשון וזל' ברכי' בשם ר' לוי אמר בזכות ולקחתם
לכם ביום הראשון הרי אני כנלה לכם ראשון ופודע לכם מן הראשון זה עשו הרשע דכתי'
ביה ויבא הראשון וכו' וק' לא בכמה מקומות מינו לשון ראשון אלא כל ש' מינו שבלולב
רועים

C 3 a a

שער ד

עמונים לארבע מלכיות - עדתי כחל רומן למלכות בכל דכתי' ביה על נהרות בכל ישבנו וכו' י
 על עדנים בתורה תליכו כבודתיכו : הדם רומן לגלות מדי דכתי' ביה ויהי אומן את הדסה :
 אתרונ רומן למלכות יון . שהתרון נקרא פרי עץ הדג . ורמו לאלכסנדרוס מלך יון שקיים
 בעצמו . וקדחת פני זקן . כיוצא בזה במסכת יומא פ' בא לו שהשתחוה אלכסנדרוס מוקדון
 לשמעון הצדיק . והדרו בכל מיכי כבוד : לולב רמו למלכות אדום . שהוא גבוה ועולה על כל
 שאר המלכיות . כמו שראו יעקב בחלוס . והזכירו קרמ"בן זל בפ' וינא . וקוף דבריו כתב .
 וראה מלכות אדום עולה ואינו יורד . ואמר אם תגביה כנשר . זנין כוכבים שיש קינך משם
 אורידך כאוס ה' ע"ל הרי מינו שהוא עלה עד רום השמים וכוכביהם א"כ גם הלולב שהוא הגבוה
 מכל המינים . אפי' בגידולו דקל תמר גבוה מאד . ע"כ כראה שירמון למלכות אדום . ולזה
 תקבו ר"ל לבעבעו ל"ד רוחו ולמעלה . כי הוא מושל בכל הרוחות ועלה למעלה כמ"ש : ואח"כ
 מהפכים הלולב למטה . לרמוז מפלתו כאמור למעלה משם אורידך כאוס ה' . מאיברא רמא
 לבירא עתיקתא . כאשר קרה לישראל דכתי' שישי ושמאית אדום יושבת עון גם עליך תעבור
 כוס תשכרי ותתערי . וגבי ישראל אמר הכביא השליך משמי' ארץ . ואר"ל מאיברא רמא לבירא
 עתיקתא . וכאשר קרה לנו כן יקרה לאדום . ואז תס עונך בת כיון לא יוסף להגלותך . את
 כל אלה כרמו בלולב עם כינוע שלו . וכראה בודאי שלזה כיון ר' ברכיה באמרו בזכות ולקחתם
 לכם ביום הראשון וכו' ויען הוביא כוונתו מראשון הכאמ' בלולב . ולא משאר ראשון הכוכבי'
 במקום אחר כמו שבארתי . ולכל אלו היעודים עובים כזכה בחג הסוכות .
 כמ"ש זכריה הנביא . וכאשר פרשתי :

שער ד

ואל

תתזה עלי' שאני מוכיא מן הכלל אלו ה' מנות לומר שאין האומן עושין דוגמתן
 והלא רובן וכמעט כל התרנג אינם עושי' ולמה זה אני פורט' דווקא אלו ה' די'
 תשוב' לדבר . כי אלו ה' מנות חידוש הוא ודבר כפלא שאינם מקימים ואין עושים דוגמת אחרי
 שאכחו רואי' בשאר מועדות כגון פסח ועגרת שחשקה כפסח בבית יעקב לעשו' כמוכו ולהתרות
 אליכו בקיום מנותיכו . ועושים דוגמתם או בזמן שאכחו עושי' או לאחריו סוף דבר מנמת כפסח
 לעשות כמוכו כמו מנות אכשים מלומדה . ובבוא העיקר שהם ימים כוראי' כגון ר"ה ויום כיפור
 וסוכות הם מתרחקי' בתכלית המרחק . ואינם עושי' דוגמתן לא באותו הזמן כאשר אכחו עושים
 ולא לפניהם ולא לאחריהם . זהו דבר כפלא . גם התלמוד המקודש חידוש הוא שאינם מחויקי'
 בו בהיות שהעתיקו להם תורה שבכתב א"כ למה לא יעתיקו ג"כ פירושה שהוא התלמוד אלא
 בוודאי ה' ית' וית' הסיב לבס' אחורנית למען לא יהא להם כיר ומלכות ותענוג כנחי בסעודת
 לויתן כי אם לישראל לבד ואין לורים אתם . לזה כיוון הכתוב באמרו . ביום השמיני עגרת תהיה
 לכם מן הידוע שמילת עגרת רומז לסעודה כמו כעגרה כא אותך וגם המשל שהביאו ר"ל במאמר
 שזכרתי מוכיח שהוא לשון סעודה . וכראה שהוא הבטחה ובשורה לישראל שיהא להם לבד
 הסעודה וכירה גדולה מבשר לויתן ולכל זה רומז מילת לכם . כי בהיפוך אותיות הוא מלך רומז
 ללויתן שנקרא מלך דכתי' והוא מלך על כל בני שחן . ולכם לבדכם תהיה . ופר אסד רומז
 לשור הכר כמו שאמר הקב"ה לאיוב . הנה הבחמות אשר עשיתי עמך וד"ל עמך לסבור' שעמך .
 ולזה הביאו ר"ל המשל לסעודה רומז לכירה גדולה שזכרתי . וכראה עוד פתח לזה לד' מנות
 שאין לאומן חלק וכחלה בהם שאמר הכתוב כל האזרח בישראל ישבו בסכת סכ"ת ר"ת סוכה כיפור
 תרועה וגם תלמוד . וכראה שלזה כיוון ג"כ המשורר באמרו היחבבך כס"א הוות יונר עמל עלי'
 סק . ביאור זה ר"ל היעשו דוגמה וסבר לאלו הדברים כס"א הוות ר"ת כיפור סוכה . א' בתשרי
 שחול

שהוא לה שמדבר מקודש זה. הוות רת' הוויית תלמודי. היעשו חבד האומות שהם יוכרי עמל
 אילו היו עושים עו דובמתן היה כקרא כסא הוות מה שהן עושין. אכ' בזה הותרו הספיקות כולן
 במאמר של ע' פרים ונס דברי רש"י ככיס אמתיים הם. מה שפירש שהם כפרה זהו בזמן המקדש
 ומה שפי' שהם סימן כלייה זהו לאחר שנחרב המקדש הכל רמו כמו שפרשתי. ולכן התאוכן ר'
 יוסכן על אומות באמרו מי מכפר עליהם בראותו מפלתן הענומה. שאין להם תקומ'. לכן אמר
 בדרכך התאוככות. עכשיו מי מכפר עליהם לפני בא יום הגדול והכורא ולשואה ממרחק תבא
 להם. ולא התאוכן על אומה הקדוש' ישראלית בראותו התענוב הכנסי האמיתי לישראל ואדרב'
 אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלקיו:

שער ה

ולכל

אלו היעודי' עובים לא זכו ישראל כי אם בזכו לימוד תור' בפרט התלמוד המקודש
 שאין למעלה ממנו לכן הכה באים רת' של מלכים האדירים שהוא סנחריב נוג
 ומנוב רת' שמותם קב סנחריב נוג ומנוב רל' שלא יזכו ולא זכו ישראל לתשועה גדולה כזו. כ'א
 בזכו התלמוד שהם קב מסכתות כאשר ביארנו כבר. והא ראוי' גבי סנחריב כתיב וחיבל עול מפני
 שזן בזכות השמן שחלק יחזקיה המלך בכל בתי מדרשות שיעסקו בתורה חובל עולו של סנחריב
 וכפל הוא ובבוריו עמו בזכות שהגדיל והאדיר יחזקיה המלך את התורה עד שבדקו מדן ועד באר
 שבע ולא מנאו תיכוק ותיכוקת איש ואשה שלא היו בקי' אין בטומאה וטהרה ובאיסור והיתר ולכל
 זה נרם יחזקיה המלך בכאנו חרב בבית המדרש שיעסקו בתורה. כמו שאמרו בגמרא. אכ' גם
 התשועה האמיתית העמיד' לבא במפלת נוג לא תהיה כי אם על ידי זכות לימוד התלמוד שהוא
 מביא לידי טהרה ופרישית וקסידות מה שאין כן בשאר לימודים כגון המקרא שאינו מביא אפי'
 להיות נדיק כי אי אפשר לעמוד על עיקר תורתו הקדושה שהיא תורה שככתב כי אם על ידי
 תורה שבע' שהיא פירושה אפי' מעט מן התלמוד יספיק יותר להביא לידי יראת שמים משאר
 לימודים הרבה ועליו אמרו גדול התלמוד שמביא לידי מעשה. וגם מביא לידי ביכת הלכ בכל
 ספרי קודש ובכל ספרי חכמה בנקל יוכל להבין ולקבל כי התלמוד פותח ערלת מורשי לבו של
 אדם לכל דבר חכמה אבל בעלי קריין חי כפשי שאינם יודעים אפי' סדר הכחת תפילין על
 מתכונתם זכורני בימי סורפי בזקן אחד בן ע' שכה והיה בעל מקרא ביותר ובירך רוב ימיו על
 אכילת מנה בפסח ביום עד שכודע הדבר לאדוכי אבי מוהר' מרדכי זלל וסיפר הדברי' לפני
 שאלוף הגאון מהר"ר שלמה לוריא זלל ושחק השר. וגם אדוכי אבי זל ואמרו תלמוד המקודש
 יפה אמרו עליך רזל תלמוד אין למעלה הימנו. ופתבתי כל זה משום חכמי תורתנו רבים מהם
 תמיהין ושיילין על אורך גלותינו בעוה' ומבקשו' ששבכות ותואכות באיזה עון כתאריך כל כך
 גלותינו זה אמר בכה וזה אמר בכה. ואשא משלי ואומר עליהם על מחשבי קיבין ותמיהין
 על אריכת הגלות. מלה' לה הוא קוסם דחויא הוא אשמדאי וחיך עליה שהי' מכשף
 לידע מהקורות בקש הארץ ולא ידע מה דתותיה דהוה יתיב אבי גזי דמלכא. כן הדבר הזה.
 חכמי הדורות שלפנינו וחכמי הדורות שהיו קדמונינו בקשו ששבכו' העונו' לאריכות הגלות
 והפסע והעון הפלילי הזה שהוא גבוה ותלול פהר כופל ומדי יום ביום השכם וחטוא שהוא ביטל
 ת' לא ראוי' ואל ישיא לבנם לומר שהם מקיימים תת' במה שמשימי' מערבי' עם באוריהם'
 ותלמידיהם על הישיבה והתוספות. חי כפשי שאינו מספיק כייש בעוה' לעומתם עשרה פעמי
 במותם בכל עיר ועיר וכמעט מאה פעמי' בעלי בתים שמבטלי' במזיד התורה אכ' המתעסקים
 מעט ומבטלים הרבה ובטלים בכמה פעמי' ששים ובכמה פעמי' ברוב זהו אריכת גלותינו.
 והכביא נווח ואומר ובא לניון גואל אימתי ודברי אשר שמתי בפיק לא ימוש עפיק. וגם הביטש
 וראש

ובראה יחזקיה מלך יהודה איך כיוף לבני דורו שיעסקו בתורה אפי' הנשים כדי לקיים המקרא
 כה תאמר לבית יעקב ותניד לבני ישראל לבית יעקב אילו הנשים ותניד לבני ישראל אלו
 האנשים כל אחד ואחת לפי כוחו ושכלו ולמוד ויקבל ופלא תורתיכו מלאה באזהרות למנות
 וחקים וכל מקום שהוא מזהיר על קיום המנות הוא מזהיר תחילה על הלימוד כגון ושמתם
 ועשיתם ופרש' ושמתם וזו משכה ועשיתם כמשמעו ועוד בפרש' אם בסקתי תלכו ופרש' שתהיו
 עמלים בתורה ועשה אדוניכו לא הזהיר דווקא לתלמידי חכמים כי אם לכל ישראל בשום כל
 אחד ללמוד לפי כוחו וסכמתו ומעלין עליו כאלו למד הרבה כי התורה כמשלה לנדקה וכקראת
 נדקה דכתי' הון עתק ונדקה ל' כמו הנדקה אם הוא אמיד ועשיר נריך לעשות וליתן נדקה
 הרבה ואם אינו עשיר יתן לפי כוחו כך היא דרכה של תורה אם תח' נחל ועשיר בתורה נריך
 ללמוד הרבה ואם לאו אחר המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים ויחשב לו המעט
 להרבה ולא כאלה הערודים יום ולילה במשא ומתן אפי' ביום השבת אין להם מנוח במחשבתם
 לשיבוא לתור ולדרוש איוה פרשה קענה כאשר תיקן מו' ארי דבי עילאי האלוף הגאון מהר"ר ליב
 ברו' שילמד כל בעל בית לכל הפחות שעה אחת אפי' ז' איכס עיכס עושים הם הם אשר השקיתו
 העמיקו שאלו וקורא אבי עליהם תקיר אזכור משמוע תורה גם תפלתו תועבה המפרש' פי'
 בה מה שפירשו ויפה פי' לפי דורם שלא ראו העמל הזה דהיינו כיטול תורה במוכי הרואה המעש'
 ובזכרתי להלכה ובכן ראה ראיתי לבאר הכתו' לפי דור ומנינו ור"ל מפיר אזכורו ורבה המיקיר
 אזכור משמוע תורה גם תפלתו שמתפלל בכל יום ג' השיבכו לתורתך תועבה היא לפי ה"ת'
 שאין לך תפלת שוא כזאת שהרי בשו"ד מסיר ענמו אפי' משמוע תורה מפי הדרכנים שהיא
 לפרקים כשדורשים ברבים וקו' לימוד התמידו לא יבא אליהם ולא לאהליהם להיותם ממאנים
 להחזיק בחורים בביתם לזונם משלמם מדאגה בדבר שמה יעסקו בתורה בביתו ובצון זה
 מתחדשים בכל יום נזירות משוכות באלו הארצות בעוה' ממשא מלך ושכרם ופרכסת חיילות אומות
 העולם אנשי מלחמה ועדשה הקול קול יעקב והידיים ידי עשו שפי' המפרש' הקול הקול
 ביעקב הידיים ידי עשו באות וכוטלות ולכוונה זו כסמך אחר השיבכו לתורתך מיד וקרבנו
 מלכנו לעבודתך שר' ולא לעבודת מלכנו אה' לספק נרכי חיילותם לפרנסא ולתת אכסניא
 לנבאותם ואימתי נזכה לזה כשתשיבכו אבינו לתורתך ומה יועילו תפלה זו כשהוא מסיק
 דעתו לגמרי מעסק הת' אכ' הוא תפלת שוא ותועבה וכראה שלזה דמו המסורר באמרו ויפתקו
 בפיהם ובלשונם יכזבו לו רנה ויפתקו בפיהם והוא תפלה עד' כי את ש' כל פה ובלשונם
 יכזבו לו ר' כל' שהלשון כנרא לכך עד' ודברת כס' יכזבו לו עד' היותהיה כמו אכזב או
 אשר לא יכזבו מימיו שהוא לשון הפסקה כך הם מסימים דעתם ופוסקים מל' כמ' ואם
 יאמר אדם קרון מאדמה שאין קטא בביטול תורה או היותו סכה לאריכות גלותיכו ויביא
 ראיה לספור מנוסת תפלה זו לסוכיח מתוכה שאין בזה אשמה רבה לעזוב אורח חיים התורה
 באמרו השיבכו אבינו לתורתך וקרבנו וכו' שפי' בסידורים שגדיכו וכו' ותקנו אבינו משום
 דאמריכין כאלה שמות רבה תורה כוח לנו משה מורשה קו' משל לבן מלך שגשבה בתדיכת הים
 בשהוא קטן אם מבקש לחזור אפי' לאחכ כמה שנים אינו בוש לחזור מפני שאומ' לירושתי
 אבי חוזר כך תח' בשהוא פורש מל' והולך ומתעסק בדברי בטילי' אם מבקש לחזור אפי' לאסר
 כמה שנים אינו יבוש לחזור מפני שאומ' לירושתי אבי חוזר ולכן הקבו אבינו לפי שהבן חוזר
 לירושתי שירש מאביו עכ"ל הרי שהתורה כמשלה לירושתי ואכ' יסתחון פה לבעל דין לחלוק'
 הואיל כירושתי דמיא מת ירושתי יש רשות לבן להחזיק בה או לעזבה כן התו' יש רשות
 להסזיק בה או לעזבה אל תאמר כן שהרי תשובתך כנדרו כתי' תורה כוח לנו משה מורשה
 פי' ופי' רשי' אקווח ולא כעזבה וק'ל באקרא שדבריו קותרין אהדדי מתחלה אמ' תורה
 בזה

בזה לכו משה . משמע שהתורה באה לכו בנווי ובקבלת פה לפי מפי מל'עה . ובסיפא דקרא
 הוא אומר מורשה קהלת יעקב משמע שהתור באתה לכו בירושה : וע"ק למה אמ' קהלת יעקב .
 ולא קהלת ישראל . כי שם יעקב מורה על שפלות . ושם ישראל מורה על השררה כידוע .
 ובזמן ההוא היו ישראל ברבו יתיר ובשררה גדולה וא"כ ה"לל קהלת ישראל . עוד יש לדקדק
 בפרש' כלפי לאי . פירוש לשון אחזכות ולא כעזבנה . ה"לל לקטובה וכו' . או מפיכא תיתי
 שנעזבנה ה' . וכראיה לתרץ כל הספיקות ע"הקדמה קברה . בתיב בע' ננבים . כי את אשר
 ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איכנו פה עמנו היום . ופרש' ואת אשר
 איכנו פה . ואף עם דורות העתידים להיות ע"ל . ו"ל הא"ך יש כח לדורות הראשונים להכניס
 דורות האחרונים באלות ובשבעות . ועי' הרמב"ן ז"ל כי האב שורש . והבן כנר משרטיו יפרה .
 והזכיר השורש . לומר כי הוא יכול להביא באלה הדורות הבאים . ע"ל ומ"מ קשיא . מה
 יעיל שהאב שורש . והבן הענף . אשר ממנו ינמח הלא הנוף בלא כשמה אינו בר דעת להכניסו
 בב"ית ובאלה : ע"כ נריכין אנו למודעי ת' וז"ל . כל דרייא דקמון מן ימות עלמא . כולהון
 היכון דקיימון הכא עמכא . יומכא קדם ה' כו' וית כל דרייא דעתידין למיקם עד סוף כל עלמא
 כולהון סיכון קיימין הכא עמך יומכא . ש"מ שכל הכשמות היו שם ביום ההוא כשהכניסם בב"ית
 כמנא בדורות הבאים כאלו היו שם בנוף וכשמה . בנוף מנד האב . והכשמות היו לפני ה'
 אלקינו . יען כשנבין בדורות הבאים המתה כאלה קבלו סמורה ב"ב פנים . הפן ה"א בירושה מנד
 גופות האבות הקדושים שהיו במעמד הנבחר וכפי הרמב"ן . קסן ה"ב פ"א מנד הכשמה . א"כ
 סותרו בזה כל הספיקות . כיתורה ל"ל משה . שמשמע פ"א . ל"ל מנד הכשמות שהיו שם . ומ"מ
 מורשה קהלת יעקב משמע בירושה . הוא מנד הנופות . וכו' יובן נ"כ מה שהזכיר יעקב ולא
 ישראל . להורות כתיב שירשוק מנד הנוף הכרמו בשם יעקב . ושם ישראל ירמו לנורה ולא
 היתה ירושתם אלא מנד הנוף כמ"ש . וז"ש אחזכות ש"ל לשון אשונה וירושה מנד הנוף הכרמו
 בשם יעקב . ואת הו"א וכו' בירושה דמיא כעזבנה . לכן פרש' ולא כעזבנה . משום דתורה ל"ל
 משה וקבלתו מנד הכשמה פ"א באמור : ובכן ראיתי לפרש דברי המתרגם בפסוק אשר ישנו
 ונו' . ות' ארום כל דרייא דקמון מן ימות עלמא כולהון הימן דקיימין הכא וכו' ור"ל אפי' כשמת
 אדם הראשון . וק"ל מנא ליה לפרש כולי האי . דלמא המקרא בפשוטו שאמר כ"א את אשר ישנו
 פה על אותן שעמדו לפני משה כשכינסם ביום מותו וכדפר' רש"י בריש פ' ננבי' . וע"ק ל"ל לדורות
 שעברו וסלפו מכמה שנים דבשלמא הדורות העתידי' להיות . כדפרש' על את אשר איכנו פה
 ונו' כימא . שהכניסם עתה בב"ית ובאלה כדי שלא ליתן להם פתחון פה . כשיבואו לעולם
 שלא יאמרו נמנו קבלנו הב"ית והאלה . אבל הדורות שכבר ספוטתו למו . כולהון היכון קיימין
 הכא . למה זה הכניסם ועל מה באו . יען כראיה לדקדק מה שתירגם את אשר ישנו פה על
 הכשמות שכבר עברו ממות עלמא . ולא פי' בפשוטו על הדורות ההם שהיו שם כשכינסם : אשר
 בלל כן כראיה לומר שת' ייתורא דקרא קאדריש . דהוה מני למימר כי לא אתכם לבדכם אנכי
 בורת את הב"ית הזאת ונו' כי גם את אשר איכנו פה עמנו ונו' כי א"א ישנו פה ונו' למה לי . אלא
 בודאי רמו ג"כ לכשמות שהיו להם ישות ומניאות בעולם והלכו לעולמם . גם הם קיימין הכא .
 ומה שהקשיתי ל"ל הדורות שכבר עברו כו' . כשלמא וכו' . ל"ל שבאו לגמול סד עם הכשמה
 שקדושה והטהורה של משה אדוכינו איש האלקי' ובאו לקדמתה לכבודה שהיו מתקון למיתת
 כשיקה כי באותו היום מת . וכמ"ש בס' הוהר שכפי כבוד וקדושת כל נדיק ונדיק שמגיע
 למיתה כך יובאים לקראתו כשמות טהורות וקדושות מעולם העליון :

D I ד א הגה

הנה ונל המעתיק שלכן יובן אפי' נשמת אדם הראשון
 היתה שם' כי מאחר שהאב התערב בעד בנו' מצד
 גופו שה' השורש' והבן הענף כנל' אכ' בהכרח הוצרך
 לכנסיה ההוא מעמד גוף ונשמת אדם הא' להיותו אב
 ושור' לכולנו' כמשל' חזל בפסוק איו' היית ביסדי אר'
 וגו' ששאל הקב"ה לאיוב הידע איה היה איו' שלו תלו
 באדם הא' אם הראשו באזנו בזרועו וכו' שהכוונ' שגוף
 אדם הא' היה כעיסה שממנו נגבלו כל הגופות הדורות
 הנאות: וכן מצד נשמתו היה שורש ועיקר לכולנו'
 כש' בס' הזוהר שיצא נשמתו כלולה מן ס' רבוא נשמו'
 וכו' שהמספ' הזה יכלול לכל הצורו' והנשמו' שנבראו
 אח' בעולם עד סוף כל הדורות: ובוה יובן היטב
 כונות התרנו' והמחבר בפי' אפי' נשמת אדם הא' היה
 בכנסיה ההוא' דוק ותשכח: עכ' ההנה:

כך כל לפי דברי המתדב' י
 הכלל העולה מדבריכו אלו
 שכל איש אשר נשם ישראל
 יבונה לא יוכל להתעלם
 ולהרפות ידיו מל' בין
 ת' בין בעלי בתים' כל
 אחד לצי' שכלו וכפי סילו
 ילמוד ויקבל ישמע ויבין
 ויקנה לו רב ויעשה לו
 סכר והיה שכרו אלו
 ופעולתו לפני' ואל' ש
 השועים בזה יבואו ל
 להתראות לפני המלך ה'
 נבאו ולסונ' את חג הסוכו':
 להתענג באו העליון כאשר
 ביארכו שהיא בסוכו לוית'

עכ' אמרתי טוב לומר לכל הפחות קדר פעום הקטורת בנירוף שער אחד או שנים ממה שלקטתי
 צער שם וער שם מחמת התלמוד המקודש ומיתר ספרי קודש אשר אתנו תל' ויעלה לרנון על
 מזבחי כאילו עסק בתורה ועבודה שהיא הקטורת' ועל ידי לוית' חן שתיהם יזכו לסוכות לוית'
 דכתיב ביה ויס' ימים כמרחקה' ופרש' בבבא בתרא בפ' הספיכה וזל' כמרחקת הדשמים כמו
 רוקס מרחקת מתוך שלויתן מכים ראשו לנג' עדן כי ה' ית' מודד מידה כאשר ביארכו' ובזכו'
 ספור מעשה רוקס הקטורת וגם בזכות התורה שכמשלה לקטורת כאשר יבוא ביאורה בשער
 יזכה למרחקת לויתן כמו שביארכו' וסכה אמשוך קסת הסופר אשר במתני מדברי תוכחת כי
 לא איש דברים אכבי' וגם יראתי לכפשי פן יאמרו עלי טול קורה מבין עיניך כי גם אנכי
 היודע כגע לבבי צעה' רק כתנתי מקנת דברי תוכחות להנדיק נדיקו של עולם ברוך הוא
 ולשוב תמהון הלכות שלא כהיה בעל סטא שחטאנו לפניך בתמהון לבבי נדיק ה' ואריכת
 הגלות הוא בעון ביטול תורה כאשר ביארכו' והא' ראייה בגלות מנדי' כפקדו לקוף ד' מאות
 שנה ולא היה בידם שום מנות רק שתיש' דס' מילה ודס' פקח' אפי' הכי כנאלו שלא היה העונש
 של ביטול תורה כי קודם מתן תורה היה' אבל עכשיו קולר התורה תלוי בנווארכו' ללמוד וללמד
 לשמור ולעשות והנה ביטול תורה של עם רב הן רבים עתה הבעלי בתים שמדעלי' תלמוד תורה
 ומנוקף לזה מה שמכחו חכמי דורותינו דברי' המעבדי' עקבות משיחיו' הכלל העולה מכל
 מה שהכחתי למעלה הקב"ה ביכלתו המוחלט יכול לגמול חסד לטובי' ואותו הנמול הטוב יכריתנו
 לרשע כי הנמול משתכה מנד' המקבלים לרשע רע ולנדיק טוב ולפי דעתי לזה כוונ' רז' והביאם
 רש' זל' שהנדיקי' מהפכים עידת הדין לרשעים' והרשעים בהיפך מהפכים מידת הרשעים
 למידת הדין כמו שפרש' בפ' כח גבי ויזכר אלהים את כח אכ' כראה לתרן הספק השמשי לזאת
 הכוונה ומה שאמר להפרע מן הרשעים ולא אמר ליתן עונש לרשעים כמו שאמר גבי נדיקים
 וליתן שכר טוב לנדיקים כי אילו אמר כך הייתה אומר לו שיעונש רע יורד מן השמים מאתו ית'
 וית' וזה איכו כי איכו יורד מן השמים מאתו ית' וית' רק טוב מוחלט אך שהוא משתכה מנד'
 המקבלים לזה אמר התכא להפרע מן הרשעים כלו' הפורענות להם מהם ובהם כמו שאמר
 שכביא עידכם היתה זאת לכם כלו' מנד' מעשיכם הרעים' ויש לי עשל כמרחן על זה' אין טוב
 ועש

יטעם חזוב ומשובב להיות אדם הכרי כוון ממנו כמו הלחם והיין ולאדם שאינו כרי הו' אדרבה
 מוין ומתועב בעיניו במראיו ובטעמו לפי דעתי לזה כיוון המסורר אוילים מדרכ פשעם ונו' כל
 זוכל חתוב כפסם הרי מניכו שאפילו הטוב הכללי ישתנה מנד המקבלים כן הדבר הזה ונבי
 בדיקים אמר וליתן שכר טוב לכדיקים כי כאשר ירד הטוב מן השמים כן יבא טוב שהוא הנדיק
 זיקבל טוב מטוב מהקב"ה שכר טוב וליתן שכר טוב זהו אותיות לויתן הוא שכר טוב ואמיתי
 ובוה הותרו כל הספיקות שנכלו לי בדרוש הזה מיכיה וביה :

שער ו

זמעתה

שינאתי ידי חובת הפשט עד שידי מנעת . אתחיל לעורר הספיקות שנכלו
 לי ממקום אחר על המדרש הזה . הספק הא' באמרו בעשרה מאמרות
 כברא העולם . וקשה הלא כתוב בתורה . ושנוי בכביאים ומשולש בכתובים שכרא הקב"ה
 עליונים ותחתונים דהיינו שמים וארץ הכביאותיהם ותולדותיהם הכל ברא ביום ראשון ליצירה .
 זכמאמר אחד כבראו . כתוב בתורה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים . ופרשי למדך שכולם
 כבראו בראשון ושנוי בכביאים דכתי' קורא אבי אליה יעמדו יחדיו כמו שפרשי זל"פ אין דורשין
 במסכת חגיגה נבי פלוגתא דב"ש ובה' וכתבי' אומרים שמים וארץ באחד כבראו דכתי' אף ידי
 יקדה ארץ וימימי טפחה שמים קורא אבי אליהם יעמדו יחדיו . ומשולש בכתובי' דכתי' בדבר
 יו' שמים נעשו ודרשו רז"ל בהבראם . בה' בראם . מה ה' זה אינו תופק את הלשון כך לא בעמל
 ולא ביגיע ברא הקב"ה את עולמו אלא בדבר ה' שמים נעשו . וכן הוא אומר כי ביה ה' נור
 עולמים בשתי אותיות ברא הקב"ה את עולמו . ומנורף לזה עוד אחת אשאלה שהוקשה לי זה
 ימים רבים שאמרו רז"ל בשתי אותיות כברא העולם דכתי' כי ביה ה' נור עולמים . והלא פסוק
 מלא שכברא העולם בשם מלא שהוא שם בן ד' אותיות דכתי' ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים
 ושם נזכר השם המיוחד שהוא שם בן ד' אותיות ואם זאת הקושיא אינו מעכיכונו להתנגד למאמר
 פרכי אבות מ"מ ראיתיה להזכירה באן יען כי טוב בעיני לנחותם בדרכ שפתרון אחד לאלו
 הספיקות ע"כ וכראה להתיר אלו הספיקות ע"י הנעה קנרה . מן הידוע הוא שכרא הקב"ה את
 עולמו בשתי מיני יצירה דהיינו בריאת יש מאין הכקרא בלשון עברי' בפי הפלוסופים לשון בריאה
 ובריאת יש מיש המכונה בלשון עברי' יצירה לגבי הפלוסופים דכתי' יוצר הרים ובורא רוח מים
 לשון בריא' לרוח שהוא דבר דק שאינו מורגש כל כך כמו הר שהוא גשמי ועב ועכור ויחס לו לשון
 יצירה באמרו יוצר הרים וא"כ הותרו כל הספיקות ומה שאמר בעשרה מאמרות כברא העולם זה
 כאמר ציגירת יש מיש כמו שפרשי בפ' בראשית בפסוק יהי מאורות יהי ביום ראשון כבראו
 וביום רביעי ביום עליהם להחלות ברכיע . וכן כל תולדות שמים וארץ כבראו ביום ראשון וכל
 אחד קצב ביום שנגזר עליו והביאו רז"ל משל כמרץ לזה באר . שזרע חמשה או ששה זרעוים
 במסולת יד אחד וכל אחד הופיע ביומו ועוד דרשו תובא הארץ דשא . דשא שהיה פקוד בידה .
 ומה שמינו בתורה כביאים כתובים שהכל כברא ביום ראשון ובמאמר אחד מדבר כבריא יש
 מאין ובוה הותר ג"כ הספק הב' מה שאמר ביום עשות יי' ונו' משמע שהעולם לא כברא בשם מלא
 היינו בריאה ראשונה שהיא יש בשביל שהוא דבר כפלא וכשגב מאוד שאין למעלה הימנה לבראו'
 שדשה ולהנמיח יש מאין ולהמניח ממש מתוהו ומאפס המוחלט פעולה רבא כו' הונרך להתפעל
 על יד השם הכבוד בשלימותו ומלואו . כמו שמינו לגבי משה רבינו ע"ה בעבור שהונרך לעשות
 כיסים גדולים ומפורסמים בשנוי טבעו של עולם הונרך לגבוי ה' בן ד' אותיות ית' וית' ובימי
 אבות הקדושי' שהיו כיסים נסתרים הספיק להם גלוי שכינה כשם אל שדי . כן הדבר הזה ככידן
 דידן בריאת יש מאין שהוא כפלא מאוד מאוד שאין למעלה הימנו כברא בשם מלא ית' וית' אב

D 2 ד ג בריאת

בריאת יש משי כמו שזכרנו שהוא דבר כפלא למטה תימנו ככרא בשתי אותיות ומאמר
 המפורר מסייעני שזאת היצירה יש מיש למטה מוזאת הכריאה יש מאין שכ' אזכיר מעלליה כי
 אזכרה מקדם פלאך כאמ' כאן נבי יה לשון מעללי ונבי מקדם לשון פלאך אלא לל מקדם פלאך
 קורא לבריאת יש מאין שזאת הכריאה הקדומה כפלא וכשנב מאוד וראשונה ליצירת יש מיש
 ולשון מעלליה קורא ליצירת יש מיש שהוא איכו כל כך כפלא כבריאה הקדומה קורא אות' לשון
 מעללי ופעולה וזהו שכ' כי ביה ה' נור עולמים וכבר אמרנו לשון יצירה שייך בכבראי יש מיש
 וזוה כסו שקטו כל הספיקות עוד כל ראייה לחלק בין בריאה ראשונה לבריאת שאר הימים
 דכתי' ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד לפי קדר לשון הפרשה היה לו לכתוב יום ראשון כמו
 שכתב בשאר הימים שכי שלישי רביעי למה נכתב אחד רש' פי' מה שפי' ממ' אפשר שהמקרא
 כיוון גם לדעת שלזה נבדל יום הראשון בנקיבת שם לבד להקרא אחד להורות שאין כמוהו בכל
 יצירה שאר ימי המעשה שהם יצירה יש מיש ויום ראשון בריאה מעולה ביתר שאת ויתר עונו שהיא
 יש מאין וממש מתוקו ומאפס המוחלט ובשם הנכבד שהוא שם בן ד' ית' וית' מה שאין כן בשאר
 ימי היצירה שהן יש מיש ובשם בן שתי אותיות ונראה שלזה כיוון המפורר באמרו ימים יונרו ולא
 אחד בהם לל ימים יונרו אלו הם ימי יצירת יש מיש ולא אחד בהם לל היום הראשון הנבדל
 בשם לבד ונקרא אחד איכו בהם כלו' בתדריגת שאר ימי היצירה כ'א ביתר מעלה כבריאת יש
 מאין ובשם הנכבד מה שאין כן בשאר היצירה שהן יש מיש ובשתי אותיות ית' ולזה נקרא אחד
 ולא ראשון כי אלו היה נקרא ראשון היה במשמע שהוא בגדר ויחס שאר הימים וזה אינו
 באשר ביארתי :

ואחרי

הודיע אלמים אותי את גדלו ואת ידו החזקה בבריאת מעשה בראשית שהם
 שכי מיכי ככראים יש מאין ויש מיש כלל נכ' לתת טוב טעם ודעת לסמיכות
 מקטר קטורת להדלקת הכירות שהקשתי כבר למה נסמכו לזאת הכוונ' שגם אלו שתי עבודות בא
 הרמו בהם נכ' על יכולתו המוחלטת וית' שברא שמים וארץ וכל אשר בהם בשכי מיכי בריאה
 שזכרנו. וכתחיל במכורה תחילה בהיות הדלקת הכירות קודם לקטורת המכורה בכללה
 עם כפתוריה ופרחיה וירכה והרגלים בא הרמו בהם כנגד שמים וארץ וכל נבאם כינד שבעה
 קני מכורה רומים לשבעה רקיעים כפתוריה ופרחיה ונביעה רומים לכל נבא השמים יריכה
 והרגלים שבה בא הרמו כנגד הארץ היורדת היא למטה פרח האמור בירך רומו לנבא הארץ
 ותולדתיה עד שדרג' העולם הזה דומה לפרדס שיש בו נינים ופרחים כו' ולזה באה המכורה
 מקשה אחת רמו לשמים וארץ שכבראו בנבאותיהם ותולדתיהם ברנע אחת במאמרו של מלך שכ'
 קורא אכי אליהם יעמדו יחדיו וזאת הכריאה הנפלאה היא בריאת יש מאין מפלאות תמים דעים
 ברוך הוא והכל בשמו הנכבד שהוא השם בן ד' אותיות זהו הרמו במכורה לבריאת יש מאין ועוד
 כראה רמו במכורה לבריאת יש מיש שהוא על ידי שתי אותיות שהוא יה כי תוכל נכ' עשוהו לל
 למכורה רמו בשבעה קני מכורה כנגד שבעה ימי בראשית שיש בקנתם או כמעט ברוב הימים
 תמנאכו יצירת יש מיש עב' הרמזים הגדולים אשר במכורה ובכך כראה להוסיף הרמו' לשכי
 מיכי יצירה ובריאה במעשה הקטורת כמו במכורה ענמה דעלך שעשן הקטורת רמו
 למעלה כנגד השמים דכתי' הלא שמים בעשן כמלחו והארץ כנגד תכלה ועוד תמנא
 בפ' משעטי ויבא משה בתוך הענן ופרטי' הענן הזה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה שכיב
 בתוכו אכ' גם ענן הקטורת רמו לשמים ומזבח הזהב רמו לארץ עד עפרות זהב לו
 וכת' :

זכתי עפמות תבל ונפלי אש הכמוכים במזבח נפלי אש לומצות רומזות לנבא השמים שהם בוטים
 כשביכים וכשעממו השיח אשר עליהן רומזים לנבא הארץ שהוא נב' כמין פרחים בלכוכיותו
 ומפריח. ולשון קטורת בלשון תרנוס לשון קשר כמו שמניכו ומשרי קטרין בא הדמו נהם לשמים
 וארץ וכל נבאיהם שהם במקשר והנעד אחד ובפעם אחת כאשר ביארנו במכורה. וכל זה רמז
 לכריאת יש מאין שנסיה בגזירת הבורא ית' וית' הכל ברנע אחד ובפעם אחת דכתי' קורא אני
 אליהם יעמדו יסדיו וזאת הכריאה הכפלאה כהיתה בשם הככבד שהוא שם המלא ית' וית'. ועוד
 תמצא נב' רמז ליצירת יש מי שיהי יציר בשתי אותיות יה שהוא חני השם. כי יש לדקדק במעש'
 הקטורת למה באה למחאין דהיינו מחניתה בבוקר ומחניתה בערב והלא אין עכיות במקום
 עשירות ולא היה מעבור לדורות ההם להקטיר מנה שלימה בבוקר ומנה שלימה בערב כמו
 שהקטירו שלשה מנים שלימים ביום הכפורים בבת אחת לפסות יקטיר בבוקר ובערב מנה אפים.
 וגם יש לדקדק לאיזה טעם באה שלשה מנים ביכ ולמה מחזירין אות' למכתשת לשתיה דקה
 מן הדקה לאיזה כוונה אלא בוודאי הכל באה לרמז לדורות הבאים שעתיד בעוה' השם הגדול
 שהוא שם בן ד' להמנות כשיחרכ הבית וכמו שדרשו רז"ל בפ' אחרי מות בפקוק בואת יבא אחרן
 להניאו רמז מזה כמניין בואת שהוא רק ת' שנה ואח' יחרכ הבית. ועוד תמצא לה' רמז לחורבן
 הבית ולגלות מפסקוק ואם יהיה היובל מכאן הים ר' יאודא אומר שעתיד היובל שיפסקוק אכ' כראה
 שגם עבודה ושל קטור' למחאין רומז שעתיד השם של ד' ית' להמנות. עד שאמרו רז"ל מיו' שחרכ
 שמקדש אין העולם כדי להשתמש אלא בסני השם דכתיב כל הכשמה תהלליה. אל תקרא כל
 כשמה אלא כל הכשמה בכבודת פתח תחת השין עד הכתוב כל ימי השמה:

שער ח

גם באלה דברי דוד האחרונים שבספר תהילות יש לי התעוררות קנת למאן דלא
 דרש האי מדרשא דאל תקרא כל הכשמה כו'. ובין למאן דדרש האי מדרשא ממ'
 אין מקרא יונא מידי פשוטו. והוא כל הכשמה כשמה ממש. וק"ל במזמור תהילה לדוד בסופו
 אמר תהילת יי' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד. לפי כל המפרשים שם קדשו משמע
 שם בן ד' אותיו ואמר ויברך כל בשר שם קדשו שם שניתן רשות לנוף בנוף לברך בשם הגדול.
 ובסוף מזמור הללו אל בקדשו אמר כל הכשמה תהלליה. ולא כותן רשות לכשמה הזכה והדקה
 מן הדקה לפאר ליוגרה בא' בחני השם שהוא ית'. כי כן יסד המלך דוד ע"ה אכ' יניא בארעא.
 וניורא בשמי שמיא. בן הדבר הזה הכשמה שהיא תושב בארעא. רנוכי לומר במדריגה שפלה
 שאינה רשאה להלל בא' בחני השם. והבשר שהוא הנוף עם איבריו כמו זר ונר כחשבו במדריגה
 מעולה ורשאי לברך בשם הגדול. ואל תתמה שאני מכנה וקורא לכשמה תושב ונוף גר בהיפך
 פילקופי אלהיים בגוף בעל העקידה והמקובל רבינו בחיי בכתוב גר אנכי בארץ אל תקטר ממני
 מנותיך שמככים האדירים הכל הכשמה לגר והנוף לתושב כל דבריה' אמת ונדק. ואינם מתכנדי'
 לדבריי כי אילו השלמים מדמים ומככים הכשמה לגר דווקא בדברים הארניים באה שהוא עסקי
 עולם ההבל שהוא עולם הזה. אבל בדברי האלהיים בקיום ועסק התורה ומנות וההילול והשבח
 לה' ית' וית' אדרבה הכשמה הטהורה נחשבת לתושב אמיתי ולא הנוף כי באמת הכשמה והתורה
 והמנוה בכללה ממקום אחד מחנכם וממקום קדוש יתלכו שניהם יחדיו כמו שהאריכו בזה
 הפלסופים האלהיים: ולזה אמר המשורר. גר אנכי בארץ לל בעסקי הארץ לכן אל תסתיר
 ממני מנותיך כי לגבי מנות אלהיות אחשב לתושב אמך' הנוף כנוף שהוא בשר אדם בהיפך לגבי
 דברים הארניים לתושב יחשב. ולגבי דברי אלהיים חשוב כגר וכאורח כוטה ללון וכראיה שלום
 ביון מרע' באומרו כי גרים ותושבים אתם עמדי לל גרים מנד הנוף. ותושבים מנד הכשמה

D 3 ד ג ופ

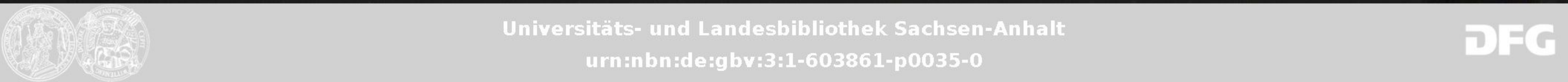
תבד שפי' אכן עזרא בפסוק ולדבקה בו וזל לבסוף וזהו סוד : איכ' שפיר קאפרכית ביופי המלינה
 שבתלמוד יניבא בארעא וניורא בשמי שמיא . ולבאר ספק זה צריך אני להקדים דברי הרמבן זל
 שכתוב במורת האד' בשער הנמול איכי צריך להביא כל דבריו אך הכאות והצריך לעניין שאכחו
 בו . והנה אניגה למכין אמנעות דבריו וזל כלאו מחקריותם במונאם חבור הכפרדים עם בעלי
 החמר בקנה ובפעולה והוא חבור על כל פנים . וכבר יצאו לעניין איסור במקרה הזאת מפני
 המתנאים על יוצרם להתחכם בתוכן מעשיו וקודות ינידותיו הכפלאים והם לא ידעו בנין
 גופם בכל מחקריותם אף כי הכפש ומדוע יתפארו על קבלתו בעשות' הכפש הזכה ולתארה אותה
 במילות וספורים מלאכים כי לא יחסוה בחכמותיהם רק לגלגל השכל או לבעלי העיון שלהם לכת
 המלאכים . ואכחו על קבלה אמיתית מאבות הקדושים כממך שלא הספיקו בילדי ככרי מעלים
 אותם ומדקדקים עניינה מאלה עד להרבה עד שאמרו עליה רזל דבר כאלו כוטה שלא כבראת'
 אמרו בבד עם המלך במלאכתו ישבו שם . שם מלך מלכי המלכים ישבו כפשותיהם של נדיקים
 שבהם כמלך וברא את העולם עכל הרמבן והאריך עוד . כל ימי הייתי כוהה איכי שפל המנב
 בדברי הרב הגדול הרמבן זל באמרו פאלו כוטה שאיכו כבראת איך יעלה על מאמיני דת האמת
 להאמין שיש חו' שום קדמו' זולת הקדמון האמיתי ברוך הוא עד שהקרה ה' ית' לפכי תפילה כקראת
 בתי מגבות חיברה הסכ' הגדול הקסיד הפלסוף האלהי ר' שלמה בן גבירול זלומי ויכל ענמתיק
 כבראך מזיו כבודך יפעה עהורה . מנור הנור כנורה . ומכוכבת בור כוקרה . ואכלת עליה
 דום חכמה וקראת אותה כשמי עכל אז אמרתי כל דבריו דברי אלהי' חיים ולו יאתה למלל גבורו'
 יי ית' שמו שהוא כשמה לכשמה והמשכיל יבין . והכלל העולה מזה משני האדירים האלה הרב
 הגדול הרמבן זל ואחריו החכם המקובל והפילסוף האלהי ר' שלמה בן גבירול זל שהכשמה הזכה
 כבראה יש מיש אכל לא מישות הגשמיות חלילה . רק מישות הכנחי ברוך הוא שאין לו תחילה
 ותיכלה . כך הכשמה הטורה אין לה ראשית ואחרית ומה הוא ית' פי לעולם אף היא הכשמה חי
 לעולם ומה הוא חוכה בלי מקום כמו שיסר החכם הכוזב בחיבור הכוזב זל ובלי מקום חכית אף
 הכשמה חוכה בלי מקום . וכתבתי זה לאפוקי מלבו של הרב הגדול הרמבן שכתב בשער הנמול
 שהבאתי למעלה וזל ואם יקשה עליכו האיך הכפש הכנבלת במקום ואין לה משכן במוח או בלב
 רק שהם מקומות כרמוי לשמוש השכל עכל . וכראה לי שאין מקום לקושיא זו מן הטעם שכתבתי
 דומה ליונרה מה הוא חוכה בלי מקום . כידוע קודם שברא העולמות נכ' היא חוכה בלי מקום .
 ואל תתמה על החפץ שמלאכי ליבי לדמות צורה ליונרה הלא קדמוני רזל כגון מאמר והכותר
 בניין קדוש יאמר לו ודרשו רזל מה קדוש לעולם קיים אף הם לעולם קיים . גבי מתים שלעתיד
 להחזיר ולהחיותם . ועוד דומה לזה באמרם זל הכי ה' ברכי כפשי כנגד מי אמרם דוד . אלא
 לא אמרם כנגד הכשמה שנמשלה ליונרה בה דבריו וכו' וכאלה רבות וכשאתי המשל גם אני השפל
 לפדש מעט יותר לבני גילוי שיכירו וידעו מעלת כשמת כל איש ישראל ויוהרו בכבודה ובטהרת'
 כל ימי חיי הבלים . ואחר שכתבאר לנו שהכשמה הטורה כבראת יש מישות הכנחי ברוך הוא .
 אז יתבאר לנו מאמר אדוכיבוד עה' ולא יקשה עוד שמחשיב ומכבד הגוף יותר מהכשמה . הלא
 כבר העירותיך בנדק שכל הכבראי' יש מיש כבראו בשתי אותיות שהוא השם יה' עכ' כתן השבא
 לכשמה שתשבא ליונרה בשם יה באמרו כהתיה לא חו' לגריעת' אדרבה להורות גדולתה
 ומעלת' ביתר שאת ויתר עו' . שהיא כבראת יש מישות הכנחי ולמאי כפקא מיכיה שנמשלה
 ליונרה שאין לה נכ' ראשית ואחרית כשם שאין תחילה ותיכלה ליונרה ברוך הוא . ולהוראה זו
 כפלאת תודה ליונרה ברוך הוא בשם יה וכראה שלזה באו במומור זה עשר סילולים לרמוז עשרה
 מאמרות שבהם כברא העולם וכל הבברא בי' מאמרות חוץ ממאמר ראשון הכל כברא יש מיש
 בשתי אותיו' שהוא יה' עכ' כשלים אותו המומור בשם יה כאמור כהתיה ומק' שכתן רשות לגוף האדם
 לבדך

לכרך בשמו הגדול כלו שייחס אליו להללו בשם ל' אותיות באמרו ויצרך כל בשר שם קדשו כו' .
 זהו ארבעה לגריעות הנוף ומתוך שבו למדת גמותו כבר ידעם שביראתי מאין כבדא על יד שם
 הכבוד לכך יכרך כל בשר שם קדשו להורו שהנוף כבדא נכ' יש מאין המוחלט רכובי לומר למפרע
 עד חומר הה' ולה שממנו הורכבו כל הגשמיים שתחת גלגל הירח והגריעות הנוף הואיל וכבדא
 ע'אין בהכרח יש החלה וכיון שיש לו התחלה יש לו ג' ההפסד והתכלית מה שאין כן בגשמה
 הזכה . וכזה הותרו הספיקות שכלו לי בדברי נעים ומירות ישראל דוד המלך ע"ה . וכחזרה
 לענין שאכחנו בו סוף דבר שבא הקטורת למפאין להורות שעתיד להיות שלא יזכו להשתמש לא
 בחי השם דכתי' בהת' . ולזה בא במספר מכוון אחד עשר סממנים בקטורת רמו לחני אפרון
 של שם הכבוד שהוא וה' חושבניה דדין כמושכ' דדין כמניין סמני קטורת
 כן חשבון סני האפרון של שם שהוא וה' :

שער ט

ועל

דרך זה כראה ליישב כוונת המסיד הכבדל להיות קודש קדשים הכהן הגדול ל'
 ישמעאל בן אלישע שראה מראו' אלהים בבואו להקטיר לפכיי ולפנים שכלו לי
 כמה ספיקות במעש' ההוא ובחבורתיכו כרפא לנו ל' בשמחה המעשה ההוא לכוונתיכו זאת
 שביארנו אז ירפאו כל השברים וכל הקושיות גרסינן במסכת ברכות פרק מאימתי . תביא אל'
 ישמעאל בן אלישע פעם אחת ככסתי להקטיר קטורת לפכיי ולפנים וראיתי אכת' ר' יאל יה' ה'
 בבאות יושב עלכסא רסוכסא . אמר לי ישמעאל בני ברכני אמרתי לפכיי רבש' יהי רנון לפכיי
 שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במידת הרחמים והכנס
 לחם לפנים משורת הדין ונענע לי ראשו . ופרש' נענע לי בראשו כמודה בברכתו ועוכה אמן
 עכל הגדה . ויש לדקדק בזאת הכריית דר' ישמעאל טובא . הספק הא' באמרו ראיתי אכת' ר' יאל
 יה' כו' . יושב על כסא רסוכסא למה הקדים השם בין שתי אותיות לשם של ד' כמובן . ועוד קשה
 באמרו יושב על כסא רסוכסא משמע שראה כבוד השכיב' בשמי' שהוא כסא ה' עד הכתוב השמי'
 כסאי כשאת' אומר כן אכ' תמה על ענין הל' עיקר גלוי והתראות כבוד שכינתו הית' על הכפור'
 בין שני הכרובים בפרט ביום הכבוד והכורא שהוא יכ' ונפרט בשכות הקטורת . ואעידה עלי
 עדים כאמנים שכן הוא רש' וחזקוני . רש' צפ' אחרי מות . כי בעין אראה על הכפורת
 ופרש' כי תמיד אני כרא' שם עם עמוד עגבי ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא ומדרשו
 לא יבא כ'א בענן הקטורת ביום הכיפורים עכ' לשון רש' . גם החזקוני . חזקני ואימנני ומקייעני
 שעיקר שכינת עוונות על הכפורת שעל גבי הארן בפרט ביום הכבוד שהוא יום כיפורי' כי
 מסתמא ב'כ ככנס להקטיר לפכיי ולפנים וראה מה שראה הקדוש ר' ישמעאל החזקוני פי' פ' הכל'
 בפסוק ונתן את הקטורת וז' שהרי כאמ' למעלה כי בענן אראה על הכפורת וכדי שלא להסתכל
 בשכינה כי לא יראכי האדם ומי כריך להשיך הבית תחילה בנתינת קטורת זהו שכ' וכסה ענן
 הקטורת את הכפורת . ואמרי כן יביא את הדמים שם עכל החזקוני . הא לך עדים ברורים
 שהשכיב' היתה שורה על הכפורת ואיך ראה המסיד ההוא שכינת עוונות יושב על כסא רסוכסא
 ולפי דעתי כראה על דרך הפשט שזוה באו שלשה מנים ב'כ לקטורת . כי שער חכמינו ז"ל
 שבשלשה מנים יוכל להשיך הבית הגדול והקדוש לפכיי ולפנים שלא להסתכל בשכינה ובא ג'כ
 דקה מן הדק כדי למסר עליית עתר ענן הקטורת שלא יסתכל בשכיב' זהו כראה לפי מועט שכלו
 בדרך פשט . ועק' באמרו ישמעאל בני ברכני איך יזויר וישוער זה בעיני כל בעל שכל והלא הוא
 ברוך הוא וברוך שמו הנסל מקור הברכות ומברכות פיהו יתברכו על יונים ותסתוכים אם שלמים
 וכן רבים עסקתי תורתיו הקדושה מי שני עמתי הגדות כדחקו ב'ש וכיחוד קרש' אל פי' אגדפ'



ואל ועניין ר' ישמעאל בן אלישע שאמר לו הקב"ה ברכני לא יעלים ממך כי הוא עניין כל
 הברכות והוא שניכר בתורתו השלימה וברכת אתי אלהיך וכת' כי בו בחר יי לשרתו ולכרך
 בשמו והוא אמריכו תתברך תתרום והאריך בזה וקוף דבריו והוא עניין כל התפילות עכל
 הרשב"א באגדה זו ודרך הגאון ישר אש היה לשון ההגד' מסכים עמו כי מה ברכה ברכו או מה
 תשובה השיב ר' כי כראה קנת שהתשובה אינה מעניין השאלה כי היה לו לכרך ולהלל לשבח
 לאדון הכל ככל הברכות שמשמעתן הילולים ושכמים כפי יכולת בשר ודם ועוד קשה לי מה זה
 שאמר וכעכע לי ראשו אש הוא כפרש"י שפי' כמודה בברכתו ועוכה אמן לא היה לו לומר לשון
 כעכוע כי לשון כעכע לי ראשו משמע אדרבה בהיפך שאיכו מקבל אותו דבר וכאלו כעשו קנה
 ומתאן באותו דבר המבוקש ממנו כדרך כעכוע ראש בן אדם כשכעשו קנה ומתאן באיזה דבר
 המבוקש ממנו אז מכעכע בראשו וכשהדבר כיחא לי' אזי מקבל הדבר בהרככת הראש כן הדבר
 הז' אכל ר' ישמעאל אש כפרש"י ה"לל הרכין לי ראשו וגם הרשב"א כתב בפרושו שהבאתי למעלה
 לשון הרככת הראש ולא לשון כעכוע עכ' הספיקות ועתה אבא לבאר הספיקות ויבא הכל על כוון
 ומה שהשיב הקדוש ר' הכהן הגדול יפה ויפ' השיב ואשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ומה
 שראת והשיג השם בן שתי אותיות קודם לשם בן ד' כמוכן לכוונה אמיתי' נודקת לעניין שביארנו
 עד שכתב רבינו בחיי ריש פרש' אחרי מות כי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך וכו'.
 עד השכל הכתוב הזה מדבר במלכות שמים שהוא אז הרה שלא יתקרב האדם בהשגתו למעלה מן
 המושג שהרי הקב"ה נקרא בכתוב מושל וכן אמר דוד ע"ה כי ליי המלוכה ומושל בגוי' ולכך יאמר
 בי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך כשתתיישב להתבונן בהשגת הסכמה שהיא מוזן
 בשם כשם שהלחום הוא מוזן הגוף ותרגוה להשיג השגת המושל יתעלה בין תבין את אשר לפניך
 בין תבין אותו מאשר לפניך כלו' מתוך דבריו ופעולתיו הכפלאים הנכראים והנכלים לחום כעניין
 שכתוב כי אראה שמוך מעשה אנבעותיך זהו בין תבין את אשר לפניך וכפל בין תבין כלו' בינה
 אחר בינה לפי שהבורא ית' וית' איכנו מושג בתחילת מחשבה אלא אחר שיחשוב ויחזור ויחשוב
 כעניין שכתוב והשיבות אל לבבך כי יי הוא האלהי' וכן מנינו באלוהו ורוח גדלה ומוק וכו' לא
 ברוח ה' ואמר הרוח רעש לא ברעש יי בו ועכ' כפל הלשון בין תבין לפי שהוא עניין שגריך
 התבוננו אחר התבוננות עכל רבינו בחיי וזאת לו נכ' השפע כדמות כבואה ויותר כי היה הכל
 בהקיץ כמו שחילק הפילוסוף האלהי בעל עקיד' במדריגות הכבואה אביאנו בסמוך בעזר האל ית'
 באה לו השפע כמוהויר שלא יסמוך על השיבתו ועל רוב קדושתו להרום מנבו האכזשי' ולעלות אל
 ה' במעלות מהירות לפקעם בפסיעה אסת ולהשיג במת שלא יוכל להשיג שכל האכזשי' בתחילת
 המחשבה כ"א אחרי התבוננות גדולה באשר זכרנו ויעתיק ממדריגה למדריג' לאט לאט כעולה
 בסולם ובאת לו השפע שישיג ויתעדן וישעשע תחילה בפעולות כפלאות תמים דעים ברוך הוא
 במה שעשה ופעל בכבראים יש מוש שהית' פעולתם ויבירתם על ידי שם בן שתי אותיות שהוא ית'
 שהזכיר תחילה ואחר כך יעתיק ההרה ממדריגה למדריגה מעט וישיג במושכלות הכבראי' יש
 מאין ומאפס המושלע שכבראו בשם בן ד' אותיות ית' וית' שהוא השם המלא' וזוה אמר אחר כן
 יי נבאות שהוא שם בן ד' אותיות שברא נבאות מעלה ומטה ברבע אחת ומה שאמר יושב על
 כסא רם וכישא כראה ליישב סימן כפיעה הראוהו לו שיסרב קבית וישראל יגלו מעל אדמתם
 והשכינה תשוב אל מקומה הראשון עד הפסוק אלכה ואשובה אל מקומי הראשון וכמו שאמרו
 רז"ל עשר כפיעות בשעה שכינה ממיסתן להיכל ומהיכל לגנוכו' עד שכעתקה לגמרי בעוה
 למרום הרים לרקיע שביעי שהוא ערבות ובראה שלום רמו המסורר באמרו סולו לרוכב בערבות
 בית שתו רל כל ימי ערבותה מלשון וערבת' כנן יי מלשון חורבן המשכן ודירתו בעליוכים ברכיע
 שביעי שהוא ערבות אז סולו וקלוסו בשם יס ולוה כנלה עליו ית' נכ' בשם זה כי קימני כפיעה

הראו



קראו לו. ולזה באה לו השפעה להחמיד הכהן הגדול ברכני לל שתהיה מלשון ברכה וקדושה
 מלשון משנה אין מכריכין את האילן ורל אתה בני אל תירא ואל תישתע כי גם שיחבב הבית ואף
 שיהו בניי בארץ אויביהם ולא יזכו צוד להשתמש בשמי הגדול ממ סיפור קדרי סמני הקטור ששם
 יא כמספר שתי אותיות של שם. דהיינו אותיות אסרונות שהם וה' בהנרכה ובהנרכה ובנירוף
 שמי אשר עמהם בנרה. בגלות המד והנמהר שהוא הזס בן שתי אותיות יה כמו שאמרם יהא
 ששוב בעיני ולפני כאילו הזכירו כי ושכחו בשמי הגדול ויקרא בהם אשגביהו כי ידע שמי לשגב'
 ולהנילם מכל נרה מכל אויב ודבר וממנפה. כשמוע החמיד הדבר ההוא מיד התחיל להתחבב
 והתפלל יהי רנון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך וכו' ונתנהג עם בניך במידת הרחמים באופן
 שלא יחרב הב' הגדול והקדוש בעוונות' וארמון על משפטו ישב וישראל יעמדו על מעמדם ולוים
 בשירן וזימרון וכוהנס בדוכנס. ויזכו לשבח ולברך שמך המיוחד שם מלא בפה מלא בלתי מנטרך
 השלמתו על ידי הזכרת והרכבת קדרי פעום הקטורת ויקרא השם ככתובתו. ומעשה הקטורת
 כחקתו במעשה ולא בהזכרה לבד ככל אשר אכחנו עושים פה היום בגלותיכו בעוה' וזהו שאמר
 וכעכע לי ראש אדרבה כאילו איכו מודה ואיכו מקבל תכחומים כי יודע אלהים שעוונותינו גרלו
 למעלה מראש ולזה אמר כעכע לי ראשו ולא אמ' הרכין לי ראשו. כך כראה לעניות דעתי לישב
 מעשה הגדול דרבי ישמעאל:

שער י

ומה שיחזיק לך שכוונתי זו אמיתי' כי לפי פשוטו תימה על ר' ישמעאל שהוא קדוש יי
 וכאמן רוח מכסה דבר למה יהא הולך רכיל ומגלה סוד מסתמא לא הוא בלבד
 ראה מראות אלהים כי כל הכהני הגדולים כולם קדושים הם וארעו להם כיסים בבואם לפני
 ולפנים ולא גולו סודם ולמה יהא הוא מגלה סוד ראה שאיך התרעמו דול על יחזקאל הכביא
 שגילה מראות אלקי' אשר ראה עד שדימוהו לבן כפר אעפי' שהי' מוכרם קנת לגלות כדי שיאמיכו
 אכשי הגולה כי המראה הזה היתה על כהר כבד בבבל שהוא חוץ לארץ ולא כיסה אלהים לבא
 להתראות לכביא בחוץ לארץ אכ' הוכרם יחזקאל להחזיק העכניין ולאמתו ממ' דימוהו לבן כפר
 לעומת ישעיהו הכביא על שגילה אשר ראה. ועוד איך הוכיח מפיו דבר שאיכו כפי הכראה
 באמרו יהי רנון שיכבשו רחמיך את כעסך. ולא היה שום רושם הרגש כעם בעת שהיה אדרבה
 עת רנון וישועה הית' שוכה לגלוי שכיכה כמו שזכה אברהם איכו לגלוי שכיכה דרך רנון ואהבה
 ואיך יאמר שיכבשו רחמיך את כעסך תשיכה זו איכו מעון המאורע אמנם לפי כוונתי עולה הכל
 יפה ושפיר קעביד שגילה סודו ר' הכהן כי לא מראש באתר כמסר לו ולא בדרך סוד אלא אדרב'
 לשיגיד לעמו פשעם ולבית ישראל חטאתם בפרע שהוא ראש אומו' אומה ישראלית להוכיח אותם
 כי זאת לפנים בישראל על התורה ועל המצוה כתיב ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו'
 ועשית ככל אשר יורוך והוא הכהן הגדול המורה נדק לעם ה' אלה כדי שישובו לפניו בתשובה
 שלימה בשמעם הדבר הזה עכ' גולה וסיפר ר' ישמעאל הכהן המראה הגדול כל אשר קדוהו כדי
 שייטיבו דרכ' ויזכו להשתמש ולהללו בשם הכבוד בשם מלא ולא נחני השם כאמור למעלם. ומה
 טובו ויפיו למשוך הלום בחבלי אהב' מה שהנכתי מדברי ר' ישמעאל שהביאו רשי' בפ' ראה בפסוק
 לא תעשון כן מיודע אולי רבי ישמעאל דהכא ודהתם חד הוא. לא תעשון כן ופרשי' להקטיר
 לשמים בכל מקום כי איד במקום אשר יבחר. דא' וכתנתם את מזבחותם ואכדתם את שמש לא
 תעשון כן אזכרה למוחק את השם. ולכותץ אבן מן המזבח או מן העזרה. אר' ישמעאל וכי
 מעלה על דעתך שישראל כותנין את המזבחות אלא שלא תעשון כמעשיהם ויגרמו עוונותיכם
 למקדש אבותיכם שיפחד עכ' רשי'. וקשה לי באמרו אזכרה למוחק את השם גם כזה יש לתמו'
 בתמהון

E א ב ג ד ה ו ז ח ט י

בתהוהו דר' ישמעאל וכי תעלה על דעתך שישראל ח' מוחקין את השם אל' כל כמו שפי' ר' ישמעאל
התם לגבי אבני המזבחות . כן כראיה לי הכא גבי אזכרת למוחק ה' ח' ורבה לומר לא תעשו
כמעשיהם ויגרמו עונותיכם לשם אלהיכם ח' שיתחמק ל' שיחרב הבית ולא תזכו להשתמש כי
אם בשתי אותיות שהוא יה' כאשר אמרו ואז כראיה ח' כאילו השם מחוק . ומעתה בעונותינו
בגלות החל המר הזה במה יושלם השם הכבוד הוי אומר בפיפור סדרי פטום הקטורת שהם סמכי
אחד עשר כמס' חכי השם שהוא זה בהנעטרו לשם יה' השוכן אתם בתוך גלותם . כמו שרמו ל'
הקב"ה לר' ישמעאל באמרו ברכי כמו שפירשתי . עד עת קץ בבוא שלשה עתים דהיינו עת
אקום . עתה ארומם עתה אכשא ולזה רמו שלשה המים שבאו ביום כיפורים ובאו הג' מים
שלימים שיהא השם מלא והכסא מלא ותולדות דפרץ מלא . כמו שהביא הילקוט פרש' בראשית
במסוק אלה תולדות השמים ונו' עש' ולזה באוג' מים ויהא מילת מכה מלשון למשה היה למכה .
ל' שיסורו המתכות לישראל . ובאת דקה מן הדקה ל' שלא קרוב הדבר כמו שאמר אשורכו ולא
קרוב כמו שאמר הכביא ובגד בוגדים בגדו . ודרשו רז"ל עד דאתו בוונים ובוונים דבוונים כו' .
ולזה באו ב"כ רומז לגלות שמכפר עון וגם דקה מן הדקה רומז על' ואכלה ומדקה ושאר כרגל
דפס' רומז לגולה אחר גולה ומדיקים בתר מדיקים ואחרי כן יכופר עון בית יעקב ויזכו לכל אל
השלימות אשר זכרתי למעלה . והנה הותר הקפק למה נסמכה הקטורת לכירות בעבור שכול
מתאימות ושניהם עולים בקנה אחד לרמוז סודות כשגבו מכלאות תמים דעים ברוך הוא ביצירת
מעשה בראשית שבדאו בכללו שמים וארץ עם כל נבואותיהם ותולדותיהם יש מאין . כהרף עין
וזאת הכריאה הנפלאה ע"ש הכבוד והכור' שהוא שם של בן ד' אותיות ויש יצורה שניה יש מיש
ג' כפלאות ודמוקות היא מכריאה ראשונה שהיא יש מאין וזאת הכריאה יש מיש כוננה ע"ש שם בן
שתי אותיות שהיא יה' דכתי' כי ביה ה' כור עולמים כאשר פירשתי כבר :

ויש

עוד לדקדק ולמה נזרה חכמתו וית' לבראות עולמו באופן זה הלא אין מעצור
לה' לבראותו בפעם אחת באופן שתהא הכריאה ויצירה כאחד אלא כראיה שזאת
הכריאה ויצירה שניהם באו להורות על עונם השגתות בעליונים ותחתונים בכללים ובפרטים
בשם שבראו בכלל ויזכו לעולמו בפרט בעשרה מאמרות כן השגתות בכללי ובפרטים . ולזה
הזכיר המשורר הדשעים שכופרים בהשגתות הפרטים ואיכ' מודי' רק בהשגתות הכללית דכתי'
במזמור נל' עד מתי דשעים יי' עד מתי דשעי' ועלוו . יביעו ידברו עתק ונו' ויאמרו לא יראה יה'
ולא יבין אלהי יעקב . יש לדקדק למה הזכיר המשורר למעלה שם בן ד' באמרו עד מתי יי' כו'
ואחר כך הזכיר שם בן שתי אותיות באמרו לא יראה לא יראה לא יראה לא יראה לא יראה
על זה עד מתי אתם הדשעים אינכם מודים בהשגתות ית' רק בכללים והו' שהזכיר תחילה שם בן
ד' ל' רק במה שברא בשם בן ד' שהוא העולם בכללו שבראו יש מאין ואינכם מודים בהשגתות ית'
ויתנם בפרטי' מה שיצר בשתי אותיו' של שם שהוא יה' והו' אמרו ולא יראה יה' כלו' ח' איכ' משגיש
בפרטים ולזה הזכירם על זה ביכו בוערים בעם הכוטע און היוצר עין הלא יביע שהם גם כן
איברים פרטיים ומשגיש בהם בכריאת גוף האדם בכללו ובכריאת איברים הפרטיים כן משגיש
בעולמות שברא בכללי ופרטיים וכרא' עוד למנא חיבור ויחס מה לקטורת עם הכירות שממכן
הכתוב ויתורן ג' הפסק ב' למה הוסיף בקטורת הערבים לומר קטורת תמיד לפני יי' ונו' ולא
בקטורת הבוקר מן קידוע הוא שהכשמה כמשלה לכר כמו שהשלהבת קטורה כנחלת באמצעות
ששין . כך הכשמה העהורה . קטורה בגוף האדם באמצעות רוח חיים המאירה כאשר האריך
בזה הרמז' זל בשער הגמול וגם נקראת הכשמה כר דכתי' כר אלקים כשמת אדם . וגם הקטורת
משל

משל אל הכשמה כמו שכתבו האש"י והל"היים וביחוד הרמב"ם ז"ל על כן תלה הכתוב הקטורת
 בזכות ולזה אמר גבי קטורת בין הערבים קטורת תמיד לפני יי לדורותיכם אחר שאמר ובהעלות
 אהרן את הכרות רומז ג"כ לכשמה שהיא קשורה ודבוקה בגוף האדם בעלויות שלהבת בנחלת וזהו
 שאמר קטורת תמיד ל"ל קטורת לשון קשיר דכתי' ומשרי קיטרון ל"ל בזכות הקטורת אפי' בספורי
 מעשה הקטורת כקשרת הכשמה עם הגוף ולא יתשרדו לדורותיכם והיו שאמר קטורת תמיד לרמוז
 על הקשר והנמר תמידות הכשמה עם הגוף כהנמר שלשבת בנחלת ומה שאמר לפני יי ל"ל כי באמ'
 דבר כפלא מאוד איך הכשמה נגבלת וכקשרת בתוך גוף עם היותה דבר דק מאוד שאינה כתפסת
 ואינה נגדרת כי הכשמה דקה מן הדקה וגוף אדם גשמי לזה אמר לפני יי ל"ל כי דבר כפלא הוא
 בעלם מעיני כל מי בלתי ליי לבדו גלוי וידוע כי הוא ית וית בראה ויגדה הכשמה הטהורה
 ונפחה בשלדו של אדם עד עת קץ הגזר לה מזרחא ית וית זכרו לעד ולכנח ועוד רומז לפני יי ל"ל
 שכתב לה ית כשם שהקב"ה חונה בלי מקום כך הכשמה הטהור' חונה בלי מקום כאשר הארכתי
 למעלה מזה ולזה לא אמר הכתוב בקטורת הבוק' תמיד לפני יי לדורותיכם כי שם נאמר
 בהעביו את הכירות ופרש"י שהיא לשון נקוי כזיבין של מזורה מדושן הפתילות שנשרפו בלילה
 ולא כזכר שם לשון העלאתה על השלשבת העולה המשולה לכשמה א"כ הוה כגוף בלא כשמה לכך
 לא נאמר לשם קטורת תמיד לפני יי לדורותיכם אבל בקטורת הערב נאמר לשון העלאתה על
 השלשבת הקשורה בנחלת כהו הכשמה הקשורה בגוף אדם שייך שפיר לומר קטורת תמיד לפני
 יי כו' כאשר ביארנו ועוד ל"ל קטורת תמיד בנימטריא מקנת שמות יש לכשמה דהיינו כפש רוח
 כשמה היה בנירוף ה' דברי' שכתב לה הכשמה לבוראה כמו שדרשו רז"ל בכתוב ברכי כפשי ובכתוב
 בהתיה ובלבד שתחלוף ק' של קטורת ב"ד ב"אתבש' כמו שפרש"י פרש"י כשא הכל רמוז בזכות מעשה
 הקטורת אפי' בספורי בעלמא סדרי פטום הקטורת תדבק הכשמה בגופה ולא תיפרד עד ימי
 שכותיהם שנעים וזה רמוז במילת לדורותיכם ולהתיר הספק הג' כנגד מה תקנו לומר בסדר פטום
 הקטור' פסוק זה וימהר אברהם וגו' ונראה ליישב שראוי וכבון לאומרו ככל שאר פסוקי דפטום
 הקטרת כי כשנעוין היעב בפסוק זה תמנא שהוא כלול מכל מיני כפרו שבועלם העונרי המגפה
 הן בקטרת הן בקרבנות הן במנחות הן במנות מילה כי מילה ג"כ עונר המגיפה כמו
 שמינו גבי משה רבינו וגבי פסח מצרים וז"ל בקטרת כראה לפרש באמרו וימהר און וימהר לא
 כפרת הקטרת יכאמר כאן וימהרוכתי' הים והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם מה שהם
 קטרת אף כאן קטורת ולפי שאין אדם דן ג"ש מעצמו נרכיכי למנא קנת סוף כשייך קטרת גבו
 מילה ומה קטרת שייך בכאן כי יש לדקדק בתחילת הפרשה בסוף המקרא באמרו כסם היום
 אליבא כל המפרשים והדרשנים שאמרו יום ג' למילתו היה ובא הקב"ה ושא"ל כו למה בא דווקא
 ביום שלישי ולא ביום ראשון או בשני כי מיד היה מתרפא כמו שכתב רבובו בחיי והביא ראיה מן
 הכתוב באור פני מלך חיים ורננו כעב מלקוש כמו שפירש"י א"ו למה לא הוסיף הקב"ה חמה
 מנרתקה ביום ראשון או ביום שני כדי שלא יטריחוהו האורחי' כמו ביו' ג' או באמת איך לא נודמ'
 לו אורחים בב' ימים הראשונים אלא בוודאי כפי הכראה אינו נדיך לכל זה כי אדרבה האורחים
 בורחי' מפניו שלא יכריחם להמול בהיותו מלך וגדול כעכקים מי יאמר לומה תעשה או מי הוא
 שיבא אחרי המלך לשכות את טעמו ואת מצותו ולכן ברחו והם היו כשמי' ממכו כמו שמינו גבי
 שכם כשהכריחם להמול ברחו ממנו כמו שפירשו המפרשי' בפסוק לכל יונאי שער עירו ופי'
 מחוקי ולהלן הוא אומר גבי שדה לכל באי שער עירו אלא כאן הכל ברחים לפי שהיו נדיבים
 להמול בעל כרחם כו' גם כאן אבל אברהם בהיותו כשיא אלהים בתוכ' יראו למרות פי כבודו
 כי אם על ידי הכרח והשמטה כמ"ש ברבת פ' לך לך אמ' אברהם עד שלא מלתי היו באים
 ממדוונגים ליי תאמר משמלתי הם באים ומדוונגים ליי אל הקב"ה דייך שאני אלהיך דייך
 שאני

E 2 ב 3 שאני

שער יא

שאני פטרוךך - עכלי - הרי שמינו שהיו בדלין ממנו - עו' שם בסוף לך לך אח' אברהם עד
 שלא מלתי היו עובדים ושמים באים אנלי - תאמר משמלתי איכס באים אנלי אל הקב"ה עד
 שלא מלתי - היו בני אדם ערלים באים אנלך - עכשיו אני בכבודי בא ונגלה עליך הה' וירא
 אליו יי באלוכי ממרא וכו' הרי שהיו האורחים כשמעים ממנו עד שהביא הקב"ה עליו מלאכי'
 צדמות אנשים ואברהם דן אותם לכף זכות וסבר וקיבל שהם בני אדם באו לכנס בבדיתו של
 אברהם אבינו ולחסות תחת כנפי השכינה - לזה אמר להם רחמו רגליכם והלא יש לדקדק זה
 היום מלאו לו לאברהם תשעים ותשע שנה שהיה מכנים אורחים ומאכילם ומשקם ולא גילה לנו
 בקרא שהיה מדקדק בדרישת רגלים לאורחים או בהשענות תחת העץ - או בקיסת פת לחם
 שאמר מעטועשה הדכה - וכן כל הפרשה כולה יש לדקדק למה לא גילה עד היום אלף נדאס
 שחשב אברהם שבאו לחסות תחת כנפי השכינה ולזה היום רחמו רגליכם כי כוונתו היה להכניס'
 בבית ברחינה והרניית רמים כמו שעשה מרע"ה בהר סיני - או הוא כנוי לבשר ערוה עד להסך
 את רגליו וניוה לרוסנס כדי לברך ברכ' המילה בעהרה - ולזה אמר לשון השענו ולא אמר שבו
 לכם תחת העץ ורנונו של אדם כבודו אם ירנו ישענו ואם לאו ישבו להם וגם הוא לשון הכתוב כמו
 ישבו ישבו כגלו אלף כן דרך הכתולים להשען לכך אמר לשון והשענו תחת העץ - ולזה אמר
 ואקחה פת לחם וסעדו לבכם לל' שיהא בהם כח לסכול בער המילה ומה שאמר אחר תעבורו על
 דרך תעבירו תער על כל בשרכם הכאמר גבי לויס ולזה אמר כי על כן עברתם על עבדכם לל'
 כדי לקיים מצות כן היא המילה שנקראת כן - עד שאמרו בכ"ר פרש' מט' כתיב סוד יי ליביאיו
 ובדיתו להודיעם איזה סוד יי זו מילה שלא נלה אותה מאדם ועד עשרים דור עד שעמד אברהם'
 וכתנה לו שכ' ואתנה את בריתי ביני וביניך אמר לו הקב"ה אם תחול תעול סוד יי מה סוד יי ב'
 שישים ו' ששה ל' ארבעה - הרי שבעים שבעים אני מעמיד מתך בזכות המילה שכ' בשבעים נפש
 ירדו אבותיך ומעמיד אני מהם שבעים זקני שכ' אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומעמיד אני
 מהן משה שהוא הונת בתורה בשבעים לשון שכ' הואיל משה בארנו' - עכל' בראשית רבה - הרי
 מנינו שהמילה נקראת סוד בנימטרי' כן אכ' נראה שזה אמר כי על כן עברתם על עבדכם כדי
 לקיים מצות כן שהיא המילה ותוכו גכ' ליעול סוד יי כאשר ביארנו - והם השיבו כן תעשה כאשר
 דברת ואמרו בכ"ר יהי רנון שתזכה לעשות עוד סעודה אחרת לבר דכר דיתיליד לך לל' בקיום
 מצות מילה בכך שנקראת סוד בנימטרי' כן כשרוהו וברכוהו כן תעשה שיזכה לקיימה בכר דכר
 דיתיליד לך משרה אכל אכו איכס נריכי לזה :

שער יב

הכלל

העולה מכל זה והמובן ממנו שאנשי מקומו של אברהם וגם האורחים
 אדרבה בורחים וכשמעים ממנו כאמור למעלה שלא יפתם או יכריסם
 לחול ולזה לא יטריסוהו בעבודתו כמו שרגיל לעשות לכבוד אורחים ולא יתאוו למטעמותיו
 וללחום לחם טוב עין בא וראה אפי' עבר ואשכל והם בעלי ברית אברהם בגדו בו כידוע ולא מנא
 איש כלבבו רק מתרא כידוע קו' שאר בני אדם שהיו בדורו בוודאי פורשי' ובדילים סימנו - ואכ'
 סדרי הסציקות לרובתייהו - הא' מהו זה שאמר המקרא כחם פיוס - והב' למה נגלה עלה
 הקב"ה דווקא ביום ג' ולא קודם לכך אלף כרא' לישב כל זה עד המדרש - אשר הגלה ופיזסם
 הגאון מהר"ר מרדכי יע' בספרו הנקרא לבוש עטרת זהב בסי' רס"ה סעיף י' וזל כוהנין לתת ערלה
 בחול ועשר לסימן בחול דכתי' ושמתו את זרעך בחול הים בעפר דכתי' ושמתו את זרעך בעפר
 בארץ - ואני שמעת עעם משום דכתי' אם רעב שוכאף האכילהו לחם וכתי' בנחש ונחש עפר
 לקמו וקול גכ' עשר הוא וכבר ידעת בקוד הקבלה שהערלה היא מכס הנפש לכך מביטין אות'
 בעפר

צעפר לתת לה לחמה : ולסתום פיה מלקטרנ עד שוד העזאזל והבן . וכתב עוד בסעי' יא
 וכוהגין להדר אחר מנוה זו להיות סכדק לתעוש התיכוכ בעת המילה . ויפה כח הסכדק מכה
 המוהל להקדימו לקרותו לתורה דכל סכדק הוי כמקטיר קטרת כלו' שמכניסו לפנים להעלות לו
 ריח טוב ע"י המילה ככהן המכניס הקטרת לפני' ומעלה שם ריחו ולכן כוהגין שלא יתן ב' ילדים
 לסכד אח' כדאמרינן נבי קטר' סדשי' לקטר' ע"ל הנאון כדו' תתהיכי על פיו הקדושיל' השמיטו
 מכהג' שוכים אשר הביאם טור יד סימ' ר"ה וגם שום טעם לא כותן להם לאות' המכהג' שכת'
 צבי' הכל' וזל' בדברים שבין בני מזרח ובין בני מערב . בני מזרח מוהלים על המים וכותנין על
 פניהם ובני מערב מוהלים על העפר מן הדא דכתי' גם בדם בריתך שלפתי אסיריך מבוראי
 מים בו וכישיבת רב כהן נדק . במתא מחסיא מחנה למול במים שלוקים ונהן הדם ומיכי בשמים
 וכופל דם המילה על המים ורוחנים בהם כל הנועדים כלו' זה דם הברית שבין המקום לאברה'
 אבינו ע"ל וזל' צבי' הכל' ולמה השמיטם . ועוד תמה איני על בני מזרח לאהיה טעם מוהלים על
 המים או לאיזה כוונה מוהלי' בני מחסיא במים שלוקים ובם הדם ומיכי בשמים וע"ק לאיזה טעם
 אמרי' בני מחסיא ברחיבת פניהם באותן מים שלוקים כלו' זה דם הברית שבין המקום לאברה'
 אבינו וברחיבת פניהם של בני מזרח לא אמרו כלומר זה דם הברית וכו' . וע"ק באמרו דכל סכדק
 הוי כמקטיר קטרת מה ענין קטרת שייך לגבי תיכוכ שכימול בחבאת הככדק מו' הנאון מוהר'ר
 פרדכי פי' וזל' כלו' שמכניסו לפנים להעלות לו ריח טוב על ידי המילה וכו' וקשה עלי' הניור
 איזה ריח טוב מעלה לו ובראה ליתן טעם לבני מזרח שמוהלי' על המים לפי דעתי הוא הטעם
 עגמו שכתו הגאוכי' בחול משום ושמתי את זרעך בחול אשר על שפת הים אכ' אותו הטעם עגמו
 ג"כ שייך לגבי מים כי רוב החול מנוי בשפת המים דכתי' אשר על שפת הים כי החול גבול לים .
 ולמנוח טעם ככון וישוב דעת למנהג לבני מחסיא ולשאר ספיקות כגון מאיקטרת שייך לגבי
 תיכוכ הכימול או למה כותנין הערלה בחול מוכרסני להקדים פרש' בראשית רבה ויתבאר
 בעזרת המלמד אדם דעת ברוך הוא טעמי' כבוסים למבין לכל המכהג' אשר ספקתי . אמרו
 ב"ר פרש' מ"ה ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילדי ביתו . אר' אייבו בשעה שמל אברהם
 אותן ילדי ביתו העמידן גבעת ערלות וורסה עליהם סמה והתליעו ועלה ריחן לפני הקב"ה
 כקטרת סמים וכעולה שהיא כליל לאישי' אמר הקב"ה בשעה שיהיו בניו של זה באי' לידי עבירות
 ולידי מעשים רעים איני נזכר להם הריח הזה ומתמלא עליה' רסמי' ומרחם עליהם ע"כ לשון ב"ר
 וק"ל במיתרא זו הדא באמרו ועלה ריחן לפני הקב"ה כקטרת הסמים וכעולה שהיא כליל לאישי'
 מה ראה להמשיל עליית ריחן של גבעת הערלות לשני מיני העבודות שהיו בפנים שאין כמוהם
 דייבו לקטרת ולעולה וכי לא סגי להחשיב ריח גבעת הערלו' לקטרת סמים לחודא גם בוש
 חשוב וספון הוא . ועוד מהו שאמר שהיא כליל לאישי' וכי לא ידענו שהעולה כליל לאשי' הוא
 ועוד יש לי להסתפק באמרו אמר הק"ה בשעה שיהיו בניו של זה באים וכו' . איני נזכר להם הריח
 הזה וקשה מהו שאמר בניו של זה והלא באברהם מדבר כמו שהזכירו ברישא בשעה שמל אברהם
 בו' א"כ ה"ל בשעה שיהיו בניו באים וכו' ותו לא בניו של זה למה לי . אלא כראה ליישב דברי ר'
 אייבו לזאת הכוונה ומה שאמר ועלה ריחן לפני הקב"ה כקטרת הסמי' וכעולה בו' . לנדדון
 קתני . ברישא המשיל ריח של גבעת הערלות לקטרת הסמי' אותן ילדי ביתו שמל אברהם
 ועשאן גבעת ערלות . ובסיפא שאמר וכעולה שהיא כליל זה רומז לדורות הבאים אשרי אברהם
 עד סוף כל הדורות ויהיו כמולי' בחול שהיא בבית הכנסת שהיא על גבי המנוחה שכתו אלהים
 תמיד ערוכים שם ומבעדים כרתמיד לא יכנה אשם עד אשר יכלה כל כר וכו' והולך ודולק עד
 שיגיע לחול של מנוחה ולפעמי' ימנא האש שם ג"כ הערלות שמוהלי' כל השנה שודפתן ויעלה
 ריחן ואפי' אותה ריח בוש לפני הקב"ה כעולה שהיא כליל והו' שאמר לאישי' רומז לאש המנוחה

E 3 ס ג כש

עמו שביארתי ולפי דעתי שזה קצו דווקא לימול בחול כי סתם חול של בית הכנסת במכור הוא
 ששם כירות דולקי ולכך אמר בשעה שיהיו בכיו של זה כי הוא מדבר עם הדורות הבאים על כל
 איש ישראל מבטיח כאשר פירשתי הכל באר היטיב ואתמה איך כתפסע המנהג של שעות מן
 הנבאים והשמשים בכל תפוזות ישראל בבא ערב יום כשפור מחליפי אתה חול של כל השנה על
 הקדשה כדי להחזיק הכירות שתדבס בו ואי אישר חילי הייתי מוחה בידם ואי בעי להוסיף
 מפני רבוי הכירות ישימו קרקע הקדשה תחת הישנה והישנה יכירו למעלה למנב הכירות כי
 בישנה מלאה בערלות של כל השנה ואי אפשר ברבוי הכירות של יום כיפורים כשהם מתבערים
 עד גמירא קמוכה לחול לעת ערב שלא ימנא האש מעט מן הערלות ויטרפס ויעלה ריחן לפני
 הקדשה כעולה שהיא כליל לאישים כי בוודאי לא לחכם תקנו הוותיקין לזרוק הערלות לחול של
 מוכרה ומתוך כך יעלה גב לזכרון לפני הבורא ית ברית אברה שנימול גב ביום כפורי כמו
 שלמדו רזל בגזירה שזה בענש בענש כו ומפי השמוע שמעתי מאחד שהיה בהן ומוהל
 זקן וכשוא סנים ומושלג בסכמה ובחסידות וכודמנה לו מילה ביום כפור מה עשה אותן
 חסיד רחן היטיב את ידיו קודם שחל וכיוון בדחינה זו גם לכשיאת כפיט ולא השית
 דעתו מהם עד עלותו לדוכן כדי שלא ינטרך רחינה שכית ומל והיו ידיו אמוכה בלכלוך דם ברית
 לאשטף ידיו במים כדי שלא להעביר הלכלוך של דם ברית וכן עלה לדוכן וכשא כפיו פרושת
 השמים ושכחוהו כל גדולי הקהילה הקדושה בדבר זה והעידו שהית תל אותה שנה שנת אוקס
 שנת ברכה וכן בכדון דידן מן הראוי היה לכהוג כך כמו שזכרתי כן כראה לי מלשון בראשית
 דבה ובוה הותרו כל הספיקות ששקתי מאי קטורת שייך לבני כדק עם התינוק שהביא
 הנאון מומוהרר מרדכי יפה בוודאי לזה כוונו המכהלי והמכהני כאשר כתבתי וכן מנהג של
 בני מחסיא שמוהלין על מים שלוקי ובס מיני הדק ובשמים זהו הכל כדי להעלות ריח הקטרת
 שלהן כמו נבעת הערלה והו שאומרו כלו זה דם הברית שבין המקום לאברהם אבינו שהיה גב
 כמו קטרת כי המים השלוקים מעלי גב קיטור ותמרית עשן והו ריחן כמו הקטורת ובוה כמו
 ושקטו כל הספיקות שנסתפקתי אך מנינו שעלתה ריח נבעת הערלות של ילדי בית אברהם
 אבינו לפני הקדשה כקטרת סמים וכעולה וכו על ידי זריחת השמש אך לפי זה כראה גב לי שב
 שאמר בסם היום רל כחום השמש וכחם אותה נבעה של ערלות שעשה אבינו אברהם כי
 מסתמא כעשית נבעה מאותן ערלות שחל אדוכיכו אברהם כי היו שיש שלופי חרב בביתו ומי מנה
 כל בני ביתו כגון מקנת כספו וילדי ביתו עד שנעשת נבעת גבוהה מאותן ערלות כמו שבארנו
 בדבר וזרחה עליהם השמש עד שהתליעו ועלה ריחן לפני הקדשה וערב לו בריח הניחוח של קטרת
 זהו ביום השלישי כי זהו השעור בוודאי למכמר בשרא ושיתליעו ולכך נגלה עליו הקדשה ביום
 ג' ולא קודם לכן על דרך שכתב החכם השלם בעל נרוד המור בפ וינא יעקב וזל ובראית הקולט
 כראה לדברים רבים ובפרט לרמוז כי כמו שבקולם מעלות מעלות כן יש גבוה מעל גבוה שומר
 והדברים עתיקי ועמוקים עמוק עמוק מי ימנאנו ואין להפליא איכה ואיככה הוא לבדו יודע
 עשר דבר כל שכן כי יעקב הוא נער ומתחיל בהשנות אלהיות ואם ישיג דבר מה לא היה אלא
 במעלה התחמכה של קולם ועדיין כשארו בה מעלות הרבה מן הארץ עד לשמים ומי יגיע
 עד תכונתם וכן רמוז לו בקולם כי העולמות קשורים אלו באלו וכל הדברי ישרי אלו באלו
 תחתוכי בעליוכי ועליוכים בתחתוכים כמו שהקולם מונב בארץ וראשו מגיע השמימה ולכן
 הדיוקי יכולים לקשר מחשבותם בתפילתם בדברים עליוכי ולהוריד השפע והשכיב מהעליוכי
 לתחתוכי כמו שקרה ליעקב שקשר מחשבתו למעלה בששבו בנוואת אביו ואמו והארץ עוד
 ועוד כתב החכם המוכר באותה פרשה וזל זהו קולם מונב ארנה וראשו מגיע השמימה והמה
 מלאכי אלקי עולים ויורדים בו אלו הנביאים שנקראו מלאכי אלקים שעלי במחשבת למעלה
 ויורדים

ויורדים השפע והכבוד למטה עכל כל אלו דבריו דברי אלהים חיים . הרי מנינו כי בהתעוררו
התחתונים במחשבת הזכה וככשרון פעולתם יתעוררו העליוני ויורידו השפע וישכימו השכיכה
בארץ אכ"ג גם עתה ביום השלישי שעלה ריח הכיחוס של הערלות מלמטה למעלה לפני הקב"ה
בקטרת הקמים עכ" הורידה השפע מלמעלה למטה ונלה עליו הקב"ה ביום השלישי ולא קודם
לכן וכבר וירא אליו והוא יושב פתח האהל ר' יצחק פתח מוצח אדמה תעשה לי וגו' אמר ר' יצחק
מה אם זה שבנה המוצח לשמי הריכי כנלה עליו ומברכו אברהם שמל ענמו לשמי על אחת כמה
וכמה . וירא אליו ה' באלוני ממורא ר' לוי פתח ושור ואיל לשלמים לזכור לפני יי' אמר מה אם
זה שהקריב שור ואיל לשמי הריכי כנלה עליו ומברכו . אברהם שמל ענמו לשמי עאלו . וירא
אליו יי' עכל בר' . ואענה חלקי גם אני השפל וירא יי' אליו כתו' ובהעלות אהרן את הכירות
יקטירכה קטורת תמיד לפני יי' לדתוכם . ומה אם זה שהקטיר סמי קטרת לשמי הריכי
כנלה עליו ומברכו . אברהם שהקטיר אחד מאיבריו לשמי שכל גידי איבריו תלוין בו עאלו .
והקטרה היא שהיתה על ידי כחם היום רנוכי לומר על ידי השמש כאשר ביארתי וזו הותר לי
הספק שנסתפקתי בו כל ימי על המדרש שאמרו מי שנעשה סנדק דהיינו בעל ברית לתכירו לא
יהי' לו סנדק לשאר בכיו כי מנות המילה כמו הקטרת שכל מי שהקטיר פעם אחת לא היה מקטיר
עוד לעולם ואמרו בגמרא מפני שהקטרת מעשרת דכתי' ושימו קטורה באפיך וכתי' בדרך יי' חילו
לכך לא היה מקטיר יותר כי אם חדשים בואו ופייסו כמו שאמרו בגמרא והוקשה לי מה ענין
מילה ליערת וכאשר ביארתי את שפיר שאברהם ג"כ עשה גבעה הערלות ועלתה ריחן כזריסת
השמש עליהן כמו בגבעת הערלות דיהושיע וערבה ליי' כמו קטרת הקמים ואברהם הוא המקטיר
כי היה כהן ואל עליון דכתי' אתה כהן לעולם על דברתי מלכי נדק :

שער יג

ומה

שכתב והוא ישב פתח האהל כל כמו שכתב רבינו בחיי שהיה מיישב דעתו ורואה
בה והוא ביארו ע"ד הקבלה ולי כדאף ע"ד השכל שהיה יושב ומשתומם . כשעה
קדא והלא מאוסה היא הערלה שכתבו בה הרשעי' ואין לך הדיוט שמרית ריח ממחר בישראל
מחמת השמש ואין כפשו קנה עליו ולמה תעלה באשה ובאנתה לפני הכורא ית' בקטרת הקמים
עד שנגלה עליו ית' וית' וישב דעתו מעולת העוף שהיה כקטר עם כנפיו המוצחה דהיינו עם
כונתו . ופרשי' והלא אין לך הדיוט שמרית ריח כנפיים כשרפים ואין כפשו קנה עליו וכו' . ולזה
אמר והוא ישב פתח האהל ל' יישב בדעתו ממוצח אשר פתח אהל מועד ממו שביארתי
מעולת העוף וכל זה לרמוז למקיימי מנות הכורא ית' או אפי' בדברי מה שכראה בעיני בשר ודם
או מאוס ובעיני המקו' ברוך הוא חביב כמו שמנינו דוגמ' זו כרבי ליעוד בן הורקנו שחיבר פדקי
כ' אליעזר כשהיה ריחו כודף מסיו מרוב תעניותיו אמר לו רבו ריח פיך יעלה לפני הקב"ה כריח
הקטרת וגם בתכומא וז"ל אל' אסא בא וראה שכתן הקב"ה כח באברהם שביום שמל את ענמו
וישמעאל וכל אנשי ביתו והיה הדם מכתף . וכמה היו ילידי ביתו שי"ח מקנת כספו עאלו שכ'
ויקח אברהם את ישמעאל בנו . וכתוב בענש היום הזה כמול וגו' וכל אנשי ביתו וגו' עד שהעמיד
אברהם גבעה מן הערלות . ונהר של דם יוגא מביתו . ואמ' הקב"ה למלאכי השרת בואו וכבדו
את החולה . אל' רשע"מ אכוס ותדעהו בן אדם ותשבהו . אתה הולך למקו' טכופת . מקו'
של דם ושקץ וסרות . אל' חייכם ערב עלי אותו דם של ערלות ממור ולבנה . וכן שלמה אמ' עד
שיפוח היום וגו' אלך לי אל הר מור זהו אברהם שנק' מור שכ' מור ואהלו וקניעות כל בגדותיך .
עכל וזו הותרו הספיקות למה כנלה ה' ית' עליו דווקא ביום ג' וכי אור כוכב כחם היום כי האת
תקים את חברתה . אכ' קרי מנינו שגבי מילה ג"כ שייך מעשה הקטרת כמו שביארתי . והותר
ל' הקספ' הנ' ולזה תקנו ג' לומר בקדר פעום הקטרת פקוק של וימחר אברהם וגו' . וזכיתי לדון

גזיר

גזירה שזה כתי' כאן וימחר וכתי' התם והולך תהרה כו' הכל כמו שפירשתי ויעוד כוכל לומר
שלוה תקכו לומר בסדר פעום הקטורת פסוק וימחר וגו' כדי להזכיר חסדי אברה' הנאמרי'
וסהימה פתו מנויה לעובדי דרכים ולאורחים שבשביל זה קבעו ברכה לענמה כמו שאנו מתפללי'
בכל שבת וכותבי' מי שבירך בכת' ופת' לאורחי' ונדקה לעניים וכו' הקב"ה ישלים שכרם ויסיר מנם
כל מחלה וירפא לכל גופם וכו' ואת' אכ' כאמר פסוק ואקחה פת לסם וגו' למה דווקא פסוק של
וימחר וגו' שתי תשובות בדבר חדא שלא הוזכרה באותו פסוק שרה הנדקת וכאן הוזכרה וכדי
לזכור זכות אבות ואמהות עדיף כמו שאנו עושין ברה' בהתחלת התפילה אנו זוכרי' זכות אבות
ואמהות בהמלך היושב וכו' ועוד הואיל ובפסוק ואקחה פת לסם הוזכרה לסם שהוא חמץ
וממץ רומז למיד' הדין כידוע לחכמי הקבלה ובפסוק וימחר כזכר לשון עונות שהוא מנות ורומז
למידת הרחמים לכך עדיף עפי' לאומרו בעת נדק' במ ולפי דעתי בשביל זה אמר אברהם לשרה
מהרי שלש סאים ויכול היה לקצר ולומר הרי איפה אלא שלא רנה להזכיר לשון אף בסעודה כי
ארבעה הם שהתחילו בלשון אף וכאבדו מן העולם והסימן קבאה' קרא כחש אופה המן כי הקבאה
גרמה להם אבדון ובוזה יתישב ג' כפי' רבוכו בחיי ע"ה שפירש שלזה לא אמר איפה ואמר שלש סאי'
יתכן לומר כי נתכוון לכבוד שלשתן ועשה חלקים שווים שלא להטיל קבאה' בסעודה עכל' וקשה
מה קבאה' שייך בזה יאמרי מהרי איפה ויעשה חלקים שווים בשבתם על הלסם בשלחון וזולת זה
בראה' דבר זר ומשונה איזה קבאה' יבא מזה והלאכל אחד ואחד מן המסובים כוטר חלקי בעת
לסם ומותך לפי מה שיוכל ללפת ולפי כוונתי קאתי שפיר שלא רנה להזכיר לשון אף כי לשון אופה
לשון אף והו כוונתו באמרו שלא להטיל קבאה' בסעודה ר"ל שלא להזכיר אות' הרמוזים ברת'
של קבאה' דהיינו קרא כחש וכו' שכאבדו ע"י אף כאשר ביארתי ולפי פשוטו אינו נריך לכל
זה כי מה שאמר מהרי שלש סאים ולא אמר מהרי איפה כי מדרך העולם היא להחזיק מידה קטנ'
או מידה ביכונית שהיא לנורך מדידת פרכסת ביתו כאשר יוכלון שאת' אם לא המידה שהיא לנורך
מקס וממכר היא גדולה כגון איפה או כור כך כראה' לפי פשוטו ואם לדרשא' קאתיכו כבר אמר
הכניא הלא כה דבריי כאשר וכו' והדרשא' תדרוש וקבל שכר' ועתה אשוב אל מקומי אשר יעדתי
למנא דברי חפץ בזה הפסוק גם כפרת' הקרבנות כינד' בדר' וימחר אברהם האהלה אל שרה
ויאמר מקרי' ר' אביתר אמר תשע סאים אפה שלא לעונות שלש לחביץ ושלש של מיכי מילטומיא'
ורבנן אמרין שלש אחד לעונות' ואחד לחביץ ואחד למלטומיה' לוי ועשי עונות הדא אמרת
פרס הפסס היה עכ' לשון בראשית דבה' יש לי התעוררות בדברי שלימים האלו חד אמר ע'
סאיין וחד אמר שלשה מאי כפקא המיכה אם היו ע' או ג' או י' סאיין אלא כראה' שכל אחד
מהשלימים האלו יש לו כוונה מועלת' והנה רבי אביתר אומר בהיות ששלחנו שלאדם מכפר
עליו כמו המזבח כמו שאמרו רז"ל בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על האדם ובזמן שאין
בה' קיים מה מכפר עליו הוי אומר זה שולחנו של אדם על שם שמאכול עליו עכ"י ומכניס אורחי'
מכפר עליו כמו המזבח דכתי' והמזבח עץ שלש אמות וגו' זה השלחון אשר לפני יי' ודרשו רז"ל
פתח במזבח וסיים בשלחון אלא לומר לך בזמן שבה' קיים מזבח מכפר עליו אי בה' קיים מה מכפר
על האדם הוי אומר זה שולחנו של אדם אכ' בהיות שהשלחון דומה למזבח עכ' ראה' ר' אביתר
להמשילו לגמרי למזבח גם בערך לסם ולזה אמר ע' סאים כי מן הידוע הוא שתשע מיכי קרבנו'
איתיכהו דהיינו עולה שלמים חטאת אשם תודה מנחה בכור מעשר פסח ופסח היה באותו זמן
כמו שמתסיים הלא אמרת פרום פסח היה עכ' ראה' אברהם אביכו להקריב לפניו ע' סאים
שלימים כנגד ע' מיכי קרבנות לדברי ר' אביתר' ורבנן לקחו להם שיטה אחרת בהיות שבזמן
תילתו היה זוכה לגלוי שכינה כמו שזכו ישראל לגלוי שכינה בגמד מלאכת המשכן בהחככו וזה
סייה על ידי קרבנותיו של אהרן והם היו ג' מיכי קרבן דכתי' וירד מעשות חטאת והעולה
והשלמים

והשלמים ונו' וירא כבוד יי' אל כל העם עבד דאח להביא לפניהם שלשה סאין על שם העמיד
 לקיות בחיכוך המשכן ג' מיכי קרבנות כאשר זכרנום ואעפ' שהיו ארבע מיכי קרבנו' מטאת עולה
 ושלמים ונס מנחה ממ' אברהם כתבוון במניין הסאים כנגד הקרבנות שפאו מבעלי סיים שהן ג'
 והרביעית שהיא המנחה רמוזה בענמית קתח סלת שהביאם :

שער יד

הואיל

ואתא לידן פרש' המלואים כימא ביה מילתא כי בפיאורה וכישוב פרש' ו
 כמא חיבור ותועלת גדול לסיבוריכו זה . וק'ל קנת הא' באמרו ויקרב את
 המנחה וימלא בפו ממנה ונו' . ופרש' זו היא קמינה וקסה משכימה כיוה משה אדוכיכו להקטיב
 מן המנחה רק הקומץ ולמה לא תהיה כולה בכליל תקטר כמו מנחת בסכי' הבאה עם העולם
 שהלא כולה כליל בשלמא ה' מיכי מנחות שגב ויקרא שפיר הוה שיאכלו הכהני' הנותרת מן
 המנחה כי היא מנחת בדבת יחיד ואדעתא דהכי כדנה רוחו שתהיה הנותרת כאכלת . אבל
 הכא שהכל באה טובה כמו שפרשו בפסוק הקודם ז'ל כי היום יי' בראה אליכם . להשרות שכינתו
 במעשה ידיכם לכך קרבנות הללו באין טובה עכ'ל וככלל במילת קרבנות גם המנחה אכ' היא
 טובה ושל כבוד מן הראוי היה להיותה כליל לכל הפסות יחשוב מנחת כבוד במנחת כדנה של
 כהן יחיד דכתי' ביה כלול תהיה ואתאכל : ועוד ק'ל באמרו וירד מעשות המטאת והעולה ונו' .
 ולמה לא הזכיר הכתוב ג' והמנחה בהיותה מנחת כדבת כבוד וזלת מנחת בסכים הבאה עם
 העולה מן הראוי היה לזכרה כמו שזכרה בתחילת העבודה באמרו ויקרב את העולה ונו' . ואמר
 כך מיד ויקרב את המנחה ונו' . אכ' גבי וירד ונו' . כמי ראוי היה להזכיר ואת' כעבור שזכרה
 כבר . גם קרבנות בעלי סיים זכרם כבר ואפי' הכי הדריגהו לטעם כודעם את זה לעומת זה
 הוה ליה למיחד ולמידבר ועוד ק'ל איך כיוה סבתוב במעמד הנבחר שהוא שזכו לגלוי שכינש
 דכתי' וירא כבודי אל כל העם איך כיוה משה אדוכיכו לאסרן וככו משרתי יי' לאכול שירש
 המנחה באזהרה גדולה עד שאמר ביו כן נותי לא או אלא איך כיוה להם לאכול אכל המזבח דכתי'
 ואכלוה מנות אכל המזבח מה שאין כן בחזה ושוק התרומה שלא כוהרו רק לאכול במקום טהור
 שהיא חוץ קלעים ובירושלים בכל העיר כמו ששכיכו במבכ' ובתי' פרק איזהו מקומן של זבחים
 אגב גררא על רש' ק'ק שפי' במשנת זבחי שלמי ניבחר שכאכלין לזכרי כהונה לפניו מן הקלעים
 ופרש' זבחי שלמי כבוד הם שני כבשי עגרת וכאכלין לפניו מן הקלעים ובשלמי כבוד של מילואים
 צפ' שמיכי פהשי שכאכלין חוץ לקלעים דהיינו אפי' בכל העיר ויש לחלק בין שלמי כבוד דכבשי
 עגרת ובין שלמי כבוד של מילואי' דכבשי עגרת דווקא איתקשו לקטא' וק'ל עפ' וכחור לעכיכוכו
 איך התייר הכתוב באכילת מותרי המנחה אכל המזבח קרוב איכי לומר בזה בתי שמדבר עם
 המלך ופתו בפיו כמו שדרשו רז'ל בפסוק ויחוו את האלהים ויאכלו וישמו . ועק' לי למה ליה
 האריכו בפסוק שאמר וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בכיו הנותרי' קחו את המנח'
 הנותרת מאשי יי' ואכלוה מנות אכל המזבח ונו' . וקסה למה ליה למימר לשון קחו וגם למה ליה
 למימר הנותרת מאשי יי' . יספיק שיאמר אכלו את המנחה הנותרת מנות אכל המזבח כמו שכ'
 צפ' ויקרא במנחת כדבת יחיד והנותרת מן המנחה לאהרן ולכהני' . אשי יי' למה לי . הסכם
 הגדול ר' אברהם בן עזרא הרניט מה בואת הקוטיא ופי' ז'ל . קחו את המנחה . אחר שהקטירו
 ממנה לגבוה אין ראוי לאכול הכשאר כי אם מקודשי' ועתה תחלו לאכול הסוק שנתן לכם השם
 שתקחו תמיד מאשי יי' ופירושו כל מנחה שהקטירו ממנה לשם עכ'ל אכן עזרא . יש לדקדק
 בפירושו באמרו ועתה תחלו לאכול הסוק שנתן לכם השם . מי דוחקו להרב לפרש כך . אומאי
 קשיא ליה . וכראה לי פירוש לשירושו שהרב כשאר מפרשי' שפירש . וסך בניך . אין לכנות חק
 בקדשים .

בקדשים . והרב כוהר תוה מפני שהוא סבר הכנות איכן נריכין מיעוטא . כי כבר ממועטין
הן הויל ואכילת קדשי קדשים כגון המנחה אבל המזבח במקום קודש כאשר זכרנו אל אין דרך
כשים לבא אל מקדש יי' אל מקום דריסת רגל כהנים הלא אפי' זכרי ישראל מוזהרי' על זה קל
וחומר הכשים ואם הן כהנות כי עזרת ישראל ללמוד ועזרת נשים לחוד לכן פי' הרב בפנים אחרי'
כמו שכתבנו וכראין דבריו כי הם דברים של טעם . אבל בתחילת פירושו שכתב אחר שהקטירו
ממנה לגבוה כו' איכני מודה לו במחילת כבודו . אב' הקושיא עדיין במקומה עומדת למה ליה
למימר הכותרת מאשי יי' וגם תולת קחו לל' ומתחילה אקדים מדרש החכם הכולל הרב ר' יצחק
קארו זל' שטען תולדות יצחק שכתב בפי' התורה שלו שנויא ויקרא . ואח' כבא לבאר כוונת
הקפיקות שהקשתי כתב הרב הכוזב זל' ובעניין הספק הראשון מנא תי טעם אחד בכוזר שאל
הכוזר לחבר ים בתורתכם ענין קשה מאוד והוא הקרבן דכתי' את קרבני לחמי האין השם
שאינו נוף אתם מוסקים לו מאכל והשיבו שם כתיב לאשי שאינו אלא לאשי השיב מהו ריח כיחומי
ועוד אומרים חכמיכם שעל ידי הקרבן שורה שכינה ביניכם ומפרשים הקרבן לטוב קריבות
ושאחר שנטלו הקרבנות לא ירדה שכינה . זה תמה מה עניין דבר רוחני שיתקרב על ידי דבר
בופני או יתרחק בקוד הנוכחי והשיב אמת שבהיות קרבן נעשה בבית המקדש ובארץ הקדושה
פיתה השכינה יורדת שם אחר המלך וכו' . והאריך בזה וסוף דבריו וירוע לחכמי ישראל מעלת
שנשמה שכ' ויעק באפיו נשמת חיים ואף שחכמי האומות מעלים אותה מאוד . ואמרו שהיא
אנולה מהמלאכים חכמי ישראל מעלים אותה ביותר שהיא אנולה למעלה מהם מברור החיים .
ואם הנשמה הזו מתאזה לנוף כמו שהוכיח למעלה מן הכתוב זל' . ובהסתלק דואבת על המשכן
שככד שעובה שהוא נורת האדם דכתי' וכששו עליו תאכל ומתאזת לנוף ואיכה מתסברת בו אלא
במאכל ובמשתה והנוף אוכל והיא מתקיימת ומתסברת ובסתלק המאכל תסתלק היא אף שהיא
איכה אוכלת ושותה השם היודע חיבורם יודע האין מתקיימת על ידי מאכל ומשקה כן כוכל
להבין מהקרבנות שהשכיב' היא נשמתן של ישראל וישראל הם נוף וכלם ערבי' זה לזה ומתחברו'
חיבור אחד באיברי הנוף ולזה כקרא עם אחד ונוף אחד מחובר מפרטים וכקרא אכלוסא ששים
דבוא ברוך חכם הרזים היודע עכייכ' ולכן לא יבאו ממנרים עד שהיו אוכלוסא שהיו ראויים לקבל
התורה שהיו שם כל הדעות וכל הפרנוטים וכמו שהנשמת מתקרבת לנוף עי' מאכל והיא איכה
אוכלת כן השכינה איכה מתקרבת לישראל אלא עי' הקרבן עם קדושת הארץ והמזבח והכהנים
ולכן קרא הכתוב לקרבן לחמי לאשי ריח כיחומי ואמר שלמה עה' רעיתי ואמר רזל פרכסת
בניכול כאלו הם מפרנקים אותי . ואין לנו לשאול היאך די לנו כשכרואה בעין תועלת הקרבן
המשל ברופא היודע טעם כל פס וקס ופאין עושה פעולתו והחולה אינו יודע אבל רואה
הפעולה שהיא טובה ואין לו למנוע מלאכול הסם ההוא עד שידע טעמו . ובמשל בן עזרא מן
הנער שאם לא יאכל לחם עד שידע היאך כזרע וכקנר ימות קודם אבל כשיגדל יחקור וידע כך
אנו החכמים . ואעפי' שלא נשיג הכל מוצטחין אנו בעוה' שיגיעו ימים שידע אמיתת העכייכים
ולכן אנו מנפים והוצטחנו בזה על ידי כביאנו כלם שכ' העם ההולכים בחושך ראו אור גדול
יושבי בארץ כלמות אור כונת עליהם והולכתי עור' בדרך לא ידעו והשיב המלך וכו' . והאריך
עוד וסוף דבריו וכתרנה סמלך בדברו . עכל הרב שהתלמיד נריך לו הרי מנינו מבואר שאעפי'
שהשכינה הקדושה בכל מיכי קדוש יורדת מן השמים מזה עלינו להביא ראיה מן ההדיוט רנורי
לומר מאש הנשמת של בשר ודם אב' כראת לתרץ הקושיות שזכרנו וכוונת הסקוקים לזאת הכוונה .
שהקשיתי במכתב נכור למה לא תהיה כולה כליל כמו מכתב כסכים כרא' לישב בהיות שהשם ית'
שען למען נדקו . ובשר בעמו ישראל להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה
ולראותם תפארת מלכותו ביום שתונתו וביום שמקת לבו עי' קרבנותיהם וזכרתיים ומכתייהם
אעפי'

אעפ"י שאין לפכיו לא אכילה ולא שתייה כאשר הוא ית וית רחוק מזה . וכיונא בזה בעילוי רב אך
 לרוב אהבת ישראל משכה מעשין כדאמרינן בזהר פרש' ויקרא ר' שמעון הוה אויל לעבריא
 פגעביה אליהו א"ל שלמא עליך דמר א"ל במאי קא עסיק קודשא בריך הוא ברקיע . אמר ליה
 בקרבנות ואמר מילין חדתין משמך וכאף אנת ואתיכא לקדמא לך שלמא ומילא קדא בעיכא
 למישאל מיכך לאסקמא במתיבתא דרקיע שאלתא דשאל עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתייה
 והא כתיב באתי לגבי אחותי כלה . אכלתי יערי עם דבשי וגו' . אמר ר"ס וק"ב מאי אחיב לן אמר
 הקב"ה הא בר יוחאי יומר ואתיכא למשאל מיכך אמר ר"ס כמה חביבין חביב קבה לכנס ישראל
 מקניאת דרממוי שכי עובאי מכמה דהוא עביר ואע"ג דלית אורחוי במיכלא וכמשתה בנין
 דרממוי אכיל ושתי ואתא לגבה עביר רעותא כלה עילת לחוסה ובעית למיכל ליתדין הוא דייכול
 שתכיה בהדא אע"ג דלית אורחוי למעבד הכא הה"ד באתי לגבי אחותי כלה הואיל ואתיכא לגבך
 למיעל לחוסה בהדך אכלתי יערי וגו' . עד כאן לשון הקודש וכורא רבי שמעון בן יוחאי . מש
 כורא מומר או בין שזכיכו לפירושה ובין שלא ובינו עם כל זה כוכל להבין מתוכ' אהבת האלית'
 לזרע ישראל ושכלה עליהם על ידי קרבנותיהם כאמור אעפ"י שזה דבר גופי ומת יחס יש לדבר
 כוחי שאין כמוהו ברוך הוא להשרות שכינת עוון וזרוע תפארתו באומ' הקדושה
 על ידי דבר גופי:

שער טו

ולמען

אשר לא יהיה דבר זר בעיני עמו ישראל ולא יהיה רחוק בעיני שכלם בחגלות
 הרומי ברוך הוא על ידי דבר גופי כאשר קרה לכוזרי היוני שהטיח דברי'
 כלפי מעלה וכנד חכמינו הססיד' ברי לב עד שהשיבו אותו החסיד תשובה נאה ומתקבל על לב
 שומעיהם אז הודה ולא בוש אותו הכוזרי ע"כ הקדים ברוך הוא רפואה למוכה לשמור עמו ישראל
 מדיעות נפסדות והקדים אותו תשובה שהשיב הסב' לכוזרי להתקרב אל השכל כימן הנגלה
 המוכרס יאמין ג"כ בנסתר . וכיוה"ה ית' לכהכיו משרתיו הנאמרים ביום ההוא הנכבד שנגלה
 לכל העם נזה להם שיאכלו כותרת המנחה מאשי יי' לא למלוי כרס כשאר אכילת הדיוטות אלא
 כדי שיתבוכו מתוך אכילה ההיא וכירו וידעו גבורות ה' ונפלאותיו אשר עשה את האדם . שנפת
 בו הכשמה העהור' והוכה להדקה מן הדקה . שאין כמוה לרוב דקותה כמו שהשיב החבר לה הוא
 כוזרי ומתקיימת ומתחברת בגוף העבור הזה על אכילה גופנית ואין שום כבדא בעולם שיוכל
 להשיג איכה ואיכה מתרפקות ומתדבקת הדבר הרומי בחיבור אחד עם הגופני אך אלהים
 הבין דרכה ועם כל זה באמין . שהכשמה עומדת בגוף אך לא כדע באיך ומה ובידיעתיו זאת
 בעתיק שיכלנו למעלה למעלה ובאמין ג"כ ששרתה השכיכה בישראל על קרבנות מתוך שכאמין
 שהכשמה הטקור' כנמדת בנופי ע"י מאכל ומשת' אעפ"י שאינו אוכלת ואם לא כשיג סבת חיבורם
 על כל שנים ידענו שהיא מומדת דהיינו הכשמה בגוף בן באמין ג"כ שהשכיכה שרתה בישראל
 ע"י הקרבנות ואם לא כדע סיבת הדבר כמשל הנמרץ שהמשיל החבר לכוזרי לרופא וגם משל בן
 עזרא מן הכער עם הזריעה יפה מאוד . ולהבין כל זה ע"כ בא הניו לאדון הכניאים שיאכלו
 הכותרת מן המנח' ולא תהיה בליב כי דווקא באכילת הכותרת יוגמר עבודת יי' בקרבנות האלו
 שישכיל וידע ויבין על ידי אכילה כל האמור בעניין שלמעלה כי עיקר עבודת ה' ית' וית' תלו'
 בלב משכיל באמין כפלאות תמים דעים ברוך הוא ואם לא כודע סיבת הדבר . ובה הותר הספק
 הב' שלא הזכיר בפסוק וירד מעשות הקטאת וגו' . ולא הזכיר המנחה הלא גם היא עבודה כשאר
 הקרבנות כמו שהקשיתי כראה לי שבבשיל זה לא הזכיר המנחה כי אלו אמר והמנחה היא
 משמע שכבר נממרה מעשה המנח' ועבודתה כשאר הקרבנות שנממרו בירידתו מן המזבח וז'
 אינו

א ב ג ד

יצו כי לא נבמרה מלאכת עבודת הקדוש של מנחה עד אשר אכילת שיורי המנח' לפי כוונתו
 אשר ביארנו. וזוה הותרה קישיא הב' ולמה נזיה לאכול כותרת מן המנחה אצל המזבח כדי
 להורות שביל אכילתם זאת המנחה סמוך למזבח יתעוררו כוונתם באכילתם זו כשם שהנשמה
 המורה שנתן לכוה' ית' מתקיימת בכו' על יד המאכל הנופכי אעפ' שהיא איכה מובלת כך ה' ית'
 וית' שמו משרה שכיבתו בפועל ידי המזבח ובאמצעות הקרבנות אעפ' שהיא דבר נופכי הכל כמו
 שביארתי בכוזרי. ולזה אמר הכתוב קחו את המנחה לשון קחו מופכי כלו' קחו דעת ולימוד את
 המנחה ל' מן המנחה כמו בצאתי את העיר כמו מן העיר כן אתם תקחו משל ולימוד מאכילת
 המנחה לכבוד שלמעלה כמו שפירשנו ולזה אמר הכותרת מאשי' יי' ולא אמר הכותרת מן המנחה
 ל' שעדיין היא אשה יי' אפי' השיריים מה שיאכלו הכהני' כי אכילה זו מביא לידי עיקר האמונ'
 שכבוד יי' טוב בקרב ישראל על ידי הקרבנות כמו שביארנו הכל באר היטיב ואת מאי שנא
 אכילת מנחה שתורה התעורר' לאלו הכוונות שזכרנו יותר משאר בשר ובח שלמים כגון קוס
 התכוכה ושוק התרומה ובוסות שלמי נבזרי. שתי תשובות בדבר חדא תמיד תדיר קודם ולחם הוא
 תדיר כמו שפי' בן עזרא בפסוק כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מונאפי' יי' יחיה
 האדם ופי' הרב הזכר הלחם שהוא תדיר אכ' הלחם הוא עיקר קיום אדם בעזרת ה' ית' ועוד כי
 אכילת הבשר לא יתעורר את האדם לאלהיות אדרבה יתעוררו כל הכוחות הנופכיות ללחוס כנד
 השכליות ויתלבש בגאות כי אם הלחם אשר הם אוכלים את המנחה הן הם יתעוררו כח השכליות
 ללחוס מול אכן כנף דהיינו להחליש כוחות הנופכיות כמו שאמרנו דל' בפרקי אבות כך היא
 דרכה של תורה פת במלח תאכל וכו'. בפרט הלחם שלא הקמינה הוא אשר נזיה לאכלו מנות כי
 הוא שפל בכמות ואיכות כמו שדרשו רז"ל במנות של פסח עב' יתעוררו כוחות השכליות ויכוון
 במסילות ישראל מן הנגלות לכשתרות למעלה למעלה העולות בית אל רכות ופרות. וזוה הותרו
 תל' כל הספיקות וכל הקושיות שנפלו לי בפ' שמיכי שהיא פרש' המילואים. ולהיות ידוע שמעש'
 אבות קימן לככים אכ' מעתה השבילו שכל הדברים שהיו בגלוי שכינה בשמיכי ימי המילואים
 במשכן תמנאם כולם רמוזים בגלוי שכיב' אצל אברהם. באברהם כתיב וימחר אברהם האהלה
 אל שרה באהל מועד כתיב ויבא משה ואהרן אל אהל מועד כי כפי הכראה מילת האהלה מיותר
 הוא ואם להודיע שנכועה היא והלא אחר כך כתי' הכה באהל לומר שנכועה היא אלא בא הרמז
 למשכן שנקר' אהל מועד ושרה רומז לאהרן כמו שרה נכוע היתה כל כבודה בת מלך פנימה.
 בן אהרן כל שבעה כמו שסדר הפייט במוסף של יום כיפור וזל' לישב בכבדה פנימה ימים שבעה.
 ואברהם בלי ספק רומז למשה כמו אברהם שהיה מפרנס שמו של הקב"ה והוכיח עמים רבים כן
 משה רבינו עה' היה מפרנס שמו של הקב"ה ומוכיחם. באברהם כתיב מהרי שלש סאים קמח סלת
 ופי' הרמזן הרבה בלחם אפשר שידע בהסתלקות הלחם ראשון ראשון והוי כמרבה בעולות ולפי
 ששטו להזניא מהם מעט סלת והחזקו כי פי' להזניא מכל האה עשרון סלת וכראה שזהו ענינו
 שיעור מנחה כמו שפי' רשי' בפ' ויקרא אין מנחה פחות מעשרון כמנח לגבי אברהם שלש עשרוני'
 וגבי משכן היו ג' עיכי מנחות מנחת נבזר שהיא מנחת שמיכי ומנחת כדבת כחשון ומנחת כסבי'.
 גבי אברהם כתיב לושי ועשי ענות. במשכן כתיב ואכלו מנות. באברהם כתיב בן בקר דך ועוב
 ופרש' ג' פרים. ובמשכן בשמיכי ימי מילואי' ג' איכי קרבנות דכתיב וירד מעשות הסטאת
 והעולה והשלמים. באברהם כתיב ויאמר ה' אם נא מנאחי חן בעיניך אל נא תעבור מעל
 עבדיך. ודרשו רז"ל גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת השכיב' דכתיב אם נא מנאחי וגו'.
 ומכאן נשמע גם מששטו שהם היו האוכלי' והשכיב' ממתנת עליהם כמו כן גבי משכן. ואכלי'
 מנות. אצל המזבח הגורם לירי גלוי שכינה באמצעות הקרבנות כאשר ביארנו הכל היטיב.
 ואלו הסעודות שהיתה בהגלות השכינה על אברהם. ובגלוי שכינה לגבי משכן כולם היו

סעדות

סעודות מצות ה' את חת והכל היה כדי לפקל המפילה ולהסיר מבשול מזרע אברהם אהבו שלא
 יהא לכם נוקסם בתמהון של מלך הכוזרי שאל לחכם איך אפשר ששרתה השכינה בישראל על
 ידי קרבנות שהם דבר גופני ויקחו מוסר וראייה משכל הנגלה אל רוס מעלות הנסתר
 מהכשמה הטורה שהיא כקשרת בגוף האדם ונמדת בו על ידי מאכל ומשתה והיא אינה
 אוכלת ושות' כשם שאין בידינו להשיג זה הפלא הענום מפלאות תמים דעים ברוך הוא
 כמו פרמזתי למעלה בפסוק קטורת תמיד לפניה כך אין בידינו להשיג איך תשרה השכינה
 בישראל עי' הקרבנות והיא השכינה על כל פנים שרתה השכינה בישראל עי' הקרבנות בין
 שנשיג באיך ומה בין שלא נשיג איך ואיככה כמו שידוע לנו בבירור גמור ומוסלט שהכשמה
 הטורה שהיא דקה מן הדקה כקשרת ונמדת בגוף האדם עי' מאכל ומשתה הנם שלא נדע באיך
 ומה ויטובו אל לבם המשל הנמרץ שהביא החסיד לכוזרי מהרופא וחולי וגם משל של רבי אברהם
 בן עזרא מתיוק עם ידי עת חזריעה ע"כ באו הסעודות הכל חובה כמנות ה' ית עליהם ונראה
 שזה כיוון רשי בפירושו בראש פ' שמיכי וז' כי היום ה' נראה אל לבם להשרות שכינתו במעשה
 ידיכם לכך קרבנות הללו באים חובה ליום זה ע"כ זקשה לי למה ליה להרב האריכות הוש
 באמרו לכך הקרבנות הללו באים חובה ליום הזה פשיטא שבאים חובה הואיל ונענו עליהם ועוד
 הלא כל הקרבנות שנענו בהם בני ישראל כגון תמיד נבחר ומוספי הרגל אעפי' שאינם באים
 לגלוי שכינה מת' חובה הן הואיל ונענו עליהם א"כ לל' פרטי' לפחות דווקא כאן ולומר שהללו
 באין חובה ליום הזה ואת' שבא להוויא קרבנות נחשון ולומר לאפוקי אילו שבאין כדכה זהו
 למה לי והלא בפירוש הפסוק משמע כן שהן כדב' מכל שנים עשר כשיאים אלא כראה פי' לפירוש
 שהוקשה ליה לרשי בשנוי קצת שיש בין נווי הקרבנות לעבודתם כי בנווי משג לאהרן הזכיר
 המכה לאחר השלמים דכתי' ושור ואיל לשלמים וגו' ומכסה בלולה בשמן וגו' ובמעשה הזכיר
 המכה מיד אחר הקרבנות העולה דכתי' ויקרב את העולה וגו' ואח"כ עוד ויקרב את המכה
 ואח"כ וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אלא בוודאי להקרבה מכה קודמת לשלמים ולמה
 לא הקדומה ג"כ בניווי המכה קודם לשלמים אלא כדי לקמוך מכסה בלולה בשמן אל כי היום ה'
 בראה אליכם וללמוד ראייה מן המכה כשם ששורוי המכה הנאכלים לאהרן ובניו הם קיים
 וחבור הכשמה הטורה אל הגוף אעפי' שהיא אינה אוכלת כך יש להאמין דביקות השכינה לישראל
 באמצעות הקרבנות אעפי' שהם דבר גופניות ולזה קמך ליה כי היום ה' וכו' ויה' ית' וית'
 הוא היודע חיבורם ודביקותם באיך ומה כמו שפירשתי כל זה למעלה באר היטב ולזה פי' רשי
 לכך קרבנות הללו באין חובה ליום הזה כלות לאשמועינן אעפי' שהקרבנות דברים גופניים הם
 עם כל זה תשרה השכינה ביניכם על ידי הקרבנות ולכן פרטי' להשרות שכינה
 במעשה ידיכם הכל כמו שפירשתי :

שער יו

והנה

הבאתי כמה ראיות ברורות שרירות שיש לחסוק ולקיים הנסתר על ידי הנגלה
 ומן התימה על הפילוסופי האלהי סחכס' ד' שלמה בן גבירול שיסד בתחיכת
 שלו הסקר' כתר מלכות בשיעור יום חמישי וז' אלהי בושתי ונכלמתי לעמוד לפניך לדעתי כי
 כפי ענמת גדולתיך כן תכלית דלותי ושפלותי וכפי תוקף יכולתיך כן חולשת יכולתי וכפי
 שלימותיך כן חסרוני כי אמה אחד וכו' וכפי מה שהמנו להביא ראייה מן הנגלה על הנסתר א"כ
 ראוי ה' להפך הסדר ולומר לדעתי כי כפי תכלית דלותי ושפלותי כן ענמות גדולתיך וכפי חולשת
 יכולתי כן תוקף יכולתיך וכפי חסרוני כן שלימותיך וכו' כי מכה שפלות הנגלה הנכרה כוכל
 להשיג מעלת דוממות הבורא הנקתר וז' שהוא משולל בתכלית השלילות ומרוחק בתכלית
 סדיסוק

F 3 1 2 סדיסוק

פריחוק מחטרוני הפסד הנבראים באשר הוא הבורא ות והוא היוצר צרוך הוא וכאשר הוכחתי
 מדבריו שלמעלה שיש להוכיח ולהביא ראיות מן הסגולה אל הנסתר בוא וראש אפי' בפיוטים של
 ראש השנה מתחיל תחילה בפחיתות האדם באמרו אדם יסודו מעשר וסופו לעפר וכו' ואח"כ
 מספר והולך משבחים של ארון הכל ברוך הוא באמרו ואתה הוא מלך אל חי וקיים אין שיעור
 למרכבות כבודיך וכו' א"כ תמנהני על החכם החסיד הנכבד למה שינה הסדר כמו שזכרנו אלא
 צודאי כראש שזה החכם הפילוסוף האלהי לרוחב שכלו ולעומם השגתו השיג מה שהשיג מרוממות
 האלית אין סוף לרוממותו בהקדמת מוסתיות שכליות זולת העתקתן מעכין לענין מן השפלה אל
 הצבחה ואינו נריך להמשיל השלים כמו אכחמו חלושי הדעת הנריכו למשל ממחולי חכם אבל
 החכם הזוכר לא כן ידמה ולבו לא כן יחשוב כי השיג רוממות האלית וית' ממשרתיו עושי רצונו
 הם נבא השמים וכוכביהם כמו שישד במקום אחר בשיעור יוס"ב וז"ל כי מגדולת העבדים גדולת
 שארון כודעת לכל יודעי דעת ודי בהערא' זו ההכרח הביאני להביאו הלום להחכם הזוכר ואם
 אינו מעכויכיו כדי שלא יקשה מחבוריו זה על חיבורו הזוכר או להיפך עכ' ראיתי לכיון דעתו
 סגולה ולישכ וכחוו' על הראשונות אם בשכבר למדנו בדרך ההקש או בוירא שזה וימחר מן והולך
 מהרה שהוא מדבר מעכיון כפרת הקטרת ממ' יש לשאול מכלן שהמקרא גופא של וימהר מדבר
 בעכיון המילה שיצול עליו טוב דרך ההקש של קטרת ואם תמני לומר ששייך קטורת לגבי מילה
 כאשר למדנו כבר מן המקרא באמרו כחם היום עם כל זה כשיב וכשאל מילה מאן דכר שמים
 במקרא של וימהר שכאמר שמילת וימהר המורה על כפרת הקטרת מדרך ההקש של והולך מהרה
 שמדבר מקטרת המילה על כן ראיתי עוד לדקדק דיקדוק ערב במקרא של וימהר באמרו מהרי
 שלש סאים קמח סלת לפי המעשים שהם הרמב"ן והקונוי שפירשו קמח סלת ל"ל להביא ממנו
 סולת דהיינו עשרון סלת מכל סאה שהם כולם שלשת עשרונים כמו שאמרו ל' למעלה א"כ קשה לל'
 להזכיר קמח הוק ליה למימר שלשה עשרונים סלת מכמה סאים קמח שיהיה קמח למה לי אלא
 כראש להקדים מאמר אחד שהביאו בעל עקידה עם פירושו היפה שפירוש עליו הוא בענמו
 ואמר כבא לביאור כוונת הכתוב שזכרתי בתב בעל העקידה פרש' לך כך שער יח' וז"ל שאול
 עורכוסרופוס את ר' עקיבא איזה מעשי' כאים של בשר ודם או של הקב"ה אמר לו של בשר ודם אמר
 לו השמים והארץ אתם יכול לעשות אמר לו ר' עקיבא לא תאמר בדבר שהוא למעלה ואין הבריות
 שולטות עליו אלא בדברים שהן מגוין בבני אדם אמר ליה מפני מה אתם מוהלים אמר לו איני
 פייתי יודע כי על דבר זה אתה שואלני ולכך הקדמתי לך שמעשה בשר ודם כאים הביא לו
 גלסקאות ושכלים אמר לו אלה מעשה הקב"ה ואלה מעשה בשר ודם מי מאלו יותר כאים אמר לו
 שואל והוא חספז במילה למה לא כולד הוולד כשהוא מהול ממעי אמו אמר לו ר' עקיבא למ' שוררו
 יונא לו תחתיו ואמו חותכות ועוד שלא נתן הקב"ה המנות לשראל אלא לנורפן בהם שכ' כל אמרת
 אלוהי ברופה וגו' דאך כי תשובתו הראשונה היא ענמה מה שאמרו מהיות הערלה ענמה
 בטבור או איזה דבר שרוע הכולד ממותרי החומר שהוא גכאי באדם והוטל עליו לסלקו להסיר
 פרפתו ממנו וכמו שאמרו השלמים עליה כי חרפה היא לנו וזוה נדחה לגמרי מה שכתב הרב
 שמורה פרק מש' חלק ג' זה לשונו וכבר חשבו שזאת המילה היא השלמת חסרון היבירה ומנא
 כל סולק מקום לחלוק ולומר איך יהיו הדברים הטבעיים חסרון עד שיצטרכו להשלמה מחוץ עם
 מה שיתבאר מהתועלת מהעור ההוא לאבר ההוא ולא כתנה מנוה זו להשלים חסרון היבירה רק
 להשלים חסרון המידות עד כאן הכה באמת כמה שאמר שיש בהתועלת הישרות הוא מבואר
 מכל מה שאמרו כי בהסיר חרפת הערלה מעליו יתוקמו המדות כלם והוא מה שרנהו ר' עקיבא
 בתשובה שכית שאמר ועוד לא כחן הקב"ה בו ירנה להיותה משום שוייבה הקרתה עכ"פ וכמה
 שאמרת שישלימוהו שטבע תדע כי מדרך הטבע הוא בכך ועוד שאם כולד מהול לא יעשך

תועלת

תמועלת המניע בהסרתה אחר שכולד בהחליט האבר והוא ולזה סוייב שיסיה מעשאו בודי
אדם כשאר המנות אשר כתבו לנרף בהם הבדיות אמונם כמה שאמר שלא כתבה מילה להשלים
הינירם אכתמו כשמע לדברי ר' עקיבא דאמר מילתא בטעמא עכל עקידה :

דרי

כתבאר שהמילה באה להשלים חסרון היניר' וחסרון המדות כמו שביאר זה יפה
בעל עקידה . מדברי ר' עקיבא ורבים אשר עמו כגון ר' אליעזר בן עזריה ורבי
מאיר כמו שהאריך בזה האלפי בעל עקידה מדרזל על כן כראש לומר בהיות שחובה היא עלינו
גב' להודיע מקנת אזהרות לכשים כמו שהאריך בזה בעל העקידה פרש' וישמע יתרו שער מד'
בפסוק כה תאמר לבית יעקב ותניד לבני ישראל ואל ובמדרש לבית יעקב אלו הנשים ולמה לנשים
תחילה שהן מודרות למנות כו' . אמר ר' תשלמיא אמר הקב"ה כשבראיתי את העולם לא נותתי
מתחילה אלא לאדם ואחר כך לחיה ועמדה וקלקלה את העולם עכשיו אם אין אני מנוח לנשים
תחילה הן מנטלות את התורה לכך כה תאמר לבית יעקב עכל הרי מנינו שהנשים גב' נריכות
אזהרה . על כן בא גב' אברהם אבינו לשרה אמינו הנדקת לכוות עליה ולזרזה ולהודיעה גודל
מעלת מנוח זאת אחרי היותם מובטחים לכן זקוקים בעת זקנותם ודאג אברהם שלא תעכבא
שרה מילת בנה בשב' לנער גדול ולחסרון הינירם לבנה יסיד' כי הנשים רכי הלכנות ופחדניות
הנה כמו שקרה לה לשרה מעקידת בנה ששמעה בעקדתו ופרשה כשמתה וירא אברהם שלא
תעכבא חו' מנות מילה ויתבטל חו' המנוח עב' בא והקדים והודיעה מעלת מנות מילה וזהו אמר
וימחר אברהם האהלה אל שרה יש לדקדק הלא המהירות היה אל שרה לא לאהלה אכ' הוה ליה
למימר וימחר אברהם אל שרה האהלה או לא ליכתוב מילת האהלה לגמרי כאשר הקשימי כבר
שהוא מיותר אלא כראש עב' הקבלה שמילת האהלה רומז למילה כמו שכת' רבינו בחיי בפסוק
והוא יושב פתח האהל . ואל' עב' הקבלה והוא יושב פתח האהל ירמוז לכנסת ישראל שהי' מישב
דעתו ורואה בה עכל רבינו בחיי . אכ' גם האהלה הכאמה כאן רומז למילה ורל' שמימר אברהם
להודיע לשרה סוד שכרה של מקיימי מנות מילה וסוד הדרה שמשלמת המידות והינירם וזהו
אמרו מהרי שלם סאים יש לדקדק למה קמר המקרא מילת קמי וזהו ליה למימר מהרי קמי שלם
סאים כמו שכ' במקום אחר קח את הלבוש ואת הסוס ואם הוא קנת אריכות לשון אבל הוא
בנות לשון המקרא כשתדקדק בו היטב אלא כראה שבא לרמוז לה ולהניד לה גודל שכר מנוח
ושהוא בא אלוה טעון ברכות משולשות מפי השכינה :

ברשנין

בבר פרש' מ'ר' אליעזר בשם ר' סימון אמר אמר הקב"ה לאבינו אברהם
אתה אמרת יוקח נא מעט מים סייך שאני פורע לבניך הה"ל או ישיר
ישראל אתה שירה הזאת עלי באר הרי במדבר . בארץ מכין ארץ כסלי מים וגו' . לעתיד לבא
מכין ביום ההוא ינאו מים חיים . מירושלים . אתה אמרתן רסנו רגליכם סייך שאני פורע
לבניך וארסנך במים . הרי במדבר . בארץ מכין . רסנו הזכו . לעתיד לבא מכין ארסנך יי
את בואת בכות ביון . אתה אמרת והשענו תחת העץ סייך שאני פורע לבניך . פרס ענן למקד
הרי במדבר . בארץ מכין בכות תשבו שבעת ימים . לעתיד לבא מכין וסוכה תהיה לכל יומם .
אתה אמרת ואקסה את לחם תייך שאני פורע לבניך הכני ממעיר לכם לחם הרי במדבר . בארץ
עכין ארץ שטה ושעורס . לעתיד לבא מכין שכ' יהי פיסת בר בארץ בראש הרים . ואל' הבקר
פך אברהם סייך שאני פורע לבניך ורוח נקע מאת יי ויגז שלום הרי במדבר . בארץ מכין
ועקנה

ואתה רב צדיק לבני ראובן . לעתיד לבא מכיין והיה ביום ההוא יסיה איש עגלת בקר . והוא
עומד עליהם סייך שאני פורעה לבניך . וה' מולך לפניהם ויאם הרי במדבר . בארץ מכיין
אלהים נבב בעדת אל . לעל מכיין עלה הסודץ לפניהם עכל בר . ובויקרא רבה פרש' בהרטיכי
ל' סימון בשם רבי אליעזר אחר מי שעושה חסד עם מי שאינו נריך חסד אברהם עשה חסד עם
מלאכי השרת ש' והוא עומד עליהם ראה מה פרע לו ה'ק לכיוו המן והבאר והשליו ועכני כבוד
מקיפין אות' והרי דברי ק' ומה זה שעשה חסד עם מי שאינו נריך חסד כך פרע לו הקב"ה מי
שעושה חסד עם מי שנריך חסד עאלו עכל ויקרא רבה וק' קנת במימרא זו באמרו לעתיד לבא
מכין ש' יהי פיסת בארץ בראש הרים . וקשה הלא כבר ידוע שנאלה העתידה להיות על ידי מלך
המשמים תהיה יותר גדולה וחשובה מכל שנאלות שעברו ותהיה ננחית בלי הפסק וכמו שדרשו
רז"ל בכתוב אספרה כל כפלאותיך ודרשו בו מלמד שנאלה אחרונה תהיה שקולה כנגד כל
הכיסים אכ' הוא למת יהיו כפי המדבר יותר גדולים וחשובים מכפי העתיד שבמזכר זכו למן שפ'ו
דגן שמים וכמו שאמר הנבי ממעיר לכם לחם מן השמים ולעתיד שנאלה אחרונה תהיה פדכסת
לחם מן הארץ דכתי' יהי פיסת בר בארץ ויתב ר' שמעון בן גמליאל ודרש עתידה ארץ ישראל
שתניא גלוקאות וכלי מילת זכו' . ועוד קשה מה זה שאמר בראש הרים לפי פשוטו המובן הוה
ליה למימר ובראש הרים בתוספות ו' בראש התיבה . ועוד יש להסתפק בדברי ר' סימון בשם ר'
אליעזר שבא לדון ק' ומי שעושה חסד עם מי שאינו נריך חסד כך פרע לו הקב"ה זכו' . מאי בא
לאשמועינן בק' זה או מי הוא זה . ומי זה ויהי שיהא חשוב וספון כולי האי כאברהם לזכות לגמול
ופרעון בזה . וכדאש להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון על ידי הקדמה קנדה שכתב
רבנו בחיי פרש' בשלח וז"ל ונריך אתה לדעת כי כשם שהחן היה מאכיל גופני קיים תולדו האור
העליון וכתן למקבלי התורה כדי לזכך שכלם ולעלות השגתם בידיעת השם יתברך . כן מנינו
מאכלים גופניים קיימים והם בעלי סיים מעותדי' לעתיד לבא ועתיד הקב"ה לעשות מהם סעוד'
לנדיקים ואולי כי גם הם מתולדות האור העליון ועל כן הם קיימי' ואלו הם דג ששמו לויתן ועוף
ששמו בר יוכני . וכן בתמה בהררי אלף ואין השק כי אלה הם מאכלים דקים וחכים מחדרי השכל
כתן ויותר ממנו שהרי באותו הזמן יהיה חכמה השפע שכ ומלאה הארץ דעה את יי במים לים
עכסים . ועוד כתב ויראה לי כי מפני שהשליו היה בא בדרכ העולם כאלו הוא בעבע לכך הזכיר
בו ותעל השליו ולא אמר בהם ותהי אלא ותעל כלשון ותעל הנפרדע אבל בפלא הגדול של ירידת
החן שהי התולדות האור העליון הזכיר בו לשון הויה ובבקר היתה שכבת העל שכן תמצא לשון
סויה במעשה בראשית באור העליון יהי אור ויהי אור עכל בחיי . אכ' הרי מנינו בכל מקום שכ'
לשון הויה מור' על תולדתו שהוא מאור העליון על כן כדאש ק' שכ' יהי פיסת בר בארץ ממש כלשון
הווייה הנאמר באור העליון שכ' יהי אור ויהי אור ק' שהוא מורה שיהיו אותן גלוקאות שדרש
בשיא אלהים רשכב שעתידה ארץ ישראל שתניא גלוקאות . אעפ"י שתניא הארץ עם כל זה יהי
פיסת בר מחקור האור העליון ומתקום היותר כעלה מן החן שכ' בו לשון הווייה כלשון נקבה הית'
שכבה העל מה שאין כן הכאמר בפיסת בר אשר עמן לעתיד לבא כי שם נאמר הווייה לשון זכר
יהי פיסת בר בארץ ממש כמתור באור העליון שכ' בו יהי אור ויהי אור . והמשכיל יבין . ומה
שאמר בראש הרים רל' עד שאמרו במדרש בראשית רבה פרש' מ'ס ר' יונה בשם ר' חמא בר חביבא
אמר הוא מדבר בין הוא מדבר אלנוש הוא מדבר קדש מאיזה זכות זכו ישראל שכתן להם מן במדבר
בזכותו של אברהם שאמר לושיעשי עונות עכל רב' יש לדקדק מה עניין מדבר קדש לכאן והלא
בערך עשרי' מסעות יש מאלו לקדש . דוק ותמצא בפ' מסעו' בשלמא אלנוש בראש שהוא כוטר' קון
אלנוש א' אמר לנוש . אבל קדש מה מלמדינו אכן ראיתי בכ"ר ישן ואינו שם דק מדבר סין הוא
אלנוש . מאיזה זכות זכו' . ולא בזכר שם מדבר קדש אבל לפי גירסת הילקוט שמכיל גב' בשם

רנב



דבה מדבר קדש נריך לישב וכראה שהוא על שם הקדוש קרוואיו כלו' שהארים אורחים או כראה
לישב על ההגדה של פסח וזל הסעיד כוננים וכו'. אך כאן כראה שמדבר קדש ע"ש עיר וקדוש
שהסעידים והארוחם למלאכי' שנקראים עיר וקדיש. ובזכות זה זכה וזיכה לבניו המן שהתסיל
במדבר סין ועוד כראה ע"ש שמאלוש חנו בדפידים ודרשו רזל הוא הנור שבדפידים הוא הסלע
שהכ' בקדש סוף כל סוף הכל היה בזכות אברהם אך כראה נכ' של זה כיוון המסורר באמרו בראש
סדים ר"ל בזכות אברהם שהיה ראש להרים לאבות שנקראו הרים דכתי' שמעו הרים וגו' וכן רבי.
ולספק ה"ג שספקתי מאי בא לאשמועינן בקו' רבי סימון בשם ר' אליעזר שבא לדון קו' מה מי שהוא
עושה לשאיכו נרכי חסד כך פרע לו הקב"ה מי שעושה חסד עם מי שנריך חסד עאלכו: כראה לישב
שבא להודיעו עוד שתי מתכות טובות וימור הרים שזכה אברהם וזיכה לבניו ברכות משולשות ומה
הם שאינם שייכים לבני מלאכי' כגון מן הידוע הוא שהיה אברהם מלביש ערומי' ומכעיל יחפים
אב' מלאכו עוד ב' ברכות משולשות כפי הכראה בשביל שהיה מלביש ערומים אמר לו הקב"ה חייך
שאני פורע לך שמתך לא בלתה מעליך הרי במדבר. בארץ מכיין ואלבישך רקמה. לעתיד
לבא מכיין יהי פיסת בר בארץ ודרש רשב"ג עתידש ארץ ישראל שתניח גלום קאות וכלי מילת.
בזכות שהיה מכעיל אמר לו הקב"ה חייך שאני פורע לבניך מעליך לא בלתה מעל רגליך הרי
במדבר. בארץ מכיין מה יפוע עמייך בנעלים לעתיד מכיין ואעכלך תחש. ואל תשכיכי והלא
מקרא אחד הוא ואעכלך תחש ואלבישך רקמה אך מכלן לחלק שהבטחת ואעכלך תחש מדבר
בעתיד ומילת ואלבישך רקמה מדבר בארץ מוכרח אתה לחלק כן כמו שביארתי כי התחש שהיה
בימי משה אמרו רזל שלא היה אלא לפי שעה לרוב יפיו כמו שתירגם המתרגם בוסנוכא. אך
מוכרח אתה לומר שמדבר בעתיד לימות המשיח. אבל אלבישך רקמה איכו חידוש כל כך כמעט
שאפי' במדבר הי' בכתבא כמו שדרשו רזל בכתו' שרי יהודה דנמתם אל תקרא דנמתם לא רקמתם
ובכן הותרו כל הספיקות שכתבו בכ"ר ובשאר מאמרים. אך הרי מניכו שכל ברכת אברהם איכו
הם משולשים הן במדבר הן בארץ הן לעתיד לימות המשיח אך כראה לתרן לזה אמר מהרי לסוד
ולא אמר קמי בדרכ הכתוב לומר בשאר מקומו' כמו שהבאתי למעלה אלא לרמוז חלת מהרי כגור
מלשון מוסר ומתן ור"ל שאברהם הודיע לשרה איכו גודל שכרה של מילה ושכר גומלי חסד שהם
משולשים והוא אומרו מהרי שלש סאים ר"ל המוסר והמתן משולשים הם כמו שביארנו. ולזה אמר
לשון סאים ולא איפא כי סאים רת' סין שהוא מדבר סין שהתחיל ליכד המן. אז רת' ארץ ישראל
לת משיח. ולזה הזכיר קמה סלת ר"ל הכל בזכות המילה הכרמות בקמה סלת לפי המשל של ר'
עקיבא שהביא לפכי הרשע גלום קאות ושיבלים ורמו באן שהיא דהייכו המילה משלמת ספרון
היכירה והספרון המידו' כי קמה רומו להשלמת ספרון היכירה סלת רומו להשלמת ספרון המדו'
כמוכן זה מעצמו ולזה רץ בעצמו ובכבודו אל ספקר ויתן א הכער וימהר וגו' כל אותו העניין עשו
במהירות כפניה שראה בעיניה כי קווי יי יסלישו כס ושעלתה להם ארוכ' דפואה שלימה ושלא
תמכע הו' בכהיחירה ממנות המילה כאשר הובטח לבן זקונים ולפי דעתי לזה כיוון המלך שלמה
באמרו באור פכי מלך סיים ורכוכו בעב מלקוש כתב דביכו בחיי בתחילת פרש' וירא שהו' מלשון
ויחיי יס' לדקדק היכן כרמו באותו פסוק מילה אלא כראה שהוא כרמו בלשון ורכוכו בעב מלקוש
ר"ל שחפץ ורנה הקב"ה במנוה זו שימולו את עצמם ויתקכו לעצמם ויקחו מסל מעב מלקוש כלו'
המטר שירד על המלילות וקשיץ והוא נריך תקון בתר תקון עלידי בשרוד' כמו שהראה ר' עקיבא
בן המנוה הזאת נריך תקון בתר תקון כמו שביארנו הכל באר היטיב ואחרי שמנאכו תל' גודל כי
אור המקרא של וימהר אברהם וגו' שהוא כולל דברים רבים זככדים הן מקטרת הן מכסה הן
קרבנות. הן מנות מילה כמו שביארתי הכליפה. שכולס מתאימות ועוגרים המניפה ומניכים
תמשלת מלאכי רעים כאשר קרה לאדוניכו משה שהגילתו אשת נעורה מן המלאך עי' ערלת בכס

G I ז א דכפי

שער יט

דכתי' זתנע לרגליו וירף ממנו וכן במצרים כינולו מחשבות עי' דם מילה דכתי' ולא יתן החשיות
לגנוף עי' דם פסח שהיא הקרבן ודם מילה אב' בשביל זה תקבו חכמינו ז"ל לאמרו בנירוף שאב
סדרי פעום הקטורת וכו' הותרו כל הספקות :

שער יט

ואנב

גדרא כראת עוד להוניה מואת הפרשה כוונה ככונה להחזיק המדרש שדרש
הל' בדר' בפ' לך בפסוק וזכה אימה חשיכה גדולה כולפת עליו. והנה
תכור עשן ולפיד אש. וזל בדר' אימה זה גלות בבל. דכתי' בארין כבוכד נצר התמלא סימה.
חשיכה זו מדי שהחשיכה עיניהם של ישראל בנוס ובתענית. גדולה זו יון וכו'. כופלת עליו זו
אדום שכ' מקול כפלים רעשה ארץ. ויש שמחליפין כופלת עליו זו בבל דכתי' בה כפלה כפלה בבל.
גדולה זו מדי דכתי' אחר הדברי' גידל המלך אשורוש. חשיכה זו יון שהחשיכה עיניהם של
ישראל בגזירותיה וכו'. אימה זו אדום דכתי' וארו סיוא רביעא דחילה ואמתני ותקיסא יתירא.
והכ' תכור עשן ולפיד. שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן אמר ארבע דברים הראה לו גיהנם ומלכויות
ומתן תורה ובית המקדש. אמר כל זמן שכניך עסוקים בשמים הם כנולים משמים. פרש
משמים הן כדוכין בשמים אמר לו כמה אמה רונה שירדו בכיך. בניהם או במלכויות ר' חננאל בר
שפא אמר אברהם כיפר לו את המלכויות וכו'. הרא הוא דכתיב אס לא כי נורם מכרם זה אברהם
זה הסנירם. מלמד שהסכים הקב"ה לדבריו עכל' בר. וקל' מהיכן למדו לומר כן שבאר אברהם
במלכויות ולא בניהם. אלא כראת שלמדו לומר כן מתוך פרשת וירא אליו ה' וגו' וישא עיניו וירא
וחנה שלשה אנשי' ננבים עליו וגו'. ויאמר יי אס כא וגו'. יקס כא מעט מים וגו'. ואקחה פת
לחס וגו'. כי יש לדקדק באלו הפסוקים באמרו וישא עיניו וירא הוה ליה למימר וישא אברהם
את עיניו וירא כמו שאומר בפרשו העקידה וישא אברהם וגו'. בשלמא בתחילת הפרש' שאמר
וירא אליו ה' ולא הזכיר שמו של אברהם לא קס' ולא מירי כי בא הכתוב להודיענו שבוכות המילה
כנלה עליו וכדי לסמוך גלוי שכינה דהיינו וירא אליו למילה שכזכרת למעלה סוף פ' לך כל' ו
וירא אליו יי לאברהם הכוזר למעלה בקיום מנות מילה כמו שרמזו זה במדרש רזל אבל בפסוק
כפי וישא עיניו מן הראוי היה להזכיר בשמו הכאי' לו שדרכו בו הקב"ה לא יקרא עוד שחך אברהם
והיה שחך אברהם. ועוד קס' למה אמר הכתוב לשון ננבים עליו ולא לשון עומדים עליו כי זה
הוא הלשון השייך לגבי מלאכי' כמו שכ' שרפים עומדים ממעל לו. אומה הוא שאמר יקס כא
מעט מים למה נמנס כל כך ומיעט במים וגבי לוט לא הזכר מים לגמרי. ועוד קסה לי באמרו
ואקחה פת לחס למה ליה להזכיר פת לחס הלא אפי' עני' שבעניים מביא לחס שלם לשולחנו של
אורקים כל שכן בפיתו של אברהם ואם כדי להראות מידת נדיקי' שאומרים מעט ועושים הרבה
גם במילת לחס לחוד כלמוד זה ולמה ליה ואשמעינן מעט מן המעט באמרו פת לחס אלא כראת
באן סתם באות ברית קודש ורמו שאברהם אבינו בחר שירדו במלכות ולא ירדו בניו בניהם
ותמנא הכל תפורש בפ' זו עם שלמעלה המיכה שהיא סוף פ' לך מן הידוע הוא מיד כשקיבל
עליו אבינו אברהם עול מלכות שמים שלימה בהמולו כל זכר מיד התיר את בניו מדיכו של גיהנם
כמו שאמרו בכ"ר זאת להט הקרב. להט וגו' גיהנם שלמהעת את האדם מראשו עד רגליו ומרגליו
עד ראשו. ומה מכילתו הוי אומר זו מנות מילה הרמוזה במילת חרב דכתי' עשה לך חרות
נורים עכל' בר ומיד כשהניל את בכיו מאש לוהט של גיהנם עי' מנות מילה מיד כנלה עליו הקב"ה
באמרו וירא אליו יי והרא' לו ארבע מלכויות מושלך ואובדן וזה אמרו וישא עיניו וירא רומז למלכו
אדום שהוא גבוה ועשא מכל' ג' מלכויות שהיו לפניו וכתגדל על כולם. ולזה אמר וישא עיניו
שעינו רעה בממון של אפרים כמו שאמר המשורר תדרעק ברני בסף וגם כמו שאמרו בכ"ר פרש'
וישב.

אשכּוּ וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי תּוֹרֵי אֱלֹהֵי שְׁלֹשָׁה מַלְכוּתֵי הַרְאִשׁוֹנוֹת . וְכֵן לֹא הַמְלָכוֹת שֶׁהֵינּוּ מִכְתּוּבָה
 שִׁירָאוּסִיָּאָה פִּי מִן מַכְלֵי אֲדוּמֵי הָעוֹלָם וְלֹא רֹמֵי וְיִשְׂרָאֵל עֵינֵינוּ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַלְל גְּבִי וְיִשְׂרָאֵל עֵינֵינוּ
 דְּכַלְעַם שֶׁהֵינּוּ עֵין רַעָה לְכָל דְּבַר . וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים רֹמֵי לְשֹׁשֶׁת מַלְכוּתֵי הַרְאִשׁוֹנוֹת כְּאִמּוֹר
 בְּבֵר שֶׁהִבְאִתִּי לְמַעַלְהָ וְאֵת אֵיךְ רֹמֵי בְּתַסִּילָה מַלְכוּת אֱדוּם וְסִיָּא הַמִּיָּה . הַרְבִּיעִית זֶה אֵינוֹ קוֹשִׁיא
 שֶׁלֹּא מֵאֲנוּ בְּבֵר שֶׁהִבְאִתִּי לְמַעַלְהָ שֵׁשׁ מַרְבּוּתֵינוּ שֶׁמִּתְלִיפִין הַמִּקְרָא אֵימָה שֶׁשִּׁיבָה וְגוֹ וְדָרְשׁוּ
 צְרִיָּשׂא אֵימָה זֶה גְּלוּת אֱדוּם אֲכִּי גַם אֲנוּ יֹכְלוּם לְהַקְדִּים הַמִּאֲחֹרֵר כִּי הוּא הַשְּׁקוֹל כְּכַגֵּד כּוֹלֵם . וְגַם
 בְּדִי לְסַמְכוּ מִיד אֵל כַּחַם הַיּוֹם שֶׁהוּא רֹמֵי לְגִיהֶכֶם כִּי הוּא הַעִילָה וְיֹרֵד לְגִיהֶכֶם כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַלְל
 צַפֵּי נֹו וְסִיּוֹם הַדְּרוֹשׁ וְשִׁלְחִתִּי אֵשׁ בְּבַזְרָס וְלִכְךָ יִחַד לֹו רִאִיהַ בְּפִי עֲנִמוּ . בְּאִמְרוּ וְיִשְׂרָאֵל עֵינֵינוּ וִירָא
 וְלִשְׁלֹשֶׁת הַרְאִשׁוֹנֵי יִחַד לְהֵם לְכוֹלֵם רִאִיהַ אֶחָת כְּאִמְרוּ וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁי וְגוֹ . וִירָא רִאִיהַ אֶחָת
 לְשִׁלְשֶׁתָן כְּאֵלֹו הֵינּוּ בְּהַעֲלֵם אֶחָד כִּי לֹא נִמְשַׁכָּה מַלְכוּת כִּכְ כְּמוֹשֶׁל אֱדוּם וְלֹא אִם כְּנָבִים עֲלִיו לְשׁוֹן
 יִצְאוּ כְּנָבִים לְהַרְקֵף וְלִגְדֵף כְּמוֹ וְיִתִּיב אֲרֻבַּעִים יוֹם דְּגִלּוֹת בְּמוֹ שֶׁפִּרְשֵׁי פִי קָרַם וְעוֹד אָמַר לִי לִיבִי
 כָּל מִקּוֹם דְּבִתִּי לְשׁוֹן כְּנָב הוּא מוֹרָה עַל דְּבָרֵי רִיבּוֹת וְהַתְּכַנּוּדוֹת אֲפִילוּ מֵהַ שֶׁכֵּן לְגְבִי שֶׁבִיבָה וְהִנֵּה
 יִי כְּנָב עֲלִיו וְפִרְשֵׁי לְשׁוֹמְרוֹ . בְּרִא גִבֵּל פֶּרֶךְ כִּי הֵי יִתֵּי וְיִתֵּי רִיבּוֹת רִיבּוֹת שֶׁל נְדִיקֵי וְלֹחֶם מִלְחָמָתִים
 עַד שֶׁאִם הִכְתוּב כִּי יִי כְּנָב לְרִיב עֲמוֹ . וְכֵן הַרְבֵּה גַם לְגְבִי יַעֲקֹב כּוֹכַל לְפֶרֶךְ בְּאִמְרוּ וְהִנֵּה יִי כְּנָב
 עֲלִיו וְפִרְשֵׁי לְשׁוֹמְרוֹ וְכוּדֵאֵי לְשׁוֹמְרוֹ מִן הַמִּלְאָכִי שֶׁבָּאוּ לְסַכּוֹי לִיעֲקֹב כִּי לְבָשׁוּ קַחָה עַל שֶׁהֵינּוּ
 מִמְּתַכְלֵי גּוֹרְתוֹ הַקּוֹקָה בְּכַפֵּי הַכְּבוֹד כְּמוֹ שֶׁהִאֲרִיבוּ בּוֹה רַלְל שֶׁבָּשׁוּ לְסַכּוֹי לֹוּלֵי עוֹר הַאֲלֵתִי
 שֶׁהֵינּוּ בְּעוֹרֵי וְרַב רִיבּוֹ וְכֵלָחֶם מִלְחָמוֹת דְּבִתִּי וְהִנֵּה יִי כְּנָב עֲלִיו לְשׁוֹמְרוֹ גַם לְשׁוֹן כְּנָב הַכְּאִמְרָה בְּרוֹ
 לְנַעֲרוֹ הַכְּנָב עַל הַקּוֹנֵרִי כְּקִרָא גִבֵּל בְּלִשׁוֹן כְּנָב כִּי מִמוּכָה עַל זֶה לְכוֹף אֶת הַקּוֹנֵרִי וְלְרִיב עֲמָהֶם
 שִׁימְרוּ בְּמִלְאָכֶתֶם וְהַתְּדַגּוֹם מִסִּיעֵינִי שֶׁתִּירָנִי דִּאִיתְמַחֵי רַב עַל חֲנוּדִיא גַם בְּאֵן רֹמֵי לְשׁוֹן כְּנָבִי
 עַל פִּרְשֵׁי וְגִידוּפִים שֶׁאֲנוּ בְּעוֹהֵי קוֹבְלִים מַכְלֵי הַמְּלָכוּתִים וְאֶעֱפֹכֵי וִירָץ אֲבַרְהָם לְקִרְאָתֶם וְיִשְׁתַּחֲוּ
 אֲרָבָה וְקִיבֵל עֲלִיו וְעַל זְרַעוֹ לְהַעֲבֹת וְלִהְיוֹת מִמֶּנִּי וְלִקְבֵל עוֹל הַמְּלָכוֹת וְהַגְּלוּת וְהַכֵּל עֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל
 בְּעַתּוֹ . בְּדִי לִיטְעוֹר וְזַעֲרוּ מִדִּיבָה שֶׁל גִּיהֶכֶם . זְבַעַת הַטּוֹתוֹ שֶׁכְּמוֹ לְסַבּוֹל עוֹל הַגְּלוּת וְהַכְּנַעַתוֹ
 אֲלִיהֶם הַכִּיָּן עֲנִמוּ לְשִׁנֵי דְּבָרֵי . פִּאֲחַד לְתַפִּילָה . הַשְּׂנִי לְתוֹכָהֶם מוֹסֵר לִלְמוּד אֶת בְּנֵי
 וְדוֹרוֹתֵינוּ הַבָּאִים כְּדֵת מֵהַ לַעֲשׂוֹת בְּדִי לְהַכְנִיל מִיד אֲוִם קֶשֶׁה כּוֹו שֶׁהֵינּוּ מַלְכוּת הַרְשָׁעָה שֶׁלֹּא יִכְבְּדוּ
 עֲלֵיהֶם וְעַל זְרַעֵם כֹּל כֵּךְ כּוֹכֵד הַשִּׁיעֲבוּד וְהַתְּחִילָה הַתְּפִלָּה וְיִאֲבֵר יִי אֵם כֹּא מִנְאִתִּי מִן בְּעִיכֵיךְ וְגוֹ
 אֵל כֹּא תַעֲבֹר עַבְדִּיךָ . יוֹקֵחַ כֹּא מַעֲטֵמִים כִּיּוֹן בּוֹה עַד שֶׁאִמְרָה הַמְּשׁוֹרֵרִי . מֵהַ רַב־טוֹבֵךְ אִשְׁרָה
 בְּפִתֵי לִירִיאָךְ וְגוֹ . וְאֲחִיכֵי אִמְרָה תַסְתִּירֶם בְּסִתֵּר מְרוֹכְסֵי אִישׁ תַּנְמַכֵּם בְּסַכָּה מְרִיב לְשׁוֹנוֹת . רַנֵּס
 בּוֹה הַמְּשׁוֹרֵרִי וְאִמְרָה רַבּוֹכּוֹ שֶׁל עוֹלָם הַאֲמַנֵם כִּי רַב־טוֹב הַנְּמֹן לְנְדִיקֵי לְעַתִּיד לְבֹא עִם כָּל זֶה גַם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה תַסְתִּירֶם מְרוֹכְסֵי אִישׁ הַסֵּה הַרְשָׁעִי וְגַם מִשֶּׁהַ אֲדוּכִיכּוֹ אִמְרָה קְרוֹב לְזֶה בְּאִמְרוּ בֵּעַי וְחֵאֵם
 הַבְּרַכָּה . אֵיךְ קוֹבֵב עַמִּים כֹּל קְדוּשִׁיו בִּידִיךָ . כְּמוֹ שֶׁפִּרְשֵׁי שֶׁסֵּ אֲכִּי גַם בְּכֵאֵן כִּיּוֹן לְתַפִּילָה לְפָנֶי
 שֵׁיִת וְאִמְרָה אֵם כֹּא מִנְאִתִּי מִן בְּעִיכֵיךְ גַם בְּאֵרֶץ גְּלוּתָם וְבִהְיוֹתָם בִּיד אֲוִיבִיהֶם אֵל תַעֲבֹר מֵעַל
 עַבְדִּיכֶם הִיָּה זְרוּעֵם לְבִקְרִי עַד שֶׁאִמְרָה שֶׁהַעֲבָה בְּקוֹף שִׁיר הַשִּׁירִים בְּכַתוּב בְּרַח דּוּדִי וְדַמָּה לְךָ לְגִבִּי
 אֵל לְעוֹפֵר הַאֲיִלִּים עַל פְּרִי בְּשָׂמִים וְתַרְגּוּם יוֹכֵתָן בְּהֵיָּה שְׁעַתָּה יִימְרוּן סְבִי כְּכִישְׁתָּה דִּישְׂרָאֵל
 עֲרִיק לְךָ מְרִי עַל־מֵא מֵאֲרַעֵא הַדֵּא מִסְּאֲבָא וְתַשְׂרִי שְׂכִיכְתָךְ בְּשָׂמֵי מְרוּמָא וְבַעֲדִיךָ עֲקַתִּין דִּי אֲנַחְכָּא
 מוֹנְלִין קְדַמְךָ תְּהֵא דְמֵי לְטַבִּיא דִּי בַעֲדִיךָ דְדַמִּיךָ עֵיבָא סְדָא קְמִיךָ וְעֵיבָא סְדָא פְתִיחָא וְגוֹ . כֵּן אִכְתָּה
 סְסָא מִשְׁנָח בֵּן וּמִסְתַּכֵּל בְּנַעֲרָן וּבְסִיגוּפָן וְגוֹ . וְלֹא כִיּוֹן בְּאִמְרוּ אֵל כֹּא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדִּיךָ רַלְל
 שֶׁתְּהֵא מִשְׁנִים בְּנַעֲרָן וּסִיגוּפָן שֶׁל כְּכִי אֵיךְ בְּאֵרֶץ אֲוִיבִיהַ לֹא אִמְרָה אֵם כֹּא מִנְאִתִּי מִן בְּעִיכֵיךְ לְרֹמֵי
 כְּמוֹ שֶׁפִּי הַמְּתַרְנֵם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּקוֹפּוֹ וְדְמֵי לְטַבִּיא שְׂעִיכּוֹ סְדָא קְמִיךָ וְעֵיבָא סְדָא יִתְּהֵא פְתוּתָה וְגוֹ
 בְּאִשְׁרָה הַבְּאִתִּי לְמַעַלְהָ וְלֹא הַתְּפִלָּה גִבֵּל בְּאִמְרוּ יוֹקֵחַ מֵעַט מִיִּם רַלְל עַד שֶׁאִמְרוּ בְּבֵר וְאֵל הַבְּקָר
 רַץ אֲבַרְהָם אֵרֵךְ לֹו רַץ לְקַדֵּם אֶתְהַ אֲוִם שֶׁכְּתוּב בָּהּ אֲפִרִים עֲנַלְהָ מְלוּמְדָה אֲוִם לְדוֹשׁ אֲכִּי גַם בְּאֵן

בְּרִאֵךְ 1 2 G

בראה באומרו וקם כא שצט מים בא לקדם בתפילתו אותה אומה הנקרא מים חזיונים כמו
 שהתפלל המשורר שלא ישעשכו מים חזיונים ועב הקדים למעטם ולכלותם באמרו מעט מים שלא
 ירבו ולא יכבדו עולם כל כך ובאיזה זכות ורחנו רגליכם מדבר בדברי תוכחות עם הדורות
 סכאים ומה שאמר רחמו רגליכם עד רחמו הזכו רגליכם רחמו לענה עד וכל העם אשר ברנליך
 ופרטי ההולכי אחר ענתך והילוכך נכ רל רחמו הזכו ענמכם הנכונה וכמה השענו תחת העץ
 עד שאמר סכתו משען ומשענה ודלל משען זה מקרא ומשענה זה משכה נכ רחמו במילת השענו
 שתהיו זהירי במשכה ובתלמוד תורה וזה אמרו תחת העץ התור שכקרא עץ החיים ונמשך לזה
 ואקחה פת לסם עד שאמרו רזל כך היא דרכה של תורה פת במלת תאכל או רחמו להם לדורות
 קבאי שיעשו נדקה ויעסקו במילת חסדים ורחמו במילת פת לסם כי דרכו של עני בפרוס וסעדו
 לבכ זהו נכ במילת חסדי עד איש את אחיו ועמדו ולאחיו ואמר סוק ויסעדון יסמכו ולא יכחכו
 ליפול לארץ כי אז קשה להקימו כמו שפרטי כפ' בהר בפסוק והסוקת בו ומה שאמר אחר
 מעבורו רל שתנלו נכ מדינה של גיהנם כדנרטיבן במס' גיטין פרק א' דרש רב עוירא זימנין
 אל משמיה דרב אחי וזימנין אל משמיה דרב אחי מד' בה אמר ייחס שלמים וכן רבים וכן נגזו
 ועבר וגו' אם רואה אדם שמזכותיו מנומנמי יעשה מהן נדקה וכש' כשהן מרובי מאי וכן
 נגזו ועבר תני דבי ר' ישמעאל כל הגזוז ככסיו ועוש' מהן נדקה כינול מדיכ' של גיהנם משל לשתי
 רחילות שהיו עוברת במים אסת גזוזה ואס' שאיכ' גזוזה גזוזה עברה וסאיכ' גזוזה לא עברה עכ
 במזמר אכ' לזה אמר אחר תעבורו רל בשכר נמילו חסדי תנלו נכ מדיכ' של גיהנם כמו שאמר
 וכן נגזו ועבר ומש' כי על כן עברתם על עבדיכם כל זה מדברי תוכחה ומוסר אברהם לבניו ובני
 ביתו ולדורות הבאים אחריו וכך אמר להם מוכרתי אחם לשמוע מוסר אביכם כי כבר בחרתי
 בשעבוד מלכיות וזה כדמו במה שאמר כי על כן עברתם רל עברת' בכבי ים המלכיות וזהו שאמר
 על עבדכ' עד שאמר הכביא עבדי משלו בנו על כן ראו וכיכו שלא תרתו תרי גיהנם ובניו ובני ביתו
 קבלו עליהם ועל זרעם לקיים דברי הכביא נשיא אלהים אשר בתוכם ותשובתם ויאמרו כן תעשה
 באשר דברת כלומר כשם שלא מרינו את פיך בדבר המילה כן אנחנו מוכנים לשמוע לכל מנותיך
 ולספר כל מלאכותיך ולפי דעתי שלזה רחמו המקרא בפרשה שלאסריו כי ידעתיו למען אשר ינוה
 את בניו ואת אחריו ושמרו דרך יי לעשות נדקה ומשפט למען הכיאי יי על אברהם את אשר
 דבר עליו ופי' רשי ינוה את בניו לשון הו' שהוא מנוה את בניו וכדחו דברי המתרגם שהוא מפרשו
 לשון עתיד כמו שתפשו רשי אכ' הוא לשון הוה אשר ינוה שהוא מנוה כמו ככה יעשה איוב כמו
 שפרטי וסיבן מנינו משורש במקרא שכך היה מנוה לבניו ובני ביתו אם תמני לומר שהמקרא
 אינו כריך ראיה ממ' לשבחן של אברהם אבינו ראוי היה להזכירו אלא בוודאי מוכרח הוא כמו
 שפירשתי שהזכיר והוכיח לבניו ובני ביתו שיהיו הם נכ לבניהם ובניהם לדור אחרון לקבל
 ולקיים ככל אשר קיוס הוא בענמו אבינו אברהם כאשר מנאנו רחמו בתפילת הפרשה וביארתי
 כבר וכו' כשלמה כוונתי למנוח דברי חסן למאמר בר היבן מנינו שכמר אברהם אבינו במלכיות
 יותר מנהנם וימחר אברהם האלה אל שרה וגו' כראה ליטבו עד שרזל בבר ואל הנקר רן
 אברהם אל לוי רן לקדם אותה אומה שכתוב בה אפרים עגלה מלומדה וכו' ככל עוד כתבו
 שמה ויתן אל הנער זה ישמעאל בשביל לזרזו במנות עכל' וכתב פי' מתכות בהוכ' ואל לקדם
 אותה אומה כו' פרטי להקדים להם דבר שיהיו מתכפרין בו זה ישמעאל סא הידיעה קא
 דייק עכל' הפירוש וקל קנת למה קראו בלשון נער ולא קראו בשמו המובהק בפרט
 מאחר שבא לספר בשבחן שזרזו למנות והלאמלת נער לשון שפלות ונכות הוא כמש' בני
 נער עבר עברי דיוסף אלא כל מתוך גבותו למדנו שכתו כי מהידוע שכל ר' שבעים
 שבונים בשם אפרים בפרט מיום שהומלך עליהם ירבעם האפרתי ועל ידו זכריו חזלו
 בראש

בראש גולים עי סנחריב מלך אשור לכהר גוון וערי מדי . ספי רזל שהוא אפרקי . ו
 והכה זרו מנות הכער הביא על סנחריב המכה הכשלאה עי אמלאך דכתי וינא מלאך
 ה' ויך במסכה . אשור וגו' . ועליו אמר הכביא סכמכת הרנויו הרנ כי כל סואן סואן
 ברעש וגו' . ולא כשאר מכל עונם חילו רק עשרה כחו שלמדהו רזל מפסוק וכער יכתבם
 וגו' . ורל בזכות ויתן אל הכער זכו השבעים לכקמת נער יכתבם . וגם נתחייבו כליון
 עי לשון נער . אשר גרפו כערי מלך אשור אותי . ולזה נראה שאמ' וימהר לעשותו .
 כי יש לדקדק למה אמר לשון לעשותו לשון יחיד . והלא ג' פרים היו . והלל ל
 והלל לעשותם . כמו שדיקדק רש' במלת ובן הכקר אשר עשה וכדפי' הסוקוכי על פרש' יעש .
 והכה גם במלת לעשותו יש לדקדק כך . הלא בודאי נראה שבא לרמוז כמ' למעלה . והיה
 מלת לעשותו . מלשון ועשותם רשעים בסילוף שין שמאל בסמך . ככהו בין הפייטנים והחרזני'
 להשתמש בשין שמאלית במקום סמך . אך יהיה מלת וימהר לעשותו . כלום בזכות ויתן אל
 הכער . ויהר לעשות במקום כנורר שהוא מלך אשור . אשר הגלה לעשרת השבעים . ומיד לא
 אישר הש' . ולקח כקמתו ממנו עי יהודא וכנימין כמ' במלכים . אך נראה ליישב ג' סקוק
 וימהר וגו' לזאת הכוונה . ומה שכאמ' וימהר אברה' אל שרה רומז ג' ל' שבעים . ולקד' אומה
 שכקראה אלה . שכקראי ע' שומרון הכקראת אלה . שגלו עקריין שכא' השותים במורקי
 יין . כמ' רש' פ' נח . ובכר האריך בזה . ואכ' יהיה מ' וימהר אברהם האלה . לל שמיסר
 לקדם אותה אומה שכקרא' אלה . כמ' ומה שאמר אל שרה לל שיזכו וישבו לשררותן
 ולגדולתן ויגדל אחריתם כראשיתם . ולזה הקדים לומר אל שרה קודם למלת ויאמר כי מן
 הראוי היה לומר וימהר אברהם האלה ויאמר אל שרה מקרי וגו' הלא בודאי שבא לרמוז למ' ש
 שבארכו . ולפי דעתי שבשביל זה לא הזכר יין בסעודה . כדי למעט עון' שבעים
 שגרם להם נח . כדאיתא בכר רש' :

שער ב

ולפי

הנעה זו כראה ג' לתרץ מה שהוקשה בע' לך לך בפסוק אשת אברהם לא ילדה
 לו . ולה שפחה מנרית ושמה הגר . ותאמר שרי אל אברהם הכה בא עברי יי'
 מלדת בא כא אל שפחתי אולי אבנה ממנה . וישמע אברהם לקול שרי וגו' . ופי' רש' וזל אבנה .
 בזכות שאכניס נרתי לביתי . לקול שרי . לרוח הקודש שבה עכל : וק' לחדא מה ראתה שרי
 אמנו הנדקת להכשיל נדיק גוף קדוש כזה . כמו שהעידה היא ענמה שהוא גוף קדוש בפחותה
 את שפחתה הגר . כמו שפי' רש' בפסוק ותקם שרי וגו' . לקחה בדברים . אשריך טובית לדבק
 בגוף קדוש כזה : אך מדוע מקרה לו שפחתה לאשה . ואם ינחק בנה לא דנה לישא שפחה
 בעבור שהוא עולה תמימה . שנבחר בהר המוריה כמו שפרש' בע' תולדות . גם אברהם נבחר
 להיות כהן גדול הכקרא קודש קדשים . כמו שאמ' לבני אהרן . והכרילו . להיות קודש קדשי .
 ואברהם כקרא ג' כהן . כדכתי' אתה כהן לעולם על דברתי מלכי נדק . והוא היה כהן ממשי .
 שהקריב כמה קרבנות כידוע . ותורתו הקדושה . הוסיפה לכהן גדול . אמילו אלמכס
 וגרושה ישראלית לא יקחו בא בתולה מעמיו יקסאשה . ואת' זו לאחר מתן תורה . גם קומר
 בקודש קרבן . לאחר מתן תורה הוסיף . ואפי' בקרבן עצמו מניחו למעמים במקנת חלקיו
 הבאים מגומו . שאין בהם תשום מעילה . כמו שקילקו במסכ' ובמים . בין משובר לכתלש .
 בחייו של קרבן . והביאו הר"א זלפ' וישמע יתרו בפסוק במשך היוכל ע' . ואם מניחו קנת
 קולות בקרבן ענמו ואפי' לאחר מתן תורה . קו' שהיה ראוי לינחק אביכו לכהו . בקדושתו איום
 קולא ולא להקמיר כולי האי . שלא לישא שפחה . כילא ינאמן הכה אל הסועל לשיהים קרבן
 פמט 3 1 2

עמש דין שנבחר מחתיו והקבלה ברחמי הענומים מחשיב מחשבה כוונתו ואפי' קדי
 שחמיר בענמו קו בן בכו של קו' שהיה ראוי לאעה להחמיר על ענמו בהיותו כהן הגדול
 עמש שהקריב קרבנות שהוא קדושה חמורה דשייכי ביה אפילו קודם מתן תורה להיותה
 קדושה הכוונת בכני אדם והיותה קשה ששמע אברהם מיד לקול שרי כחש וישמע אברהם
 לקול שרי' אכ' מה עלתה על דעת הנדקת להכשיל בעלפה הנדיק והקדוש ממש ואת' בעבור
 שהיו ששוכי בכים עשתה זאת וכחש אולי אבנה ממנה וכדפי' רש' לעיל' גם בזה יש לגמגם
 מה נער הזה לה בנדה זו' הואיל ובכונס בכנסה תחתיו' ואכ' בודאי לא היה לשרה שום נער
 בזאת השעתה' והנדה לא נקראת נדה אלא יש לה נער ממנה' בט' לגדי חכה ובעקמתה נדמה
 בעבור הרעימה' וכחש' און אשם מתקנאת אלא בדרך הכרתה' ר' שאין מתקנאת אלא
 דומה בדומה' וכחש' כלום מתקנאוכו' אבל בשעתה דומה נער היה לשרי' ואדריבה היא
 פתחה הגר שתכנסה כדפ' רש' ועק' לפי' רש' באמרו וישמע אברה' וכו' ופי' רש' לרוח
 שקודש שבה' מה רוח הקדש שייך כאן שהשיאו שפחה מורע חס לאותו הנדיק' ועק' מפנימה
 שמע אברהם' מיד לשרי אשתו בלתי סירוב ומיאון כלל' כמו שסירב ומיאון במארה לו גרש את
 האמה הזאת ואת בנה וכו' שהיתה הדבר קשה ורע בעיניו מאד עד שכאמרה לו מפי הגבורה
 במש' ויאמר אלקים אל אברהם אל ירע בעיניך וכו' כל אשר תאמר אליך שרש שמע בקולה וכו'
 ועק' לפי' רש' באמרו' שמע בקולה' למדנו שהיה אברהם טפל לשרי בכניאות' מה כביאות
 כתבאפה שכאמ' עליו שהיה אברהם טפל לה בכניאות' וכאלו לא ראה יפה כמותה' ועק'
 באמרו' ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא ירש בן האמה הזאת עם בני עם
 ונחק' למה לי הכפילות' האמה הזאת תרי' ומא' עם בני עם ינחק' ככל לשון' וכדפ' רש'
 מה שפי' עליו' עכ' מה שראינו להסתפק בפ' רש' זו' וכראה לתרץ כל הספיקות בתירוק אחד
 פי' קדימת הנעה קטנה' מן הידוע הוא' שהאמהות כביאות היו' כחש' בפסוק עתה ילוה
 אישי וכו' ופי' רש' לפי שהאמהות כביאות היו יודעי' שנים עשר שבטים וכו' וכן נבי רחל יוסף לי
 י' בן אחרי' שפי' רש' יודעת היתה בכבואה וכו' וכן שרה נקראת יסכה' ע' שסוכ' ברוח הקודש:
 וגבי רבקה ויגד לרבק' ברוח הקודש הוגד' וכן פי' רש' בפסוק למש' אשכל גם שכיבס יוס' אחד'
 רוח הקודש כורק' בה וכתבאפתוכו' הרי מניחו שהיו כולן כביאו וזאת כראה לישב כל הספיקו'
 בי מה שהסכימה שרה אחיבו להשיאו שפחה כראה לומר שראתה ברוח הקודש שעתיד יפלו
 בכיה ביד בני שפחה הגר' וכמו שפי' הרמב"ן ז"ל בפ' לך לך' וזל ומעניה שרי ומתרחס מפניה'
 העאף אחיבו בעיניו הזה' וגם אברהם בהכיתו לעשות כך ושמע יי אל עני' וכתן לה שיהא פרא
 אדם לעכו' זרע אברה' ושרה ככל מיני עיניו עכ"ל: וכל דמדומי ראיה לדבריו מפ' וירא' בפסוק
 ויהי אלקים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת' ופ' רש' יושב במדבר ומלכטס העובדים
 הוא שכ' ידובכל' וגו' עכ"ל' יש לדקדק מה בא להודיעני' וכי זהו הגדולה שנידלו הקב"ה
 באמרו ויהי האלקי' את הנער ויגדל' וגו' שהיה מלכטס העובדים: ואת' ויגדל' באמר על
 הקומה' כדמניכו גבי ויגדל משה' הראשון כדפ' רש' מ' מאיר רבותא היא זו' שכאמ' עליו שהיה
 אלקי' עמו' ועוד יל' כלשון רש' למה אמר כלשון העובדים' ה'לל ומלכטס הנדיות' ואני
 ידעיכן דלעובדים היה מלכטס ולא ליושבים שלום ושקטים בביתם' בשודדי לילה' הואיל
 וישיבתו היתה במדבר' וען כל שבא לרמוז במלת וישב במדבר' עד המדרש הכו' גבי משה'
 וזל ויכה הגאון אחר המדבר' ראה משה מעלתן של ישראל מן המדבר' שכאמ' מי זאת פולס
 מן המדבר' עילויתן מן המדבר' תורה מן המדבר' משכן מן המדבר' בהנה ומלכות מן
 המדבר' באר מן המדבר' עכני הכבוד מן המדבר' לפיכך ויכה את הנאן אחר המדבר'
 עכ"ל: וכאמר על זאת הכוונ' אה' וישב במדבר' שלל שישיבו לו להנר ולקרע לאומה הקדוש'
 שכל

שכל עילויה בלו לה מן המדבר . ולא ויהי כזב קשת . לל לירות בהם ולענותם . כח
 המסור לירות כמו אופל לישרי לב . שהם ישראל . ולכוונה זו אמר . ומלכטס העובדים . לל
 העובדים על התורה . ועל המשנת מדה כנגד מדה . הם נחמכו כקשת רמים . הביא עליהם
 רובי קשת עד הנאמר גבי עשו . והיה כאשר תרדו וגו' . והוא שאמ' ידו בכל ויד כל בו . שרל
 ידו בכל בזרע אברהם שכתבך בכל . כמ' ויהי בירך את אברהם בכל . וז' ויהי אלקים את
 הנער ויגדל . שהרימו והגדילו על מוס המבורך בכל . וכאשר ביארנו . ואמר זה אמר
 ויד כל בו . רמו לבסוף לעת הגאולה יכנסו זרע יעקב המבורך בברכת כל . כדכתי' יש לי כל
 ועד' הרמב"ן ז"ל בדברי המלאך שאמר שובי אל גבירתך וגו' . כאשר נבאר . כך לל למנוח קמך
 וראיה לדברי הרמב"ן : עב ראתה אמינו שרת ברום הקודש איה אישו לבקש רשואה והגלה
 פורתא מיהא תהוי . ובחרפ שיהא הזרע המקולל . שיענה וינער זרעה הישראלית . לכל
 הפסוק מנד אחד מנד הקסד . שינא אותו הזרע מנוף קדוש כאברהם . כולי האי ואולי ירחמו
 על ישראל אחיהם מנד האב ולא יענוס כל כך בכל מיני עיניו . כמ' הרמב"ן ז"ל . קו אם היתם
 בשואה למקולל כיונא בה . היו מנינין יותר ויותר לישראל . וכענין שמנינו בדוד המלך עב
 בשאמר לו הקב"ה הכני מקיס עליך רעה מתוך ביתך . פמד שאא כתי' או ממור . כשראה שהוא
 בנו שמח ואומר שירח מזמור לדוד בברסו מפני אכשלוס בנו . אמר בעבור שהוא בנו אולי
 ירפס עליו . וכן אמרה שרה . בעבור היותם אסים מאב אולי ירחמו על ישראל : עב הפסוק
 גם אברהם לישא שפחה . ושמע לרום הקודש שנה . וזהו רוח הקודש שהופיעה עליה כמו
 שפי' רש"י . והאמין לה אברהם . ואחכ באת לשרה השפע כדמות נבואה שזרעה ימשלו בזרע
 שפחה לעולם . כמ' הרמב"ן גכ בפ' לך לך . וזל שובי אל גבירתך והתעני תחתידיה . נפי'
 הרמב"ן . נזה אותה לשוב ולקבל עליה ממשלת גבירתה . ורמו כי לא תנא לחפשי ממנה . כי
 בני שרה ימשלו בזרעה לעולם עכל . את כל אלה ראתה עיניה של שרה . יען אמרה לאברהם
 גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם
 בני עם ינחק . כראה שלזה כפלה דבריה . שראתה ישמעאל מנחק . כמ' ותר' שרה את
 בן הגר המצרית מנחק . ופרש"י ד"א לשון רניחה . יקומו כל וינחקו לפניו וגו' . היה מריב עם
 ינחק על הירושה ואומר אני בכור וכוטל פי שנים וכו' . כראה למרש שהיה מריב עם ינחק
 צירושת כחלת שתי עולמות . וכמו שפרש"י גבי ויתרוננו . הדנים היו מתרוננים זה עם זה על
 כחלת ב' עולמות וכו' . כן כוכל למרש גכ כאן שהיה מריב בן האמה עם בן הגבירה בירושת
 כחלת ב' עולמות . כי סמך על השיבתו שהיה בן אברהם . שלזה דיין הכתוב . ואמר ותר' שרה
 את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מנחק . שכפי הכראה מיותר הוא . שכבר ידענו
 שיותו בן אברהם . אלא לומר לך שבשביל כך גבה לבו שלי שמעאל וסבר לירש ב' עולמות . ושרה
 שומעת והבינה האולת . הקסורה בלב הנער . וראתה גכ נבואה שלא יקבלו התורה . כש
 שדחול בפסוק וזרס משעיר למו הופיע מהר פארן . מלמד שהסויר הקב"ה את התורה וכו' .
 ואמרי ראייתה זאת . אמרה גרש האמה הזאת וגו' . כי לא יירש בן האמה הזאת . לל התורה
 שנקראת זאת . עכ לא יהיה לו גכ שום חלק וכחלה עם בני עם ינחק . לא בעה' ולא בעולם
 קבא . וז' הכפל במקרא שזכרנו : וכשמוע אברהם דבריה . וירע מאד בעיני אברהם .
 (ולמה) על אודות בנו . לל שהוא בנו . ולא שש אס ישתרר קו ישמעאל על ישראל לעולם .
 כמו שלא שש יעקב בהשתוררות בנו על שאר אחיו . וכן ינחק לא שש אס ישתרר אס על אחיו
 וישעבדו כי דוש וכן אברהם קשב כך ולא הודה לדבריה עד שומעו מפי הגבורה באומרו כל
 אשר תאמר אלך שרי שמע בקולה כי בינחק יקרא לך זרע לוס פי' רש' למדנו שהיה אברהם טפל
 לשרה בכיאות . כי ראה . ולא ראה יעס . שאברהם ראה שיסורו ישראל לכבודן וגדולתן .

יפינ

שהיו כנאלין מיד סכמיריב מלך אשור ויראו בושתו וכלימתו כדכתי' בספ' מלכים גבי חזקיה
המלך ע"ה ואברהם שמע על זה כמו שביארנו בשער יט בפסוק וימהר אברהם האלה אל
שרה אבל משלת בנו ישמעאל לא ראה ולזה לא האמין לשרה בעבור שהיא בנו עד שאמר
לו הקב"ה כל אשר תאמר וגו' שמע בקולה ולזה אמרה עם בני עם יצחק דה"ל עם בנינו
עם יצחק שנכל מקום מתיחס יצחק לאברהם אלא אמרה לו אתה דורש טובתו של ישמעאל
כאלו הוא בכך ולא יצחק ואנכי דורשת טובת בני יצחק וזהו שאמרה עם בני עם יצחק
של' כאלו הוא בני ולא בכך: כמנא שלא ראה אברהם יפה כי אין אדם רואה טובה לעמו
ונכל אדם מתקנא חוץ מבנו כמשל' אמנם שרה העיבה לראות וראתה יפה וזאת הכבואה
היה אברהם טפל לשרה ולזה כיוונו של' באמרם שהיה אברהם טפל לשרה בכבואות ומש
בכבואות לשון רבים כי שתיים ראתה עה שלא ראה אברהם מתחלה דאתה שדרת ישמעאל
שישתעבד בישראל כמו שבארתי ובשניה ראתה מפלתו ושימשלו בו זרע ישראל כמש' ואברהם
לראשון האמין ולא לשניה עד שאמרה לו משי הנבורה: וזוה הותרו כל הקפיקות ויתתנו
כל הקושיות כאשר הכתי מדברי הרמב"ן ז"ל שזכרתי:

ואחרי

בקשת המחילה מכבודו לא כוכל להתעלם מכל התמיהות והקושיות
הנבנים עליו ולא הכנת הקיבור לא כקיף להאריך בכולן רק מקנת
אביא אליך וברכתך כאשר תהיכה אז כך קשובות: ה"א הל' דבריו סותרין זה את זה
שמתוך פי בפסוק ותעביה שרה וגו' ובפסוק שובי אל גבירתך וגו' משמע שמלכות ישמעאל
השוב וספון הוא עד שימסרו ישראל בעוה' בידו וידוע שהקב"ה אינו מוסר ישראל ביד אומה
שפלה כמו שפי' רש"י ז"ל בפסוק מיד פרעה מלך מצרים: ע"ק שמתוך פי' משמע שמתוך מלכות
ישמעאל עד שהשיח' כמש' קרב ז"ל כי בני ישמעאל ימשלו בזרעה עד עולם של' עד ביאת
מנואל ובע' בלק כתב הרמב"ן ז"ל להיפך וז"ל ומי יודע אולי תאבד עוד מלכות ישמעאל קודם
המשיח: וגם משמע מדבריו שהוא ממלכת שפלה כאשר מלכות שזכרם כגון מלכות הודו
וכוש ובאג"ל וכו' ותפש לראב"ע ז"ל על שהגדיל וסרים דגל מלכות ישמעאל למכותו בארבע
מלכות כמש' הרמב"ן ז"ל ור"א כשתבש בזה והכנים בסן מלכות ישמעאל כי כפל מסדס
עליו וטען איך לא תמכת מלכות גדולה וענומה כמות וזהו מסדרון הדעת כי הארבע
מלכות שראה דניאל כולן עומדות זו אחר זו כי לא תמקס מלכותם רק ביד הגואל
והכה גולתיכו תמכה בימי ארבע מלכות ואם יהיו בזמנם עוד מלכות אחרות לא
ימכה אותן הכתוב גם דניאל לא ראה אותן ואין לו נורך כלל בראייתם לדיעת
מנואל והכס בימי פרס ויון וגם היום יש מלכות גדולות מלבד רומי וישמעאל כאכשי
הולדו ובוש' ובאג"ל והרומני והתת"ר וכו': וידוע שהרומיים הגלכו בימי אספסינוס
וטיטוס ולא ישמעאלים לכן בכל מקום שאכחנו: הן בישמעאל ומהודו ועד כוש בגלות
רומי אכחנו עד שנגאל עמנה ומי יודע אולי תאבד עוד מלכות ישמעאל קודם
המשיח ואולם הסיה הרביעית היא שהגלתנו כמו שאמר בה וקרא דכן עבדא קרב עם
קדישין ויבלת להון וגו' ותמשוך ממשתלה עד ביאת המשיח כדכתיב עד אתא עתיק יומיא
ודיכא יהיב לקדישי עליונין וזימכא מעא ומלכותא הססיכו קדישין: וכל איש המצין במראות
דניאל ימנא זה מסודש שס' כי במראת השמים ראה האיל המכנס ונתפרש לו שהוא
מלכות פרס והנהיר והשעיר הוא מלך יון והקרן הגדול הוא המלך הראשון אלכסנדרוס
שנבד על פרס ובעמנו תשבר מלכותן ותעמודכ ארבע תחתיה שהם ארבע שליטות
המולכים

שמואלים תחתיו במותו • והזכיר הכתוב • ומן האחת מהן ינא קרן אחת מנעורה • ותגדל יתר
 אל הכנב • ואל המורה ואל הנבי • ואמר בה ועד שר הנבא הגדול • וממנו הורם התמיד •
 שזהו דבר ברור למלכות רומי היוכא מיון • שהוא אחד מבניו • והוא המקור התמיד ולכן
 בראו לו שניהם בהמה אחת • הנפיר והשעיר • שאחת מקרבותיו גדולה • והשיר התמיד •
 ושם עוד ראיות בזה • וקבלת רבותיו אמת היא • עכל הרמב"ן ז"ל • אכ"כ כאן משמע מדבריו
 במסופק שתמשוך מלכו' שמעאל עד ביאת הנואל • אם לא • גם איכו מחשיבו למכותו בד' מלכיות
 שיסתעבדו בישראל כטענת ר"א ונפ' לך לך משמע להיפך מדבריו • שאין ספק שתמשוך מלכותם
 עד הנואל • ויקח מלכותו מידו • דאלכ"כ מאי קרבותא רמז המלאך שכי שרה ימשלו בזרע
 השפחה לעולם • וכי הוא גדולתן שימשלו באומה שפלה שאין לה שם ושאר במלכות • אם
 תאבד מלכותו קודם התשיח כמו שהבאתי למעלה • אכ"כ דבריו סותרין אהדדי • ומה מאד עוד
 אסתכל על הרב ז"ל אשר מילא ידו למשוך בעט סופר לכתוב על הר"א ז"ל איך כשתבש בזאת הטעם •
 ולפי המושכל הראשון מולת עיון • כראש טעמכותו טענה ודברים של טעם המה למכותו בד'
 מלכיות במראית דכיאל • הואיל ומנינו שגולה נב' מלכותו לאברהם לא במראה ולא בקידות רק
 מפורש ונגלה תקלה ע"י מלאך שר נבא ה' להגד' • ולאברהם נגלה צ"כ שיקראבו ישמעאל • ע"י
 ששרתה עליו דוח הקודש • כמו שפרש"י לך לך • וגם מלכותו כראש ונגלה לאברהם ושם
 ברוח הקודש • כאשר בארכוהו באר היטב למעלה • אכ"כ מהראוי למכותו במראות דכיאל כטענת
 הראב"ע • מה שאיכו בן במלכיות שזכרם הרמב"ן לדמות טענת הר"א • כי אין להם שום דמיון
 ויחס במלכות ישמעאל לא בממלכה ולא במשפחה • ואם גדלו המלכיות שזכר הרמב"ן בעיניו
 בעיני הקב"ה איכו חשובים • והא ראיה שלא גילה קודם ולא בכודם טרם הולדם לשום נביא
 וחזה כאשר עשה למלכות ישמעאל • עכ"כ איך אומר דברי פי חכם סן • ויתפלל הקב"ה ר"א
 בחמתו וגם חמתו עמדה לו • ולא כשתכש כלל • והנה כינל הכתפס מפי הארי • וכלכד ברשת
 העכביש כמוכי • כי יש לי שתי תשובות חשובות במה שטען ר"א • איך לא תמכה מלכות גדולה
 וענומה במוה • זאת היא טעמכותו • סי בפשי בזה החכם ינדק משיב חכמים אחר • כי מה לו
 לדיאל צורך ועסק בכסדרות • עד שיסאל למלאך בחלומו מה זה • כמו בשאר מלכיות •
 במה שנגלה ומפורסם כבר • ומה לכו למראות דכיאל במלכות ישמעאל • הלא כבר גילה הקב"ה
 קודם שתי פעמים • בראשונה ע"י המלאך • ובשניה גילהו בעצמו ובכבודו לאברהם אברהם •
 באומרו ולישמעאל שמעתיך וגו' שנים עשר כשיאים יוליד • ואת הן הראנו ה' רוסב מלכותו
 והנלחתו • ולא הראנו את אשו הגדולה שיהא כדון בו ואחריתו עדי עד אובד • בענין דכתי'
 והובד בשמא ויהיבת ליקדת אשא • ואכ"כ נדקו דברי ר"א שהכניס בהן מלכות ישמעאל כדי שיכנס
 בכלל והובד בשמא וגו' • גם לזה אשיב שאין טענתו טענה • שכבר דמו אברן מלכותו • ולא
 פירש משום כבודו של אברהם • באמרו יב' כשיאים יוליד • ולא מלכים או אלופים • לא לומר
 שיבלו כמו כשיאים ועכ"כ זרות • כמו שפי' דט"י בפ' לך לך ע"ש • הנה תפשי הארי ר"א בשתי
 תשובות וטענות נכונות • ועתה אשלים דברתי להשיב קנת תשובות על הרב הגדול הרמב"ן ז"ל •
 וטרם דברי אני לפיך המעיין שיש לתמוה ע"ד הרמב"ן שהכניס במלכות רביעית אחד מבניו •
 זהו כתיס • זידוע ומפורסם הוא • היון יון מלכות שלישי • במראה אשר ראש דכיאל הקיה
 השלישית • גם הרב עצמו נכנס בפרכאז • וסבר למישטעה בפשיטותא ע"י ראיות • והנה כלל
 במים אדירים • והעלה מרביתא דאית בה עימי ושומא • בייש מקום אתכו ללון ולשתומם על
 דבריו וראיותיו בתשובות נכונות • כאשר ראיותיו הם מהרסיו ומתירה נגדו • כאשר אביאם
 בעזרת המלמד לאדם דעת ב"ה • וזה החלי לעשות • כתב הרמב"ן בפ' בסוף פ' בלק • ז"ל ואין
 ימי שיבכל מיום ה' הגדול והכורה על כל העמים שיבואו נים מיד כתיס • וסס הרומיים •
 H a ק י וענו

וענו את אשר הכו. וענו את עכר. שהם ישראל. לומר שיענו הגולים והמגלים. יום
 שוא עם כתיים. עדי אובד בסוף. והכה השלים דבריו באבדן כתיים. שהם הקיה הרביעית
 שתשבר כיד המשיח. כמ"ש והובד גשמא ויהבית ליקודת אשא. כי עדי אובד תכרת זכרה למחר
 וזה דבר מסודרס מדח"ל. כי הקיה ה"ד שראה דכ"ל הוא רומי אשר הגלתו. והוא תאבד
 ביד המשיח. ואל תשתומם בזה. מפני שהמלכות ה"ג הוא יון במבואר בדכ"ל. וכתיים
 הוא מורע יון שנא' וכי יון אלישע תרשיש כתיים ודודיים. וזה אמת הוא ורבותיו מודים בו
 כ"ש איטליא של יון זה כרך גדול שבדומי. והוא ידוע כי שם הארץ אשר רומי בכללה תקרא
 בספריהם ובלשונם איטליא. אבל הענין הוא כמו ככענין כי היבוס והאמורי והגרנשי והחוי
 הם בניו. והם ואביהם יתשבו כל אחד לבניו בפני עצמו כמ"ש החתי והגרנשי והאמורי והכנעני
 והפריזי והחוי והיבוס שבע גוים גדולים ועמומים ממך. והיה כן בעבור שכל אחד מאלה הגוים
 היו לבני ענוס. ונקראו הגוים ההם בשם אביהם. ושאר בני כנען אשר לא נברו כאביהם
 בתיחסו אליו וכן ארץ מנדים וכו'. ובפ' פנחס למכיר משפחת המכירי ומכיר הוליד את גלעד.
 לגלעד משפחת הגלעדי. וכן רבים. אף באן בני יון אלישע תרשיש. בתיחסו ליון. והם
 מלכות שליטת. וכתיים היה לבני ענוס. ויחשבה למלכות רביעית שתמשוך מלכותה עד
 המשיח. ותאבד בידו עכ"ל. והאריך עוד ור"ל כשתבש בזה וכו'. כאשר זכרתי למעלה. והכה
 דבריו זל תמוהים מאד בעיני ב"ש ואל תשתומם שכתום הוא מבני יון והוא מלכות ג' וכו'. ותירץ
 שהם מרובה בכנים ובני ענוס ינא ממנו. ועכ"כ חשב למלכות ד'. ומייתי ראיה משבעה אומות
 ומבני מכיר וכו'. שחשבו למשפחות בפני עצמם. המה ואביהם על שהיו מרובים בכנים.
 ובמקילות מכת איכו מתורץ. והקושיא במקומה עומדת שהיא מלכות שליטת. מכמה טעמים
 פירא. שהוא כמתנבא. כי מי הגיד להרב שמשפחה רבה יונאת מכתים. בשלמא מה שפירשי
 לבני מכיר ולבני אחריכא שפיר קדיוק ר"י שהיו מרובין בכנים. שהוקשה לר"י שחלקו
 למשפחות כל אחד בפני עצמו אב ובנים. וכמ"ש הרמב"ן והר"א ז"ל מה שהכרית לר"י לפרש כך.
 מה שאין כן הכא. כי לא ליחוסיה הביאו המקרא לא בתורה או בדה"א. ועוד את"ל שהיה מרובה
 בכנים. וכי בשביל כך פסקה זהומתן ויחוסן מיון הרשע הראשון. נא ולמד מהמן הרשע שהיה
 מרובה בכנים כדכתי' ויפטר המן וגו'. ואת רוב בניו. ואפי' הכי מיחסו למשפחת עמלק כדכתי'
 המן בן המדתא האגני. וגם הפיוטים של פורים ממאורעות וקורות המן כלם כתיסדו ע"ש עמלק
 באשר עיניך תחזקה מישרים בפ' זכור. וגם הראית דמייתי מבני מכיר משם היא סתירתו.
 שפיל לסיפא דעכ"ל. כתי' אלה משפחות מנשה. וגם משבעה אומות דמייתי. הלא תמנא
 כמה מקראות לעבות שמיחסם כולן לכנען אביהם. אפי' אותן שמרובין בכנים. ועוד א"ס
 בדברי הרב שחשבהו למשפחה בפני עצמה. למי שהוא מרובה. א"כ לא כהיה רשאים למכות
 שום מלך מורח חרון וסמול בני בנים של יהודא. עם היותם משבטי יהודא. הואיל והיו מרובים
 בכנים כדפירשי בפ' פנחס. וזה בלי ספק שלא כדין. א"כ גם בכדון דידן. את"ל שהיה כתיים
 מרובה בכנים. מ"י מיחוסא דיוכאי הוא. והדרא קושיא לדוכתה שהוא מלכות שלישי.
 והקושיא היותר חזקה לדברי הרמב"ן. מדר"ל שכולם מתאימות ומסכימות שמלכות הרביעית
 הוא אדום וכל המפרשים על פיהם פה אחד יפרשוהו כן. כגון בברית בין הבתרים. ובמראות
 דכ"ל שמלכות ה"ד הוא אדום. הניחא לפי ר"א. שמכנים בהן מלכות ישמעאל. ליכא למיפריך
 עליה מדח"ל. שישמעאל ואדום הבל אחד הוא. כדכתי' וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת
 וגו' בתישמעאל. וככל לומר שחלקה זרעם קנתם מתיחסים לישמעאל. משום כבוד אביהם
 וקנתם אשרי אדום יתיחסו. ומאז שהיו לבני אחד שנתעברה משפחת כוחלי הרב במשפחת רובי
 קשת. גם נהו למלכות אחת. א"כ ניחא לרא' ולהרמב"ן קשיא. וכפי הנראה יותר קבוע פי
 כ"א.

לא מפי הרמב"ן במראה דכ"א. באומרו ותגדל יתר אל הכבוד ואל הנבי וגו'. שזהו יובן על
מלכות ישמעאל. שהוא המושל על ארץ ישראל שהיא נבי לכל הארצות. ועוד אמר בה. ועד שר
הנבי הגדול. שזהו רומן למלכות אדום. עדשה אס תגביה ככשר וכו' ואס בין הכוכבים שים
קיכך משס אורידך וגו'. ועוד שהרמב"ן עצמו בפ' ויבא במראות הסולם. מיתתי ליה פרקי ל'
אליעזר. וסוף דבריו כשראה אדום עלה ולא ירד וכו' והק"ב אמר אס תגביה ככשר וגו'. וסס
חשביה למלכות ל'. וע"ק באמרו והנה זה דבר ברור למלכות רומי היוכא' מיון שהוא אחד מבניו
והוא המסיר התמיד. ולכן כראו לו שכיחם בהמה אחת והוא הנפיר והשעיר. ורנה להוכיח
מכאן שהוא יון על שכראו לו בהמה אחת. וק"ל הלא לעיל אמ' ובעצמו תשבד מלכותו ותעמודכה
ארבעת חתיה. והס' ל' שלישי שמלכו תחתיו במותו. עכ"ל הרמב"ן: וארבע שלישי מסתמא
לא היו כולן ממשפחת יון. כדי שלא להטיל קנאה. באכשי מלחמתו. ויש לדקדק למה מוכה
דוקא ארבע שלישי לא פחות ולא יותר. אלא כראה שבשיל כך היו השלישים על כלו ארבע.
כי ארבע ראשי אומות היו בחיילותיו. כמו שמאנו ראינו בתרגום שיר השירים בכתוב ששים
המה מלכות. ושמוכים כלבשים. ועלמות אין מספר. ותי' בארין קמו יווכאי וכו' שיתין מלכין
מבניו דעשו. ותוכן דוכסין מבניו דישמעאל ומשאר עמין ומכיאו אלכסכדרוס וכו'. הרי מנינו
שהיו בחיילותיו ל' ראשי אומות. יען כראה לעי זה היו השלישים ל'. כי מוכה מכל אומה שלים
אחד. מעשו. ומישמעאל. ומיון. ומשאר עמין. מן הגדולים שבהם שלים אחד. וא"ל לפי
חלוקה זו שלק אלכסכדרוס מלכותו לארבעתם אלה כ"ל. כראה לגדר שיגיע מלכות הרביעית
לאדום. ומה שכראו לו בהמה אחת. כי לקחו המלכות מיד אלכסכדרו בלב שלם. שברנון
בפשו חלק להם מלכותו. לא כמו הראשונים שלקח כל אחד מלכותו בזרוע וע"י מלחמה. כגון
מין מפרס. ופרס מבבל. כלם לקחהו בחרב ובקשתם. ואלכסכדרוס חלק להם מלכותו ברנון
ולבב טוב וכאלו היו כולם בניו. עכ"ל כראו לו שכיחם בהמה אחת. ומי יודע באריות הזמנים
גברה יד אדום וישמעאל וכבשום ולקחו הכל תחת ממשלתם ועיכינו הרואות היום למי אדר
המלכות. ומה שקורא אותם כתיס באמרו וניס מיד כתיס ותירגם אוכלוס וקיען ינטרמן
מרומאי. זהו בשביל שהיה רומי מתחלה בנויה ע"ש כתיס היון. אשר בנה תחלה ההיכל הגדול
שברומי ועל שמו כקראת כתיס כמ"ש למעלה שהארץ אשר רומי בכללה תקרא איטליא. כן נוכל
לומר שכקראת כתיס כי הוא שהיה גבור ביד הנכבס בעובי הקורה וכתאמץ והקדים עצמו לשרכ'
יותר משאר אחיו דהיינו אלישע תרשים ודודכים אשר לא גברו כמוהו. והוא היה המלכות ה"ג.
שימכה בשם יון: אך יש לדקדק בדברי הרמב"ן מכא ליה. או דוחקו להרב לפרשנים מיד כתיס
שהוא מלכות ל'. דלמא לעולם כתיס הוא יון והוא מלכות השלישי: אלא כראה לומר שלמד
זה מרמזים שבמקרא כי יש לדקדק במקרא זה. למה לי ועכו ועכו תריזימכא. כי יססיק שיאמר
זעכו אשור ועבר: וע"ק מה וגם הוא עדי אובד. מלת וגם למה לי. דה"ל למכתב ואחריתו עדי
אובד. מאי וגם. אלא ל' אותו וגם הכאמר לאברהם בהצטחה וגם הגוי אשר יעבדו דן אכבי
וגו'. ואף ועכו יתירא לדכשה קאתי כי שם כאמר ג"כ ועכו אותם ארבע מאות שנה. ופי' רש"י
וגם את הגוי. וגם לרבות מלכיות אחרות. שאף הן יכלו על שבעברו את ישראל. אותו וגם
יקויים בו. ולזה אמר וגם הוא עדי אובד דוקא בזה יקויים. וא"ל לומר שיכמוז למלכיות אחרות
בגון פרס או מדי או יון. דא"כ איפו איה כתקיים יעוד ואחרי כן יבאו ברכוש גדול בג' מלכיות.
ואדרבה בעוה' ובאנו מדחי אל דמיונה ויחס וזה יקסם אלא בודאי רמוז למלכות הרביעית. כי
שם כת' והיה אדום ירשה וגו' וישאל בעושה סיל. ורש"י רמוז סתם מלכיות אחרות. ולא פי' ולפי
דעתו שלזה פי' רש"י סתם ג"כ במלת והאביר שריד מעיר. ופרש"י מעיר החשובה. ותיקון סופרים
שאל. או כראה שרמוז לעיר הקודש ירושלים. לומר כשיכלה מלכות הרביעי לא יהיה שריד

H 2 ק ג לביק

לבית וגו' ולא לשום כותי לבא לעיר הקודש היא ירושלם העיר החשובה משאכ' בשלש' מלכות
 הראשונות כיומשלו בעיר החשובה זה אחר זה כמו שהשתעבדו בישראל. וככלות מלכות הרביעי'
 לא יבוא עוד ערל ועמא בשערי ירושלים החשובה. ולזה תירגם אוכלוס ונים מיד כתים וסיען
 ונטרסן תרומאי. וגם הרמכ'ן ככה יסודו על תרמוים שבארנו. ופי' שהיא מלכות רביעי'. אבל
 לא כאשר ידמה הרב. לעשות משלישי רביעי. עכ' איני אומר אם לדרשא קאתי מר. נחבב
 וכקבל' עד רכוף רגסך דהיא עבא לאולפנא. ואם להחליט פשוטו כך של מראות דניאל. יש
 עליו תשובות הרבה מדח'זל וממפרשי התורה וכמדומני שגם הרב חור בו בסוף דבריו באומרו
 וקבלת רבותיכו אמת היא. כראה מכאן דהדר ביה. ודעתו רחבה מני ים. ומה איני שפל
 אכשים לעמוד במקום גדולים. אך ההכרח הביאני עד הלום. לעבדא קרב עם קדישי עליונין.
 משום שתמנא בספרי זה בכמה מקומות שביארתי. כוונות נכונות ועענות כאמנות לארבע
 מלכות. והוכרתי לכרר ולנרף מי המה ה' מלכות בסייעתא דשמאי. וכחזור לפכיונינו.
 שלמעלה: כי הנה הראתיך בעיניך שושנת העתקים. טעמים ובמוקים. ככסף מוזקקים.
 גדולים ומוקים. כראי מוזקים. כמכות קטורת לכירות דולקים. ואם בא יבא לסקדים.
 כספק אסד שנים או שלשה פירוקים. הלא המה אינם מוזקים. כמאמר ר'ל בפסוק כשטיש
 יפונן סלע ומוקים. מקרא אחד לכמה טעמים מוזקים. ועתה אחל לעבור חילוקים בדריית
 שדגריה כאש מנהיקים. בעזרת יוסד ארקים. פיטום הקטורת כינד שלש מאות וששים
 ושמוכה מכים היו בה. שלש מאות וששים וחמשה שבכל יום ויום כמניין ימות החמה. מחניתה
 בבוקר וכו'. ושלשה שהיה מוסיף בה כהן גדול בערב יום הכשורים ומחזירה למכתשת וכוטל
 ממכה מלא ספכיו כדי לקיים מנות דקה מן הדקה. ואחד עשר סמכים היו בה ואלו הן כו'. עד
 וקמון תשעה. יש לי בזה ספיקות. הספק הרא' באמרו פטום הקטורת כינד שלש מאות וששים
 ושמוכה מכים היו בה כו'. למה ליה למיתני כלל והדר פרט מתחילה קמני שס'ה מכים היו בה.
 וכלל ב' מכים של יום כפורים בקטורת של כל ימות השנה ואחר כך תני פרט שס'ה שבכל יום כו'.
 ושלשה שהיה מוסיף כהן גדול בערב וב' ומחזירה למכתשת וכו'. הוה ליה למיתני ברישא מיד
 פטום הקטורת כינד שס'ה מכים שבכל יום ויום כמניין ימות החמה מחניתה בבוקר וכו'. ושלשה
 שהיה מוסיף כב' בעיכ וכו'. הספק ב' באמרו ומחזירה למכתשת כו'. למה לא תני ברישא גכ'
 ומכתשת והוה ליה למיתני פטום וכו'. שס'ה מכים היו בה וכותן במכתשת כדי לקיים מנות דקה
 ואז הוה שייך שפיר למיתני בסיפא ומחזירן למכתשת הואיל ומזכיר מכתשת ברישא ובלא זאת
 קשה מכתשת מאן דכר שמיה שאמר ומחו רה למכתשת. הספק ה' באמרו ואחד עשר סמכים
 היו בה חושבנא למה לי. הספק ה' בחלוקי המשקלים של סמכי הקטרת למה נשתנו המשקלים
 יש מהם שבאו שבעים שבעי' כגון ארבע ראשי בשמים שהן הנרי והנפורן החלב' וסלבונה משקל
 שבעים שבעים. ויש מהם שבאו ששה עשר כגון מור וקניעה שכולת כרד וכרכו משקל ששה עשר
 ששה עשר. ויש מהם שבאו שנים עשר ושלשה ותשעה כגון הקשט שנים עשר וקלופה שלשה
 וקמון תשעה בוודאי לא באו כך על דרך ההזדמן ועד הקרי כי אם לאיזה כוונה רנויה
 ומי יתן ואלע לאיזה כוונה. הפירוש שבסידורי' שנדפסו בק' לובלין פירש בפטום הקטרת
 שבאין באלהיכו וז' ולא כודע למה כותן מאלו שבעים ומאלו ששה עשר אלא יראה לי וכו'.
 לפי חזק הסמכי' וקשיותן הים מרבה וממעט כו' ואני מנאתי דרש על הקנת שהקלופה הים
 שלשה מכים רמו לשלש' אבות שהם העץ וחזק של ישראל עכ'ל. והנה הפירוש שהביאו לבעל
 סמדרש שבסידורים שלנו לאגילה מני חכמתו בכונת שנויי המשקלים כי התחיל לפשט
 וליישב כוונ' בבא בתרא דהיינו סיפא דבריית' של פטום הקטורת ובבבא דרישא ומנעת'
 לא שלק ידו לקוניא איזו כוונה למה באו מקנתם שבעים וקנתם ששה עשר וגם בבא

דסיפא



דסיפא לא נמר אומר לאיוה כוונה כנון למה כותן מקצתוון בשם תשעה . והכני הנעיר
שלמה לאלהים אשים דברתי והוא ית יכחי במעגלי נדק למען שמו . שלא אכשל בדבר
הלכה ואומר מה שדעתי חושב וליבי נומר ואשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ולהתיר
הספק הא' למה כלל התכא דבריית' ג' מנים של יב בקטרת סמני של כל השנה כראה להקדים
מאמר קנר גרסיכן במסכת יומא פרק א' שבעת ימים . א"ל אליהו לרב יהודה אחיה דרב סלא
חסיד אמריתו אמאי לא אתי משיסא והאידנא יומא דכפורי הוא ואיבעיל כמה בתולו בכהרדע'
א"ל הקב"ה מאי אמר א"ל לפתח טעאת רובץ . ופי' רש"י הי"ב מחטיאם בעל כרחם ואלו שטן מאי
אמר א"ל שטן ביומא דכפורי לית ליה רשותא לאיטעוני ממאי דאמר רמי בר חמי השטן בנימטרי'
שס"ד כנגד סס"ד יום של שנה ובהני אית לה רשותא לאיטעוני ביומא דכפוריא לית ליה רשותא
ע"כ המאמר . הרי מניכו מבואר שיש לו רשות לשטן לקטרג בשס"ד ימי השנה הואיל והס בנימטריא
שלו . א"כ כראה להתיר הספק הא' לכוונ' זאת דאתה סכמת הדרייתא שכל דרכיה דרכי נועם
וכל כתיבותיה שלם שלא לפתום פה לשטן כי אלו פתח התכא ברישא דמילתיה פטום הקטורת .
כינד סס"ה מנים היו בה אזייהיה בנימטרי' השטן כי אחר איכו מזויק בכל מקום והא ראייה שיש
לו רשות להסטיא ולהדיח אפי' ביום כפורים כמו שאמ' לפתח טעאת רובץ ופרשי' יבר הרע שהוא
השטן מחטיאם בעל כרחם גבי ההוא עובדא דכהרדאי . ובשניל זה כלל התכא גם ג' מנים סמני
קטורת של יב בסמני של כל ימות השנה כאשר היו בוודאי נבורים יחד עד ערב יום כפור שהיה
מחזירן ומכתשת כמבואר והתכא ג"כ כוללום יחד כדי להרחיק בתכלית הריחוק מחושבנה של
השטן ולהתיש כוחו שאפי' כשאר ימות השנ' שהס סס"ד בנימטריא שלו לא יהא כוחו כל כך לקטרג
כיה' ית' וית' רואה ה"ג מנים נבורים בסמני הקטורת וזכר קדושת היום של יום כיפור ומתיש
כוחו של שטן וכוטל ממנו הכח ורשות שלא יוכל לקטרג כל כך כמעט כתו בי"כ שאין לו רשות
לאטעוני כדאמרן לעיל בדאיתו ג' מנים של יב נבורים כשם שרואה אפר ינחק נבדור ע"ג המזבס
ומכפר כדפרשי' בפ' בחקותי בפסוק וזכרתי את בריתי יעקב וגו' כן רואה ג"כ ה' ית' וית' ה"ג מנים
נבורים ומתיש ומחליש כוחו וחזקו של שטן כמו בי"כ כי כל הזמנים והעתים העובדים ואשר
עתידיים להיות כולם הם לפני הבורא ית' וית' הוויים כמו שפי' הרב הגדול הרמב"ן ז"ל בפסוק ויקרא
שם בשם יי' אל עולם ופי' הנהג הזמן א"כ הזמנים החולפי' וההוויים ועתידיים להיות כולם הם
הוויים לפני הבורא ית' מש' שלא ינוייר ולא יתרשם ולא ישוער בשכל האנושי באיך ומה הם כולם
הוויים . לכן בדאיתו ית' סמני קטורת של יום הכבוד שהוא יב אעפי' שהזמן עדיין רחוק לי"כ
בעיני בשר ודם . בעיני ה' ית' הוא באלו בו ביום יום הכפורים ומתיש תוקפו וחזקו של השטן
כדגרסיכן במסכ' סוכה פרק החליל אמר רבי שמעון בן לקיש ינרו של אדם מתגבר עליו בכל יום
ומבקש להמיתו שכ' נופה רשע לכדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוורו לא היה יכול לו שכ'
ה' לא יעזבו בידו וגו' וכראש שלום כיוון המשורר במזמור לא' בידך עתותי הנליכי מיד אויבי
ומרדפי וק"ל למה אמר המשורר עתותי בשני תוין אלו אמר עתי בתיו אקת פתוסה היה ג"כ
במשמע לשון רבים וע"ק לי למה הכפיל לומר מיד אויבי ומרדפי יקשיק שיאמר אויבי לאוד או
מרדפי לאוד הלא היינו אויבי היינו רודפי אלא בוודאי כראה לי שלום אמר עתותי בכפילת התיו'
לרמוז לשני עתים הללו שזכרכום שהם סס"ד ימי השנה בנימטרי' השטן שיש לו רשות לאטעוני בסו
וגם ירמו ליום כפירום שאינו עולה בחשבונו ואין לו רשות לקטרג בו כל העתים הללו בידך הם
להכליכי לכן רבונו של עולם הנליכי כא מיד אויבי ומרדפי רנה בזה המשורר אויבי רמוז ליום
כפורים שבו ביום השטן אויב קורק שיכיו ואין לו כח מה לעשות כי אין לו רשות לקטרג ולאטעוני
אך לאטעואי כ"ש הקב"ה לפתח טעאת רובץ ומה שאמר ומרדפי רנה בזה לשאר ימות השנה
שהם סס"ד בנימטרי' של השטן ויש לו רשות לאטעוני ע"כ נקרא רודף ולום אמר המשורר בידך

עקוטי 3 H

שתותי לל העתים הללו להנילכי מיד אויבי ומרדפי בזכות סמני קטרת שהם צנימטרי אויבי
ומרדפי חסד חד ואחד איכו מוויק בכל מקום בחושבנא כן כראה לעניות
דעתי להחיר הספק האחד:

ולחתי

הספק' הב' שנסתפקתי למה הזכיר תנא דברייתא מכתשת בסמני
קטור' יום כשורי' ולא בסמני קטורת של שאר ימות השנה ברישא
דבריית' כראה להחיר על ידי הקדמה קנרת אעכדכו עטרת לראשי דברי החכם הכולל כמהלך
יחסי קאלו שכתב בספרו הכקרא תולדות ינחק בפ' תוריע בפסוק זאס פרוח תפרח וגו' וזל ואס
פרוח משרח הנרעת בעור וכסתה הנרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני
הכהן וראה הכהן והנה כסתה הנרעת את כל בשרו וטהר את הנגע כלו הסך לבן. יש להקשות
איך אפשר שאס כולו מלא נרעת מראשו ועד רגליו שהיה טהור ובנגע נרעת קטן יהיה טמא.
התשובה שהנרעת תהיה באדם בחטא לשון הרע והלשון הרע כאמר לאחד משני תכליות האחד
לתכלית עשות רעה לחבירו וזה כאמר באתר ולזה אמר הכתוב בדד ישב מחוק למחנה מושבו
בעבור שכונתו בזה הלשון הרע להזיק לחבירו ושישכחיהו האכשי' ושידילו ממנו ולכן מידה
כנגד מידה בדד ישב. והלשון הרע השכי איכו לתכלית רע ולא להשכיא בעיני חבריו אלא
לומר נחות ודרך שחוק וכדומה. וזה כאמר בפרהסיא ולכן בא לו הנרעת בפרהסיא מראשו
ועד רגליו ולכן אין ראוי שיהיה טמא ובדד שלא הית' כוונתו להשכיא חבירו עם חבריו אלא
דרך נחות עכל תולדות ינחק. הרי מניכו מבואר לשון הרע כאמר לאחד משני תכלית כאמור
למעלה אכ' כראה להחיר הספק והב' לואת הכוונה ומה שהזכיר התנא לשון מכתשת בסמני
קטורת יום כיפורים יותר מבשאר סמני קטורת זהו בהיות שיום כיפורים הוא יום הגדול והכורא
עכ' באת הכפרה בערב יום כיפור ובנומו של יום כיפור על שני מיני לשון הרע שזכרכו כפרת
לשון הרע שבסתר באה בעצם היום של יום כיפור במעשה הקטורת שהיתה לפני ולפנים עד
שאמרו במדרש יבא דבר שבששאי ויכפר על דבר שבששאי שהיתה בסתר וכפרת לשון הרע
שבפרהסיא כל שבא בערב יום כיפור על ידי כתישת הסמנים שהיא משמיע קול עד שאמרו רזל
בפעמוני המעיל יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה קול שהוא לשון הרע ולכן הזכיר התנא מילת
מכתשת לגבי סמני קטורת של יכ'. ועוד כראה שלזה אמר התנא בלשון מקרא מכתשת ולא בלשון
תלמוד מדוכה לרמוז ללשון הרע שמביא לידי נגע נרעת כי תרגום של נגע נרעת מכתשת סגירו
ולכל זה מבפר קול כתישת הסמנים ועוד כראה שלזה כיוון התנא באמרו תניא ר' נתן אומר
בשהוא שוחק אומר הדק היטיב הדק היטיב מפני שהקול יפה לבשמים רומז לזה הקול שביארתי
וזל וכן מנאחי לרביכו בחיי בפ' תנוה גבי מעיל שהוא מכפר על שני מיני לשון הרע עש'. וכראה
עוד שלזה כיוון המשורר באמרו מי האיש החפץ סיים וגו'. כנור לשוכך מדע ושפתך מדבר
מרמה זה לי ימים רבים שהייתי מסתפק באלו הפסוקי' ספיקות הרבה אך שאיכ' מעניין כוונתיכו
ומה שהוא מעניין כוונתי אותו אשמור לספק יש לדקדק למה אמר מילת מרע גבי לשון ומילת
מרמה לגבי שפתים באמרו כנור לשוכך מרע ושפתך מדבר מרמה אלא כראה לי שב לפי כוונתיכו
שזכרכו שיש שני מיני לשון הרע אחד בסתר להרע לחבירו. ואחד בגללה ובפרהסיא בדרך
לינכות ושחוק ונחות כאשר ביארנו אכ' כראה גכ' לי שב שלזה כתב מילת מרע גבי לשון באמרו
כנור לשוכך מרע לרמוז על החלק לשון הרע היותר גרוע שהוא בסתר להרע לחבירו ודומה ללשון
שהוא כותן בסתר בפיו של אדם לפני ולפנים משתי חומות שהם השפתי' והשיכיים ובאמרו ושפתי'
מדבר מרמה רומז ללשון הרע שקול איכו להרע אך בדרך נחות ושחוק ולינכות בפרהסיא דוגמות

השפתי

השפתים שהן בגלגול ובפרהסויא מכל אלו ישמור פיו ולשוכו כן לישב דברי המשורר ובוזה כמו
 שקעו וכתבארו ה"ב ספיקות הראשונים ובהתיר ב' ספקות האחרונים דהיינו באמרו אחד
 עשה שמנים כו' מושכא לל' ה"ב למה באו השמונים במשקלם נריכים אלו להקדים מדרש
 אחד ואחר כך כבא לביאור כוונת הספיקות במדרש ארבע מינים שגלגל למה באו אלא אחרונ
 רומז לתלמידי חכמים שיש בהם תורה ומעשים טובים כמו האחרונ שיש בו טעם וריח לולב יש
 בו טעם ולא ריח דהיינו התמרים שגדילים בו יש בו טעם אוכל ואין בו ריח רומז לת"ח שיש בהם
 תורה ולא מעשים טובים הדק יש בו ריח ולא טעם רומז לבעלי בתים שיש בהן מעשים טובים
 ואין בהם תורה ערבה אין בו לא טעם ולא ריח רומז לכתי ישראל שאין בהם לא תורה ולא
 מעשים טובים ובאים בגאולה אחת שיבינו אלו על אלו ע"כ המדרש א"כ הרי מיניו ארבע
 מדרגות חלוקים באומה הקדושה יסבאלית א"כ כראה ב"כ להחשיך וליישב קוניית הנרייתא של
 פעום הקטורת שכתוסדה להנין ולהטיל בעד המזבחה לזאת הכוונה שתדמו ג"כ ל' מדרגות
 שזכרו והתחילה הנרייתא הנבי והנפורן והחלככה והלכוכה משקל שבעים שבעים מכה
 באה לרמז ל' מדרגות הזכורים וכינז הנרי רומז בלי ספק לנדיקי גמורים שיש בהם תורה
 ומעשים טובים כמו הנרי יש לו שני בגולות מועילות כי הנרי הוא מועיל מאוד לרפואה
 כמו שכ' הנרי אין בגלעד אם רופא אין שם וגם יש לו ריח טוב וערב וכמו כן הנדיקים גמורים
 יש להם שני מעלות תרומות דהיינו תורה ומעשים טובים והנפורן רומז לבעלי בתים שיש
 בהם מעשים טובים ולא תורה כמו שהנפורן יש לו בגולה אחת דהיינו ריחני שיש לו ריח ערב
 טוב ולא יותר החלככה שיש לו ריח דע ומקריח כמו שאמר רב חנא בר ביזנא שהוא רומז
 למושעי ישראל כו' רומז לאנשים מבני ישראל שאין להם שום מעלה לא תורה ולא מע"ט והלכוכ'
 רומז לתלמידי חכמים שיש בהם תורה ולא מעשים טובים כינז תרומת כלבוכה כן כרמו האמנם
 שיש ללכוכה ריח ערב אינו כודף בי אם על ידי אש שתשרף הלכוכה באש אז ריחו כודף בריח ערב
 וזולת האש אין בו לא ריח ולא טעם כך תלמיד חכם שאין בו מעשים טובים לא יודע ולא יוכר
 שהוא ת"ש בו אם ע"י האש של תורה וזולת אש של תורה הלוא כמו זר כחשבו ובא משקלם שבעים
 שבעים לידע ולהודיע שכל הארבע כתות הזכורים כשהם בגאולה ובחבורה אחת כשם שקמכי
 הקטרת היו ממולק טהור קודש ומעורבים יחד כך הם בגאולה אחת לכל דבר מנוה אז יוכלו
 מיתת שתאומית דהיינו ממגפה ויכלו שנותיהם בכעוים שהם שבעים שנה ולזה באה
 משקלם שבעי' והכל בזכות אזכרת קדרי פעום הקטורת ואת' איה איפה מוזכר שום רמז או רשש
 מאיזה דבר או מגיפ' בר מיכן שאמר שארבע קמחים הראשונים רומזים להגלת ד' כיתות שאמרו
 זה כמנא רמזו במנפתא באמרו מור וקניעה שכולת כרד וכרכום משקל ששה עשר ששה עשר מכה
 אלו הארבעים מים רומזים למה ששנו ר"ל בערק אבות בארבע פרקים הדבר מתרבה ברביעית
 ובשביעית וכו' וגם שמות ה' ד' קמחי האמנעיים ומשקליהם שהם ששה עשר מכה מורים על
 מהותו של מלאך המות בשעת הדבר ב"מ מור רומז שהוא ממרר בתוקף מרירות לבריות קניעה
 מורה שהוא מקנה וקופץ ימיהם ושכותיהם בר מיכן שכולת כרד מורה שנופלים לפניו בעת הדבר
 ב"מ כיצומד לפני הקונר כמו שקונרי' ומותכו' ראשי השבולת וכן תמנא במדרש תכחומא מתו
 החל הכנף א"ר יהודא בר קימון היה המלאך כוטל על תדר ולא היה מניח לא מת בין הקיים
 ולא חי בין המתים אלא על תדר שכ' והנה החל הכנף בעם כמה דאת אמר מהחל חרמש בקמח
 בשם שהקונר קונר על תדר ע"כ תכחומא כרד שהכל כרדים וכפרכים לפניו כעשביש
 וכרכום שכל פנים מתכרכמים ממנו בעת חליפתם ולזה באו ששה עשר מכה רומז לחרבו של
 מלאך המות שיש לו שש עשרה פיפות כמו שאמרו ר"ל שאז הוא בתוקפו וכוחו רחמנא ליכלן
 הרי לך רמז בקמחי הקטורת לדבר ומגפה בר מיכן ואל תתמה עלי אין מלאכי לבי לפרש

שמות

שמוות קמני הקטורת ומשקליהם לכוחות העומאת הלא כתיב בהו ממולח טהור קודש יהיה
 הארבה מעשה הקטורת לענור המניפה כעשה אל תתמה בזה הלא תורתיו הקדושה יותר
 מעלת ביתר שאת ויתר עוז על מעשה הקטורת וכתיב בה כי היא חייך ואורך ימיך ואפי' הכי דרשו
 ד'ל בתורה דונמה זו כאשר פירשתי מעשה הקטורת שכו ד'ל במסכת יומא פדק באלו ר' יוחנן
 דמי כתיב זר וקריבן זר זכה כעשה לו זר לא זכה כעשית לו זרה סימנה ועוד שם אל' יהושע בן
 לוי מ'ל וזאת התורה אשר שם משה זכה כעשית לו סם חיים לא זכה כעשית לו סם המיתה והיינו
 דאמר דבא מאן דזכי הו' ליה סמאי דחיי מאן דלא זכיתיהו סמאי דמותא ובאלה רבות בתלמוד
 שתורתיו הקדושה מתהפכת לכמה גוונים פנים שונים לזוכים פני כועס ולשאינם
 זוכים פני זעם ועוד כראש לי שלום כיוון שלמה המלך ע'ה בסער החכמה באמרו כר
 מנוח ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר בראה לנדדיון קאמר שהתורה אור ודרך חיים
 לזוכים בה ולשאיין זוכים בה כעשית תוכחות מוסר אל' גם בסמני הקטרת כוכל לפ' בן זכה
 שכעשית הקטורת בתקונה לשם שמים שלא לשם דבר אחר כי אם לשמים כדכתי' קודש תהיה לך
 ליי' כעשית לו סמני הקטורת סם חיים לא זכה שכעשית להריו בה או לשם יושרא כעשית לו
 סמאי דמותא דכתי' איש אשר יעשה כמות להריו בה וככרת מעמיו וק'ואם כעשית לו לשם גאות
 ויושרא כאשר עשו כדב ואבי הוא והו לפי דעתי הסם המות שהיה בתוך בתוכו שפרש' בפ' קרח
 כי הם בקשו שררת אביהם של אהרן ושררת רבם אדוכיכו משה באשר הפליגו בזה ד'ל בעוכש
 מטאם ע'כ קרה להם מה שקרה בהקריבם אש זרה כעשית להם לזרה וכן אירע לקרח ועדתו
 בהקריבם קטורת איש מסתתו סקוטט שנים עשר דמו לזכות יעקב הכקרא גברא דקטוט
 שכ' תתן אמת ליעקב שנים עשר מנה דמו זכות שבטי יעקב שנים עשר וקלופה שלשה רמו
 לינחק שינאו ממנה שלשה קליפות קליפה טהורה ושני קליפות ערלה מסיטרא דמסאבא
 קליפה טהורה היא יעקב שכ' בו ויפנל בהם שגלות ותרגומו וקלף בהון קלפין ושני קליפות ערלה
 הוא עשיו וכיו אלו שכתגדל בסיקו של ינחק באלו ילדו כמו שפרשו ז'ל בפרש' זינא יעקב ואם
 ישראל השואל למה בא הדמו לזכות ינחק בלשון קליפו' בראה להשיב הכרייתא זאת שכל דבריה
 דברי אלהים חיים באה לגלות טעם ולכסות טעמיהם להודיע סוד נשגב וכפלא שאכחו עס'ה
 אלה זרע אמת שהו יעקב כיוושע וכישמר וזמלט מחרב פיפיות הכזכר למעלה ויתהפך החרב
 על ראש קליפות הערלה כבוד פחד ינחק יסול על קדקד שעיר מתהלך באשמיו כמו שאמר
 השטורד במזמור ס' ולאלהים יי' למות תוכחות ופרש' ולא לכו אף אלהים ימאן ראש אויביו
 קדקד שעיר מתהלך באשמיו על כן בא הדמו לינחק בלשון קליפת' זוהו שתמנא בתקינה
 שיפדתי מכוחתיו הטומא' לו יאוכה ולא לעדת מי מנה כי סמאל וכל סילו שד של עשיו הוא
 שהו כס הטומאה ואבי אבות הטומאה וחלקתי נ'כ לתמינתי של מעלה לארבע חלקים וכל חלק
 וחלק נ'כ אחד עשר בתים לרמוז כנגד אחד עשר סמני הקטורת להודיע כמו כדרי סמנים של
 קטורת עונר המניפה כך תמינה זו האומרה עם סדרי סמני הקטרת עונר המניפה וכל חלק
 וחלק אות האחד עשר דמוז בלשון תפילת ישראל או על מניעת המניפה או על תשועת ישראל
 חלק ראשון אות האחד עשר ב' דמוז בתפילת ישראל בלה דבר וסרבוכו חלק ב' אות האחד
 עשר ת' לשון תחיה חלק ג' אות האחד עשר ת' דמוז חכע מנבלתיך חלק ד' אות
 האחד ז' עשר דמוז בזה ישועו יעקב ועוד ד' אותיות שזכרתי דמוזים לד' מדריגות שיסכן בישראל
 כמו שרמתי וביארתי בארבע ראשי בשמים שבסמני הקטורת דהיינו כרי זנפורן וחלבנה
 והלבונה וכינד אות כ' דמוז לכת ישראל שיש בהן תורה ומעשים טובים על כן בא הכף כמולה
 דמוז לשני בתרים בתר תורה זכר שם טוב אות ת' דמוז לכת שיש בהן תורה ולא מעשים
 טובי ת' דמוז לכת שאין בהם לא תורה ולא מעשים כי מ'ס לשון מוס' ד'ל שהו חסד מתורה

מכל

שכתה למ' יום וגם חסר ממעשי טובים לכן באהמ' שכייה סתומה לל שהוא סתום וסתור מכל
 וכלי ואל יקשה בעיניך שאני מהפך אות המם ומפרשה כפי הכראה לדבר גנות כלשון מם
 מום הלא מניחו במסכ' שכת פרק הבוכה כיונא יבזה גבי הכי דרדקי דאמרו מילי דאפי' בימי
 יהושע בן כון לא איתמר בוותיהו ופי' כל האלף בית' ק' קדוש ר' דשעש' שקר' ת' אמת כו' .
 מאי עממא שקר מקרבה מיליה אמת מרחקיה מיליה וכו' . ברישא פירשו' ק' קדוש ואחכ
 פירשוה בחיבור אותיות הקדושים לשקר אלא בוודאי ל'ת איין מקבלין טומאה וכולם ככוחים
 למבין וישרים אותיות התורה נדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה . ורומזים מה למעלה
 ומבאים מה למטה בכל המניאות לדבר טוב והפכו . עכ' כראה גכ' לומר בדפרשתי אות המם .
 אות נדיק רומז לכת בעלי מעשים טובים ואין בהם תורה שהם נדיקים בלא תורה לזה רומז אות
 נדיק . ועוד כראה שרומז לד' משמרו' של יום כל משמרו' ג' שעות כאשר כתב האלוף הנאון מו'
 מוהר' מרדכי יפה ין בעור תלגא שהוא לכוש החור סי' תקנא סעיף יח הלכות תנעה באב .
 וגם כראה לי כנגד ד' משמרות של לילה כל משמרו' ג' שעות . כי חשבינן היום לילה שוים כל
 אחד יב' שעות ורל' שינין על כל ד' כיתות שבישראל שזכרכו ינין עליהם בכל משמרות היום ולילה .
 ואל תשיביני והלא אמרו בברכות ג' משמרות הוי הלילה . הלא משמרתו ומושמרתם אינו שוה .
 קמחן בשם רומז לזכות אברהם כמו שקמחן ריחו כודף כך היה אברהם עה' ריחו כודף בכל
 העולם כמו שאמרו רז"ל למה היה אברה' דומה לינלוחית של פלטיין כל זמן שהיא סתומה בקרק
 זוית אין ריחו כודף טלעלוה ממקומה אז ריחו כודף כך היה אברהם כשהיה אהל אביו לא היה
 ריחו כודף ולא כודע שמו בעולם . עד שאמר לו הקב"ה לך מארנך וכו' . והודיעו טבעו
 בעולם ויותר כודע טבעו בעולם על יד תשעה המלכים שהרג שכלחמו יחד ארבע מלכים את
 החמשה והוא נכנס לד' מלכים כאילו נכנס גם לחמשה . וזהו שכ' זינא מלך סדום לקראתו וקל' .
 ולזה בא הרמו באמרו וקמחן תשעה או כראה שלזה בקרא קמחן עד שיאמרו בכר פרשה מו'
 וימול כן מ"ס שכי' היה בשהכיר את בוראו וכו' . אמר דיטלקיש קמחן איני מעמיד בעלם . מה
 הקמחן הזה כל זמן שאתה מזבלו ומעדרו הוא עושה פירות כך משנדר דמו משביטל יכרו
 משבטלה תאוותו משקשר דמו וכראה שהוא גכ' עשה פירות אחר שנימול דהיינו ונחק וכולד
 לתשעה . ומה שהקדים תכא דברייתא במילת קושט שנים עשר והקדים זכות יעקב לשאר
 אבות והוא הנעיר בשביל שלא שלטה ביעקב שום כח טומאה ולא הייתה מיתתו על יד מלאך
 המות כמו שאמרו רז"ל יעקב אבינו לא מת וכו' . לזה הקדים יעקב לשאר אבות . ועל כולם
 זכות התורה מסייעתן חמשה חומשי תורה שיתא סדרי משנה . במספר אחד עשר במספר
 שמכי הקטורת שהם אחד עשר קמחיו . והעלאת עשן הקטור רומז להבל פי הלומדים על מוצאי'
 הזהב רומז הכסמדים מזהב ומש שהיא התורה . ולפידיה בא לפי דעתי זר שרומז לכתר כהונה
 במוצא הקטורת שהוא מוצא הזהב ולא במוצא העולה שהוא מוצא לנופכיות כי גם כתר תורם
 היתה בכהנים דכתי' ובאת' אל הכהנים ועשית' ככל אשר יורוך כמו שפרשתי לעיל וכמעט גם
 כתב מלכות איתא בהו בכהנים כמו שכתב דבינו בחיי זל' כפ' וארא בשוק ויקח אהרן את
 אלישבע בת עמיכרב אחות כחשון שכתערכה משפחת כהונה עם משפחת המלכות . וגם קראו
 לקטורת תשמיש חביב מרעה רומז גכ' לתור' כמו שביארתי כי חביב בני' ככ' כנגד אותיות ככ'
 שהתורה כארנת מהם זהו הכראה לעניות דעתי לישב הכרייתא עם קמחי
 הקטורת ומשקליהם :

ימים א ע י I

כראה לי כוונה כוללת על הכריתא כולה מרישא לסיפא עד ר' נתן אומר אף
בפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש וכו' : גב יתבאר מה שהוקשה לזו
ימים רבים על חכמי שתי התורות למה בחרו לומר פעום הקטורת בשעת דבר זמן יותר משאר
קרבנות והקטרת שנעשו לשמים כגון הקטרת החלבים ואמורים והקטרת העולה שהיא כולה
כליל ואת' בשביל שראינו שהקטרת עובר המניפה בעובדא דהבא והלא מניחו כמו כן מעשה
העולה שעובר המניפה גבי דוד כשקנה השדה מארונה היבומי . האמנם מניחו בתורה ובכתובי
שהקטרת עובר המניפה . בתור' כדאמרן ובכתובים כל' גב קמך שמבריה כל מיני מזיקים
וממילא עובר המניפה בשיר השירים אמר שלמה המלך עה' . עד שיפוס היום ונסו הנללים
אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה . ותא וכל זמן דהות בית ישראל אחידן בידיהון אומנות
אבתהון נדיקיא הו ערקין מניקין ועלבי ונפרידי ועיהרו מניקיהון על דהוות שכינת יקרים
דיי' שריא בבית מקדשא דהו מתבכיא בטור מוריה וכל מזיקי' ומחבליא הו ערקין מריח קטורת
בוסמין . עכל התרגום . כראה שכוי קנת בדכרי המתרגם מעיקרא כתן סיבה להברחת המזיקין
ולמכוסת המחבלים בשביל השכינה דהוות שריא בבה' . ובסיפא אמר הסיבה למכוסת ריש
שקטורת אלא בוודאי נריכין אלו לומר ולתדן כאן בזמן שבה קיים וכאן בזמן שאין בה קיים .
וקשה וכי יש פעום הקטורת בזמן שאין בית המקדש קיים אלא הו אומר זה אזכרתה רנוכי לומר
שמזכירים סדר פעום הקטורת בפה ובלב ויהיה אכ' מריח קטורת בוסמין שבתרגום עד מריח
מים יפריח וקל' . מתקשה והלא מניחו גב הקרבנות שעונרים המניפה כמו שביארתי . ועוד
הפלא אתפלא ופלא למה זה יהא הקטרת יותר חשוב וסופן משאר עבודות שנעשו בפנים ויותר
פלאתי על הפרשנים זל כגון פרש' זל שהגדיל והרים בפה מלא עבודות הקטורת יותר מכל
הקרבנות בפרוש בפ' קרח . על המקרא זאת עשו קחו לכם מחתות ופי' שם . הא לכם תשמיש
מניח מכל הקרבנות וגם הרב הגדול הרמב"ן זל ינא אחריו בפרוש בראש פרש' בהעלותך וזל
ולמה לא נחמו בקטרת ששיבחו הכתוב דכתי' ישימו קטורה באפיך עכל ועמה באמי לתור ולדרו'
ועם למקרא ולא דירי התורה . ולתת טעם לשבח לסדר הקטורה . אך בהקדמה ארוכה וקנרס
בעזרת עוטה אורה . מן הידוע הוא שתכלית כל דבר הוא העיקר כמו שתאמר תכלית מעשה
בראשית הוא האדם כידוע שהכל ברא בשביל האדם . ותכלית האדם היא עבודת הבורא ית'
וית' שיעבדוהו האדם כל ימי נבאו . איכי נריך להאריך בזה כי כבר דברו בזה והאריכו למענית'
החוקרים שתכלית כל דבר הוא העיקר לקודמית שלפניו ובהיות ידוע שתכלית בניין המסכן
ומקדש וכל כליו וקרבנותיו היא לשכון שכינה בישראל . רל' שתשרה השכינה בבה' דכתי' ועשו
לי מקדש ושכנתי בתוכם ואומר ונערת' לבני ישראל וכמו שפרש' זל בריש פרש' שמיני בפסוק
וינאו ויברכו את העם אמרו ויהי כועס ה' אלהינו עלינו יהי רנון שתשרה שכינה במעשה ידיכם
לפי שכל שבעת ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום לא שרתה בו שכינ' .
והיו ישראל ככלמים ואומרים למשה משה רבינו כל הטורח שערחנו שתשרה השכינה בינינו כו' .
בלזה מורה שתכלית המקדש וקרבנותיו היא שתשרה שכינה בבה' ובוודאי שזהו תכלית כל חפץ
וכל ישע . והקרבנות וכל העבודות הם הקדמות לעיקר התכלית שהוא השריית השכינה ודיבור
האלהי . ובוודאי איזה כוונה מעבודת המקדש הן הנעשות בפנים הן הנעשות בחוץ אם נוכל
להתשילי ולהחכירו ולהדמותו באופן מה אל התכלית ההוא יחשב גב לעיקר כמוהו שהוא דיבו'
השכינה ויקרא בהם שמו להיותו גב נקרא תכלית . ואחריו הודיע אלהים אותי את כל זה הסמנא
בזה אם כלך ונבקשנו וכמעטוכי תקעשנו בכל עבודת המקדש ובכל קרבנותיו שידמה וישוער

ומיוחס

וייוחס אל התכלית ההוא לדיבוק האלהי ולהשריות השכינה כמו מעשה הקטורת כאשר אנא
עד שידיו מנגעת בעזרת המלמד אדם דעת כתב החכם הכולל כמסר ינסק קארו בפירוש
פתורה שלו הנקרא תולדות ינסק בסוף פרש' תרומה וזה לשונו ומונא תי דברי הרמב"ם לר'
אברהם בנו אמר דע בני אברהם ירחיק האל כי המשכן וכליו בא המשל על גוף הנכבד
והתחיל בארון דע כי הארון משול אל הלב בלי ספק והלוחות שהם כתובים בארון בא המשל
אל השכל האנושי שהוא כתון בלב ואמרו והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה בא המשל בזה
על הריאה שהיא סוככת בכנפיה על הלב להסיותו והשלחון בא המשול בזה על הכבד כמו
שהשלחון כתון עליו המאכל והמשתה כך הכבד שמקבל עליו האנטומכא המונחת עליו שהיא
מלאה במאכל ובמשתה שהיא מבשלת ומחלקת לכל איברי הגוף והמכורה בא המשל בזה על
המרה פי כמו שהמכורה מאירה במשכן כך המרה מאירה על הגוף כלו ומוצה העולה אשר
כאמר בו אש תמיד תוקד על המזבח בא המשל בזה על החום הטבעי הכותון באדם שלעולם לא
יחסר ממנו עד יום מותו ומוצה הקטורת בא המשל בזה על השפע הנשפע על השכל האלהי
שהוא כתון במוח והמסך בא המשל בזה על המסך המבדיל בין איברי הנשימה לאיברי המאכל
ע"כ והאריך הרב עוד לאין כאן מקומו להאריך וק"ל קנת על הרב וכי לא מנא מכל כלי
בית ה' שירמוז ב"כ לכליות הלא המה ב"כ משמושי השכל כדגרסינן במסכ' ברכות פרק הרואה תנו
רבנן שתי כליות יוענות אחת לטובה ואחת לרעה מסתברא דטובה לימין שכ' לב חכם לימינו
וכו' ועוד שם תנו רבנן לב מבין כליות יוענות קנה מוניא קול וושט מכניס כל מיני
מאכל ריאה שואבת כל מיני משקין ע"כ הברייתא ויש עוד שם ויש לדקדק בברייתא זו
למה לא הזכירו ר"ל גם כן פעולת המוח הכותון בראש האדם כמו שהזכירו פעולת שאר האיברי'
השכימיים ואין לתמוה על הרמב"ם ז"ל שהבאתי כבר מדוע לא זכר ג"כ מקנת איברים פנימים
שבריתא זו בגון האף קנה וושט לשון פה קורקבן קיבה טחול זה אינו מן
התימה כי רובם או כמעט כולם ככללים באמרו המסך בא המשל בזה על המסך המבדיל
בין איברי הנשימה לאיברי המאכל ויובללו בזה קנה וושט לשון פה וגם האף והקיבה
כבר זכרו הרב ז"ל באמרו האנטומכא המונחת עליו ולטחול לא מנא שום כלי מיוחד מכל כלי
בית ה' שירמוז עליו כי הטחול שחק ואין זאת לפכיו ית וית בעלוי רב מכל המקרים כאלה
ולזה התנה הרב עם בנו ר' אברהם שהמשכן וכליו בא המשל על גוף הנכבד אך ככבוד מדובר בו
ולא דבר גנות חו' כגון השקו וההיתול שהם משמושי הטחול רק הקושיא הראשון על הרב במקומו
עומדת שלא הזכיר שום כלי מיוחד שתרתו לכליות היוענות וגם על הברייתא קשה מדוע
לאזכרו ר"ל פעולת המוח הכותון בראש והכני הנעיר רך בחכמה ואב בשכים אשיב על ראשון
ועל אחרון אחרון ואמר יגעתי ותפסתי בכל כלי המקדש ומנאתי ת"ל כלי קודש מיוחד שתרתו
לכליות היוענות והוא הכפורת המונחת על הארון עד שכתב רבינו בחיי בס' תרומה וז"ל ובמדבר
סיני רבה דרשו ר"ל כי הכפורת שעל הארון כנגד השרפים על הכסא שכ' שרפים עומדים
ממעל לו עם יועני השכינה ע"כ רבינו בחיי ת"ל מנאכו ראינו שהכפורת רומז ליועני השכינה
הוא הדין שתרתו גם כן לכלי הענה שהם הכליות היוענות והרב סמך על המבין ולכך
השמיט ולא חש לדבריו לבארו היטיב ועוד מנאתי לי סמך לדברי שהכפורת רמוז לכלי הענה
שהם הכליות בס' תרומה פרש' בפסוק ואל הארון תתן את העדת לא ידעתי למה נכפל שהרי
כבר באמר וכתת אל הארון את העדות ו"ל שבא ללמד שבעודו ארון לבדו בלא כפורת יתן את
העדות תחילה לתוכו ואח"כ יתן הכפורת עליו וכן מנינו כשהקים את המשכן באמר ויתן את
פעדות אל הארון ואח"כ וישם את הכפורת על הארון מלמעלה ע"כ רש"י ז"ל וק"ל מאי איכפית ליה
אם יתן העדות תחילה לתוכו לארון ואח"כ הכפורת עליו או יתן את הכפורת תחילה ואח"כ

1 2 3 הלוחות

בלוחות אלה בודאי כל שלא תאמר בהיות הארון בנירוף הכפורת כלי אחד אכ' ירמוז לענין
אחד לכך חלקם וכתן העדות תחילה לתוך הארון שזה לבדו ירמוז ללב ולשכל האנושי הכתון
כלב כאשר ביאר הרמב"ם ז"ל ואכ' הכפורת ירמוז לכלי הענה שהם הכליות היוענו' כאשר ביארתי
ולולי דמסתפיכא תייתי אומר שאיברי הפנימי' המוכחי' לשמושי שכל שהם המוח והלב והכליות
רומזים לשם הכבוד והכורא כי כמו שהיא בשם כמולה כך הכליות כפולים ויש לי תל כוונה
ככונה אך יראתי לבנוע בקנה הקבלה האמיתית כי לא כסיתי באלה ומה שהקשיתי על הכרייתא
דפרק הרואה למה לא זכרו רזל פעולת המוח בשאר פעולות האיברים כל שאין במוח שום פעולת
אדם אך המוח כמראה הוך והמלוטש המקבל התמוניות כך המוח מקבל שפע האלהי על
ידו שכל הפועל ואמנעיים רבים עד הסיבה הראשונה יתברך ויתעלה עילות העולות אשר
יבר את האדם בחכמה וכבר יבאתי ממחינתי וכחור לענין שאכחו בו:

הבלל

העולה מדברי הרמב"ם ז"ל שהבאתי כבר הוא שהקטורת רומז לדבקות
האלהי ולשפע השופעת על השכל האלפי שהוא כתון במוח ומנינו שדיבוק
אלהי עם בני אדם ברוח הקודש או בכבואה הם אחד עשר מדריגות זו למעלה מזו כאשר
סילק הנשר הגדול גדול הכונה ובעל כנפים יגיד דבר הלא הוא הרב הגדול הרמב"ם ז"ל במורה
שכוכים שלו וחיאו בעל העקידה בהקדמתו לשיר השירים כתב הרמב"ם ז"ל מדריגות
הדיבוק אלהי עם בני אדם הם אחד עשר זו למעלה מזו הראשונה היא האיש או השופט שילוב
אליו עזר אלהי שיכיעהו ויזרזהו לפעול פעולה גדולה מהפעולות הטובות וזה יקרא רוח יי'
באמרו ויהי על יפתח רוח יי' ותנלם עליו רוח יי' בשמשון והשכית היא שימא האדם כאילו
התחדש רוח חדש בקרבו וכח כוסוף אשר ישימוהו קל לדבר ולחבר בחכמות והתשכחות
ובעניינים המועילים ובענייני ההכנה וזה כלו בהקיץ ויקרא מדבר ברוח הקודש וזוה המין
מהדיבור קוברו וככתבו תהילים משלי קהלת וכל הספרי' המכוכי' בשם כתובי' כדברי כעיס
ומירות רוח יי' דיבר בי ומלתי על לשוני והשלישי הוא שיתבא האדם בחלום ובמשל ומתרונו
יתבאר לו בחלומו כרוב משלי זכריה ורוב מי שכ' בכבואתו היה דבר יי' אלי והדומים אל ענין
הלשון ההוא והרביעית שיתבא הכבוא בחלום אבל לא במשל רק יראה מה שיראה על מה
שהוא עליו ובעת כוונתו וממנו מדריגות שמואל בתחלתו בבואו אל עלי פעמים והחמישית
שיראה בחלומו כאיש מדבר עמו כרוב כבואת יחזקאל ובאמרו וידבר אלי האיש בן אדם והשישי'
שיראה בחלומו כמלאך מדבר עמו כרוב הכבואות ובאמרו וידבר אלי מלאך אלהים בחלום
והשביעית שיראה בחלומו כאילו האלוה יתברך מדבר עמו באמרו וישעיהו ראיתי את השם
והשמינית שלא יחלום עוד אבל יסוה במראה הכבואה ובמשל באברהם בין הכתרים והתשיעי'
שישמע דברי' במראה הכבואה כמו באברהם והנה דבר יי' לא יירשך זה והעשירית שיראה
איש מדבר עמו במראה הכבואה כיהושיע ביריחו והאחד עשר שיראה המלאך ידבר עמו
במראה הכבואה כאברהם בעקידה והיא המדריגה המעולה שבמדריגות לפי מה שחייב טבע
הכח האיש הישראלי לקבל השפעתה כי אמנם כבואות רבן של כביאי' לא היתה טבעית כי
אם כסיית והשיב מה שלא השיג ולא יוכל להשיג כבואת תחת גלגל הירח ובאמרו ולא קם עוד
בביא כמשה אשר ידעו יי' פנים אל פנים וכו' ורמו באמרו אשר ידעו כי מדריגת כבואתו היתה
בהקיץ ובידיעה ולא בחלום באמרו בע' בהעלותך לא כן עבדי משה וכו' ומראה ולא בכידו'
ורמו באמרו ה' לאפוקי כי לא היתה כבואתו עי' מלאך וכאמר שם ותמוכ יי' יביע ורמו באמרו פנים
אל פנים לאפוקי שלא היתה כבואתו כבואת שאר הכביאים הנפלים על פניהם ורעדה יאחזם
לקולשת

לחולשת חמדם . מה שלא היה כן במשה לדקות חמרו הכיוון מ' יום ומ' לילה מהאור אלהי ולחם
 אבירים . אבל האישפוסה ולכן קרן אור פכו כי הכוון ידמה למוון ולכן אף כי היתה כבואתו
 בהקיץ . ומהאלוה יתברך לא היה תרד וכפל על פכו אכל היה עומד על עמדו ופנים אל
 פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ובאמרו שם פה אל פה אדבר בו . ולמען לא תחשוב היות
 אפשרי כפי הטבע שיוכל איש אחד להכין את עניו להשיג ולבא עד מדריגת משה עבד
 יי לכן פי' הכתוב היותו מהממנה להיות גדולת משה נקיית . על כד ההכרח ולמען ישראל כי לך
 רד כי שחת עמך יובים . וזה אמרו לכל האותות שהלמד פה במקום בעבור שר' כי הוכרח השופ
 ית להעלותו ממדריג' האכשי בעבור כל האותות והמפתים אשר שלשו לעשות בארץ מנרים וכו'
 והיא פעולת יביאות מנרי' הכעשה לאמנעותו ששקולה כברי' עולם ועוד אמר ולכל הוד החזקה
 ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל והוא המתן תורה על הר סיני ולכן לפעיל
 שתי פעולות נוראות כאלה היה מההכרחי להמניא איש שיתעלה בדרכ' כס מכל שאר אנשי למען
 יאמיכו בו . וזה אמרו הכה אנכי בא אליך בעב הענן וכו' שר' כי רנה הקב' לזכות את ישראל
 שישיגו הכבואה הקטנה והעבה בעבור שיוכלו מנד הכבואה היא לשער גודל מדריגות כבואה
 משה ויאמיכו בו לעולם משל לאיש כפרי שלא יוכל לדעת ולשער אהבת המלך לשר אחד כי אם
 בהיותו בעזרת המלך . ומשם יראה וישמע גודל השגת השר עם המלך . ובדיתו ובחדריו מה שלא
 יוכל לשערו בהיותו בביתו ובכפרו . עכל קרמב' זל הרי מניכו מבואר שדיבוק השכיכה עם בני
 אדם הם אחד עשר מדריגות כאשר זכרם הרב זל . אכ' בזה הותרה הקושיא שהקשיתי על התכא
 דברייתא קושבנא למה לי באמרו אחד עשר סמכי' בו' בהיות כי מעשה הקטורת רומז לדביקות
 האלהי ולשפע הכשפעת על השכל האלהי הכתון במוח כאשר ביארונו כבר . עכ' בא התכא
 דאורייתא דברייתא זו להודענו שיש בה ר' בקטורת אחד עשר סמכי' רומזי' לאחד עשר
 מדריגות וזלמעלה מוון בדביקות האלהי וזה אמרו אחד עשר סמכי' היו בה . ר' רומזי' לאחד עשר
 מדריגות שזכרכום . ואלו הן ר' לשל' זכתה שום אומה ולשון בעולם . כי אם אומה ישראלית
 לאותן יאמדרגו' . דביקות אלהי עם בני אד' . וכתקיימה תפילות אדון הכביאי' באמרו ונפלינו
 אנו ועמך שר' שלא תשרה שכיכה כי אם באומה הכבדת שהיא אומ' ישראלית וזהו שאמר התכא
 דברייתא ואלו הן הנרי והנפורן והחלבכה והלבוכה . רומזי' לארבע אמהות שהיו מעשיהם כעים
 בקטורת . והן רחל לאה בלהה זלפה . כמו שמניכו שנקראו אמהות לבוכה . כמו שדרשו רזל
 וגם רשי' פי' בפ' נשא שהאמהות כמשלת ללבוכה דכתי' אל נבעת הלבוכה . שבעים שבעים רומז
 לשבעים כפש שינאו מדן כאשר מנס' . בפ' ויגש ועתידים לירש שבעים שרים של מעלה . ושבעים
 אומות דכתי' יפקוד יי על כבא מרום במרום ועל מלכי ארמה בארמה ולירש א' שנקרא' בשבעים
 שמות כמו שייסד הפיוטן בביכור של פסק ביאור יום הכף בנוי שבעים שמותייך ולזה כתן מ'ד
 סמכי' ד' פעמי' שבעים לרמזו לד' פעמי' שבעים שזכרכו . ודווקא אלו הן שזכו לאחד
 עשר מדריגות הזכורים ולא שאר האומות :

שער כה

ומהיכן

זכו מאז היתה לגוי קדוש שקבלו התורה מסיני . וזכו לראו' פני השכיכה
 כאשר אוכלת לעיני בני ישראל עם ד' מחכות השכיכה . שהן ארבע סיות
 המרכבה ולזה אמר מור וקניעה שכולת כרד וכרכום משקל ששה עשר בא לרמזו ד' סיות מרובעים
 פנים הם יו פני' לכל אחת ואחת כמו שפרטנו בראש פ' יחוקאל' . והסיות מרובעי פנים לארבעתם
 הרי הן שש עשרה פנים לכל סיה הם ד' פעמים ששע שרת' . ולכל פנים ופנים ארבע כנפים הן
 כולן ק' כנפים לחיה אסת . הן הן אשר זכו לראות מראות אלהים כמו שאמרו רזל ראתה שפחה
 I 3 ע a עלהים

כל היס מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי ומה שאמר התנא דברייתא הקושע שנים עשר בא הרמז
 למרעה הכקרא גברא דקשוט דכתי' בכל ביתי כאמן הוא שזכה למעלות שנים עשר כיסוית שלא
 זכה שום בן אדם כאשר זכרו. קלושה שלשה רומז שככס לפני' מג' מחיות דהיינו חושך עכן
 וערפל. וקמזון תשעה שככס לערנות הכוש' הם המלאכי' משרתי עליון הכקרא' בתשעה שמות
 שהם: שרף. חשמל. אשן. כרוב. גלגל. חיה. מלאך. עיר. קדיש אכ' בזה הותרו ויתורנו כל
 הספיקות ששאלתי למה תקכו לנו סכמי' ז' דווקא לומר פטום הקטורת ולא שאר קדרי עבודות.
 כי לא כמנא בכל העבודות שייחוס ויחבור אל התכלית שהוא השריית השכיב' כי אם זאת העבודה
 החביבה שהיא מעשה קטורת הסמים שהיא רומזת אל השפע האלהי ודביקות השכיבה שהם י"א
 מדריגו'. כשם כשהיית' השכיב' שורה בבית המקדש היו כמי' הנללים דהיינו כל מיני מזויקין
 משכונת ישראל כך סדר פטום הקטורת מכריח וכסו כל מיני מזויקין וכל כוחות הטומאה מבני
 ישראל כמו שהבאתי למעלה. את זו דרשתי לפני האלוק הגאון מהר"ש כל' מעבודותו דמר
 בהיותו אב"ד בק"ק אסטראך הוספתי עוד מעט מועיר וראיתי להביאה כאן ולהולמה גב' לעניין
 שאכחנו בו כוונה כרבית למה רומזו' אלו הג' סמי' כגון הקושע וכו'. ומשקלם וכן בורית כרשיכה
 ויין קפריסין. ומלח סדומית רובע כו'. ומעלה עשן כל שהוא ר' כתן אמר אף כפת הידן כל
 שהוא גרסינן במסכת שבת פרק רבי עקיבא אל' יהושע' בן לוי בשעה שעלה משה למרום אמרו
 מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם. מה לילוד אשה בימינו אמר להם לקבל התורה בא'.
 אמרו לפניו חמודה נכוזה שיש לך מששת ימי בראשית תתקע' דורות קודם שכבר העולם אתה
 מבקש ליתן לבשר ודם. מה אכוש כי תזכרו. וכן אדם כי תפקדו. תנה הודך על השמים.
 אמר לו הקב"ה למשה הסזור להם תשובה אמר לפניו רבשע' מתיירא אכי שמא ישרפוני בהבל
 שבפיהם אל' אסון בכסא כבודי והחזר להם תשובה שכ' מאחו פכי כפא פרשו עליו עככו. ואל' אר
 תכחוס מלמד שפירש שדי' וזו שכינתו ועככו עליו אמר לפניו תורה שאתה כותן לי מה כתיב בה
 אככי וי' אלהיך אשר הונאתיך מארץ מצרים אמר להם למנרים ירדתם למדעיה השתעבדתם תורה
 למה תהא לכם. שוב מה כתיב בה לא יהיה לך אלהים אחרים. בין ערילים אתם שרוי' שעובדי'
 עו'. שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושי' מלאכה. שאתם נריכי' שבותי'
 שוב מה כתיב בה לא תשא משא ומתן יש בניכם. שוב מה כתיב בה כבוד את אביך ואת אמך אב
 ואם יש לכם. שוב מה כתיב בה לא תרנח. לא תנכז. לא תכאף. קבאה יש בניכם. ינה' ר'
 יש בניכם מיד הודו לו להקב"ה שכ' יי' אדוכיכום אדיר שמך בכל הארץ. ואלו תנה הודך על
 השמים לא כתיב מיד כל אחד ואחד כעשה לו אוהב ומוסר לו דבר. שכ' עלית למרום שבת שבי
 לקחתי מתנות באדם. בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות ואף המלאך המות מסר לו דבר שכ'
 ויתן את הקטורת וכפר על העם ואומר ויעמוד בין המתים ובין החיים וכו' אי לאו דאל' מנא הוו
 ידע עכ"ל המאמר. שמעה שמעתי שמקסים העולם וכי לא הוו ידעין מלאכים מה שכתוב בתורה
 איך יעלה על הדעת לומר כן ולא שמעתי טע' ככון שיתיישב על הלכ'. ועק' לי מתחילה מאי סבור.
 ולבסוף מאי סבור שמסרו לו כל אחד ואחד דבר סוד מסודות התורה. או למה כעשו אוהבי'
 יותר מזבאשוכה ועוד ק"ל באמרו ואף המלאך המות מסר לו דבר שכ' ויתן את הקטורת וכו'. אי
 לאו דאל' מנא הוו ידעין ופירש' הלא בתורה לא ככתב וק"ל דלמא לעולם הקב"ה אמר ליה ומאי
 קשיא לך הלא בתורה לא ככתב ומאי קושיא הלא מנינו בתורה אפי' המנות יש קנתם שלא שכתבו
 כוונת' למשה רבינו ואכחנו על כבודתו האמתית כמזוך על שהיה רבן של כביאים כגון בפ' שמיכי
 ויאמר משה זה הדבר אשר נזהר' תעשו ולא הזכר הכוונה כלל. וכגון בפ' המן ויאמר משה זה
 הדבר אשר נזהר' מלא העומר. לא הזכר גם כן שום כוונה מפי הגבורה כלל. אכ' גם בקטרת
 פוכל לומר כן ולעולם אימא לך מפי הגבורה באמרה לו ולא מפי המלאך המות. וכל שבן לא מפי
 שאר

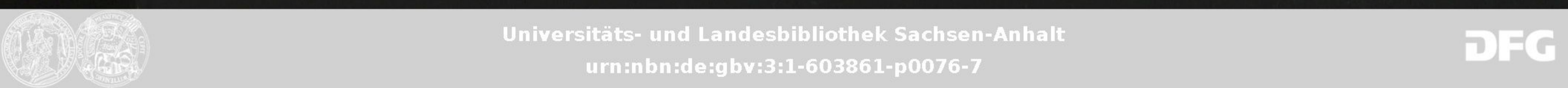
שאר המלאכים כי כל מלאך ומלאך אין לו ממשלה ושלטנות אלא על מה שהוא ממונה מעת
הבראו ואין לו שום ידיעה במנוי חברו ונראה לתרץ קושיא הראשונה לשכייה בתירץ אחד
והוא זה כשכנין וכשכיל תחילה הואיל והמלאכים מקרו לאדוכיכו משה כל אחד ואחד דבר
סתר מקתרי התורה כדאמרן בוודאי תורתן של מעלה שכינתה למלאכים מפי הגבורה וית' כמו
שאמרו במקום אחד אמרו המלאכי יסתפקו בעליונים היא יותר ענמית וכשגבת בסודות כוראים
וכפלאים מוכתרת בכימוסי מלאכיית ותורתיו הקדושה הכתובה באדם הגם שהיא גב מוכתרת
בסתרי תורה וסודות ורמוזים וכאמני כל פקודיה גלויה וסתריה מת' רחוקה היא מאוד בתכלית
המרחק מסודות ורמוזים וסתרי התורה שמש תמשים בה מלאכי עליון ולהם עשר ידות או כמה
וכמה ידות בחכמה עליונה על בני אדם ואכ' הוא יבא הכל על ככון ככון היום ויתורנו כל
הקושיות שהקשיתי מתחילה מאי סברו המלאכים שהתרעמו בתחילה ולבסוף מה ראו למסור
לו סודות ומפני מה נעשו לו אזהבים ומתחילה התרעמו ואמרו מה לילוד אשה ביכוכו כו' כי
אמרו בלבם הזה זה האיש משה בשר ודם בא לקבל התורה ומשבו הואיל וניתן לו רשות לגשת
לערפלי עוהר כדאמרן לעיל שככס תוך שלשה מחינות בוודאי הוא אשר זכה גב שתתן לו
תורתיו הקדושה בדרך שאנו מלאכי אלקי' משתמשי' בה ולא ידעו דבר מזה שהש' ית' וית' כיסלתו
המוחלטת ווכל להעתיקה ולהגשימה ולהגלימה באופן שתהיה ראויה דווקא לבני אדם ולא להם
כמו שכ' ולא תמצא בארץ החיי' עב' התרעמו ותמהו איש לרעהו ואמרו זה לזה מי הוא זה ואיזהו
מבשר ודם שערב לגשת לבינות הכרובים שרפי מעלה ולהיותו משתמש בכתר מלכות התורה
הקדושה כאחד מנבא בפר' והיה כאחד ממנו עב' לבשו קנאה גדולה ואם ישאל השואל והלא
אין קנאה למעלה כמו שהשיב משה בעצמו לסוף וכי יש קנאה ביכוכם משמע שאין קנאה
ביכוכם כראה להשיב הכי מילי בין אישיים מלאכיים איש ברעהו לא יקנאו ולא יתמודו כי
אם כל אחד ואחד שמרו בחלקו כמה שחכו ה' ית' מעת הבראו אבל קנאה גדולה כזו שיגיע בשר
ודם למעלה כדאמרן יש ויש להם קנאה והא' ראיית כמו שאמרו רז' לכל אדם הראשון בעבור
שראו המלאכים הכבוד הגדול שכעשה לו בגן עדן שהיו כולין לו בשר ומסכנין לו יין קנאו בו
ויענו להחטיאו עד שתחטיאו אכ' הוא התם מ'ש בקיבול תורה היה להם מקום לקנאות
עד שאמר לו הקב"ה החזר להם תשובה והשיב תשובה נכחית עד שהודו לו שזאת התורה איכה
שייכה כי אם לבני אדם ולא להם ויהי כשמעם שמחו שמעלתן גדולה ונבוא סתר שאת ויתר
עוון התורה על מעלת תורתן של בני אד' אז קראו למשה מתנה על כד החמלה והסכיכו וכה אמרו
לואתה בן אדם אביון ועני בדעת התורה בעיניך ראה ובאזניך שמע ולכך יכין כי לא כתורתינו
תורתכם כי לנו עשר ידות בחכמת מלכות התורה הקדושה וכל מלאך ומלאך אמר לו מרוב
שמחת חכמת התורה אשר להם בוא ואראך כפלאות מפלאות תמים דעים ברוך הוא שכתן לנו
תורה הכאותה לנו לפי שכוכותינו במרבי גדול שדי לתשתמש ברזיה וכעשו לו אזהבים מיד:

שער כו

ומעתה

זכיתי לדון ולדון קו' בן בנו של קו' אם תורתן של מלאכי השרת גדולה
עד למעלה בסתריה ורמוזיה שלא יכולם שום רעיון של בני אדם אפי'
מרע"ה שהיה מבקר המין תחת גלגל הידח כמו שאמרו עם כל זה לא השיג כי אם מעט מועיר
ממה שמסרו לו המלאכים כזכור למעלה קו' בן בנו של קו' בתורה האלהיים כשהיתה מאז
כתובה לפניו וית' באש שמורה עב' אש לבנה קודם בריאת עולם אלפי' שנה כמו שפרש' בדברי
משלי שלמה בפ' יי קכני ראשית דרכו קדם מעליו מאז וגו' ואהיה אכלו אמון ואהיה שעשועי'
יום ויום ופרש' יום ויום אלפים שנה קודם שנברא העולם וכל הערשה כולה מקשרת בשבחה של
תורה

תורה שכברא קודם שכברא העולם כמו שמפר' והולך באין תהוומות חוללתי . באין מעיכות
 בכבדי מים . בערם הרים הטבעו . לפני נבעות חוללתי . וכל אותו הענין וקו קודם שכברא
 המלאכים . כי המלאכי ביום שני לבניא' עולם כבראו . כדי שלא יאמרו נבריא'ל . מותח
 בדרומו . ומיכאל נעפכו וכו' . ואכ' היתה או אלהיית שגם המלאכים לא זכו לאותה סגנון
 זלאותן קודות כוראי' וכשגבים באין סוף שממנו הושתתו עליוכים ותחתוכים ועל אותו חכמה
 כאמר ונעלם מעיני כל מי ומעוף השמים כמתרה הם המלאכים . גם ממה שאמר הנביא מי
 כמוני יקרא ויגידה . יורה שדס מלאכי עליון לא זכו אליה כי אם ה' זה וזה כשגב לברו בקודותיה
 הכשגבים והנפלאים כי הוא ית וית בראה והמניאה אלעים שנה קודם שברא כל העולמות ארץ
 וחובות מחכמות התורה משל לאדריכל שמביט בפנקס שלו כמה חדרים הוא עושה . כמה
 פשטין כו' . ודי בהערה זו ומה שהקשיתי מעניין הקטורת שעוכרת המניפה מכלן שמלאך
 המות מסר לו זה הסוד דלמא הק' כו' כראה ליישב ולתרוץ שזה בלתי אפשר שהקב' יאמר לו זאת
 הרפואה כי אדרבה ה' ית וית נתן להם התורה בשביל לתקן אפי' חטא של אדם הראשון שלא
 ימותו . כי אין לך תכלין של רפואה בעולם מן המיתה . כמו התורה הקדושה כמו שאמרו רז"ל
 אלמלא לא הטאו ישראל בעגל לא שלטה בהם שום אומה ולשון ולא מלאך המות כמו שאמר
 המשורר בתהיל' אמר הקב' אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם ר"ל בקבלת התורה מהיו
 במלאכי' ושלא ישלוט בהם מלאך המות . ועכשיו שחטאתם בעגל אכן באדם תמותו וכאחד
 השרים תפולו . אכ' לפי ענת יי' וית אשר יעץ לא היו נריכי' לרפואת הקטורת כי אין לך תכלין
 ורפואה שלימה יותר מתורתוכו הקדושה לולי חטא זה . וכראה שלזה כיון שלמה המלך בספר
 החכמה . ותפרעו כל ענתי . וקל להבין . אכ' כסתייע דברי רז"ל כי כל דבריהם דברי אלהים
 חיים . שבוודאי המלאך המות אמר לו כן . ובוה הותרו כל הקושיות שהקשיתי ויבא הכל על
 ככון : עוד אתת אשאלה ובאחת למה תבא מלפניו רנוכי לומ' מפי מלאך המות למה למדו למשה
 דבר המתכננד לאומכותו דהיינו סגולת הקטורת והלא אדרבה הוא מלאך אכודי כמו שאמרו עליו
 הוא היכה הוא ששטן הוא מלאך המות . וכראה ליישב המלאך המות הראש למשה שהוא בעצמו
 דוגמת הקטרת שהיו ישראל מליזין אחריו לומר שהוא סם המו' על ידו כשרפו כדכ ואביהו על ידו
 כשרפו מאתים וחמשי' איש מקריבו הקטרת . מה עשה משה הראה להם שהוא עוכר המניפה
 כמו שפרש'י בפ' קרח . ופיוס דברי רש"י כך הוא לא הקטרת ממית אלא החטא ממית . כך הראה
 מלאך המות לא המלאך המות ממית אלא החטא ממית כמו שאמרו בזהר משל כמרץ ישראל וינהר
 שהוא המלאך המות . למה הוא דומה לבן יסיד של מלך ושפחתו שנוה עליה המלך לנסות את בן
 יחידו . עיין שם . וכל מזה טעם ככון שתקנו לנו רז"ל לומר סדר פטום הקטורת בשעת הדבר
 בר מיכן ולא סדרי שאר עבודות הקרבנות על דרך שכתב רבינו בחיי ז"ל בפ' תכוס . תכון תפלת
 קטורת לפיכך . לא אמר חטאת ואשם שהם באים על חטא המעשה ולא עולה שהיא באה על חטא
 המעשה . אלא קטורת שאיכה באה על חטא כלל . אכ' גם בכדון שלכו טוב לומר סדרי פטום
 קטור' שאין בו שום הזכרת חטא מלומר סדר שאר עבודות שיש בו הזכר' חטא הממית באשר
 פירשתי . הכלל העולה מכל מה שהבאתי לעיל שתורתוכו הקדושה יש לה שלש מעלות עליונות
 זו למעלה מזו . וזו לפנים מזו וזלת שלש מדרגות המכונים בזהר שהם מלבוס נוף כשמה . יש לה
 עוד שלש מעלות תרומיות דהיינו שהיא האלהיית מלאכיית אלושיית כמו שכתובה לנו לאומה
 אחרת קדושה ישראלית כאשר ביארכום באר היטיב . כל השלש מעלות עוד לל כדמות ראיית
 בתאמר רז"ל שזאת התורה הקדושה יש לה שלש מעלות עליונות זו למעלה מזו וזו לפנים מזו
 והמעלה העליונה . שהיית אלהיות קודם בריאת עולם ואח"כ כעתקה לשכי מדרגות דהיינו
 למלאכות ולאושיית . והמעלה העליונה בהיותה אלהיות . ולפי דעתי לזה כיוון הקדוש רש'



וכן יוחאי בספר הזוהר בחלקו ג' מדריגות יש לה לתורה הקדושה ואלו הן מלבוס גוף וכשמה
 והאריך בזה וסוף דבריו כי לעתידין זמיכין כולם לאסתכלא בכשמתא תשמתא דאורייתא ופיר' קנת
 מקובלים אשר בזמניו שהוא ה' ית וית ולי כראה שהיא התורה השקיות היא היא הכשמה לכשמת
 של שתי תורות דהיינו למלאכיות ולאנושיות וכראה שלזה כוונו רז"ל באמרם שלשה כובלות הן.
 כובלות מיתה שוכה כו'. כובלות חכמה העליונה תורה. והו המאמר שיעדתי להוניה ממנו
 סוף וראייה לדבריו כי כנים הם זכרון מילולס. אמר רב סדא דרש מרי בר מר לכל תכלה
 ראיתי קץ רחבה מנותך מאוד דבר זה אמרו דוד ולא פירשו. אמרו אינו ולא פירשו יאמרו יחוקק
 ולא פירשו עד שבא זכריה בן עדו ופירשו ואמרו דוד ולא פירשו דכתי' לכל ראיתי תכלה קץ וגו'.
 אמרו איוב ולא פירשו דכתי' ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. אמרו יחוקקאל ולא פירשו דכתי'
 ופירש אותה לפכיי והיא כתובה בפנים ואחור וכתי' קיכיס והנה והי. קיכיס אילו פורענות של
 בדיקים בעולם הזה שכ' קיכה היא וקוכה וגו'. והנה זו היא מתן שכרן של בדיקים לעתיד לבא
 וכן הוא אומר עלי עשור ועלי ככל עלי הגיון בככור. והי זו פורענותן של רשעים לעתיד לבא
 וכה' א הוה על הוה תכא וגו'. עד שבא זכריה בן עדו ופירשו דכתי' ויאמר אלי מה אתה רואה
 ואומר אני רואה מגילה עמה פי' רש' תורה שנעפ' הראה לו ארכ' עשרי' באמה ורחבה עשר באמה.
 וכי פשטה לה במה הויא עשרים בעשרים וכתי' והיא כתובה פנים ואחור ובי קלפת לה כמה
 הויא ארבעין ועשרים וכתי' מדד בשעלו מים וגו'. כמנא כל העולם כלו אחד משלשה אלפים
 ומאתים בתורה. ויש לדקדק ולהקשות במאמר זה קושיא א' או יותר קושיא הא' על זכריה בן
 עדו איך נתן קץ ותכלית במה שאין לו קץ ותכלית כמו שהעידו אדוכיכו דוד המלך עה' ואחריו גר
 כדק הירא את יי איוב כולם העידו הגידו שאין לתורתיו הקדושה קץ ושיעור. וזכרי' בא להגביל
 ולתת קץ ושיעור לתורתיו הקדושה כאשר זכרנו. ועוד קשה בדברי יחוקקאל הנביא למה לא
 הגדיל והאדיר הוא גב' בשיעורה של תורה ולומר שאין לה קץ ושיעור כאשר הגדילו בה שנים
 הזכרי' דהיינו דוד המלך עה' ואחריו ישר לב איוב שמו. אלא כראה שכל אחד משלשה האדירים
 האלה דיבר כל אחד במדרגה מיוחדת בפני עצמו ומר אמר סדא ומר אמר סדא ולא פליגי.
 והנה דוד עה' הגדיל והרים מאוד בשיעורה שאין לה קץ רומו לתורה הקדומה אלפי' דורות קודם
 שיברא העולם שאז הייתה אלהיית והיא הסבמה המפוארה שבעלמה מעין כל פי אפילו מהשנת
 המלאכים קננה יד השנתם מהכיל בה בסתריה וסודתיה בתורת אלהיית כאשר ביארתי כבר.
 ואיוב גב' הגדיל והאדיר קנת בשיעורה שאין לה קץ רמו לתורה שהעתיקה עתיק יומין ברוך הוא
 לשתיה מלאכיות ויחוקקאל שלא הגדיל וגם לא פי' בשיעורה רומו לתורתיו הקדום. שהועתקה
 מעתיקה דעתיקה לשתיהם אנושית כמו שהיא עתה בידינו תקילה לאל להנה הותרו ויתורנו כל
 הקושיות שהקשתי כפי' זכריה איך פירש לתת לה קץ כמה שאין לו קץ ושיעור זה אינו קושיא כי
 לא פירש רק כבואת יחוקקאל שלא הגדיל כל כך בשיעורה ותדע לך שלא פירש רק דברי יחוקקאל.
 בא וראה כדברי בעל המאמר שמערכ כבואת יחוקקאל בכבואת זכריה ומשכיס למדנו שיעורה
 של תורה שנעפ' כמו שמבואר לכל בעלי עיון ומעמה נסתייעו דבריו כאשר יעדתי להביא קנת
 ראייה לדברי בסלוקת מעלת תורתיו הקדושה שיש לה ג' מעלות זו למעלה מן:

שער כו

ואגב

נראה כראה לדקדק עוד במאמר שהבאתי לעיל באמרו מה אתה רוא' ואומר
 אני רואה מגילה עמה כו' ארכהך' אמה ורחבה י' אמה. וכי פשטה לה כו'.
 יש לדקדק באמת למה הראוהו לו מן השמים כשהיא עפה. דהיינו כשולה ולמה לא הראוהו לו
 כשהיא שוטת או למס. לא הראוהו לו מיד כל הכתב מנד אחר ותהיה ארבעין על עשרי' ולא
 כנעך. I. K. א.

במדרך לקלפה באמרו וכי קלפת ליה כו' ולמה הראוהו שהיא כתובה משני עבריה באמרו והיא
 כתובה פנים ואחור משמע משני עברים כמו הלוחות שהיו כתובים משני עבריהם ועוד יש
 לדקדק מכא ליה לבעלה מימרה להגדיל בשיעורה כל כך דילמא לא היא אלא מה שכתב מכד זה
 כתב נכ כגד השני כמו הלוחות שהיו כתובים משני עבריהם ומה שכתב בעבר זה כתב נכ בעבר
 השני כידוע וכראה לתרץ אחרון ראשון מילת פנים ואחור מורה שמה שכתב מעבר זה אינו
 גמת בעבר השני רק הכל רבויין וסדושי הלכות כי לולי כך האין ידע הכביא איזה פנים ואיזה
 אסור או איך שייך לומר פנים ואחור בהיות שהכל אחד בסבבון אחד אלא בוודאי אינם מעניין
 אחד ומה שכתב מכד זה אינו מן הכתוב מעבר לדף המגילה שראה הכביא זכריה בן עדו ומה
 שהראוהו לו כפולה לומר ששכרם כפולה של לומדי תורה שנעש כמו שאמרו רז"ל מקרא מידת
 שאינה מידה משנה מידה שנותנים עליה שכר תלמוד אין למעלה הימנה ומה שאמר ולעולם
 היו רץ למשנה יותר מן התלמוד כבר הקשו זה בגמרא ותרנו בימי רבי נשכית משנה זו כו' ע"ש ולי
 בראה שלא קשה ולא מירי כי מה שאמר ברישא תלמוד אין למעלה הימנו זהו תלמוד בבלי שהוא
 כולל במקרא ובמשנה ובשמות התנאים ובחכמים הן יחיד הן רבים הן סתומות הן מחלוקות
 ומה שאמר בסופא ולעולם היו רץ למשנה יותר מן התלמוד כדי שלא תשתכח שמות החכמים
 כמו שתרנו בגמרא היינו תלמוד של ארץ ישראל שאינו כל כך מפולפל וכלול בשמות התנאים
 ובמחלוקת שהם היו מנעימים זה את זה בהלכה כמאמריהן בגמרא ויבא לידי שכחות שמות
 החכמים והתנאים כמו שתרנו וגם הראוהו לו כתובה מב' עיבריה כמו הלוחות ר"ל שמחויקי
 תורת ה' כוחלים עולם הזה ויורשים לעה כך כראה לישב דקדוקי מימרה זו עוד כראה
 למכוא דברי ספן ורמייה לדברי בעל המאמר שהעולם אחד מב' אלפים ומאתיים בתורה שנעש
 מדברי דוד המלך ע"ה שאמר בתהילים מזמור יט' השמים מספרי כבוד אל וגו' תורת התמימה
 צדוה ה' באמנה פקודי ה' ישרים מנות ה' בכה יראת ה' שהורה משפטי ה' אמת ופרטי
 חל ששה שמות כנגד שיתא סדרי משנה וחמשה תיבות עם כל ס' ושם כנגד חמשה קומטי תורה
 הכל כדקו יחדיו כך פרשו וק"ל ומי לחשו לומר כן שתרמו כנגדו סדרי משנה דלמא לא היא אלא
 הכל ירמו לתורה שבכתב כי תמנא בתור' מנות חלוקות יש מהם שנקראי' תורת ה' ויש מהם עדות
 ה' וכן כל השמות שייכו למנות הכתובי' בתורתיו הקדושה וכראה שכל הששה שמות שזכרנו
 בגון תורת עדות פקודי מנות יראת משפטי הכל עולה בחשבון שלשה אלפים
 ומאתיים ושבעים ושתיים לומר לך שהעולם כגדא בסקד גימטריא שבעי' ושתיים דכת' עולם חסד
 יבנה כחשמעו ולא כפי מדרשו הוא אחד משלשה אלפים ומאתיים בתורה כך כראה לעד וא"כ
 הוא כוכל לפרש כוונ' התנא כו' וכראה סמך לדרוש מרי ברמר שדרש אמרו דוד ואיוב ויחזקאל
 ולא פירשו עד שבא זכריה ופירשו מנאתי לו ראייה וסמך קנת מדברי החכם שלמה ע"ה שאמ'
 שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פו' במדרש שוקיו עמודי שש זה העולם שבגדא בששה ימים
 מיוסדים על אדני פו' זו התורה ע"כ במדרש וכראה לי שרמוז נכ לא רבנע עמודי העולם דהיינו
 דוד איוב יחזקאל זכריה מה שזכרנו ומה שאמר שוקיו עמודי שש זו תורה שבכתב שנתנה
 בשישי בסיון ואלה הימים הם שוקיו ועמודי יסודי העולם כדדריש ריש לקיש למ' כאמר ויהי ערב
 וכו' יום השישי תכאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם ישראל מקבלים את התורה בששי
 בסיון מוטב ואם לאו הריכי מחזיר אתכם לתוהו ובוהו כמנא שש ימי סיון הם העמודים שהעולם
 נשען עליו על שקבלו בעת ההיא את התורה מיוסדים על אדני פו' זו תורה שנעש כי מילת אדני
 ר"ת איוב דוד כביא יחזקאל פו' רת' פירשוהו זכריה כמה שפי' שתורה שנעש הראוהו לו וא"כ
 הוא כוכל לפרש כוונ' התנא דברייתא באמרו הקושט שנים עשר וקלוסה שלשה וקממוז
 תשע' לואת הכוונ' לשלש מעלות קודתינו הקדושה שזכרנו בסיות ידוע שתורתנו הקדושה
 כמשלה

פמשלה לראשי בשמים כמו שדרשו רז"ל במסכ' שבת פרק ל' עקיבא אכ' יהושע בן לוי מאי דכתי'
 לחיו כיצדונת הכוש' כל דבר ודבור שיגא מפי הקב"ה כתמלא כל העולם כולו בשמי' וכיון שמדיבור
 דאשון כתמלא דיבור שכי והיכן הלך הוכיח הקב"ה רוח מאונרותיו והיה מעביר ראשון ראשון
 זפרש' לבן עדן שכ' שפתותיו שושכים כוטפות מור עובר אל תקרא שושכים אלא ששוכים אכ' מנינו
 שתורתיכו הקדושה ריחה כודף בקטורת הסמים אכ' כראה לישב בווכת' אלו שלשה סמני הקטורת
 דהייכו קשט קלופה וקמון לואת הכוונה ומה שאמר הקשט שכים עשר ר"ל היא התורה אלהית -
 וזה שאמר הקשט ר"ל התורה שנקרא' תורת אמת - לשון קשט אמרי אמת שכים עשר שבכתב
 העולמות בשכים עשר אלכסוכין - כמו שהאריכו בזה החוקרי' - וקלופה שלשה זהו תורש
 מלאכיית - וקלופה ר"ל קלופה של קשט שכתגבלה וכתעבה קנת להיותה מלאכית הכרמוים
 במילת שלשה שאומרי' קק"ק שלשה קדושות וקמון תשעה בא' לרמוז לתורה הנופכיות שכתעבה
 יומר בערך - קמון בערך קליפ' באשר מוכח הלשון אשככ"זי שהקליפ' נקרא ב"ל ש"ליך והקמון
 כפ"ל נימר ריכ"ד שהקמון כדי נטילה - וקלופה כדי קליקה כמנאת אתה אומר כמו שהקמון
 בערך הקליפה עבה וגמחה כך ערך תורתיו הקדושה מול תורת מלאכיית - וזה כרמוז ביה
 שאמר תשעה על דרך שאמרו המלאכים לתשה מה לילוד אשה הכותון במקום חושך ואפילה תשע'
 חדשים במעי אמו - בורית כרשיכה תשעה קבין - רמוז ג"כ לישראל על מעלתן הגדולה שכמחל
 להם עון חמור כזה שהא עון העגל - כמו שדרשו רז"ל בפסוק במלכי' גבי שלמה המלך ע"ה ויחכם
 מכל אדם וגו' - מהימן וכלכל ודרדע בני מחול - ודרשו רז"ל מהימן זה משה - וכלכל זה יוסף -
 ודרדע זה דוד המזכר - בני מחול שכמחל להם עון העגל אכ' גם כאן בא לרמוז על מעלה גדולה
 באמרו כרשיכה רמוז לעגל - כי מניכו במגילת אסתר שתירגם המתרגם בכתוב - והקרוב אליו
 ברשיכה שתרוכו' - וקריכו בכוי דיש שכר למידן ית דיכא ההוא ברם כלו קדם יי וכן אמרו רבון
 דעלמא כו' - והוי דכיר ית נדיקיא דקריבו קדמך בבית מקדשך אמרין בני שכא וגו' - עכ' הרי
 מניכו שתירגם על מילית כרשיכה אמרין בני שכא ועשה מתיבת כרשיכה כ מילות - כר מלשון
 טרים - שיכה מלשון שכא - אכ' גם בורית כרשיכ' דהכא כוכל לפר' לכוכ' זו שזה התיבה ב' מילות -
 כר מלשון כרים - שכה מלשון בני שכה - ואכ' הוא שמילת כרשיכה תרמוז לאימר בני שכה שהוא
 בלשון עברית גדי בן שכה כוכל להעתיק עוד ולפר' שירמוז לעון העגל עד התרגום שיר השירים
 בכתוב אשכל הכופר דודי לי בכרמו עין גדי ותא' בכך כחת משה וגו' וסף ית עגלא וגו' - עשה
 שתרגום מלשון עין גדי עגל עד' שאמרו רז"ל במסכת שבת פרק ל' עקיבא בכרמי עין גדי שכרמתי
 לי אלהות הרב ולשון עין גדי כמו בעין הדולה ר"ל כנווכא גדי ופרש' שם - עין גדי מין בהמה -
 שהוא העגל - אשכל הכופר שמחל לו הקב"ה על עון העגל הכרמוז במילת עין גדי - מכל זה נראש
 שלשון כרשיכה רמוז לעון העגל - ויבא הכל על ככון במה שאמר התנא דכרית' בורית כרשיכה
 תשעה ר"ל מהו הכורית שמכנס ומלכין חלאת ווהמת עון העגל הכרמוז במלת כרשיכה הוי אומר
 תשעה רמוז לארון שהיה תשעה עשמי' גובה זולת הכפורת - והיה של זהב לכפר עון עגל של זהב -
 ולזה עשו ג' ארוכות רמוז לג' אלפים שנפלו בעגל - כי יש לדקדק למה ג' ארוכות יעשה ארון אסח
 של זהב וממילא יהיה מוזהב מבית למחון - ואם מדאגת ההפסד מפני שלא יוכלו לעשות הדפנות
 והלוחין עבין בעבור כבידותן - כי מתכות הזהב כבד יותר מכל המתכות כידוע - ואכ' מוכרס
 לעשותן לוחין דקין ויתקלקל ויתעקס - זה איכו הן אם יעשו עבין לא יכבדו - כי הארון אדרבה
 כושא את כושאיו כמו שאמרו רז"ל בני ירדן - וגם לא יתקלקלו בו אם יעשו בדפנות דקים - משל
 ממוצח הכחשת שלא היה נפוי אלא בעובי דיכר זהב - וכמה מאות שכה היו מקטירין עליו ולא
 היה הזהב כיתך ולא העץ כשרף ואכ' כך הוא הנס במקום הפסד מנוי קו במקום שאין הפסד מנוי
 אכ' למה לי ג' ארוכות אלא לל' לרמוז כנגד ג' אלפי' שנפלו בעגל - ויין קטירין וכו' - רמוז
 שנתקבל

2 K

שכתקבלו הנסכי' ברכון . וגם אחר המעשה פרע ההוא שהוא עון העגל כאשר תמצא הכל ברמז
בתרגום של שיר השירי' בכתוב אשכול סכופר יעויון שם . סאין תלתא בזכות שלשה אבות . וקבין
אלתא אומה שמוננין שלשה רגלי' . ומה שאמר התכא חמר חירין עתיק רומז גב שמלכין ומחזור
עווכותיהם של ישראל . עתיק יומין יתיב מלח סדומית רובע מעלה עשן כל שהוא רומז גב לעגל
בי כמו שהמלך יש בו דבר והפכו . מכרית ומקיים מכרית כגון נפרית ומלח שריפה כל ארנה .
ומקיים ברית מלח עולם וגו' כן עון העגל יש בו הזכרת עון דכתי' וביום פקדי פקדתי . ויש בו
גב תועלת ישראל עד שאמרו רזל לא היו ישראל ראויין לאותו חטא בעגל אלא ליתן פתחון פה
לבעלי תשובה . שאם יקטאו ויבור לא יתיאשו מן התשובה כי אל סכון הוא ורונה ומקבל תשובתן
אל רשעים ואפי' אם הן רבים כמו שאירע בעון העגל שמחל סקב' להם אותם עון ולא היה דוד
ראוי לאתו חטא בת שבע כי אם ליתן פתחון פה לבעלי תשובה ליסד שלא יתיאשו מן התשובה . וזה
רמזו במה שאמר מלח סדומית רובע ומעלה עשן כל שהוא . פרטי מעלה עשן עשב הוא שכקרא
כן בעבור שמתמר ועולה עשנו ואינו מתעגל לכאן ולכאן . ולי כראש לפי כוונתינו מלח כו' .
רובע רומז למספר רובע ישראל מעלה רמז למעלה של תשובה כמו שאמרו רזל כאם דוד הוקם על
ודרשו רזל הוקם עולה לתשובה . כך מילת מעלה בכאן רומז לבעלי תשובה שלא יתראו כמו
שביארתי עשן כל שהוא רומז לחזרת חטא העגל . כי חטא לכפוש כמו עשן לעינים עד שאמרו
וביום פקדי פקדתי . כי פקידת אותו חטא מעט מזער כמו שדרשו רזל ר' נתן אמ' אף כפת
הירדן כל שהוא . בא לרמזו לכפות רגלי הכהנים . עד שלא נתקו מן הירדן לא שבו המים
למקומם ועמדו כמו כד' . כלו' אף כפות הכהני' שבירדן מוכים שמחל עון העגל ואינו
למזכרת עון כי אם כל שהוא . והעיקר הוא שמור והוראה לבעלי תשובה כאשר פרשנו שלא יתראו
וכל שלזה חלה סכתוב בכפות רגלי הכהני' באמרו נתקו כפות רגלי הכהנים כי יש לדקדק למה
ליה להזכיר כפות רגלי הכהנים . יספוק שיאמר רגלי הכהנים מבלי שזכיר כפות . אלז בא
לרמז שמחל להם עון כף רגל העגל שנעשה על יד אחרן אבי הכהנים . והא ראיה הנס הגדול
בריתת הירדן יוכיח שמחל להם עון העגל . ומה גם כשירדו לים סוף בנייתת ממנרים היו
מדוינים כמו שאמרו רזל ממרה מידת הדין לפני הקב' רבשע אומה שעתידה לחטוא אחר
ארבעים יום תקרע להם את הים . ואם כך קודם החטא בקושי היו ראויים לכס כפלא כזה . קו
לאחר החטא כי בריתות הירדן הי' לאחר החטא בסוף ארבעי' שנה דוגמת סוף ארבעי' יום הכוזב
למעלה . ואכ' אידך כעשה ולהם כס כפלא כזה אלא בוודאי שמחל להם עון העגל לגמרי ולא
כשאר מעון ההוא כי אם כל שהוא וזהו שאמר ר' נתן אומר אף כפת הירדן כל שהוא כאשר פירשתי
ל' אף כפת הירדן מוכיח על מחילת העון ולהיותו הוראה לבעלי תשובה כאשר פירשתי . ומה
שאמר ואם נתן בה דבש פסלה רמז על בעלי תשובה שלא ירדו ויחטאו והתענוג והמותו המוכים
בשם דבש . כידוע שהוא הכאת החיך ותענוג הנופכי כי יש לדקדק למה הזהיר דווקא על הקטורה
הדבש ולא על השאור והלא על שניהם מזהירים דכתי' כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וכו' . לא
בא לרמזו לכוכותיו . ומה שאמר ששפיץ בה את הניפורין פרטי כי הנפורין שסורה והיו שפיץ בה
שיהא כאה כראה לפר' הנפורין רומז לחטא שכ' חטאת יהודה כנפורין שמיר והיו מיפיץ אותו
שיהא כאה . עד שסורה אכי וכאזה וגו' . כיריעת בלמה ויין קפריסין ששורין בו את הנפורין
כדי שתהא עזה רל' שיושרה ויורחץ החטא הכרמו במלת נפורין ויגביר הכרית והאהבה אשר
ביכו ית וית ובין עמו ישראל הכרמו במלת עזה כמו שאמר שלמה המלך ענה שימכי כחותם על
לבך וגו' . כי עזה כמות אהבה וכל זה בא להורות התכא מתחילת כוונ' הכרית עד קופה שלא זכו
שום אות ולשון לאחד עשר מדרגות דיבוק האלהיים . כי אם זרה בדרך האומה ישראלית ובזה כמו
פקעו כל הספקות והקושי' שהקשיתי בהעארת כוונת עניות דעתי . ואף כי גם פשוטו ככון .
ולזה

ולזה תקנו לומר נכ מקנת פסוקי ג' פעמי' לל ולעם אשר לא לו כל הרוממו' והמעלות שזכרנו
 מי ומי מכוחות העליונים תיכונים או תחתוני' שימלאו לבו ויערב לגשת להרע הו' או להזיק
 לעם זרע בירך ה' הלא יוצער בכויפה מה' ית שדרכו סערה וסופה וכדכתי' ויאמר יי אל השטן
 יבער יי בך השטן ויבער בך הכומר בירושלים הלא זה אוד מכל מאש לל הלא זה אליו ואכוסו
 וגם זה רומז לשנים עשר פכעי יעקב ודבקים בזה שהו' אלהים סיים מכל מאש לזהטים שהם
 כוחות הטומאה כמו שפי' הרמב"ן ז"ל פרש' וארא בפסוק בלהטיהם אמרו רז"ל שהם מעשה
 כשפי' ועלידי מלאכי סבלה סם כעשים והמלה מנורת אש לזהטוכו מלאכי אש מלחטת
 באדם ולא ידע ותבער בס' ולא ישים על לב עכל הרמב"ן ז"ל וכל באמרו הלא זה אוד לל כזכות
 אור סמנים של קטורת שהו' בנימטרי' אחד עשר יוכל מאש מלאכי סבלה כאשר ביארתי ועוד
 לל שלזה כבחרם לימר פטום הקטורת יותר משאר עבודות שנעשו במקדש עד שפי' נכ הרמב"ן
 ז"ל בס' וארא במילת בלהטיהם וזל שהם שדים והמלה כנורת ממילת לע' דברו אל דוד בלט
 בי השדים באים בלט ובחשאי כי הם בעלי גופות מאויר שאינו כרגש ולזה תקנו לכו לומר נכ
 קדר פטום הקטורת שהו' נכ דבר שבחשאי ויכפר על דבר שבחשאי וכשיכופר עון לשון
 הרע אזי סיים קרובים לבא עד שאמר המשורר דוד ע"ה מי האיש הספן סיים וגו' כנוד לשונך
 מרע כו' אכ נכ בשעת הדבר בר מינן ויאמרו פטום הקטורת ויבא דבר שבחשאי ויבן
 בעד דבר שבחשאי שהם כוחות הטומאה שבאים בחשאי כמו שביארנו למעלה אס' אס' אס':

יען

כי סבורי זה מעט בכמות ובאכיות זעירה ומן הראוי להיות מנחת העני כמוני
 מהודרה כמו שמנינו ככפי ווכה בהקטרה גבי עולת העוף בסדר ויקרא ע"כ
 אמרתי לעשות לו כותרת תלמעלה ומלמטה כשורה ולהקיסה בכירות כשלהבת בגחלת קשור
 והכה ראשו אחד מניע וכסמך לכירות דשלמה למכורה הטעורה שסיברה מו' האלוף הגאון
 מוה"ר שלמה לוריא ז"ל כאשר כתבתי בהקדמת הסיפור וכתעוררתי לנודמו ולסומכו נכ לכירות
 דזכריה וזה החלי כתיב בזכריה פרש' ה' וישב המלאך הדובר בי ויעריכו משכתי כאיש אשר
 יעור משכתי ויאמר אלי מה אתה רואה ויאמר ראיתי והנה מכורת זקב כולה ונלה על ראשה
 ושבעה כרותיה עליה שבעה ושבעה מונקות לכרות אשר על ראשה ושנים זתים עליה אחד
 מימין הגולה ואחד על שמאלה ואען ואומר אל המלאך הדובר בי לאמר מה אלה אדוני
 ויען המלאך הדובר בי ויאמר אלי הלא ידעת מה המה אלה ויאמר לא אדוני ויען ויאמר
 אלי לאמר זה דבר ה' אל זרבל לאמר לא בחיל ולא בכח כי אס בדומי אמר ה' בבאות מי אתה
 הר הנדול וגו' ויהי דבר ה' אלי לאמר ידי זרבל יסדו הכית הזה וידיו תנענה וידעת כי
 ה' בבאות שלשני אליכם כי מי בו ליום קטנות וגומר ושמו וגו' ואען ואומר אליו מה שני
 הזתים האלה על ימין המכורה ועל שמאלה ואען שנית ואומר אליו מה שתי שכלי זתים אשר
 בידי שני נכתרות הזה המריקים מעליהם הזהב ויאמר אלי לאמר הלא ידעת וגו' ויאמר
 אלה שני בני הינהר העומדים על אדון כל הארץ ע"כ ומרש' ז"ל אחד מימין הגולה ואחד
 משמאלה וגומר וכאן לא פירש על שני נכתרות הזה האמורות למטה בפרשה והם כמין עריבות
 ועדשים של בית הכד שהם עומדים אכל קזיתים והזיתים נחבטים מאליהם לתוך הנכתרות
 ומתחממות שם כמעטן וכעגרים שם בבית הכד והשמן כופל לתוך הנכתרות ומה נכתרות לתוך
 הגולה ומתגולה למונקות ומה מונקות אל הכרות והמונקות והכירות ארבעי' ותשע היו רמו לאור
 שלעתיד לבא אור הקמה ימים שנעתיים כאור של שבעת הימים ארבעים ותשע על אור של יום
 כראשית

K 3 י ג

חתימה

צדאשית עכל רשי זל ופי רדק זל בערשה שזכרנו למעלה ואל המריקים מובלי הם הזכר השמן
 שזך כזהב וכן כוס זהב בכל ביד ה' היין הזך והנקי ויאמר אלה שכי בני הינהר ינהר הוא
 השמן כמו דגן תירוש וינהר לפי קרא אותם זיתים והם זרובכלו ויהושע וקראום בני הינהר לפי
 שכתשחו בשמן המשקה זה למלכה וזה לכהונה העומדים על אדון כל הארץ שמוזמנים
 לעשות רכובו ותי אילן תרין בני דברבין דקיימין קדם רבון כל ארעא ועניין שכי זיתים
 נשתי שבלים ושתי נכתרות לא נתשרש לאיזה עניין היו משל והנה הזיתים משל לזרובכל ויהושע
 ושכי השבלים היונאים מהם משל למעשיהם שהחלו בדיהם בבנין הדתית ושכי נכתרות משל
 לכחמים ועזרא הבאים אחריהם ועל ידי ארבעתם יבאה אורה וטובה לישראל עכל רדק זל
 ותמכני על פה קדוש רדק לפי פרישה זו הוה ליה נב לפרש המקרא שלמעלה פרש ב' ויראיני ה'
 ארבעה חרשים לארבעתם אלה שזכר כי גם הם היו עסקקים בבנין חומות ירושלי ככתוב והיה
 לבו הלילה משמר והיום מלאכה וכמו שאמר נחמיה הבונים בחומה והכושאים בסבל עומשים
 באסת ידו עושה במלאכה ואת מחזקת השלם ולי הכותב כראה ששכלי הזיתים שהם מרים כי
 ערפי הזית מרים הם והיו שתיים רומזים לגרי יהודה ובנימן דכתי וישמעו גרי יהודה ובנימן
 וגו' וראש הנוררי שהשבותו המלאכה של בנין הדתית היו שכים דהיינו רחום בעל טעם ושמי
 ספרא דכתי רחום בעל טעם ושמי ספרא כתבו אנרא חדא על ירושלים לארתח ששתא מלכא
 כמא' אדון רחום בעל טעם ושמי ספרא ושאר בכותיהן וגו' זלאלה שכי האודים העשכים
 דהיינו שכי הנוררי שזכרנו רומזים שתי שכלי הזיתים שבאו להמריר ולהציר ליהודה ובנימן
 ולהשבות מלאכת הבנין ושכי נכתרות הזהב רומזים למלכי סדד מלכי פרס דהיינו מלך כורש
 ודריוש שהיו מריקים מעליה הזהב לנורך הבנין וגם כלכלי הקודש שהוציא נבוכדנצר מ'ירושלי'
 ששיב דכתי והמלך כורש הוציא את כלי בית ה' אשר הוציא נבוכדנצר מירושלים ויתנס בבית
 אלהיו ויוציאם כורש מלך פרס עליד מתרדת הנזכר ויספרם לששנר הכשיא ליהודה ואלה
 מספרם אנדטלי זהב שלשים וגו' כפורי זהב שלשים וגו' וזהו שאמר המלאך אלה שכי בני
 הינהר העומדים על אדון כל הארץ רל עד שדרשו רזל במקום אחר אל תקרא בניך אלא בוניך
 גם כאן כראה לפרש כך אל תקרא בני הינהר אלא בוני הינהר שהבית אורן וזיון של ישראל
 העומדים על אדון כל הארץ רל שמוזמנים לעשות רכובו כן כראה לי והתרנוס מסייעני
 שתירגם אילן תרין בני דברבין דקיימין קדם רבון כל ארעא וקל: דכתי כה אמר כורש מלך
 פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא סקד עלי לבנות לו בית בירושלים אשר
 ביקודה אומי בכס מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל וגו' וכן דריוש הרי שמוזמנים לעשות רכון
 אדון כל הארץ עכ אך שאלו נוררי יהודה ובנימן דהיינו רחום בעל טעם ושמי ספרא כתבו
 שטנא אשר אליהם רומזים שכי שכלי הזיתים כאשר ביארתי והו שאמר שכי שכלי זיתים אשר ביד
 הנכתרות רל שמיחו ביד הנכתרות לבנות הבית הכל כאשר ביארנו הרב' ספיקות כפלו לי בזאת
 המראה אך מה שהוא מענייני הספר אותו אשמור לחבר הקפק ה'א' למה לי ולאיזה עניין בא
 המשל דווקא בשתי הזיתים או למה לי המשל כלל הואיל ונריך ביאור כמו שפירש לו המלאך זה
 דבר ה' אל זרובכל וכו' אכ בקינור הלל ויהי דבר ה' אלי לאמר ידי נרובכל יסדו הבית הזה
 וידיו תבנענה ולא בחיל ולא בכח כי אם ברוח וידעת כי ה' נבאות שלמני אליכם רדק פי'
 בתחילת ספר זכריה וזל ראיתי הלילה מראות זכריה סתומות מאוד כמראות דכילא ולא כן
 מראות שאר כביאי כי כח הכבואה היתה הולכת לדלה מימי הגולה לפיכך לא בארו את דבריהם
 ולא הבינו המראות כאשר הם עכ דכריו ואכי אומר בתחילת כבודו שאינו דומה למראו דכילא
 כלל לא במראה ולא בטעם כי מראות דכילא כשאר סתומות ולא כתפרשו לו לא עי' מלאך ולא עי'
 רוח הקודש אמנם בזכריה שהיה נביא לה' ולא כן דכילא שכל עניינו היה ברוח הקודש אבל

זכריה

זכריה היה כצ"ח ונתפרשו לו כל המראות וכל המשלים או על ידי מלאך או על ידי השגתו כמו
שחילקו המפרשי' ז"ל בין מראה שכ' בו ואשא וארא' או בין מה שכ' וישב המלאך הדובר בי ויערובי
וכו' . וכל מיני המראות כתבארו לו על ידי המלאך ואדרבה היה כושא וכותן עם המלאך כאשר
דבר איש אל רעהו כמו שכ' ואען ואומר אל המלאך הדובר בי וגו' וכן הרבה . ועק לפי פירשו
להרד"ק ז"ל שכתוב שהכבואה הית' הולכת ודלה מימי הגולה אכ' מן הראוי היה לבאר הכבואה
מיד ולא להאריך ולהקדים במשל ואחר כך לבאר כי זהו אדרבה מדרך חובה כמו שפי' רש"י פרש'
לך בפקוק אל הארץ אשר ארצך . אכ' המשל למה לי . ועוד ק"ל לחיזה עניין בא המשל שלשה
מיני הכלים דהיינו הנכתרות והגולה והמונקו' ואחר כך לכירות והלא יכולין היו הזמים להתמסק
בראש הזית ולפול מיד השמן לכרות מבלי שיפלו לתוך הנכתרות ומנכתרות לגולה ומגולה
למונקות . וממונקות לכרות . ועק מה זה שאמר המלאך זה דבר ה' וגו' . לא בחיל ולא בכח כי
אם ברוחי וגו' . וכי לא ידעו שלא בחיל ולא בצוחם והלא ידוע ומפורסם שהיו אע"ה ככבועים
ומשוועבדים תחת יד מלכות פרס והמקראות מלאים מזה בפירוש מבלי הוכחה . ועוד קשה למה
לא זכר במראה שלמעלה הנכתרות כמו שזכר למטה . ועק לפרשי' שפירש המונקות והכרות הם
מט רמו לאור שלע"ל מה עניין אור שלעתיד לבא . ולהתיר הספק הראשון ראיתי להקדי' דברי
הרמב"ן ז"ל בריש פרש' בהעלותך וז"ל ולא כתברר לי למה נחמו בהדלקת הכרות ולא נחמו בקטורת
בוקר וערב וכו' עד אבל עניין אנדה זו לדרוש רמו מן הפרשה על חכמה של כרות שהיתה בבית
שני על ידי אהרן ובניו ר"ל כי הם חשמוכאי ובניו ובלשון זה מנא היה במגילת סתרים לרבינו
נסים וכו' . עכ"ל הרמב"ן ז"ל והאריך עוד . וק"ל קנת מהיכן מנאו רמו מפרשת המכורה של תורה
שתרמו לכרות של חשמוכאי שאמר לדרוש רמו מן הפרשה וכו' . ומהיכן כוכל להוויא הרמו .
וכראה לי שב מתוך הנמרא גרסינן במסכ' מנחות פרק הקרבנות ניבור מחוץ לפרכת העדות .
עדות היא לכל באי עולם שהשכינה שרויה בישראל מאי עדות ואמר רבא זה כר מערבי שנותן
בה שמן כמידת תבדותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים . פי' שבבקר היו כולן כבות חוץ
מכר מערבי שהיה דולק כל היום ולערב היה מדליק ממני שאר כרות ומטיבה כו' ומפר' ואזיל
עכ"ל הנמרא ופרשי' . וק"ל וכי לא מנאו עדות יותר ברורה ומפורסמת שהשכיב' שורה בישראל
בפרט במשכן יותר מכר מערבי כגון ירידת אש מן השמים לקבל הקרבנות וכמה פעמים נגלת
השכינה לעיני כל ישראל וכיסה הענן את המשכן פולו עד שלא יכול משה לבא אל אהל
מועד והרבה נסים מפורסמים שנעשו במשכן אפילו בחוץ מה שאין כן בנגס כר מערב שהוא
לפנים אס' כן מהו שאמר בנמרא שכר מערב היא עדות לשכינה בישראל והלא יש ויש
יותר מזה עדות ברורה שהשכינה שורה בישראל כאשר ביארתי . ועק למה נעשה הנס בכר
מערבי שהוא לגד השכינה אדרבה אילו נעשה הנס בכר מזרחי או היה כתאמת יותר שהשכינה
שורה בישראל אפי' חוץ למשכן או למקדש בכל הליכתן ומכיותם מה שאין כן בנגס כר מערבי
דדילמא קירוב השכינה גורם כל זאת ודווקא בתוך המשכן שרויה ולא חונה לה וגם הנס היה
יותר חזק אילו היה בכר מזרחי כמו שפרשי' בפ' קרח גבי מטה אהרן בתוך מטותם ע"ש . אלא
כראה ליישב שלא בא רבא להורות עדות בזמן המשכן או בזמן הבית כי בזמן הבית והמשכן
מנאו הרבה עדות יותר מפורסמות מכר מערבי שהשכינה שורה בישראל אלא לא בא להורות
אלא לדורות הבאים לאחר המורבן שאין לנו בעוה' לא מקדש ולא משכן ואפילו הכי השכינה
שורה בישראל . ולזה נעשה הנס בכר מערבי ע"ד שפירשי' בפרש' ויחי בפסוק בבוקר יאכל עד
ולערב יחלק שלל ופרשי' ולערב יחלק שלל אף משתשקע שמשן של ישראל על ידי כבוד כנר וכו' .
אכ' גם בנמרא דידן שזכרנו שאמר מחוץ לפרוכת העדו' זה כר מערבי ר"ל זה סימן להערכ שמשן
של ישראל על ידי סיוכים אפי' באותו זמן תגלה לעין כל שהשכינה שורה בישראל על ידי הדלק'
הכרות

חתימה

הכירות שהיה הכרחה מנויה ויתרבה השמן מאליו כמו בזמן התשכון והתקדש כמו שהיה שלא
 היה בו להדליק רק יום אחד וכעשה בו כס והדליקו בו ח' ימים . כן כראה לי שלזה כיון הרמז
 אל באמרו אבל עביון הנדה או לדרוש רמז מן הפרשה על חכמה של כרות שהיתה בבית שני וכו' .
 עכ' הרי מנינו שאפי' מבורת התורה רמז לכירות שמוכא וכן מנינו כמה פרשיות בחגי הכניא
 הרומים לכיסי שמוכא כגון פרש' ב' כה אמר ה' נבאות עוד אחת מעט היא ואני מדעיש את
 השמים ואת הארץ את הים ואת החרבה ופרש' בניסים ע"י שמוכא וגם בזכריה תמנא נכ' כמה
 פרשיות המדברים בכנסון שמוכא את היונים בפרש' ע' בפסוק דרכתי לי קטת יהודה כמו
 שפרש' ועיון טס . אכ' כראה להחיר נכ' הספק הראשון לזאת הכוונה ומה שבא המשל בזיתים
 שהיו כדרכים וכמסקים מאיליהם לא למשל בלבד באו אלא לכבוא' ממש והראה לזכרי' שהמראה
 הזאת שאתה רואה מראה ולא ממש רמז שיגיע עוד הזמן שיתרבה ממש השמן מאליו מבלי שום
 אדם עורך כאשר אתה רואה עתה במראה שהשמן כדרך וכמוסך וכערך מאליו כן יהא בממש מפני
 אשר ברכוה' להראות שהוא ברוך הוא סוכן בקרב ישראל אף בטקיעת שמשן על ידי יוונים .
 ופרש' מקייעבי שפי' בפסוק בחגי בפסוק ואני מדעיש את השמים וגו' ויבינו ששכיבתי שור' בבית
 זה ויביאו תשורת זהב וכסף וכו' ולזה באו מונקות' . לרמז לנכס שנעשה לז' ימים שהיה בו בשמן
 הכותר מיד היונים להדליק בו יום א' . וכעשה בו כס' . והדליקו בו ח' ימים כמזל נכ' ביום
 מדליקין . ולא כעשה הכס ב' ימים . לזה ירמזו השבעה מונקות . וכתב בית יוסף וז' א"כ
 למידק דכיון שהי' שמן בסך כדי להדליק לילה אחת . אכ' לא כעשה הכס רק ח' ימים ולמה קבעהו
 ח' ימים . וכו' וכתן טעמי' רבים וככדים על שכבוע' ימים . וגם האלוף מהר"ר יהודה ליבא
 בן הר"ר מאיר ז"ל הוסיף כוסף משלו בתת טעם לשבח . ואולם כפי העיון הנמרץ הכוסף מתהפך
 לגוון אחר ומקבים עם ב' התרומים האחרונים של בית יוסף ז"ל ויוסף המשביר דלא חסופא והנאון
 מהר"ר מאיר מרגניתא תותי' . ואין סילוק ביניהם רק שבית יוסף ז"ל מגדיל הכס באמרו שנסארו
 מלאים הכירות . או סך השמן . ומהר"ר ז"ל השמיט מלת מלאים . זה הכלל שמהר"ר ז"ל מסכים
 יותר לב' שיכונים האחרונים : ואמנם להכחה הראשונה שתירץ בית יוסף ז"ל גם בעיני הנעיר לא
 ישרה . כי איך יעלה על הדעת לחלק השמן לש' סלקים . איך ידע כהן הגדול . שיתדקש לו
 כיסא . ושדליק כל חלק לילה אחת ולא יבנה . והנה רחבה דעת קדושים מדעתו . ומתירא
 אכי להככים ראשי בן שני הסרים הגדולי' סן ירונו את מוסי' . אמנם תורה היא וללמוד באתי
 בכושא וכותן לפני רבותיו . וזכותם יעמוד לי במחילת כבודם . וכל לי שבו עד השפט ולא יקשה
 מה שקבעו ח' ימים אע"פ שהיה בו שמן כדי להדליק לילה א' . שיש לומר שגם לילה ראשונה היה
 כס' . כפי דלא הוה כיסא דהדלקה . מ"מ הוה כיסא אחריוכא שלא עמארו יונים כשאר השמכים .
 כי מסתמא כל השמכים שהיו בהיכל היו בהנכע . וכסותמו של כה"ג כה"ש רש' גבי בסותמו
 בהנכעו . כך כל השמכים שבהיכל היו בהנכע . ולמה יגרעו לבלתי היות בהנכעו בסותמו .
 באותו סך שכשאר בטקרה ושאר כל השמכים נטמאו וזה לא נטמא . אכ' אין לך כס גדול יותר
 מזה שכשאר בטקרתו . ולא הסייעהו או מנאזהו רבוי עם היונים . שבדאי כשכנסו בהיכל ה'
 לא הכיח קרן זוית שלא שפשו וספשו בו . והא דאיה שמנאו כל השמכים ואחר כל הספוש לא
 ענאו אלא סך זה . שזה היה בודאי היה כס גמור ומפורסם וכנלה . ואין לומר דלמא שאר
 השמכים לא היו כ"כ בהנכע וחתומים בחות' של כה"ג . שזה אינו כדמוכס מל' הגמרא שאמר שהיה
 מוכס בחותמו של כה"ג . דה"ל שהיה חתום בסותמו של כ"ג . מאי ז"ש שהיה מוכס בחותמו כו' .
 אלא אי הוה אמר בלשון חתום בחותמו כו' הוה אמריכא שכל שאר השמכים לא היו חתומי' בסותמו
 של כ"ג . רק סך זה היה חתום בחותמו . אבל עכשיו שאמ' שהיה מוכס בחותמו בו' משמע שכל
 השמכים היו גם חתומים בסותמו של כ"ג . רק שאלו כענאו פתוחי קותם . וזה במנא בגור' .
 וז"ש

ואש מוכח בחותמו. שרל מוכח ומוצג וכדקאי מעיקרא קאי שלא כפתח כשאר השמיים שהיו נכ
 חתומים כמוהו וכתפתחו. וכוה הוכר שנעמאו. וזה מנאשו מוכח ומוצג סתום והכירו שלא
 כגעו בו. ואכ' אין לך השגחת הכס יותר מזה שכל השמיים נעמאו וזה לא נעמא. לפיכך
 קבעהו ה' ימים. כי בכלן נעשה כס כמ'ש. זהו הכראה ליטבו עד הפשט: עוד כראה ליטבו
 עד השכל. ועד המדרש מפני מה קבעו ה' ימים ולא ז' ימים. כשקשה עוד קושיא אחרת.
 והיא למה לא נשארו מכל השמיים שהיו בהיכל בטהרה. רק הפך הזה שהיה בו שמן כדי להדליק
 יום א' בלבד. למה לא נשארו כלי שמן אחר שישפיק להדליק ה' ימים כפי הנורף. כמו שפי' בית
 יוסף וה' רץ זל כהיות שכולן היו חתומים כדמוכח לעיל. ואת' לבעבור הראות הכס הכפלא שיתרב'
 השמן מאליו. לא סגי בלא זאת. בודאי דבר נקל הוא ביד השי' לעשותו. שאפי' עבדיו
 ה' ימים עשו כזה וכיונא בו. כדמנינו במלכים ב' סוף ד' אשה אחת מכשי בני הכביאים אשר
 נעקה אל אלישע וגו'. ששם נעשה הכס באסוף שמן אחת כהנה וכהנה. ואכ' מה בא להורות
 כאן בודאי לא לחכם נעשה הכס הזה בדבוי השמן דחשמוכאי. ומי יתן וכדעהו. אלא בודאי לא
 כראה שבא להורות בכס של רבוי השמן לכבי חשמוכאי בכחונם את היוכים פן יאמרו ידיכו רמה
 ועשתה התשועה הגדולה הזאת. הואיל ועזבוה' ביד המלכיות בתחלה ביד כבוכדנצר. ואחריו
 ביד פרס ומדי. ויוכים. אכ' הו' אכחנו ככל הגוים שמכנחים ומכונחים עפ' המערכת או על דרך
 מקרה והזדמן. כי כבר עזבו הו'. עכ' בא הכס בשמן שנתרב' מאליו לז' ימים לומר כשם שהשמן
 הזה נתרבה מאליו כך לא בכחם ולא בחילם וכחכם ירשו ארץ. וכנסו ליוכים כ'א ברוחו ורמוכו
 של הקב"ה. כי אעפ' שישראל הו' חוטאים הקבה משרה שכינתו ביניהם להנילם מכל אויביהם
 כמ'ס הרלבג סוף מלכים וזל התועלת ה' להודיע שאעפ' שישראל חוטאים להשי' הנה תדבק
 ההשגחה בהם. מנד האבות הקדושים באופן שלא ישמידום ולזה ספר כי מפני ראות השי' את
 למן ישראל עי' חזאל שהיה בשיעור שיכלם לולי ה' שהיה להם. כי לא השאיר אל יהואסו כ'א
 מתי מספר. הנה חנן ה' אותם ורחמם ופנה אליהם למען בריתו את אברהם יצחק ויעקב וסנילם
 מכף חזאל. וכוה נתבאר כי כמו שההשגחה הכוללת תמשוך מהאב לזרעו זמן ארוך. כן
 הענין בהשגחה פרטית. אבל היא יותר אמיתית כוה. ולזה נתבאר מן התורה שלא יכלה שבע
 מן השבעים. עכל הרלבג. אכ' גם כאן הראה להם שהשגחתו ית' דבוקה ואדוקה בהם וכשם
 שראו השמן נתרבה מאליו מבלי הוספת אדם. כך לא בהרבה ובקשתם נכחו ליוכים העם העו
 והעם הרב שהיה בעזרת היוכים כ'א ברוחו וברנוכו של הקב"ה. ומזולת עזרתו האלהית קיה
 בלתי אפשרית שיכנחום מפני רבוי העם שהיה עמהם כמו שתי' בשיר השירים בפסוק ששים המה
 מלכות וגו'. באידן קמו מוכאי וככשו שיתין מלכין מנכוי דעשו מלובשי שריוכין וכו' ותמכין
 דוכסין מנכוי דישמעאל רוכבין על פוליא וכו'. ואכ' כנסון החשמוכאים ליוכים מאת ה' היתה
 זאת בהשגחתו עליהם בדרך כס. ולזה מקנו בעל הנסים גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים
 וכו'. ועל כל זה יורה התוספות ורבוי השמן מאליו. כמו שמראה הזיתים של זכריה היה משל
 לזרובבל שלא בחיל ולא בכח וגו'. כן יורה רבוי השמן לחשמוכאים: וכראה שלזה כיוון המשורר
 באומרו כתת ליראיך כס להתכוסם מפני קושט סלה. לל הכס בתוך כס שנעשה בשמן בימי
 החשמוכאים. הכס הראשון שלא נעמא. ה' שנתרבה. וכל זה מפני קושט סלה. לל להודיע
 לבני אדם שהוא ית' קושט וכאמן בבדיות עם אברה יצחק ויעקב להיות תמיד בעזרת כניהם סלה
 אפי' כשחוטאים וכדפרשתי: ומעתה שנתבאר לנו שהכס של רבוי השמן בא להורות להסויק
 האמוכה בלב החשמוכאים שלא בחילם ולא בכחם היו מכנחים כשאר כל הגוים שמכנחים בדרך
 טבע ומכהנ'. אלא בדרך כס. יתישב נכ' ויתורן מה שקבעו חזל ה' ימים ולא ז' ימים. כי אלו
 קבעהו ז' ימים היינו חושבים שנכחונם היה בדרך טבע הכמנן אחר הסיקף האמנעי. שהוא

מקטב יא א L

התימה

המספר ז' כ"ט רבינו בחיי פ' בלק וז' וע"ר החכמה את שבע המובחות ערכתי . אחד הכתוב משבוע
 השבעה לפי שהוא הקף האמנעי . כי מן הידוע שארבע הקיפים הם . הקף היום . והשבוע
 והחדש והשנה . הקף היום . הוא שהשמש מקיף בגלגלו ביום א' ממזרח למערב וזהו הקף
 הראשון שהוא התנועה היומית . וכשגשג היום חוזר חלילה וכן בכל יום ויום : ויש הקף
 אחר והוא הקף השבוע . שהרי כשגשג היום חוזר חלילה ומוכין שבוע אחרת : ועוד יש
 הקף אחר . והוא הקף הירח בכל קדש וקדש . והקף האמנעי שבין היום והחדש הוא הקף
 ימי השבוע . ולפיכך ההקף השבעה בין היום השמישי לחדש הירחי . ולפי שכל ענייני הטבע
 במשכין אחר ההקף האמנעי . וענייני התורה יתקדמו תמיד לענייני הטבע . לזה באו מנות
 רבות בתורה לחשבון הז' כנון ימי הפסח וכיוצא בהם . לפי שהוא חשבון ההקף האמנעי . כנגד
 ז' כוכבי לכת . אשר כל עמודי הטבע כשעמים עליהם ע"כ . על כן ראו חכמי הדור ז' לקבוע
 פ' ימים חכוכה ולא ימים . שאלו קבעוהו ימים . היה מקום לטעות ולחשוב . הואיל והדלקת
 ברות חכוכה ע"ש שאירע הכנס בכרות . ואותו הכנס הוראה ורמו לכנחוכם של חשמוכאי' כ"כ א"כ
 יחשבו הרואים מה שתקנו וקבעו סוף ימים בא להורות שהיה כנחון החשמוכאי' בדרך עבד
 כמשך אחר ההקף האמנעי שהוא מספר ז' ימי השבוע . ולא בדרך כס והשגחה . יען קבעוהו פ'
 ימים . המורה ג"כ על ההקף הראשון . שהוא ההקף השמישי כמבואר דהיינו היום הראשון
 מאותן פ' ימים מורה על התנועה היומית שחזרת חלילה . ושאיין במשכין אחריו ענייני הטבע
 בלל . כי כל היום כולו קודש ליה ונטיי הוא . ועל היום אנו משבחים ואומרים ליה ית המעביר
 יום ומביא לילה . וכ"ש יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוק דעת . וכן הוא אומ' מונאי
 בוקר וערב תרכין . אינו אומר מונאי שבוע או שנה . רק בוקר וערב ופרש' בבוקר
 משבין יוצר המאורות . ובערב אומרים ברוך המעריב ערבים . כי ההקף הראשון שהוא
 השמישי הוא העקר להיותו תכלת הכריאה אשר שאר ג' ההקפים מסוברים ובארגים ממנו . א"כ
 ההקף הראשון מורה על הכנס שהוא מועל על מעשה הטבע . כמשך אחר ההקף האמנעי שהוא
 פ' ימי השבוע . וז' שכתבון החשמוכאי' בדרך כס היה ולא בדרך עבד כי הנדילה לעשות עמהם
 למעלה מהטבע ע"כ קבעו פ' ימים . כדי לכלול אלו שני הקפים . דהיינו ההקף הראשון המור'
 על הכנס . והקף האמנעי המורה על הטבע כמש' . שלשניהם אכחו עם ה' אלה נריכים . כמש'
 שמלך החכם ע"ה . קום מוכן ליום מלחמה וליז התנועה . וכת' ר' בסיי ז"ל פ' שלח לך וז' שהמע'ה
 הזוהיר על האדם בפתוח הזה שיעשה ככד שינערך לעשות בדרך הטבע כל מה שבכחו לעשות .
 ששימקור שאר בידי שמים . כיהכנס אינו פל אלא בחקרן הטבע . ועיקר הוית האדם בכוס
 על מדת הטבע . וע"כ ינערך שיעשה האדם פעולות ועניינים שהמה הכנות להשיג בהן חפנו .
 ולעמוד על משאלות לבו . במי שרונה ללכת למלחמה על אויביו . שראוי לו שיכין כלי זיוג
 קסוסים ומרכבות ליום מלחמה . שאם יקמוך על הכנס ולא יכין . יתמסר ביד אויביו . או מפ'
 שיש לו חולה שראוי לתקן מסעדים וסמים למאכלו ולהאכילו התרופות המועילים . ולמוכעו
 מהמאכלים המזיקים ואחר שיעשה כל יכולתו והשתדלותו ועשה בדרך הטבע . איין ראוי לו לבנות
 שיניע אל רכובו . רק ינעס ביה . כיה יש אדם שיספה במלחמה . עם כל ההכנות . ויש שיככל
 מבלעדיהן . ויש חולה שימות עם המאכלים המועילים . ויש שיניע לרפואה עם המאכלים
 שרעים המזיקים . וא"כ איין עיקר התנועה בענין המלחמה . ולא בענין הרפואה להכנתיהם
 רק בשם ית' . שכן כתיב הרופא לשבורי לב . ומחבש לעגבותם . וכת' לא בגזרת הסוס יחפץ .
 ולא בשוקי האיש ירנה . וכת' שקר הסוס לתנועה . ואת כוונת התורה . ורוב הפסוקי' מוכיסיין
 בן . ולכך תנוה התורה לישראל להשתדל בהכנת האלה שינאו חלונים בעלותם למלחמה על
 אויביהם ושישימו אורב ושישלקו ערנלים בערי האויבי' כי כל הענייני' האלה הם הכנות לעשות

מה שכתב

וזה שצרכה האדם לעשות בדרך המנהג והטבע. ואח"כ יפעול הנס על כל מעשה הטבע. ואע"פ
 שישראל לא היו צריכים לזאת לפי שלא היה נכחוכן בדרך המנהג והטבע כ"א על פי הזכו והעוב.
 ואם היו זכאין מעט מהן יכחחו עמים רבים. ואם היו חייבים מעט מן האויבים מעט מן האויבים
 יכחחו רבים מהם. מ"מ באה מנות התורה לישראל לעשות כל השתדלותם בהכנות האלה. ואח"כ
 למסור הענין למי שהתשועה לו. כי התורה לא תסמוך על הנס לעולם. וכן מניחו בדוד המעשה.
 כששאל באורים ותומים. השיבו הקב"ה. הסב אל אחריהם ובאת להם ממול נכאים. ונס
 להשתדל בדרך המנהג והטבע כמנהג שאר האומות. הכוננים בדרך טבע ע"כ. וזהו מ"ש
 שלמה המע"ה כי יי יהיה בכסלך ושומר רגלך מלכד. ופרש"י בכסלך במבטחך ד"א בדברי
 שאתה כסיל בהם וק"ל: כמניחו למידין שישראל צריכין לטבע וגם לנס. יען תקנו לנו השלמי
 ז"ל לעשות סוכה ח' ימים כדי לכלול שניהם כמ"ש למעלה: ועוד כראה טעם שלישי שזוה תקנו
 ח' ימים. שמק הידוע. שרוב המנות שבאו מדברי סופרים או כמעט כולם עושים ג"כ לזכרון
 מעשה בראשית כמו מנות התורה. והתנועה היומית משתנה בכל יום. על יום שעבר בשש
 ושלשים חלקים בנזק. ולו" חלקים בערב. ספק הכל ע"ב חלקים כמ"ש הרב המזקוני פ' וישלח
 בפסוק ויזרח לו השמש וז"ל מתקופות טבת ואילך תקדים השמש לזרוח על יום שעבר לו. ותאחר
 שקיעתה לו חלקים. עד תקופות תמוז. ומתקופות תמוז ואילך תאחר זריחתה על יום שעבר
 לו חלקים. ותקדים שקיעתה לו חלקים. ע"כ לל א"כ מבואר שיכוו תנועת השמש מיום ליום
 לו חלקים. שזוה בודאי תקנו בערבית משנה עיתים ומחליף את הזמנים: ואפשר שזוה כיוון
 המסורר באומרו ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם שר"ל ע"י זריחת וביאת השמש מהלל שם ה'
 והשכויים הם ע"כ חלקים כמ"ש וימפרס ע"ד מבואו. ושנים המיותרים במלת ע"ד רומז לב' תקופות.
 דהיינו תקופות טבת ותמוז. שמתחיל התנועה היומית להשתנות כ"ל. וע"י כך מהולל שם ה'
 שהוא משנה העתים. ומחליף הזמנים. ולזה תקנו וקבעו מזל ח' ימי סוכה להדליק הנרות.
 כדי שיבאו ב"ו נרות (שזולת השמש) דוגמת זריחת השמש וזכר למעשה בראשית. מה שאין
 בן אסידלקו רק ח' ימים. שמספרם יעלה רק כ"ח. ולא יהיה בהם זכרון למעשה בראשית. וכוכל
 לומר שגם אלו השלמים כ"ח ובה' כיוונו לאלו השתי תקופות בהקפה ובפחת. וזכר למעשה בראשית
 ועוד כראה ישוב רביעי למה קבועה ח' ימים. בהיות שלא תחול תוספות טובה וברכה. רק ע"ל
 דבר ישות כמ"ש ר' ברי"ב תרומה בפסוק ועשית שלחן וגו' ע"ש ותמנא דברים של טעם: הכראה
 לע"ד כתבתי בקביעות ח' ימי סוכה ארבע ישובים. בריאים ועובי. מזוסי מי שאובי. מלהבנ'
 אש השכל חנונים. ואתה חכם תוסיף לקחתם באהבים. וזהו שאריתך כטל מאתה וכו' וכו' וכו':
 וזוה הותר הספק הראשון שבא המשל מש' היותים. ג"כ להורות על ענין כבואי לנרות משמוכאי
 כמו שבארתי: ולפי זה מתורן ג"כ מה שהוקשה לי ימים רבים למה משטירין. דווקא בנרות
 דזכרים. ולא בנרות דשלמה. ולפי מה שפירשנו שירמזו לנרות דמשמוכאי. אתי שפיר:
 ולכוונה זו כראה. שבאו שתי זיתים. שלא זכו לזה עשרת השבטים. רק ב' שבטים בלבד יהודא
 ובנימין. וידוע הוא שישראל בכלל נקראו זיתים. כדכתי' עץ זית יפה תואר קרא ה' שאך.
 וה' אשר לו נתכנו עלילות יודע מדוע נחר באלה השנים בלבד. וכאלו ח' עוב שאר' שבטים.
 לזה אמ' עיביה' משועטות בכל הארץ וגו'. וכמ"ש פי' ר"ק בפסוק זאת האיסה היונאת. כראה
 גלות' שבטים שישתקעו בגלות וכו' ע"ש: ולהתיר הספק ה"ב למה בא במשל ג' כלים. דהיינו
 בנרות גולה מונקות. כראה שרמז לו ג' מלכויות שימשלו בישראל. שהם פרס ויון. אדום
 וכדפי' ר"ק בשם אביו בתחלת זכריה בפסו' ראיתי איש רוכב על סוס אדום. זה בכל אמת הוא
 בישא דדהבא. כי כבואותו היה ב' מלכויות וכו'. כן כל שג' מיני כלים רומזים לג' מלכויות.
 שאלכות בבר עבר ובעל. וכשם שהשמן כופל תחלה לנכרות ומנכרות לגולה ומגולה למנוקף

L 2 ו א ג נעמוק

חתימה

ואמונות לכהות . כן ישראל שבמשלו לשמן . דכתי' בניך כשתילי זיתים . וכמש' שכקראי זית
 יפה פרי תואר . יהיו משועבדי לנ' מלכיות בזה אחר זה : וכשם שאח' בא השמן והגיע לכרו' .
 כך יגיעו ישראל לכרו' של משיח . דכתי' ערכתי כר למשיחי בכלות ה'ג מלכיות : ולהתיר הספק
 ה'ד . שלא זכר בתהלת המראה הנכתרות . לפי שלא רנה לכלול מלכי חסד של פרס עם מלכיות
 אחרונות אדום ויון . שאלו ה'ג כלים רומזים עליהם . כי השנים האחרונים הרשיעו מאד .
 ונקשו לאבד היהודים ולקשקע בינתן מן השורש לולי ה' עזרתה לכו מה שאינו כן במלכי פרס .
 שהיו מלכי חסד לכן לא זכר נכתרות הזהב רומזו למלכי פרס עם ה'ב כמש' למעלה : ולהתיר
 הספק ה'ה מה ענין אור שלעתיד לכאן . כראה שבא להודיעו שישראל יהיו מתעדכין באותו אור
 הנכוז לעה'ב לנדיקים . כי המכורה וכיליה רומזים לשמחה וכדפי' רל'ק וז'ל ענין המכורה הבין
 כי להראותו אורה ושמחה הראו לו . והמלכיות יהיו כדוכים בה . ומתמעטים והולכים כמו
 שהשמן מתמעט וכשרק מתוקף האש לכהות כך יהיו האומות מתמעטים והולכים ע'פ' מדתו של
 הקב'ה שהוא כל יכול ועושה דבר והסכו בענין אחד . ודוגמא לזה מנאתו להרמב'ן ז'ל בפ' חקת
 בפסוק ויעש שמה כחש כחשת . וז'ל לא נאמ' לו לעשותו של נחשת אלא אמ' משה וכו' . עד זה
 לשון רש' מדברי רבותיו וכו' והכראה בעיני בסוד הדבר הזה . כי הוא מדרכי התורה שכל
 מעשיה נס בתוך נס . תסיר הכוזק במזיק ותרפא החולי בתחליא כמו שהזכירו בוורדו ה'ען .
 וכן במלח אלישע במים עכ'ל בקינור וכל . שלזה תקכו בתפלת יונת בורא רפואות כורא תהלות .
 והוקשה לי ימים רבים מה ענין זה לזה . יען כראה כמש' מדברי הרמב'ן ז'ל . ור'ל באותו איזמל
 ענמו שהוא מכה הוא מרפא . ולזה כורא תהלות . ר'ל יראוי ומאויים מלחגיד תהלתו פן ימעטו .
 עכ' לו דומיה תהלה . ולפי דעתי שלזה כוונת ר'ל באמרם מה דחילון איכון מכניא לידך שוב
 מנאתי ממש במלת כורא תהלות בפ' רל'ק בתילים סימן ס' בפסוק כוראות כדק תענינו . וז'ל
 כוראות תענינו ככפלאות שתעשה עמנו אתה אלקי ישעינו . וקרא הפעולות שהן כפלא והיונאי'
 מטבע כוראות בעבור שהש'ת כורא על בני אדם עכ'ל : וכל זה הערה ורמז לאור העתיד שיחיה
 נ'כ שורף לאומות ומחיה ומקיים לישראל . דוגמת שרף שזכרנו כן תהא האור שלעתיד . וכמש'
 בשער נ' : ולפ'ד שלזה כיון הרל'ק ז'ל בפסוק ושבעה כרותיה עליה . וז'ל כמו מכורת התורה .
 והאמנעי הוא רמז לענין האלות . המחבר בין ההפכים . וכן שבע הכפולות והמכה יגים לעולם
 שהוא כלו הפכים עכ'ל . וכראה עוד שלזה כיוון נס כן זכריה הכניא בסופו . באמרו וזאת תהיה
 המנפה אשר ינוף ה' את כל העמים אשר נבאו על ירושלים המתן בשרו כו' כמו שפירשתי למעלה
 בשער נ' . ויש לרקד' למה אמר בלשון עבר אשר נבאו אשר ינבאו מבני ליה לשון עתיד כמשמעו'
 לשון הפרשה וזאת תהיה שהוא לשון עתיד וכן אשר ינוף הכלל לשון להבא אלא כראה אשר נבאו
 בבר בימי היונים שבאו להלחם עם בני שמונאי על ירושלי' כולם יהיו כדוכים במנפה זו דהיינו
 גיפול איברים כמו שפירשי המפרשי' וזאת תהיה להם על ידי תוקף קדושת האור שלעתיד שהוא
 מ'ט באור של שבעת הימים . וישראל יתעדכו בו ויתרפאו בו הכל כמו שביארכו באריכת למעלה
 בשער נ' וכראה לי בוודאי שלזה כיוונו שני נכתרות זהב שני עמודי העולם במחלוקתם דהיינו
 כ'ש וכה' . כדג'רסינן במסכת שבת פירק במה מדליקין ת'ר מנות כר חנוכה איש וביתו והמסדרין
 כר לכל אחד ואחד . והמסדרין מן המהדרין כ'ש אומרים יום ראשון מדליק ה' מכאן ואילך פוסת
 והולך וכה' אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיק והולך . טעמייהו דכ'ש כנגד פרי
 הקג אי כמי כנגד ימים הככסין . וטעמייהו דכה' כנגד ימים היונאי' אי כמי משום מעלין
 בקודש ואין מורדין עכ' המאמר . ופירשי הככסין העתידיים לבא . היונאי' שינאו ככר . וזה
 שהוא עומד בו כמכה עם היונאי' עכ' וכתב ר'ב אלפ'ס וז'ל אר' זירא אמר רב מתנה אמר רב פתילות
 ושמים שאמרו קמאי' אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן באכוכ' בין בשבת . מדקאמר
 מדליקין

מדליקין בהן בחוכה בשבת שמע מיכה אסור להשתמש לאורה דכיוון דאסור להשתמש
לאורה לא אתי לאטוי עכ"ל רב אלפסי וכתב רבינו יונת בפירושו לרב אלפס ח"ל שמע מיכה אסור
להשתמש לאורה פירוט כל תשמישין ואפי' תשמיש מנוח דכיוון שעל ידי כס שנעשה במכורה
תקנו עשה במכורה שאין משתמשין בה כלל דאם איתא דשרי לאשתמושי תשמיש מנוח
בכר חוכה האידך מדליקין כר חוכה בשבת בכל השמיים כשיתשמש בה כסעודת שבת
אתי לאטויי אלא ודאי כדאמרן. עכ"ל רבינו יונת ז"ל וק"ל לפי פירושו שפירש' וז"ל דכיוון
שעל ידי כס שנעשה במכורה תקנוה. עשאוה במכורה שאין משתמשין בה כלל עכ"ל וק"ל א"כ
כשויה בכל מילי במכורה. ומה מכורה אינה כשיר' בור אלא דווקא הכהנים מדליקין דכתי'
יערוך אותה אהרן ובניו ולא זר כמו שזכרנו בשער א'. כך הדלקת כר חוכה לא תהא כשרה לא
בכהנים הואיל וכעשה הנס על ידי כהנים. ונפרט שאמרינן בכל מקום בהן וריוזין הן אכל מנות
יותר מישראל ולא אתו לידו עבירה. א"כ גם בהדלקת כר חוכה כימא הכי כהנים וריוזין הן
דודעין לאזדהורי כופי מישראל דלא להשתמש בהון א"כ לא לידלוקי אלא דווקא הכהנים בשלמא
בלא זאת הפרישה של רבי יונה הייתי אומר טעם הדלקת כר חוכה לא על ידי הנס שנעשה
במכורה כתקנה אלא בשביל אותו דבר עיקרו שנעשה הנס במכורה בשבילו דהיינו כדי שידעו
ויבינו כל הגוים שהשכינה שרויה בין ישראל אף כשחוטאי' כמו שפירשתי למעלה שנס הנעשה
בשמן המכורה מורה על השכינה א"כ החוב מוטל על כל ישראל להדליק. כדי לידע
ולהודיע ולהיודע שהשכינה שורה בישראל בזכרון אותו הנס שנעשה בשמן המכורה. א"כ לדידי
כיסא ומאי קשיא לך למה אסרום בהנאה אפי' בתשמיש קדושה משום פרסומי כיסא פן יאמרו
הרואים שלגרכו או לנודך המנוה שהוא עוסק בה הדליקה ולא בשביל שהשכינה שרויה בישראל.
אלא לדידיה דתייבא אליבא דרבינו יונה קשיא שפי' שנתקניה הדלקת הכרות על ידי הנס שנעש'
במכורה ועשאוה במכורה לאוסרם בהנאה בשום תשמיש אפי' בתשמיש קדושה א"כ נקיש כר סנוכ'
בכל מילי במכורה ושלא תהא כשרה הדלקתן אלא דווקא על ידי כהנים. אלא כראה לתרן שנס
לפירש רבינו יונה קאתי שפיר בשקשה עוד קושיא אחת מה ראו אלו השלמים לחלק בדבר זש
דהיינו בט"ו ב"ה. ש"ש אות פוחת והולך. וז"ה אומרי' מוסיף והולך לפום ריהעא כראה שאין
שום דבר יונא מזה. אם פוחת או מוסיף סוף כל סוף הוא מכת המהדרין מן המהדרין. והיותר
קשה בעיני אליבא דמאן דאמר דמפרש טעמייהו טעמיה דבט"כ כפרי הסג וטעמייהו דב"ה מעלין
בקודש ואין מורידין מה עניין כרות חכוכ' לפרי הסג שיהיו פוחתין והולכין כפרי הסג מה עניין
זה לזה או טעמא דב"ה מעלין בקודש ואין מורידין והלא אין לך קדושה יותר מקרבנות הסג ואפי'
הכי מורידין בהם ואין מעלין אלא מאי אית לך למימר הכל לפי נורך השע' והמנוה א"כ גם בכירות
של חכוכ' כימא הכי. וע"ק מי דוחקו לרב. שאמ' ר' זירא אר' מתנא משמו שכל השמיים ופתילות
שאסרו ר"ל בשבת מותרין בשבת חכוכה. וכי בשביל שנתוספה המנוה יגרע אורה. דהיינו
תוספות מנות כר חכוכה. ואלא מנוה להתנאות במנות ע"ד זה אלי ואנוהו. כסי דלא חיישינן
לאטויי. ממ' כהדר אחר הידור מנוה וכדליק בפתילות ושמיים יפות הכתשבים אחר הפתילה.
אלא יכהה אורם משום פרסומי כיסא. והא ראי' שארזו' כ"ל למעלה מעשרים אייכו יונא משום
דלא שלטא בי עינא. וליכא פרסומי כיסא. א"כ כל מה שאורן יפה מנהיק מיכא פרסומי כיסא
טפי. ולמה היתיר אפי' שמיים שאין אורן יפה: אלא כראה לישב שפרי הסג וכרות חכוכה
כוונה אחת לשתייהן. וכמו שפרי הסג מתמעט' והולכי' והוא סימן כלי' לאומות העולם לעתיד
לכא כאשר דברנו מזה הרבה בשער ד' ובשער ה' ובשאר שערים ומסלתן וכלייתן תהיה מתוקף
קדושת האור העליון הן כאשר בימרכו כן הם כרות חכוכ' פוחתין והולכין אליבא דב"ה ג' לסימן
כלי' לאומות העולם שיהיו מתמעטין והולכין מאור הנכוו לעתיד לכא שאור מט' כאור של שבעת

הימים 3 2 1

חתימה

תומים בעון בעצם שנבאו על ירושלים עיר הקודש ועל הקירי עלין בני משמחתי כמו שפירשתי
 למעלה . וכראה שגם לאותו האש שלעתיד זולת פשוטו כיוון זכריה יב באחרו ביום ההוא אשים
 את אלופי יהודה בכיור אש בעצמים וכלפיד אש בעמיר כרא' שהוא ביאור לזמן ההוא ורמו לעתיד
 לאור ההוא הנכו לעל שיהא גב' סועל דבר . והפכו שיהא מכרית ומקיים מכרית לאומות ומקיי'
 לישראל כמו שיקרה בזמן ההוא דכתי' ואמרו אלפי יהודה בלבם אמנה לי יושבי ירושלים ב'ה
 נבאו' אלהיהם . פשוטו ידוע כן יהיה לדורות הבאים לעתיד לבא בשעת כיסול האיברי' לאומות
 וג' ישראל תרופה ורפואה כמו שפירשתי למעלה ולפי הכראה שלזה יסדו ביוצר של חכוכה כדור
 חקם ויניתוך בכיור . וק'ל למה המטייל זכריה בכבוואתו אלופי יהודה דווקא לכיור אש ולא לחרב
 אובלת או לשאר כלי קרב . וכראה לישב כי למוד הוא אותו שבת להיות בכיור אש לאומות כמו
 פקרה כשהוטלכו חככיה מישראל ועזריה שהם משבט יהודה לכבשן האש כשרפו ד' אומות והם
 בתקיימו דכתי' ומתכשין אחשדרעניא סנכיא ופחותא והדברי מלכת חזין לגבריא אלך די לא
 שלט כורא בגשמהון ושע' ראשון לא התסרך וסרבליהן לאו שרא וריח כור לא עדת בהון עכ' לשון
 שכתוב ופיכשי' אחשדרעניא ד' אומות כמו למעלה באסיפה הראשונה שלא כמו כאן אהרנוריא
 דתבריא ג' דבריא תפתיא הם גבורי החול אשר הרגם שכיב האש בהשליכם את חככיה וחכיריו
 לאור . עכ'לרש' והם בתקיימו כאמור למעלה אכ' הרי אנו רואים שלמוד הוא אותו שבת להיות
 בכיור אש ולכך המטייל גב' זכריה בכבוואתו לאלפי יהוד' בכיור אש ורמו גב' לאש העתיד המכרית
 והמקיים כאשר ביארתי : ובא בה' לחלוק ולומר הואיל וכוכל להוויא דבר טוב ושכר אמיתי
 ממנוה זו דהיינו מכירות חכוכה מועב שתכיס העונש ותטול השכר הרב הטוב הנפון והנכו
 לדיקי' שהוא לכל ישראל שכולם נדיקים שהוא האור הוך העליון הנכו . לזה אמר בה' מוסיק'
 מעלין והולך בקודש . ואין מורידין ר' להיות רמו וסימן טוב לישראל שיתערו ויתפסקו
 ויתפאו מהאור הוך העליון היפך הרשעי' שיהיו פוחתין והולכין ואדרב' ישראל הולכין ומוסיפין
 גבורה למעלה למעלה בתענוג כנחי שאין לו סוף עכ' אמר מועב להעלות בעשיית המנוה ולרמו
 שכר הטוב והאמיתי לישראל ולא להוריד בעשיית המנו' ולזכור ולרמו עוכשן של רשעי' לזה אמר
 מעלין בקודש ואין מורידין בזהר כרות חכוכה ובהיות שיש לנו רמזים גדולים לשכר האמיתי
 הנכחי והנח בכרות חכוכה עכ' המנוה מוטלת על כל אשר בשם ישראל יכונה להדליק הכרות
 בחכוכה ולא לכהנים לבד והשתא יתיישב ויתורץ גם לפי' רבינו יונה ז"ל כי מה שאמר שעל ידי כס
 המכורה תקנוה עשאוה כמכורה שאין משתמשין בה כלל היינו מה שתקנו להדליק כרות חכוכה .
 אמנם תקנת ההוספה והפיסות תקנוה לזכר רמו הכס שלעתיד העונש המר לאומות העולם
 נהשכר הטוב האמיתי להבהיר לישראל וכל ישראל אי תינהו בה עכ' מנוה על כל ישראל להדליק
 כרות חכוכה כי שכי מיכי תקמות תקנו על ידי כס שעבר וכעשה במכורה תקנו להדלקה ועל שם
 חבם העתיד להיות כמו שזכרתי תקנו ההוספה ושפיחות הכל כאשר ביארתי . וזוה הותר גב'
 שקושיא למה התירו כל השמכים והפתילות אפי' שאין אורן יפה בכרות חכוכ' . הואיל והוא רמו
 לעה'ב כמ'ש ולעה'ב אין אורן של כדיקים ויוון דומין זה לזה כמשר'ל אומר רבה יפה כלבנה ובר'
 בחמה מה לבנה שולט ביום ובלילה כך ישראל שולטים בעה'ז ובעה'ב . יכול יהיו חסדים כלבנה
 ת'ל ברה כחמה . מה חמה שלימה . כך היו ישראל שלימים במנות . ד'אמה חמה ולבנה אין
 וכו' של זה דומה לאורה של זה . אף לעתיד לבא אדם מקבל לפי מעשיו : ועוד אר'ל שדיקי'
 שלעתיד לבא אין אורן רומי' זה לזה . ואין זיוון דומה זה לזה . ודומים לשבעה מראות כחמה
 ולבנה כרקיע ככוכבים וכו' : ועוד אמ'ל שכל א' ככות מחופת חבירו . עכ' בהיות שכרות חכוכה
 דומים לעה'ב . התירו גב' כל מיני השמכים . בין שאורן יפ' בין שאין אורן יפה . שהכל דומא
 ורמו לעתיד לבא : ולקת'ר הקטק' ה' נשע זה שאמר המלאך זה דבר ה' לא בחיל ולא בכח כי אש

ברוקי

ברוחי וספקתי וכי לא ידעו שלא בחיל ולא בכח אשר ביד זרובבל ויהושע פשיטא דפשיטא הלא
היו ככנעי' למלכי פרס. כראה שלזה כיון ורמו המלאך לומר לא בחיל לל לא בזכות רבוי התורה
שנקרא' אשת חיל. וגם בחיל גימטריא חמשים כלו' לא בזכות תלמוד תורתכם שכתב' לחמשי'
יום שיש בכח ולא בכח מעשיהם העובים שיש בהם יבגה הבית והא ראייה מה כת' למעלה הזאת
הפרשה ויהושע היה לבוש בגדים נואים. ועומד לפני המלאך ופרש' וזל כתרנומו הוו ליה בנין
דנכסין להון כשא דלא כשרין לכהונת' ויהיה כעכש הוא על שלא מיתה בזרם וכן דעת רד"ק ומשל
בגדים נואים לעון. לזה רמו המלאך כלו' לא בשביל מעשיהם ורבוי זכותכם יבנה הבית ותהיו
כושעים מיד הנרים והשוטנים המבקשים להשבית המלאכה כאשר עשו עד הנה כל ימי כורש
ובימי אחשורוש דכתי' בתקילת מלכות אחשורוש כתבו שיטכא וגו'. ועת' בימי דריוש השני שהוא
בנה של אסתר המלכ' יבנ' לא בחיל ולא בכח כאשר פירשתי כי אס' ברוחי לל בשביל ביתי שיקריבו
שם קרבנות שיהיו לריח כיחוח לפניו וכן כתוב ריח כיחוח לה'. מה שאין כן בני חשמונאי שזכו
לכחון האויבים בזכות תורתם כמו שתירגם המתרגם בפסוק בשיר השירי' בפסוק אחת היא וגו'.
ותרגומו ובעידכא ההיא הות בכישתא דישראל דמתילן ליוכתא שלימתא פלחא בלב חד למרהא
דאחידא לאוריתא ועקיקא בעתנמי אוריתא בלב שלימ' וגו'. והוא שאמר כי אס' ברוסי. וזו
הותרו כל הקסקות שנעלו לי בפרש' זכריה כפי הכדא לפי מועט שכלי. ובכן כשלמה הקתימה
בעזרת תולה ארץ על בלימה קליק

אחרי ש קיומתי בכירות חכמה. אומרה ל אלהי המערכה :
באנכון מ עוונות לשורר ככה. ושם ה ורי אבא מורי וגם שמי בתוכה :

ש ורעני ומרודי. אתה אלהי קדושי. מיד שוקי ורודי. המתקשים את כפשי
לעת תרום ראשי. ותשלכני חפשי. אז אהלל. יומם וליל. לקולחי ולדורשי :

ל אכי קויתי. כי טובות אזכירה. לא בכושר פעולתי. גמלתי להגבירה.
אס אומרה אחבירה. חדלו מלקפרה. רוב ישועות. בפרוע פרעות. לחמה ובכסה :

מ לך קשה פרעה. העיו מנחו בכחושה. למרפה ולשמנה פועה. ויכסיהו צושה.
זוה לאבן הראשה. לשלחה וגרשה. עה זקינים. וגם בכים. לימים שלשה :

ה ודי כהפך למשחית. בגלות מלכות בבל. לשבעים עולו השבית. מנוואר כמלת חבל.
אגני אמר לחבל. והיון לכבל. האבידם. והכחידם. עושה בכוחו תבל :

ב ימי מתיהו החשמן. גם התכוסס במנורה. מ השמן אשר טמן. ה ככס
בעוכי הקורה. ד מש אהד לבערה. ר ונעקים בנערה. מ ושיע
שמוכים. ר ינה שמוכים. ד ים. ב מים. ז קשר :





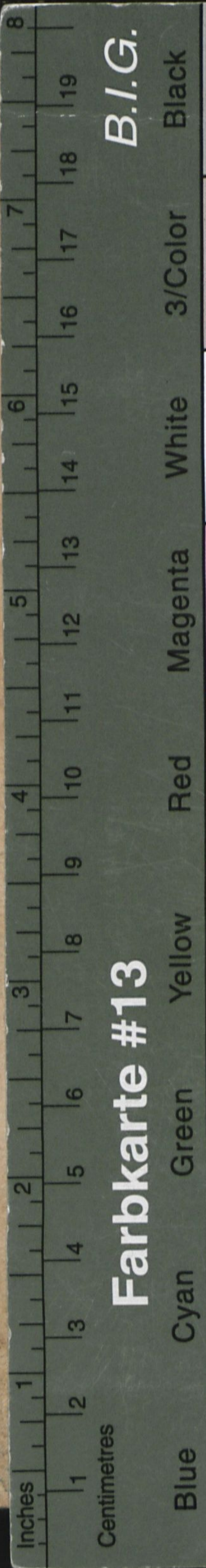


MC

Nga. 69.







ספר

מוֹצֵבֵי הַזֶּהוּ

טוב ויפה וכאהב. הב הב יר
 המכובד ישוכח ולא ינוכה. כי מה רב
 יסולה בזהב אופיר שויו. באשר לכולנו כ
 והאומרו מנין בעד עורו ודורו. להג
 שסת. בעידן רתחא וחגפה יחד על ע
 סוות בעברתו יסק ויגוכן לעומת המזכר
 ושיס עליה קטורת. תשובה תפלה ונדקק
 דקה מן הדקה. תכל רעה יעזור יגן ויוט
 לכנים יודיע. שסכרו הנאון והאלוף
 יבון כמה רכ מדכוי וכל מ
 קק מעודיעט:

כרפס בסנת סלב עי הארו
 וואלרקירך ילה ונכ
 בעיר המהוללה באור